

Ziels-vernedering,
En
**HEYLZAME
WANHOOP.**

Beschreeven door
M^r. THOMAS HOOKER.

En vertaalt door
JACOBUS KOELMAN,
Dienaar des Euangeliums.

t'AMSTERDAM,
By J. Wastelijs, in de Halberstraet / By
de Lucie-steen / In de Kerk postil. 1678.

De ware zielsvernederling en heilzame wanhoop

In het Engels beschreven door
Mr. Thomas Hooker
en in het Nederlands vertaald door
Jacobus Koelman.

© 2024 – **NordPublisher**

ISBN 9789083428000

NUR 700

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever: info@nordpublisher.nl.

De eerste druk van de Nederlandse uitgave verscheen in 1678. Herdrukken zagen het licht in 1760 te Rotterdam, in 1770 te Amsterdam, ca. 1878 te Rotterdam bij R.C. Hüge, in 1888 te Utrecht bij Ten Hoove en in 1930 te Rotterdam bij R. van Mazijk. Bij Den Hertog te Utrecht verschenen herdrukken in 1962, 1964 en 1971.

In diverse edities uit de 19e en 20e eeuw staan woorden van ds. P. Deetman, ds. E.E. Gewin en een zekere D.L.J. Die zijn in deze uitgave niet geplaatst. Wel is opgenomen de uitvoerige voorrede van Jac. Koelman, die alleen voorkomt in de zeldzame eerste druk.

De laatste druk (Hooker, T. (1988). *De ware zielsvernedering en heilzame wanhoop*. Den Hertog, Houten) is fotografisch overgenomen van de uitgave van R. van Mazijk te Rotterdam. Nu is deze druk niet alleen aangepast aan de huidige spelling en zijn verouderde woorden vervangen, ook zijn lange zinnen herschreven en is het werk waar nodig van aantekeningen en Schriftverwijzingen voorzien.

NordPublisher

Over de auteur: Thomas Hooker (1586-1647)

Thomas Hooker werd geboren in 1586 in Markfield. Hij genoot zijn opleiding, onder andere, aan het Emmanuël College in Cambridge en ontplooiëde zich als een voor-
aanstaand godsdienstleraar.

In 1618 aanvaardde hij het ambt van predikant in Esher, en van 1625 tot 1629 diende hij in Chelmsford. Als overtuigd puritein vond zijn diepgravende prediking weerklink, niet alleen bij zijn gehoor, maar ook bij veel jonge collega-predikanten. Echter, zijn streng puriteinse overtuigingen brachten hem in conflict met Aartsbisschop William Laud, een uitgesproken tegenstander van de leer van de godzaligheid.

De vijandigheid van Laud resulteerde in een vervolging, waarbij Hooker uiteindelijk niet meer vrij was om te preken en zelfs voor een rechtbank in Londen moest verschijnen. In reactie hierop vluchtte hij naar Nederland, waar hij zich eerst vestigde in Amsterdam in 1631 en daar regelmatig preekte voor de Engelse gemeenschap.

Hoewel de kerkenraad van de Engelse gemeente in Amsterdam hem wilde beroepen, stuitte hij op tegenwerking van een andere predikant, waardoor dit plan niet doorging. Hij verhuisde vervolgens naar Delft, waar hij in predikant John Forbes een geestverwant

vond. Samen bedienden zij de gemeente in Delft, tot genoegen van hun toehoorders.

Rond 1633 verhuisde Hooker naar Rotterdam, waar hij William Amesius ondersteunde, de assistent van Johannes Bogerman tijdens de Dordtse Synode van 1618-1619. Na Amesius' overlijden publiceerde Hooker diens werk "Fresh Suit against Ceremonies" en voorzag het van een voorwoord.

Spoedig daarna begaf Hooker zich naar Amerika, waar hij van 1633 tot 1636 predikant was in Newton, Massachusetts. In 1636 leidde hij het grootste deel van zijn gemeente naar Hartford, waar hij de stad stichtte. Hij overleed op 7 juli 1647 tijdens een epidemie.

Prof. dr. A. Baars. heeft in het boek *Zelfverloochening en zelfbeproeving*¹ een uitvoerige inleiding geschreven over het leven en werk van Thomas Hooker waarnaar uitgeverij **NordPublisher** graag verwijst.

¹ Hooker, T. (2020). Puriteinse klassieken 9 - Zelfverloochening en zelfbeproeving. ISBN: 9789087183684. Uitgeverij de Banier.

INHOUDSOPGAVE

Voorrede aan de lezer door Jac. Koelman.....	1
Inleiding... ..	55
Eerste deel van de beschrijving.....	61
Tweede deel van de beschrijving.....	74
Derde deel van de beschrijving.....	136

Voorrede aan de lezer
door Jac. Koelman

Wat mij bewogen heeft, christelijke lezer, om dit traktaat te vertalen, is de nuttigheid daarvan. Al jaren hebben zielen hiervan genoten, die dit in hun eigen taal konden lezen. Ook heeft mij aangespoord de bijzondere begeerte om velen in Nederland, die, omdat zij de Engelse taal niet verstaan, een kort begrip hiervan hebben gelezen. Dit is opgesteld door Johannes Theodori, in leven predikant te Utrecht, een bijzonder begenadigd en heilig man. Hij heeft dit schriftelijk aan iemand meege-deeld, opdat zij en anderen de moeite niet zouden nemen om het telkens over te schrijven. Nu heb ik de moeite genomen om het in onze taal over te brengen, zoals dat nu is gebeurd.

De auteur is zeer goed bekend en onder de beste praktikalen beroemd als iemand die bijzondere bekwaamheden had om krachtig te prediken en de zielen uit hun waan en zorgeloosheid tot nadenken en tot Christus te brengen. Hij was een man van zeer strenge en precieze godzaligheid. Bijzonder deftig, majestueus en kloekmoedig; vanuit het eerbiedig besef van Gods hoge en vreselijke majesteit ontzag hij van niemand de toorn, die hem mogelijk zou willen afwenden van zijn getrouwheid aan de Onzienlijke. Iemand zei van hem, door een algemene spreekwijze, uit hoogachting van de

majesteit en ontzaglijkheid, die in hem was dat hij een koning in zijn zak zou gestoken hebben.

Hij was een uitmuntend man Gods, een groot prediker van de wet, om zielen tot vernedering te brengen en voor Christus te bereiden. De Heere zegende zijn bediening wonderlijk. Mr. Thomas White, die schreef van de kracht der godzaligheid, haalt onder veel andere voorbeelden ook aan de bekering van een profaan mens door Hookers prediking. Een molenaar, zegt hij, in het graafschap Leicester, zat in een kroeg op een sabbatdag met een van zijn metgezellen. Hij zei tegen hem: Ik hoor dat die schreeuwer Hooker (bedoelende mr. Thomas Hooker, die kostelijke dienaar van Christus, die gestorven is in Nieuw Engeland) in de stad is gekomen. Laten we hem gaan horen, wij zullen een voortreffelijk spel hebben. Zo gingen zij daarheen, met de bedoeling om met hem te lachen. Maar het behaagde God dat de predikatie zo op hem inwerkte dat hij, verslagen zijnde in zijn hart, naar mr. Hooker ging. Hij bad hem, of hij hem wilde zeggen, wat hij doen moest om zalig te worden. Daarna ging hij met Hooker naar Nieuw Engeland. De leraars in Engeland hadden in het algemeen een zeer grote waardering voor zijn prediken. Van bisschop Usher heb ik gelezen dat hij, toen hij eens in Essex was en gekweld werd met koorts toen mr. Thomas Hooker preekte. Hij zei toen tegen de leraar mr. Ward, die hem kwam bezoeken: Ik wenste dat mr. Hooker hier was om

de wet te prediken met een nauwe toepassing op mijn consciëntie. Dit zei hij omdat hij hem hiertoe zo bekwam achtte.

De historie van zijn leven en sterven is niet beschreven, zo heb ik vernomen. Maar een mr. Brooks, die over de verzekerdheid schreef, verhaalt het volgende van zijn sterven. De gezegende Hooker leefde bijna dertig jaar in nauwe gemeenschap met God, zonder enige merkelijke onttrekkingen van God in al die tijd. Toen hij echter op zijn doodsbed lag ging hij heen zonder enig gevoel van verzekerdheid of ontdekkingen van de vriendelijkheid van God tot hem. Dit tot verwondering en bedrieging van de verwachting van veel kostelijke zielen; en zonder twijfel tot een oordeel voor de goddelozen. In het stuk van de regering van de kerk was hij van het gevoelen van de Independenten. Ja, een voorstander van dat gevoelen. Nochtans was hij, niettegenstaande zijn misvattingen in deze, een groot theoloog. Zo zijn er mij acht Engelse leraars bekend, die allen Independistische leraars waren. Maar het waren uitstekende mannen en grote instrumenten van Gods kerk, zoals uit hun geschriften is gebleken. Dit zijn Cotton, Hooker, Shepard, Burroughs, Goodwin, Norton, Cobbet en dr. Owen. Deze laatste leeft nog en doet uitnemend veel voor de waarheid en godzaligheid. Hooker is vanwege de bisschoppen, alsook Cotton en anderen, naar Nieuw Engeland gegaan. Zijn schoonzoon was Thomas

Shepard, die geheel en al in zijn voetstappen is getreden. Hij heeft veel goeds aan de kerk gedaan. Een boekje van hem, namelijk *De oprechte bekeerden* (De ware bekering) is in het Nederlands overgezet en wordt met veel smaak, genegenheid en nuttigheid gelezen.

Maar, ik kan niet nalaten de lezer bekend te maken dat in dit boekje van mr. Hooker over de *Vernedering* iets is dat met een graantje zout moet opgenomen worden. Ik zeg dit temeer om de lezers van de Engelse schrijvers, die in Nederland worden overgebracht, tegelijk te waarschuwen om alles met verstand te beproeven en het goede te behouden. En niet zonder achterdocht alles op te eten wat als goede spijs in die geschriften wordt voorgesteld. Ik zou verschillende auteurs kunnen noemen, die in hun geschriften niet zo zuiver zichzelf in alles verklaren. Nochtans nemen velen alles aan zonder verdenking van enig kwaad. Dit bewoog de hooggeleerde Gisbertus Voetius, zaliger gedachtenis, om het boekje *Praktijk der Godzaligheid*, van Bayly, met enige aantekeningen uit te geven, opdat men geen indruk zou krijgen van verkeerde opvattingen van die auteur.

Ik wil nu een auteur noemen, wiens boeken door sommigen in Nederland en Duitsland thans zeer gezocht worden, namelijk mr. Richard Baxter. Diens boek *d'Eeuwigh-durende Ruste der Heyligen* is onlangs

uitgekomen, naast enige anderen. (Ik oordeel dat dit het voornaamste en beste is dat hij ooit geschreven heeft. Het dient zeer om het gevoel te bewerken en godzaligheid voort te zetten.) Deze man heeft veel ongezonde stellingen en uitdrukkingen, waarmede zijn geschriften bezaaid zijn. Hij is wel een zeergeleerd man, maar met verschillende verkeerde en schadelijke opvattingen die hij voortzet. En dat in theorie en praktijk. Daarom hebben ook veel vrome en geleerde mannen in Engeland van tijd tot tijd tegen hem geschreven om hem terecht te brengen en zijn dwalingen tot waarschuwing van anderen, te ontdekken. Bijvoorbeeld zijn verkeerde opvatting en uitdrukking betreffende het rechtvaardigmakend geloof. Ook wat betreft de invloed, zoals hij stelt dat de goede werken of gehoorzaamheid en heiligheid hebben in het stuk van de rechtvaardigmaking. Over de dood van Christus, die voor alle mensen is, zoals hij stelt (evenals Mozes Amyraldus in Frankrijk). Hij wil iedere zoekende bewegen tot bekering en de liefde van God, omdat Christus voor hem gestorven is. De volharding der heiligen stelt hij als twijfelachtig voor. Hij heeft zijn eigen gedachten over Gods besluiten, wetenschap en wil. Over de medewerking van de schepselen en Zijn genade en verbond met de mensen. Over de machteloosheid van de mens en de vrije wil.

Zijn mening verschilt van hen die hij Calvinisten en Arminianen noemt. Ik zou breed uit moeten wijden als ik

al de dwalingen en vreemde opvattingen, verkeerde besturingen en losse bepalingen van gevallen van consciëntie, hier zou uitdrukken. Dit is mijn oogmerk niet. Als de nood het vereiste, dan zou ik mij speciaal daarover uitlaten. Ik zeg het echter alleen tot waarschuwing bij deze gelegenheid. Dit, omdat ik bemerk dat sommigen onvoorzichtig, alles wat van die man komt, aanbevelen en omhelzen. Zij denken er niet aan dat zij ook verkeerde dingen bij hem zullen vinden.

Het door hem geschreven boekje dat het eerst in onze taal is overgebracht, heet: *Een roeping tot de onbekeerden*. Veel uitdrukkingen en stellingen daarin zijn ongezond en aanstootgevend. Ik heb echter gehoord dat die in de overzetting ten dele verbeterd en zelfs weggelaten zijn. Het is goed dat dit gedaan is. Ik wenste wel dat dit ook gebeurd zou zijn met zijn voortreffelijk boek: *De eeuwige rust der heiligen*. Ik gaf deze waarschuwing door aan de persoon die de overzetting en de druk van dat boek bevorderde. Het is echter niet gebeurd. Ik vind het daarom nodig om er nu iets van te zeggen. Deze geleerde man is er op uit dat hij de ijdele inbeelding en losse waan van de welstand der ziel in de onbekeerde mocht neerwerpen. Dat hij de heiligheid meer mocht aandringen. Hij heeft geoordeeld dat de verwaande hui-chelaars in hun eigen bedrog gesterkt zouden worden. Dit als zij de algemene grondregels van de praktische theologen vasthielden, namelijk dat de waarheid van de

genade in de soort en niet in de trap ervan ligt. Gemakkelijk zullen zij zich inbeelden, zo dacht hij dat zij God zeker zouden liefhebben. Dat zij werkelijk zouden geloven, bedroefd zijn over hun zonden en voor Zijn toorn vrezen. Dit in een kleine maat en lage trap.

Daarom heeft hij een andere leer voorgesteld. Het onderscheid en de toetsing van zaligmakende en gemene genade. Hij stelde de oprechtheid van de genade alleen in een vergelijkende trap ervan. Dit als krachtiger dan hetgeen er tegenover of rechtstrijdig staat. Dit heeft hij uitvoerig uitgedrukt en willen tonen in het boek van de *Rust*, zoals te zien is in het derde deel, hoofdstuk 2. Daar geeft hij de volgende stellingen:

1. Alleen de inhoud van het verbond der genade maakt een daad of genade rechtvaardigmakend of zaligmakend. Deze kan ons verzekeren dat het een oprecht zaligmakende daad of genade is. Alleen de conditie, die het verbond der genade van de mens vereist om rechtvaardigmaking en zaligheid te bekomen is een rechtvaardigmakende en zaligmakende daad. Dat het verbond dit verleent, daarvan spreekt hij in zijn zesde en zevende stelling.

2. God heeft in het verbond geen rechtvaardigmaking of zaligheid beloofd op een enkele daad of daden. Aange-merkt zonder die trap en gevoeglijkheid op haar voorwerpen, waarin de oprechtheid daarvan als zaligmakend zou bestaan (in de achtste stelling).

3. Er is geen daad, aangemerkt in zijn enkele natuur en soort, zonder de maat en gevoeglijkheid daarvan op zijn voorwerp, die een waar christen verrichten kan. Een ongezond christen kan die echter ook verrichten (in de negende stelling). Daaruit constateert hij dat de goddelozen dadelijk op Christus kunnen steunen en berusten, God en de vromen liefhebben enz. Ja, ook dat ze de zonde kunnen haten als zonde en als God mishagende, zoals te zien is in het tiende en dertiende deel van dat hoofdstuk.

4. De oprechtheid van zaligmakende genade als zaligmakend, ligt materieel niet in de enkele natuur daarvan, maar in de trap. Niet in de trap, absoluut in zichzelf aangemerkt, maar in vergelijking, voor zoveel die overtreft hetgeen er tegenovergesteld aan is. Als de liefde Gods meer aankleeft dan enige andere zaak, enzovoort (in de twaalfde stelling). Hij tracht dit aan te tonen én in de ingestorte hebbelikheden én in de daden van zaligmakende genade.

5. Er is in God en Christus als een Middelaar lief te hebben niet meer dan een onderscheid in trappen tussen de wedergeborene en de onwedergeborene. Dit zegt hij aan het einde van de dertiende afdeling.

6. De liefde tot de vromen als vromen, om de vroomheid, genade, godzaligheid en Christus in hen, kan in een goddeloos mens zijn. De oprechtheid van die liefde bestaat slechts in zo'n hoge trap dat men de vrome

liefheeft boven de uiterlijke dingen. Tot hun hulp en verkwikking kan men zich daarvan afscheiden. Veel groten ten tijde van koningin Maria hadden werkelijk en dadelijk de vrome lieden, de martelaars, lief. Maar uit vrees om hun werelds geluk in moeilijkheden te brengen, vonisten zij in de vierschaar dat zij verbrand zouden worden. Aan hun liefde om oprecht en zaligmakend te zijn, ontbrak niets dan een ingespannen trap, die hun liefde tot vleselijke dingen overwonnen zou hebben (in de veertiende afdeling).

7. Van het algemene gevoelen dat de minste trap, zaad en sprankje van genade zaligmakend is en dat men niet de toets moet nemen van de grootheid en maat, maar van de hoedanigheid der genade, kunnen veel schadelijke en gevaarlijke gevolgen komen. Velen bedriegen zichzelf daardoor. De vromen en oprechten vestigen hun troost op bedrieglijke gronden. Zodoende houden zij zich af van de vruchtbaarheid en groei in genade. Zij blijven in een lage trap van verzekerdheid en troost. Veel leraren verongelijken God daardoor, ze misbruiken de zielen en passen de belofte verkeerd toe (in de zeventiende afdeling). Deze dingen zijn ongezond, aanstootgevend en schadelijk. Mr. Durham, de uitnemende verklaarder van de Schrift, heeft in zijn verklaring van de *Openbaring van Johannes* deze dingen uitgebreid weerlegd. Omdat dit echter in het Nederlands nog niet te lezen is, zal ik mijn gevoelens, waarvan

ik weet dat het het algemeen gevoel is, in de volgende stellingen, tegenovergesteld aan de voorgaande, uitdrukken.

Ten eerste: Alle genaden en begenadigde daden zijn niet gelijk en zonder onderscheid de conditie van het verbond. De enige conditie van het verbond, waardoor wij deelgenoten worden van de zegeningen van het verbond, is het geloof, hoewel deze auteur het tegenovergestelde beweert.

Het is ook verkeerd niets voor zaligmakend te houden, of een blijk van hetgeen zaligmakend is, dan hetgeen vereist of aangenomen wordt door het verbond als de conditie daarvan. Want al wat bij gevolg bewijst dat iemand vernieuwd is dat zal ook bewijzen dat hij gerechtvaardigd is. Het is niet datgene, waaraan zijn rechtvaardigmaking door het verbond verknocht is. Het is iets dat noodzakelijk vooruitsnelt en volgt nadat iemand gerechtvaardigd is. Het kan in niemand anders zijn. Indien enige daden, zo en zo gekwalificeerd, komen te bewijzen dat iemand de hebbelijkheid van de genade heeft, zonder welke hij die niet kan voortbrengen, zo moeten zij dan ook bewijzen dat hij vernieuwd is. Dat hij zo gerechtvaardigd is, omdat die daden heilige daden zijn, vruchten des Geestes, bewegingen van de inwendige mens. Vruchten van een goede boom en daarom moeten zij bewijzen dat de boom goed is.

Ten andere: Het verbond neemt de genaden aan,

zoals bijvoorbeeld geloof, liefde, berouw, enzovoort. Zij doet dit zowel eenvoudig als oprecht, hoewel zij niet volkomen is. En niet alleen als in vergelijking in zo hoge trap. Zij stelt altijd de genade voor en neemt ze aan. Eenvoudig als zodanig aangemerkt; dat is, het neemt het geloof aan. De gelovige is tot een gelovige en een bondgenoot te rekenen. Niet alleen vanwege de trap van zijn geloof in Christus, maar omdat hij Hem aanmerkt als de Zaligmaker van zondaars. Omdat hij van God hiertoe gezonden is, neemt hij Hem aan, zoals Hij hem aangeboden wordt. Volgens de eis van het verbond onderwerpt hij zich aan Zijn gerechtigheid. Hij leunt op Hem om de zaligheid te verkrijgen. De beke- ring, de vergeving en de rechtvaardigmaking zijn niet aan enige trap van droefheid geknoopt, zoals Baxter het wilde hebben dat God alleen een boetvaardige acht, wiens droefheid over de zonde zijn vermaak erin te bo- ven gaat. Maar aan de ware bekering, die wegens haar hoedanigheid zodanig is, is de belofte gedaan. God eist vruchten, welke zijn ware druiven, groeiende op een goede boom. Niet de druiven van Sodom, of Sodoms appelen. Die vruchten neemt Hij aan en zegt: Verderf ze niet, want daar is een zegen in. Hoewel zij klein zijn, groeiende op de opperste top van een twijg. Hij eist vol- maaktheid, als de plicht van de bondgenoten. Hij zegt niet: Geef Mij druiven, groter dan de wilde vijgen, anders verwerp Ik die. Men kan de genade ook bij goud

vergelijken. Hij vereist niet zo of zo een gewicht van goud, maar dat het slechts goud is. Dat het de toetssteen en het vuur kan doorstaan en niet verteerd wordt. Hij werpt het niet weg, van wat voor gewicht het ook is in de weegschaal, zoals blijkt uit 1 Korinthe 3:13, 14, 15. Het goud verdraagt het vuur en het is oprecht, niet vanwege zijn grootheid, maar vanwege zijn hoedanigheid en soort. Maar het schuim dat soms meer is dan het goud, wordt verteerd. De Schrift stelt ook het onderscheid tussen begenadigde en zondige daden in de soort van daden. Het worden genadedaden genoemd die van zulk een soort zijn, zonder opzicht op de trap daarvan. Zoals er ook staat dat een boom gekend wordt aan zijn vrucht (Matth. 7). Dat wil niet zeggen dat ze gekend wordt door een vrucht van bepaalde grootte, maar door de soort van haar vrucht. Daarom wordt niet iedere boom die geen vrucht draagt tot zulk een trap van grootte, uitgehouwen, maar die geen goede vruchten draagt (Matth. 3). Een wijnstok is bekend een wijnstok te zijn door zijn druiven van de kleinste slag, ja, door zijn bloesem. Daarom worden in het Hooglied de bomen des Heeren onderscheiden door hun uitspruitsels en bloesems. Door hun jonge druiven of eerste uitbottingen. Dit kon niet zo zijn als de soort van vrucht geen blijk gaf van het onderscheid van de bomen. Men leest geen druiven van doornen, noch vijgen van distels. Zo worden alle ware gelovigen gezegd dezelfde Geest des

geloofs te hebben (2 Kor. 4:13) en een even dierbaar geloof (2 Petr. 1:1). Alle gelovigen hebben hetzelfde geloof in soort, hoewel niet zo kostelijk in trappen. Allen die dat geloof hebben dat in zijn soort het ware geloof is, moeten noodzakelijk gelovigen en bondgenoten van God zijn, van welke trap het geloof ook is. Als het maar van een hoedanigheid is, is het dierbaar. Geen geveinsde kan het hebben. Zo worden ook de ware droefheid en wereldse droefheid onderscheiden (2 Kor. 7), niet ten opzichte van enige trap, maar ten opzichte van de soort. De een is een droefheid naar de wereld, de andere is een droefheid naar God (: 9, 10, 11). Zij heeft namelijk zonderlinge, stellige hoedanigheden in en bij zich. Naarstigheit, ijver, wraak, welke er in de andere niet zijn. Zo staat er in 1 Petrus 1:22 van een ongeveinsde liefde en elders van een ongeveinsd geloof. Dit in tegenstelling van hetgeen in de geveinsden is. Zij hebben geen rechtvaardig makend geloof of dadelijke geestelijke liefde. Hiermee wordt bedoeld geloof en liefde van die soort, die in de vromen is. Want anders was het niet een geveinsd geloof of liefde, als het van dezelfde soort was. Ook zou het als ongeveinsd aangenomen moeten worden. Maar nu is hun geloof en liefde geveinsd, omdat het van een ander slag schijnt te wezen dan het is, namelijk zaligmakende en ware genade. Daarom verschillen dus de gewone daden in een onvernieuwd mens en de zaligmakende daden in een

vernieuwd mens, in hun soort.

Evenals hetgeen werkelijk en dadelijk een wezen heeft, verschilt van hetgeen nagemaakt en maar in schijn is. Maar om nader tot de zaak te komen, zeg ik

ten derde: Het onderscheid tussen gemene en bijzondere of zaligmakende genade is niet alleen in trappen, maar ook in soort. De hebbelijkheden en daden van zaligmakende genade in de wedergeborene en de gewone gesteldheid en daden die in de huichelaars kunnen zijn, verschillen ook in de hoedanigheden en soorten. Tot opening hiervan zal ik vooraf zeggen dat er twee staten en condities zijn waarin alle mensen verdeeld worden. Elk behoort tot een van beide. Het een is de staat der natuur, het andere de staat der genade. Het één een staat des doods en het andere een staat des levens. Het één een staat van zonde, het andere een staat van gerechtigheid door Christus. Het een een staat van duisternis, het andere een staat des lichts. Het één een staat van vijandschap, het andere een staat van verzoening.

Die twee staten verschillen zedelijk in zichzelf en natuurlijk in haar onderscheiden oorzaken. Er is een onderscheid van soort tussen de dingen die de mensen stellen in de een of andere staat. Wat voor goedheid, deugd, plicht of genade er in een onherborene ook is, in een herborene is iets van een andere soort, hetwelk er helemaal niet is in de andere.

De genade die een mens in de staat der genade stelt, is van een bijzondere soort, anders dan wat gemene genade genoemd wordt, die de mens in de staat der natuur laat. Dit bewijs ik als volgt:

1. De zaligmakende genade komt voort uit een bijzondere fontein en oorsprong, namelijk de verkiezende liefde Gods. De heiligheid en wedergeboorte zijn vruchten van de verkiezing. God werkt die in de zielen vanwege Zijn eeuwig voornemen van liefde daartoe. De apostel zegt: God heeft ons uitverkoren, opdat wij zouden heilig zijn (Ef. 1:4 en 2 Thess. 2:13). God heeft u, zegt hij, van de beginne uitverkoren tot zaligheid, in heiligmaking des Geestes. God had de zaligheid voor, als het einde. Hij stelde de heiligmaking des Geestes als het middel, om dat einde te verkrijgen. Maar de beste gemene genade of gave die in de onherborene kan zijn, komt voort van de voorzienigheid Gods. Hij schikt alles in het gemeen tot Zijn eigen eer en ten goede van degenen, die de zaligheid zullen beërven. Het is geen vrucht van de verkiezende eeuwige liefde, noch een gesteld middel tot de onfeilbare verkrijging van de eeuwige zaligheid. De bijzondere en gemene genade verschilt dus in soort en niet alleen in trappen.

2. De genaden die in de herborenen zijn, hebben een menigvuldig opzicht of betrekking op de Heere Christus. De gemene genaden van anderen hebben dat niet. Ten eerste: Zij hebben een bijzondere morele of

zedelijke betrekking op de middelaarswerken van Christus in Zijn dood en voorbidding. Op Zijn dood hebben zij dit bijzonder opzicht dat een bijzonder deel van de verdienste en verwerving van Christus door Zijn dood en bloedstorting de bijzondere genaden zijn. Christus verwierf door Zijn lijden twee dingen. Dat deze personen de Zijn zouden zijn en dat de bijzondere genade de hun mocht zijn, zoals blijkt in Efeze 5:26-27 en Titus 2:14.

Hij gaf Zich over om die bijzondere genaden te verwerven en dadelijk toe te brengen en in hen te werken. In het gebruik van de middelen zouden zij wedergeboren, geheilgd en gezuiverd worden. Op Zijn voorbidding hebben de bijzondere genaden zo een bijzondere betrekking dat zij door Zijn voorbidding verzorgd en verkregen worden. Christus bad voor Zijn uitverkorenen, die Hem de Vader gegeven had. Hij verzocht dat Hij hen mocht heiligen in Zijn waarheid. Zo bad Hij voor hen en Hij voegde erbij: Ik bid niet voor de wereld. De gemene genade van de onwedergeborene is dus niet verkregen door de bijzondere voorbidding van Christus. Ook niet door Zijn dood en heeft daar ook geen bijzondere betrekking op. Ten andere: De genaden der wedergeborenen hebben een reële of dadelijke betrekking op Christus, als het levend en levendmakend Hoofd der Kerk. Christus is de levende fontein van het geestelijke leven der genade en van al de levende

daden. Christus is ons leven en Hij leeft in ons. Ons leven is met Christus verborgen in God. In Hem is de oorzaak, kracht, bron en de springader van het leven. Uit Zijn volheid ontvangen al de gelovigen genade voor genade. Alle zaligmakende en heiligmakende genade, alle geestelijk leven, komt direct van Christus als het levende Hoofd van Zijn Gemeente. Er is geen wasdom in, dan door Zijn krachtdadige werking in ieder lid, om die tot de gestelde maat te brengen (Kol 3:3; Joh. 1:16; Ef. 4: 15-16; Kol. 2:19).

Geen genade in de onherborene kan zulk een betrekking hebben op Christus, omdat zij geen vereniging hebben met Christus als het Hoofd. Daarom kunnen zij geen levende krachtdadige invloed van Hem en van Zijn volheid ontvangen. De genade van de wedergeborene en de onwedergeborene is dus van verschillende soort.

3. De hebbelijke genade van de wedergeboorte en de vruchten ervan worden bedeed in en door het verbond. Die in het verbond met God opgenomen worden, aan hen wordt die genade beloofd en gegeven in hun zielen. Want, zo spreekt de Heere daarin dat Hij Zijn wet in hun hart zal schrijven. Dat Hij Zijn vreze zal stellen in het binnenste van hen, opdat ze niet van Hem afwijken. Maar alle onherborenen zijn vreemdelingen van het verbond en zijn geen deelgenoten van die genade, die bijzonder en alleen daardoor beloofd en daarin gegeven wordt. Er is dus verschil in soort tussen de genaden van de

wedergeborenen en de schijngenaden van de anderen.

4. De minste zaligmakende genade, die bijzonder is voor de wedergeborene, is geest en heeft een geestelijk wezen en is geenszins te trekken uit de beginselen der natuur (Joh. 3:6). Zij is in haar natuur een nieuw schepsel, hoe klein zij ook is. De minste worm op de aarde is ten opzichte van de oude schepping geen minder schepsel dan de zon, ja, dan de heerlijkste engel in de hemel. Ten opzichte van de nieuwe schepping is het minste sprankje of aasje van ware genade dat van de heiligmakende Geest komt, een nieuw schepsel. Niet minder dan het hoogste geloof of liefde dat ooit in de voornaamste apostelen was. Het is duidelijk dat hetgeen een geest is en een nieuw geestelijk wezen heeft, verschilt in soort van hetgeen geen geest is en geen geestelijk wezen heeft. Ook al mochten ze nog zo zeer op elkaar schijnen te lijken. De nieuwe natuur, de nieuwe mens, Gods maaksel, het zaad Gods, de zalving en geest verschillen door een wezenlijk en dadelijk onderscheid. Zij verschillen in soort, van hebbelijkheden en de gesteldheden in de onvernieuwden. Een onvernieuwde op zijn best genomen, is vlees en een begenadigde is geest.

5. Gemene genadegaven kunnen in een verworpene bestaan. Dadelijk bestaan met een heerschappij der zonde en met volkomen doodheid in deze. Zij laten een mens die ze heeft, in de oude staat der natuur, zodat hij

steeds die oude mens is.

De zaligmakende genaden kunnen niet bestaan met heerschappij der zonde en met volle doodheid daarin. Zij stellen de mens in een nieuwe staat, zodat hij én van alle anderen én van zichzelf zoals hij tevoren was, verschilt zoals nieuw en oud. En niet alleen zoals een klein en een groot schepsel. Er moet dus een wezenlijk en soortelijk onderscheid zijn.

6. Gemene genaden, al werden zij nog zo hoog opgetrokken en vermenigvuldigd, kunnen de boom nooit veranderen en goed maken. Nooit zouden zij de Goddelijke natuur zijn en de eerstelingen van de Geest en van de heerlijkheid, tenzij men wilde zeggen dat de mensen die deze heerlijke Goddelijke natuur hebben met de zalige zielen, in de hel gepijnigd zouden worden. Dat een huichelaar die toeneemt van vier tot vijf hogere trappen, oprecht zou zijn. Dat een kind van God en een kind van de satan slechts in trappen zouden verschillen, die de een meer heeft dan de andere. Dat is, zoals men op school zegt dat zij slechts modaliter zouden verschillen.

7. Een zalig begenadigde verschilt in waarheid zoveel van een huichelaar op zijn best, als een levende van een dode. Dat is immers meer dan in een trap. Laten we ons eens voorstellen dat een dood lichaam zich bewoog en het sprak zoals de ezel van Bileam. Het zou nochtans zeker in soort verschillen van een levend mens, die met

reden werkt. Ook al werd dat dode lichaam steeds sneller en sneller bewogen. Want het wordt slechts bewogen door een uitwendige kracht, zonder het tussenkomende beginsel des levens van binnen. Het heeft geen einde voor zich in zijn beweging, zoals een levende. Noch enige reden die als beweegreden strekt om te werken. Wel, zo is het onderscheid hier. Natuurlijke mensen zijn dood in zonden. Hun daden, die zij voortbrengen zijn door een gemeen werk van Gods Geest van buiten, zonder tussenkomst van een geestelijk beginsel dat invloeit in hun daden. Ook hebben zij geen zuiver geestelijk einde in hun beste daden, noch geestelijke beweegredenen die hun zielen verwarmen of zouden aanzetten. Vernieuwde mensen echter brengen hun zaden voort zoals de levenden. Niet alleen door de kracht van Gods bijzondere genade, maar ook door tussenkomst van ingestorte hebbelikheden. Zij hebben geestelijke einden en beweegredenen. Dit is zonneklaar.

Ten vierde: De ware zaligmakende genade werkt dikwijls in een hogere trap dan de gemene genade der verworpenen. Ja, zij werkt altijd hoger wanneer de begenadigde mens redelijk en met beraad werkt, zodat Gods interest bij hem prevaleert boven het interest van het vlees. En hij bemint God bovenal. Want dat is de natuur der genade om zodanige daden te hebben. Dat gaat er mee vergezelschap en dat volgt erop. Een begenadigde

dient wel altijd zo te werken in zulk een hoge trap. Het is zeer nuttig voor hem om zijn staat klaar te kennen. Wie met beraad en orde en hebbelijker wijze het interest van het vlees of enig vleselijk respect boven Gods interest prefereert, of iets meer bemint dan God, of evenveel als God, die kan niet gegrond besluiten dat hij zaligmakende genade heeft. Dat kan daar niet mee bestaan.

Ik zeg, hoewel dit zo is, zo bestaat toch de natuur van de oprechtheid der genade in haar hebbelijkheden en daden, niet alleen in dat overmogen. Die oprechtheid is niet alleen te toetsen aan de meerdere trappen van kracht boven het vlees, maar ook uit de einden, formele overwegingen en soort, en beginsel, en beweegreden, enzovoort.

De redenen zijn deze:

1. Soms worden in Gods kinderen oprechte daden van genade gevonden. Nochtans worden zij overweldigd door sterkere daden van de verdorvenheid. Zo zijn er soms daden van geloof, liefde, vreze, enzovoort, die voor een tijd overwonnen worden. Het hart wordt als gevangen gevoerd door de tegengestelde verdorvenheden. Paulus sprak in Romeinen 7 van bewegingen van de inwendige mens, die de verdorvenheid niet overwonnen. Hij kon niet doen wat hij wilde. Hij werd gevangengenomen onder de wet der zonde, niet tegenstaande de wet van zijn gemoed. Hij erkende evenwel die daden van de inwendige mens voor

oprechte daden van genade en hij troostte zich daarmee. Hij stelde deze tegen de wet der zonde in zijn leden.

De genade kan dus oprecht zijn, waar zij voor die tijd niet de overhand heeft in de uitwerking. Of, om de zaak iets anders uit te drukken, er zijn zaligmakende daden van geloof, liefde, enzovoort, die oprecht zijn, eer zij in die trap zijn van te overmogen.

De hoge trap, die de overhand heeft over het tegenovergestelde, is niet datgene dat de oprechtheid maakt, veel minder nog, alleen maakt. Dit blijkt hieruit dat men geloof en liefde oefent in het worstelen tegen ongeloof en liefdeloosheid. De ingestorte hebbelijkheden (die de goede boom zijn) hebben hun neigingen en daden die tegen het vlees begeren. Die strijden om het hart te winnen, tot opvolging van hun bewegingen.

Nu, zoals strijden gaat voor de overwinning, zo gaan in deze geestelijke strijd de begeerten en de werkingen der genade voor die trap, die de overhand heeft. Daardoor wordt het hart ingewonnen om God boven alles lief te hebben. Daarop volgt dan die overmogende werking, als een trap van overwinning. Als er nu bewegingen zijn van de genade, die de overwinning nog niet hebben voortgebracht, dan zijn ze toch oprecht, want ze komen uit een gezond beginsel. De minste sprank van genade in het hart ontstoken, al ruikt ze slechts in begeerte de liefde tot God en geloof in Hem, is zeker oprecht,

hoewel zij niet is uitgebroken in een vlam.

De oprechtheid vloeit niet uit die trap, maar die trap wordt integendeel verkregen door de roeringen en bewegingen, omdat die bewegingen daden van oprechte liefde en genade zijn.

2. In de huichelaars kan soms een prevalerende daad van geloof en liefde gevonden worden. De oprechtheid kan daarin alleen niet bestaan, zonder zicht op iets anders. Dit blijkt hieruit dat onvernieuwde mensen in enig opzicht God lief zouden hebben boven al. hun tijdelijke verkwikking, ja, ook wel boven hun leven. Zij zouden dat alles liever willen overgeven en verlaten, dan God. Zo hadden de Joden veel ijver voor God. In hun blinde ijver zouden zij Hem wel gesteld hebben boven alles wat hun hier lief was.

Paulus, terwijl hij toch een farizeeër was voor zijn bekeering, had in enig opzicht dat getuigenis van zijn consciëntie dat de ijver en de liefde tot God hem aanzette tot alles wat hij deed. Het schijnt dat hij het verlies van alles wel zou hebben willen ondergaan in die strijd. Nochtans was zijn liefde tot God na zijn bekering van een heel andere soort. Het is waar, de Joden en Paulus hadden toen niet de rechte hoedanigheden van de liefde. Zij hadden niet de juiste beginselen, oogmerken, beweegredenen, enzovoort. Hieruit blijkt evenwel dat het niet de hoge trap is die de oprechtheid van de liefde alleen maakt. Zo hadden ten tijde van koningin Maria

wel enige, op vleselijke gronden en beweegredenen, hun leven en alles kunnen laten nemen en toch niet oprecht zijn. Zo kan iemand een liefde tot God hebben, buiten Christus. Zoals de afgodendienaars hun afgoden, de Turken hun Mohammed, de Baäls profeten hun Baal boven alles en boven hun leven liefhebben. En ten tijde van Christus kon iemand Christus als zijn weldoener, hersteller, enzovoort, liefhebben boven alles, zijn afgod van Hem maken, Christus slechts kennende en beminnde naar het vlees. Zo zou een natuurlijk mens tot zo'n trap van vreze Gods kunnen komen (op sommige tijden, naar zonderlinge werken, verlossingen en verschijningen van God, als Nebukadnezar, enzovoort) dat hij Hem boven alle mensen of boven iets anders zou vrezen. Hij zou in zo'n trap zo bedroefd kunnen zijn over zijn zonden dat de droefheid daarover zijn vermaak, hetwelk hij erin had en zijn liefde ertoe, te boven ging. Ook zou hij zulk een liefde tot de broeders kunnen hebben en tonen dat hij hen verkwikte, kleeftte, bezocht en hierdoor op zijn eigen gemak en staat afging. Het blijkt dus dat die hoge trap niet te rekenen is voor het enige merkteken ter beproeving en dat men de oprechtheid dus uit andere hoedanigheden zou kennen, en om nog een woord van liefde tot de broeders te zeggen.

Het is een harde en ongegronde stelling van Baxter dat hij zegt dat een geveinsde een vroom mens kan liefhebben om zijn vroomheid, of een christen om Christus'

wil. Hierin spreekt hij alle theologen, ja, zelfs de apostel Johannes tegen. Hij vernietigt zo het merkteken van Gods genade, hetwelk bestaat in de ware liefde tot de broeders. Waar de natuur heerst, daar is de vijandschap en haat tegen het zaad Gods als zodanig. Hoe kan dan de natuurlijke mens op dezelfde grond en op dezelfde tijd een vroom mens liefhebben en haten? Het is waar, zij kunnen vromen liefhebben, maar hun beweegredenen en oogmerken zijn verkeerd en vleselijk. Daarom hebben zij ook alle vromen niet lief en haten en vermijden niet allen, die tegen de vroomheid gekant zijn. Zij beminnen dus de vroomheid niet, anders zouden hun eigen genegenheden en heimelijk vermaak hun hatelijk zijn. Een oprechte liefhebber van de vrome, al hebben niet altijd daden van liefde tot de vrome de overhand, heeft toch altijd liefde tot hem. Menigmaal zijn de oprechten zo gevangengenomen door eigenliefde dat zij hun liefde aan anderen niet laten blijken, maar dat zij alleen voor zichzelf zorgen, zoals de discipelen, toen Christus verraden werd. Vrees of eigenliefde bindt soms in de vromen de bewegingen van oprechte liefde zo in dat ze niet verder komen om de vromen bij te staan, te beschermen, voor te spreken in hun lijden, zoals zij behoorden te doen. Nochtans is er een oprechte liefde in hun hart tot die vromen, hoewel zondig, verduisterd en onvolmaakt. Een natuurlijk mens zou in zo'n situatie soms zijn leven en staat in gevaar

voor hem stellen en toch slechts een huichelachtige liefde hebben. Een ander echter zal een dronk koud water geven aan een vrome en in de naam van discipel aangenaam zijn in zijn liefdedaad. Ten vijfde: Dit stellen van de oprechtheid der genade alleen in de hoge trap is geenszins de goede en naaste weg om de oprechten of de huichelaars aan zichzelf bekend te maken, en om hen tot hun plicht te drijven. Het is integendeel meer tot overtuiging en ontdekking van een huichelaar dienend. Hij moet niet alleen zien naar de trap van zijn genade, maar ook naar de soort ervan. Licht vleit hij zich dat hij de waarheid van de genade heeft. Van geloof, liefde enzovoort, in de soort, terwijl hij nog kan twijfelen aan de trappen. Licht beeldt hij zich in dat hij ook God in een hogere trap bemint en vertrouwt dan enige andere zaak. Daar is niets, zegt hij, waar men zo op vertrouwen kan dan op God en Christus. Maar dat is een vrucht van zijn natuur. Het is met hem opgegroeid en daarom ongezond.

Aangezien dan de mensen gewoonlijk en in het algemeen een inbeelding hebben van de waarheid en de dadelijkheid van hun genade, zo is er toch een nuttiger weg. Dit tot overtuiging van natuurlijke mensen. Om hen te tonen dat hun gemene genaden niet zaligmakend zijn en niet van de juiste slag en soort. Maar indien men hen alleen zei dat hun genade gebrekkig is in de trap en dat de oprechtheid bestaat in een hogere trap,

dan zou men twee kwade dingen doen.

1. Men zou hen afhouden van een juiste doorgaande overtuiging van hun genadeloosheid en van de juiste bevatting van hun bedrieglijke natuur. Deze zijn nochtans voornamelijk nodig tot het werk der bekering. Men zal hen vooraf doen vaststellen dat zij reeds enige beginselen gekregen hebben. Men dient hun de noodzakelijkheid van een verandering en vernieuwing aan te wijzen. Hoe ongezond alles is, wat van een natuurlijke wortel, van een onherboren, onvernieuwde staat komt.

2. Zodoende zal men de huichelaars wel aanzetten om vlijtiger, sneller en levendiger te werk te gaan en om iets toe te doen tot hun gebouw. Maar zo zal men hen niet leren een nieuwe weg in te slaan, of een nieuwe grond te leggen. Dit komt heel goed overeen met een verwaand huichelachtig humeur. Zij zullen wellicht toestemmen dat hun geloof of liefde zwak is, maar niet dat het ongezond en ondeugdzaam is. Altijd zijn ze maar begerig om wat te doen groeien van hetgeen zij hebben en te bouwen op hun zandgrond.

Toen Nicodemus tot Christus kwam, overtuigde de Heere Jezus hem. Niet door te tonen dat hij iets meer beminde of vertrouwde dan God, maar door zijn ondeugdzaamheid aan te wijzen van hetgeen hij had. Ten opzichte van de soort ervan, moest de boom goed en van een andere soort gemaakt worden, eer enige vrucht

aangenaam kon zijn. Hij preekte hem de leer van de wedergeboorte en van de noodzakelijkheid ervan. Hij stond niet op een gebrek in een trap van liefde, enzovoort, maar er moest een andere soort zijn. Wat uit vlees geboren is, zei Hij, is vlees. Al waren er nog zoveel vruchten en schijngoede daden van ijver, liefde, geboden, enzovoort. Wat uit de Geest geboren is dat is Geest. De vruchten moeten van een ander slag, namelijk geestelijk zijn. Geen trappen zijn oprecht, tenzij van dit beginsel: de Geest. De minste beweging die van dat beginsel komt, is Geest en aangenaam volgens de wortel waarvan zij komt, zonder aanmerking van de trap daarvan.

Christus heeft deze weg ingeslagen om de onbekeerden te overtuigen en aan zichzelf te ontdekken. Dit moet noodzakelijk het veiligst zijn. Maar aan de andere kant is onze wijze van handelen beter voor de gelovige. Zij hebben nu hun merkteken niet alleen te halen van de trap der genade. Deze kan dikwijls zeer duister en twijfelachtig voor hen zijn als zij merken dat menige afgod een grote plaats in hen kan hebben. Huichelaars kunnen in dat opzicht ver komen. Maar ook zij kunnen geholpen worden, om de oprechtheid van hun doen en voornemen te onderkennen, door tot zichzelf in te keren. Door te letten op hun einde, wijze van werken, beweegredenen, enzovoort, waarvan hun consciëntie mede getuigenis kan geven.

Het is een zwaar, hoewel een nodig werk, om de natuur van de oprechtheid en van ware genade te ontdekken tot troost van een zwakke gelovige. Dat de verwaande huichelaar daarover niet met recht komt te struikelen tot zijn eeuwig verderf. Men moet zulke gronden echter ook niet leggen om de onbekeerden uit hun slaap te wekken. Dit zou gevaarlijk zijn voor menigten van arme gelovigen, hetwelk deze mr. Baxter hier niet weinig doet. Want moesten zij de oprechtheid van hun genade alleen beproeven door deze overwinnende of overhand hebbende trap der genade, zij zouden dikwijls hun staat en genade als ongezond en bedrieglijk verwerpen. Menigmaal ervaren zij dat hun ongeloof, of leunen op het schepsel, hun vertrouwen op God te boven gaat. Dikwijls worden zij gewaar dat de liefde tot de dingen van de wereld hun hart vervoert, om daarin vrolijker te zijn dan in God alleen. Dikwijls bevinden zij met Paulus dat de bewegingen der zonde hen gevangennemen. Naar deze regel zouden zij zich niet met hem mogen troosten in de oprechtheid van hun genade en in de werkingen van de inwendige mens.

Ja, zij zouden geen blijk kunnen hebben van hun oprechtheid, tenzij zij meer genade (en die nog steeds in oefening) hadden, dan verdorvenheid. Elke genade heeft haar tegengestelde verdorvenheid. Indien de genade niet overmocht, zo zouden zij niet kunnen zeggen dat zij benadigd zijn en dus ook niet dat zij meer

begenadigd dan verdorven zijn. Ja, al was er een genade die overwonnen werd door haar tegengestelde verdorvenheid, zij zouden niet hebben kunnen zeggen dat zij in een begenadigde staat zijn. Want waar één genade oprecht is, daar zijn ze alle oprecht. Zij zijn alle leden van het nieuwe schepsel, hetwelk in de wedergeboorte is voortgebracht. Waar de een genade ongezonder en niet oprecht is, daar zijn de andere ook niet oprecht.

Stel nu dat de vreze der mensen de gelovige meer inbond om een plicht te doen, dan de vreze Gods hem daartoe aanzette. Zij zouden besluiten dat zij de ware vreze Gods niet hebben, maar onoprecht zijn, wat echter verkeerd is.

Hieruit blijkt dus (naar ik meen) genoegzaam dat mr. Baxter niet de bekwaamste praktijzer is. Dat zijn geschriften met zorgvuldigheid en veel nadenken gelezen moeten worden.

Nu kom ik bij mr. Hooker, wiens boek ik hier vertaal. Hij heeft, naar mijn oordeel, een opmerkelijke misslag. Ik mag niet nalaten deze de lezer bekend te maken. Tot de rechte verootmoediging van een ziel vereist hij zo'n hoge trap dat de zondaar stellig tevreden en vergenoegd moet wezen om verloren te gaan, onder de macht der zonde te blijven, ter helle te varen en verdoemd te worden, indien de Heere geen genade wil geven.

Hij zegt: Hoewel ik beken dat het hard en verdrietig is en

het is lange eer de ziel zo gesteld is, zal nochtans het hart dat waarlijk vernederd is, tevreden de staat van de verdoemenis dragen. Dit omdat hij zeil deze ellende en verdoemenis op zich gebracht heeft.

En: Die ziel die aldus tevreden is met wat God over haar beschikt, gebruikt alle middelen die haar nader tot God kunnen brengen. Maar indien Hij de genade zal weigeren te geven, is de ziel vergenoegd en berust daarbij.

Op een andere plaats stelt hij dat een verootmoedigde ziel tegen de satan zal antwoorden: Ik ben wel tevreden. Dit als hij haar tegenwerpt dat God zal weigeren om genade te geven. Dat God haar zal overgeven en in haar zonden laten en uitbreken in wraak tegen haar.

Van zulk een verootmoediging zegt hij dat zonder deze geen rechtvaardigmaking noch verwachting is. Dat, zover het hart af is van ware genoegdheid om ter beschikking van God te zijn (namelijk die terstond is verklaard) het zover is van ware voorbereiding voor Christus.

Dit is een harde, ruwe en volgens mij een ongezonde stelling en daarom in staat om veel zielen aan te stoten die ontwaakt zijn uit hun zonden en wensen tot Christus te komen. Wat als ze hier zouden lezen dat ze gerust en tevreden moeten zijn ook al wil God hun nooit Zijn liefde geven, noch genade in hun werken. Ja dat ze tevreden moeten zijn dat ze verdoemd zullen worden.

Ik merk dit temeer op, tot waarschuwing. Een andere,

zeer godzalige en geleerde man, een groot praktikaal, evenals Hooker, genaamd mr. Thomas Shepard, de schoonzoon van mr. Thomas Hooker, heeft ook deze weg ingeslagen, als hij de ware voorbereiding van de christenen beschrijft. Hij heeft daar al uitvoerig over geschreven, teksten en redenen daartoe bijeen gebracht in zijn boek *De gezonde gelovige*. Dit boek is nog niet uit het Engels in het Nederlands overgebracht. Maar misschien zal het door iemand hierna worden vertaald.

Het is veel voortreffelijker dan het andere dat reeds vertaald is, *De oprechte bekeerde*. Dit boek is buiten zijn weten en tegen zijn zin uitgekomen.

Mr. Shepard, hoewel hij het woord verdoemenis niet gebruikt, gelijk mr. Hooker, wil nochtans dat er geen vereniging met Christus kan zijn eer de Heere de weerstand der ziel tegen de Heere, heeft weggenomen. Deze weerstand wordt uitgedrukt door bezwijkende moedeloosheden en heimelijk twisten met de Heere. Dit in het geval dat de ziel zich inbeeldt dat de Heere niet zal komen om genade te werken of te openbaren. Dat Hij haar nooit zal helpen, noch ontfermen, staat er.

Op een andere plaats zegt hij deze woorden: Wij zeggen van Hem Die de zonde als zonde haat dat Hij alle zonde haat. Zo zal hij die wel vergenoegd is met Gods welbehagen in enige zaak, vanwege zijn welgevallen daarin, op dezelfde grond begeren in alles te buigen. Stel dan dat het des Heeren welbehagen was u genade te

weigeren, hoewel ik toestem dat u erom moet bidden, maar met onderwerping aan de goede wil des Heeren, zeggende: De wil des Heeren is goed, maar de mijn is kwaad.

Dit gevoelen van deze twee theologen is, naar ik weet, niet bestreden, dan alleen door mr. Firmin. In zijn boek *De dadelijke christen* (dat alleen maar in het Engels is te lezen), bestrijdt hij krachtig en uitvoerig al de tegenredenen van Shepard. Ik heb ook ondervonden dat die vrienden, die de uiterlijke gemeenschap van onze kerk hebben verlaten, namelijk degenen die Jean de Labadie zijn gevolgd, eveneens dergelijke verkeerde stellingen hebben en prijzen en voortzetten. Namelijk dat men eerst zover verloochend moet zijn dat men tevreden is de zaligheid te missen zo God wil, eer men tot Christus komt. Men geeft daarbij de voorbeelden van Paulus en Mozes, die tevreden waren, ja, wensten om Israëls wil een vervloeking te zijn, indien de Heere dat wilde.

Maar ik meen dat zulk een behandeling van zielen zo'n stelling en grondregel verkeerd is en niet op Gods Woord gegrond.

Daarom zal ik de volgende redenen daartegen stellen. Maar eer ik daartoe kom, zal ik twee dingen aantonen.

Ten eerste: Hoe ver een ziel, naar het algemene gevoelen van de beste praktikalen, moet komen, die recht bereid zal zijn voor Christus.

Ten andere: Hoe het nieuwe tegengestelde gevoelen

nog bekwaam verzoend zou kunnen worden met het oude.

Betreffende het eerste: Een ziel voor het geloof in Christus bereid, is aldus gesteld: Zij is verlicht omtrent de waarheid en overtuigd van haar zondige, verloren, ellendige staat. Zij is verslagen en verbroken en geprikkeld met smarten, droefenissen en vrezen, ontstaande uit die overtuiging. Zij is ontledigd van zichzelf. Zij merkt niets dan hel en verdoemenis in zichzelf. Zij heeft noch prijs om te geven, noch handen om te werken. Zij is uitgedreven uit haar eigen vertrouwen en eigen gerechtigheden. Zij is zeer arm in haar eigen ogen. Zij ziet zichzelf aan als het ellendigste schepsel op aarde, zoals zij is zonder Christus en zonder de liefde Gods door Hem. Zij kan bij God niets inbrengen noch pleiten van zichzelf. Zij kan tegen God nergens van spreken dan van zonde en ellende, omdat zij alle gruwelen in zichzelf vindt. Zij oordeelt en veroordeelt zichzelf als des doods en der verdoemenis waardig. Zij rechtvaardigt God, indien Hij zo met haar naar Zijn gerechtigheid onder het verbond der werken wil handelen. Zij staat verwonderd over Gods lankmoedigheid. Zij verhoogt Zijn verdraagzaamheid dat Hij haar al niet lang heeft afgesneden. Dat Hij haar niet weggenomen heeft in de wandel der zonde en rechtvaardig naar de plaats van de eeuwige pijniging heeft gezonden. Zij is gewillig of niet gewillig dat zij van haar zonden en begeerlijkheden zou

los gemaakt en vrijgesteld worden. Zij vindt niets waar zij naar toe zou lopen, dan de rijkdom der barmhartigheid en de vrijheid der genade in Christus en de verlossing door Hem. Die acht deze ziel hoog en zou ze graag omhelzen en aannemen indien zij mocht. Een ziel die zover gebracht is, is dan bereid om Christus te omhelzen. Dan zou men haar zeggen dat ze in Christus moet geloven, Hem hartelijk aannemen, zoals Hij in het Evangelie wordt aangeboden om alles voor haar te zijn en te doen. Wij willen niet dat er tussen die voorbereidingen en het geloof in Christus, een zekere vergenoegdheid komt om de genade te missen en verloren te gaan, zo de Heere dat wil.

Ten tweede: De gevoelens zouden enigszins bijeen te brengen zijn, indien dit het hoogste was, wat deze vrome mannen willen zeggen: Dat de zielen mochten zien en oordelen geen genade waardig te zijn. Dat ze God moesten rechtvaardigen indien hij hen wilde verwerpen en veroordelen. Dat ze niet moesten murmureren, noch ongeduldig zijn of twisten tegen God, als Hij hen Zijn genade en liefde niet wilde geven, maar hen veroordelen. Dit zou alleen maar een negatieve tevredenheid zijn, namelijk niet murmureren. En ongetwijfeld is het onze plicht om niet te murmureren, wat de Heere ook mocht willen doen.

Het schijnt dat mr. Shepard de zaak hoofdzakelijk zo wil uitleggen, omdat hij dit argument voor zijn gevoelen

maakt: Of u moet murmureren en twisten tegen God, als Hij u Zijn liefde en genade niet geeft maar verdoemt, of anders moet u tevreden zijn, al wil God u nooit Zijn liefde en genade geven maar u verdoemen. Maar u moet niet murmureren of twisten, dus, u moet tevreden zijn. Maar het is niet nodig dat een van beide gedaan wordt, want er is een derde, namelijk niet murmureren, niet bitter twisten, noch uitvaren tegen God, maar Zijn aanbidding, belofte en genadeverbond aannemen. Ge-willig antwoorden op Zijn roeping en tevreden zijn dat Christus de ziel zal verzoenen, verlichten en genezen. Men dient dan alleen af te staan een stellige verge-noegdheid om verloren te gaan en een stellige zelfverloochening omtrent hemel en hel. Nochtans kan ik niet goed geloven door hetgeen ik van hun gevoelen verhaald heb dat ze niet meer zouden willen zeggen dan niet murmureren, noch ongeduldig zijn.

Hoewel dit ook gesteld zou worden, dan zou die regel toch niet waarachtig zijn. Dat een ziel die zover niet verootmoedigd is dat ze niet murmureert of twist, niet goed bereid is voor Christus. Want hoewel men niet mag twisten noch mopperen tegen de Heere, zo zou het toch een waarlijk verootmoedigde ziel wel kunnen gebeuren dat zij ongeduldig en twistend zou worden. Dat zij zich zou inbeelden dat de genade en liefde Gods haar geweigerd zouden worden en dat ze verdoemd zou worden. Zelfs Jona en Jeremia twistten en murmureerden tegen

God en dat in zaken van minder gewicht. De Heere zou dat in zieke zondaars en in Zijn zieke kinderen overzien. Ja, het schijnt alleszins dat men uit die ongeduldigheid en de murmurering wel enig werk des geloofs in die ziel zou kunnen besluiten en dus dat ze dadelijk voor Christus bereid is. Want omdat de ziel Christus, de hele Christus, de liefde God, de genade, de heiligheid, als zeer begeerlijke voorwerpen met haar wil verkozen heeft en bemint, daarom ziende en denkende dat zij die niet zou kunnen genieten en verkrijgen, zoals zij wil, zo valt zij tot ongeluk en twisten. Dit omdat zij in haar keuze en liefde zo tegengegaan wordt. Maar stel nu dat de ziel vervoerd wordt tot dit zondige twisten en ongeduldig murmureren tegen God. Dat zij vreest en beseft dat de Heere haar Christus, Zijn liefde en genade wil weigeren, hetwelk zij nochtans niet wil rechtvaardigen, zou die ziel dan verstoten worden? Verstoten omdat zij niet bereid is voor Christus? Nochtans is zij overtuigd van zonde, gevoelt het kwaad van de zonde, is verslagen en verbroken van vrees en droefheid over de zonde. Over de straf der zonde. Zij beseft en erkent haar machteloosheid, ledigheid en de verloren, bij zichzelf reddeloze staat. Zij is gewillig dat Christus tussen haar en de zonde een scheiding maakt.

Dit is hard om te zeggen, temeer omdat Job, Jona, Jeremia en andere heiligen, vanwege hun murmureren en ongeduld niet verstoten zijn.

Maar deze poging om tot overeenstemming te brengen daar latende, kom ik nu weer tot mijn redenen die tegelijk het beste zullen bewijzen dat een mens noch in zijn voorbereiding, noch daarna niet stellig tevreden moet zijn om verdoemd te worden en om Gods genade en liefde voor eeuwig te missen.

1e reden: Die mens zal, door tevreden te zijn, afgehouden worden, immers voor die tijd, van die plicht die God te allen tijde van hem eist. Als hij tevreden en vergeenoegd moet zijn zonder Christus, zonder Gods liefde en genade en verdoemd te worden, dan moet hij alsdan niet tot Christus komen. Dan moet hij Hem niet aannemen, noch in Hem geloven. Maar God gebiedt hem altijd om in Christus te geloven. Hij roept hem tot Christus, biedt Hem aan. Hij dreigt met verdoemenis als hij ongehoorzaam is en niet in Christus gelooft. Hij mag dat dus nooit nalaten. Nochtans moet hij het dan nalaten en niet willen dat hij tevreden is Gods liefde en genade te missen.

2e reden: Dit strijdt tegen de mens als mens en tegen de christen als christen. Een mens als een redelijk schepsel moet gelukzalig willen zijn. Daarom moet hij de vereniging met God als het hoogste goed begeren. Begeren Hem te beminnen, te genieten, te roemen en in Hem zich voor eeuwig te verlustigen. Maar als de mens te eniger tijd tevreden moet zijn om zonder Gods liefde te zijn en van Hem verstoten en verdoemd te worden,

dan zou hij gewillig moeten zijn om van zijn hoogste goed afgescheiden te zijn, om het hoogste kwaad te dragen. Maar dat is onmogelijk. Nogmaals: een christen als een christen is met Christus verenigd. Hij leeft door het geloof in Hem een leven van rechtvaardigmaking en heiligmaking. Zou hij echter tevreden zijn zonder Christus, zonder rechtvaardigmaking en heiligmaking te zijn en onder schuld en de kracht van zijn lusten te blijven, indien dit Gods welbehagen zou zijn, dan zou dit strijden tegen het wezen van een christen.

3e reden: Het einde waartoe het voorbereidend werk vereist wordt, kan wel bereikt worden. Het wordt beter bereikt en is bereikt, zonder deze conditie. Het einde waartoe God de ziel bereid is dat zij mag zien hoe nodig zij Christus heeft. Dat zij gewillig mag zijn om Hem aan te nemen zoals Hij aangeboden wordt. Want het einde van de verootmoediging is geloof en komen tot Christus. En evenals er zoveel overtuiging nodig is die verslagenheid voortbrengt en zoveel verslagenheid die verootmoediging voortbrengt, zo is er zoveel verootmoediging nodig die de ziel uit zichzelf naar Christus drijft. Al is de mens er niet toe gekomen dat hij tevreden en vergenoegd is om Gods liefde en genade te missen, om overgegeven te worden aan al zijn lusten en verdoemd te worden, als God echter de eer van Zijn macht en rechtvaardigheid krijgt, dan kan hij toch wel tot Christus komen. Duizenden zijn ertoe gekomen zonder

dat. Ja, ik acht dat die eerder tot Christus gedreven zullen worden die het niet kunnen verdragen om te horen dat ze stil en tevreden moeten zijn zonder Gods genade en liefde en zonder Christus. Ik acht dat degenen, die zo onderworpen zijn aan Christus' soevereiniteit en gerechtigheid geen haar beter bereid zijn voor Christus. Dat dit geenszins de weg is om zielen te bewegen en te trekken tot Christus. Om te zeggen: U moet tevreden en gewillig zijn met de beschikking van God, indien Hij de eer van Zijn macht en gerechtigheid over u wil hebben en u Christus weigeren en de genade en de liefde en u verdoemen. Door deze koorden zal men niet veel zielen tot Christus halen. Ook zijn de mensen niet zoveel gezet op Gods liefde en genade. Noch veel verontrust en ontevreden omdat zij die missen. Men zou hun dan moeten gaan leren dat ze wel tevreden moeten zijn. Als zij denken dat Hij hun nooit Zijn genade zal geven dat hij hun zal overgeven aan hun lusten en hen verdoemen, als Hij maar Zijn heerlijkheid heeft omtrent hen, dan zal men zodoende en predikende zeker geen goede gedachten van God en Christus in dé zielen openbaren. Toch is dit nodig om de zielen tot Christus te trekken.

4e reden: Noch Christus, noch de apostelen hebben een voorwaarde vereist die nodig is tot een gezonde bekering, toen zij preekten en de zielen tot Christus riepen. Namelijk dat ze stil en tevreden moesten zijn onder deze gedachte dat God hen nooit Zijn genade en

liefde zou geven, maar hen verdoemen en verstoten. Nochtans was Christus getrouw in Zijn ganse huis als de Zoon. En Zijn apostelen als Zijn dienaars hebben de ganse raad Gods verklaard. Het is waar, er worden voorwaarden vereist in een zondaar die op de rechte wijze zal komen. Niet degenen die enige waardigheid in zichzelf stellen, maar die hem zijn snoodheid en onwaardigheid doen zien. Die zullen dienen om hem gewillig te maken, om Jezus te omhelzen. Daarom moet men vermoeit en beladen, ziek en verloren, dorstig en gewillig zijn. Maar nooit is er gezegd: U, die tevreden bent met wat Ik over u beschik, hetzij ter verdoemenis, hetzij ter zaligheid, komt tot Mij. Nooit heeft Petrus tot die duizenden en Paulus tot de stokbewaarder gezegd: Bent u wel onderworpen aan Gods wil, in het geval dat Hij u niet wil behouden, maar verdoemen? Dan zal ik u zeggen wat u doen zult om zalig te worden.

Het voorbeeld van de verloren zoon, door Christus voorgesteld in Lukas 15, bewijst niet hetgeen mr. Hooker daaruit wil trekken, zoals hij in zijn eigen verklaring te kennen geeft.

De verloren zoon zegt: Ik ben niet waardig uw zoon genaamd te worden, maak mij als een van uw huurlingen. Dat wil te kennen geven dat hij tevreden zal zijn, hoe laag hij ook gezet wordt. Als hij maar in het huis van zijn vader mocht zijn, waar overvloed van brood was, anders zou hij van honger moeten sterven. Dat is: De ziel

durft in het gevoel van haar snoodheid God geen Vader te noemen. Maar als de Heere haar maar onder Zijn dienstknechten wil stellen en haar in Zijn huisgezin, binnen Zijn deur wil nemen, dan zal ze dit tot een grote weldaad rekenen.

De verloren zoon wilde niet zeggen: Als mijn vader mij niet in zijn huis wil laten maar mij buiten de deur sluit en mij geen bete broods geeft omdat ik gezondigd heb, dan ben ik tevreden. Maar mr. Hooker erkent dat hij in het huis van zijn vader wil zijn en dat hij brood begeert. Daarom kan dit tot zijn oogmerk niet dienen.

5e reden: Omdat anders een genadeloos mens zo'n grote en hoge daad zal doen die een begunadigde niet kan doen. Want hier zal een ziel die bereid gemaakt wordt om tot Christus te komen door het geloof, vooraf een onderwerping hebben aan Gods soevereiniteit en heilige wil. Als Hij haar het grootste goed wil weigeren waarvoor een redelijk schepsel vatbaar is en Hij haar Zijn vreselijke toorn voor eeuwig op wil leggen dat de ziel tevreden is met Zijn welgevallen. Dit zou zo'n grote daad van gehoorzaamheid zijn (indien het anders geboden is) dat ik niet weet of een begunadigde ergens in, behalve in het oefenen van het geloof, zo'n groot werk doet. Want dat zou een wonderlijke daad van zelfverloochening zijn dat, indien Hij Zijn liefde wil weigeren en geen genade wil werken, maar ter verdoemenis beschikken, zich toch zou onderwerpen en tevreden zijn.

Wie in alle andere dingen die veel minder en lager zijn dan verdoemd te zijn zo'n gestalte had van onderwerping aan God en zulke daden deed, dan zou ik zeggen dat hij een grote heilige was. Het was weinig in vergelijking dat David zich gelaten aanstelde en onderwierp, indien de Heere hem niet weer in Jeruzalem en in zijn koninkrijk wilde brengen. Dat Aaron stilzweeg, toen God zijn twee zonen met vuur doodde. Dit waren maar beuzelingen en als niets in vergelijking. Nochtans waren dat vrome en begenadigde mannen. Maar als daartegenover die grote daad van onderwerping aan Gods rechtvaardigheid en soevereiniteit zou geschieden aan iemand, die maar onder het voorbereidende werk voor Christus is. Dus aan een natuurlijk mens die nog geen geloof heeft en nog niet bij Christus is. Dat zou een zonderlinge heilige zijn, terwijl hij onbekeerd is, hetgeen wonderlijk zou zijn.

Het schijnt echter dat mr. Hooker, evenals mr. Shepard, in het werk der voorbereiding al enige bijzondere genaden stelden, opdat de mensen immers zeker en vast zouden gaan. Ik denk hier ook aan hetgeen mr. Firmin verhaalt van zijn schoonvader mr. Nathan Ward. Toen deze mr. Hooker die predikaties hoorde prediken van de zielsvoorbereiding voor Christus en van de verootmoediging, zei hij tegen hem: Mr. Hooker, zo maakt u betere christenen voordat de mensen in Christus zijn, als zij ooit daarna zijn. Ik wens dus zo'n goede christen nu te

zijn als u de mensen maakt, terwijl zij zich bereiden voor Christus.

Mr. Hooker vertelde hem de reden waarom hij dacht dat God hem zo liet prediken. Omdat hij zag dat hij niet lang hier zou blijven en dus zou hij zijn werk al gelijk doen.

Zo gaf dezelfde mr. Ward ook deze aanmerking over mr. Shepards prediken: Als mr. Shepard met de huichelaars komt te handelen, dan snijdt en houwt hij zo verschrikkelijk dat wij niet weten hoe hem te horen. Hij maakt ze allemaal bang dat ze allen huichelaars zijn. Maar als hij komt te handelen met een tedere ootmoedige ziel, dan geeft hij de troost zo ruim dat wij vrezen die te nemen.

Zo geloof ik eerder dat deze mannen deze vergenoegdheid stellen in zulken die zeker begenadigd worden en troost ontvangen. Shepard geeft dit in zijn boek te kennen: Dat heb ik gedurig zo gezien dat menig uitverkoren ziel nooit getroost is geworden, voordat zij zo tevreden was. En dat zij altijd terstond getroost is geworden en genezen, wanneer zij hiertoe gekomen was.

Zo verhaalt mr. Firmin van een vrouw van de gemeente van mr. Shepard, die hem zei dat ze tot geen gevestigde troost kon komen, voordat ze zo tevreden kwam te worden zonder Gods liefde. Maar, zegt hij, ik heb die vrouw verscheidene jaren tevoren gekend toen ze een even goede christen was, als toen ze mij dit vertelde. Maar toen sprak ze niet van tevreden te zijn om verdoemd te

worden als God het zo wilde hebben.

Ik ken ook een uitgelezen christen, die beleden heeft dat ze door het lezen van dit boek van mr. Hooker over de verootmoediging, licht en troost en vrede over haar staat had gekregen. Daarna was zij onder de leiding van De Labadie en zijn discipelen geraakt. Zij erkende geen recht christen geweest te zijn, voordat ze het werk van zelfverloochening alzo geleerd had, door middel van die mannen, die Hookers methode schijnen gevolgd te hebben. Maar in twintig jaar heb ik zoveel proeven van haar oprechte genade gezien dat ik zo zeker van haar goede staat verzekerd was, als ik nu ben, terwijl zij in dat gezelschap is.

Maar het schijnt ook dat Jean de Labadie en zijn discipelen na hem, de gewoonte hebben gehad dat zij de christenen die al lang voor die tijd begenadigd waren, pas bij hen tot christenen wilden maken, op een nieuwe manier (kwansuis dat is hun eer en lof).

Maar de Heere zal Zijn werk niet laten varen. Ook wil Hij het niet verworpen noch geloochend hebben. In het bijzonder niet dat men de eer voor zichzelf neemt of die aan anderen geeft. Nieuwe uitgevonden methodes in deze zijn gevaarlijk.

Het Woord van God moet de regel zijn. Het is waar wat er van Mozes staat geschreven in Exodus 32:32. Hij bad: Delg mij nu uit Uw boek, hetwelk U geschreven hebt, indien U hun zonden niet vergeven zult. En van Paulus

staat er in Romeinen 9:3: Ik zou zelf wel wensen verban-
nen te zijn van Christus voor mijn broeders.

Ik wil daarop twee dingen zeggen.

Ten eerste: Indien beide woorden verstaan worden als
het eeuwig missen van God, zo zal hieruit evenwel niet
bewezen worden dat er enig gebod is dat van eenieder
christen eist dat men dit zo zou wensen.

Veel minder vindt men ergens dat zo'n onderwerping en
begeerte een deel zou zijn van de zielsvernedering en
voorbereiding voor Christus.

Ten andere: Hieruit blijkt niet dat Mozes en Paulus te-
vreden waren om van God voor eeuwig verstoten te zijn.
Van Mozes schijnt dit het minst te bewijzen zijn. Want
God antwoordt Mozes in vers 33 als volgt: Dien zou Ik uit
Mijn boek delgen, die aan Mij zondigt. Nu dat was im-
mers niet het boek van het eeuwige leven en van de
verkiezing. Nochtans sprak God in die zin, waar Mozes
in sprak. In de verzen 34 en 35 wordt het uitgelegd. Ik zal
hen plagen en hun zonde over hen bezoeken.

Mr. Caryl, die over Job 24:20 schrijft, verstaat het van de
registers van de kerk, of van de registers van het volk
van Israël. Hij zegt: Wij mogen de toewensing van Mozes
als volgt verklaren. In het boek hetwelk u bevolen hebt
beschreven te worden als een register van het volk van
Israël. Alsof hij gezegd had: Laat mij niet meer gerekend
worden voor een Israëliet. Inzonderheid, laat mij niet
hebben een heerlijke en eerwaardige naam in Israël,

laat mij niet staan op dat register.

De Heere had gezegd, vers 10: Nu, laat Mij toe dat Mijn toorn tegen hen ontsteke en hen vertere; zo zal Ik u tot een groot volk maken. Maar Mozes aanbad het aangezicht des Heeren, enzovoort. Alsof hij gezegd had: Ik sta niet op mijn eigen naam. Ik ben er ver vanaf om eerezuchtig begerig te zijn dat ik het hoofd van een groter volk dan dit zou willen zijn. Dat ik liever dan dat Uw naam zou lijden, wil missen dat men van mij kennisneemt als het hoofd van dit volk. Ja, ik wil wel de minste van hen zijn, ik wil voor niet meer dan een gewone Israëliet gerekend worden.

Hij bewijst zijn verklaring uit Psalm 69:29, waar David deze vloek over zijn vijanden uitspreekt: Laat hen uitgedelgd worden uit het boek des levens en met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden.

De Joden, zegt hij, hadden de gewoonte hun huisgezinnen te tellen en hun namen op te nemen. Zo deden zij toen zij uit Egypte kwamen. In deze zin kan het boek van de tellingen het boek van de levenden genoemd worden. En wij mogen uit dat boek van de levenden een dubbele opvatting nemen. Ten eerste, het boek van degenen die natuurlijk leefden. Ten tweede, het boek van degenen die geestelijk leefden en die dus degenen waren die eeuwig zouden leven (Fill. 4:3; Openb. 3:5).

David schijnt op dit boek der levenden te zien, omdat hij er bijvoegt: Laat hen met de rechtvaardigen niet

aangeschreven worden. Alsof hij gezegd had: Deze mensen deden een uiterlijke belijdenis en schenen eens op de lijst en op het register van de rechtvaardigen zijn. Zij hadden eens een hoogachting en een naam onder het volk van God (zoals alle geveinsden hebben, totdat hun masker af is), maar zij werden ontdekt van een andere maagschap te zijn. Laat daarom hun namen niet meer genoemd noch herdacht worden, als hebvrebende enige betrekking op dat gezelschap.

Zodat, als dit de zin is, uit dit voorbeeld niets te bewijzen is van vergenoegd te zijn ook al wil God ons verdoemen. Ik ben er immers zeker van dat deze uitleg niet helemaal verworpen kan worden. De hooggeleerde Rivet, die ook over Exodus 32:32 schrijft, neigt ook tot deze verklaring. Hij meent dat het een voldoende bewijs was van de brandende begeerte van het goede van dit volk dat hij de dood verkoos, liever dan dat het volk uitgeroeid zou worden. Immers, wat ook de zin ervan is, zegt hij, wij moeten niet denken dat Mozes en Paulus om iets baden dat recht tegenover Gods wil was. Dat absoluut en bepaald tegen hun eigen zaligheid streed.

Een voortreffelijk Schriftuitlegger in Engeland, mr. Arthur Jackson, erkent deze uitleg, nadat hij de algemene verklaring had verhaald. Als Mozes hier zegt, zegt hij dat als God de zonden van Zijn volk niet wilde vergeven, hij liever zelf uit het boek des levens uitgewist wenste te worden, dan kunnen wij hieruit concluderen dat Gods

besluit veranderd kan worden. Of dat degenen die verkoren zijn ten leven, toch nog voor eeuwig verloren kunnen gaan. Of dat Gods gerechtigheid het straffen van rechtvaardige tegelijk met de goddeloze zou toelaten. Want in deze woorden zoekt Mozes alleen uit te drukken niet wat hij dacht dat mocht wezen, maar wat hij kon wensen dat mocht wezen. Indien het behoud van Gods volk daardoor teweeggebracht mocht worden, te weten: dat hij uit zijn droefheid vanwege de verwerping van dit volk, uit zijn ijver voor Gods eer en uit zijn grote genegenheid tot zijn broeders, kon wensen om zelf beroofd te worden van de hemelse heerlijkheid. En dit opdat zij wederom in gunst ontvangen mochten worden. Dit is alles wat Mozes met deze woorden voorhad. Weggevoerd met de sterkte van zijn genegenheden en met de heftigheid van zijn begeerten, zo drukt hij zich uit bij wijze van verzoek: Zo niet, delg mij nu uit Uw boek dat U geschreven hebt. Zo wordt dit woord van Mozes over het algemeen verstaan.

Maar het kan ook verstaan worden van het register en de lijst, die als het ware in de Goddelijke alwetendheid van alle levenden hier in deze wereld gehouden wordt. Daaruit wenst Mozes uitgedelgd te worden dat is, door de hand des Heeren afgesneden te worden, liever dan dat het volk verworpen zou worden, hetwelk Hij zo wonderlijk uit de dienstbaarheid van Egypte verlost had.

Hierin handelde Mozes als een voorbeeld van onze

Middelaar, Die Zijn leven aflegde voor Zijn schapen (Joh. 10:15) en ons verlost van de vloek, zijnde een vloek voor ons geworden (Gal. 3:13).

Aangaande de wens van Paulus, verklaart de eerdergenoemde mr. Caryl die op dezelfde manier als de wens van Mozes. Hij zegt: Wij mogen oordelen dat beiden, Mozes en Paulus, met dezelfde geest van ijver voor Gods eer gedreven waren in hun wensen. Mozes wenste op die grond uitgedelgd te worden uit het boek dat God geschreven had. Paulus wenste vervloekt of verbannen te zijn van Christus. Dat is: als een persoon te zijn die afgescheiden of. geëxcommuniceerd is van het gezelschap of de gemeenschap van de gelovigen. Om zo onder de heiligen niet meer herdacht te worden of zijn naam uitgewist te hebben uit de kerkregisters. En dat hoewel hij zo'n grote planter en voortzetter dan de gemeente was geweest (Jes. 4: 3; Ez. 13:9).

Grotius verklaart het als volgt: Verbannen van Christus dat is van de gemeente van Christus, die Christus genaamd wordt (1 Kor. 12: 12; Gal. 3:27). Evenals het de wijze van de Hebreëen was om bij de naam van de man genoemd te worden (Jes. 4:1). Hij wilde zeggen: Ik zou niet alleen de eer van het apostelschap willen missen, maar ook de verachtste onder de christenen willen zijn, zoals die verbannen zijn.

De geleerde Gomarus maakt onderscheid tussen een tijdelijke en een eeuwige verbanning. Tussen een

verbanning enkel zo en een andere secundum quid, op een zekere wijze. Hij wil dat het niet een eeuwige, maar een tijdelijke verbanning was. Op een bepaalde wijze die Paulus wenste, zoals Christus voor ons verbannen was, maar niet voor eeuwig.

Hij verhaalt van een plaats uit Nazianzenus, ten goede van de Macedoniërs. Die zeiden dat de Heilige Geest een schepsel was. Dat zij ook met Paulus van Christus verbannen wensten te zijn en iets te lijden als een verdoemde, mits zij de Drie-eenheid behoorlijk mochten erkennen. Ik beken dat die verklaring mij nog niet voldoet. Ik zou de zin van deze woorden liever zo uitleggen dat hij met grote ijver tot Gods eer en tot de zaligheid van zoveel duizenden zielen vervoerd was dat hij zijn eigen zaligheid niet rekende dat die te vergelijken was met de zaligheid van zoveel duizenden. Dat zijn liefde tot de Joden zo groot was dat als het mogelijk geweest zou zijn, hij hun verwoesting afgekocht zou hebben met het verlies van zijn eigen zaligheid. Hij had kunnen wensen als een vervloekte verbannen zaak te zijn en afgescheiden van Christus, uit een sterke begeerte naar hun zaligheid en naar de eer van God. Dit indien de Joden behouden hadden mogen worden die nu van Christus gescheiden zijn. Maar dit bewijst niet dat iedere christen, buiten zo'n geval als Paulus had, tevreden zou mogen of moeten zijn om de zaligheid te missen en verloren te gaan, als de Heere dat mocht

willen. Veel minder nog dat men tot Christus niet zou kunnen komen, noch in Hem geloven, voordat men zo ver vernederd, verloochend en onderworpen is aan Gods soevereine wil.

Het is waar, de Heere is soeverein en deelt Zijn genade mee aan wie Hij wil. En wij hebben nooit enige reden om tegen God te murmureren of te twisten over Zijn bedeling. Maar ik meen dat men door de voorstelling van die soevereiniteit verkeerd doet door een tevredenheid om geen genade te hebben, maar voor eeuwig verdoemd te worden zo de Heere dat wil, te eisen, wanneer een zondaar gewilligheid heeft om zich aan het Evangelie te onderwerpen. Om de toegerekende gerechtigheid van Christus te ontvangen en zich van ganser harte te buigen om zich die genade door de hand van de Middelaar te laten toebrengen. Hiertoe wordt hij geroepen en niet tot het andere. God aantoonde de arme ellendige zondaar die zich heeft verdorven en in een verloren staat gebracht is dat Hij Zijn Zoon gezonden heeft om zo'n ellendige rampzalige te verlossen. Hij roept hem tot Christus en door Hem tot Zichzelf. Hij biedt Hem aan dat, indien hij wil komen en zich wil onderwerpen en tevreden is, dan zal hij door die Middelaar behouden worden. Dan zal Hij hem volkomen zaligmaken en hem Zijn liefde, genade, vergeving, beeld, enzovoort geven. Ook gebiedt Hij hem om gewillig zijn toevlucht tot Hem te nemen, met bedreiging van de verdoemenis, zo hij er

niet heengaat. Met beloften en verzekeringen dat hij anders op die voorwaarde alles zal ontvangen. Stel nu dat de zondaar tevreden en gewillig is om zo alle genade en zaligheid van God door Christus te ontvangen. Zo eist dan een leraar verkeerd als hij zegt: Nee, u moet eerst zo gebogen zijn en gewillig om de genade te missen, eer u dit mag aannemen. Of als u het aangenomen hebt, dan moet u zich zo verloochenen dat u gewillig en tevreden zijt om God en Christus, de hemel en de genade te missen zo God dat wil. Die wil is er nu niet en zij kan er nu niet zijn, waarom zal er dan onderwerping zijn?

Maar ik vrees te uitgebreid te zijn, schrijvende maar een voorrede voor een klein boek. Ik heb echter enige mislagen, die sommige theologen in de verhandeling van het werk des gemoeds begaan, aangewezen. Graag zou ik hier meer over zeggen. In het bijzonder van de natuur van het geloof, van het getuigenis van de Geest, van het wachten op Zijn werkingen en bewegingen, van het beogen van loon, enzovoort.

Daar dit echter te ver zou lopen en daartoe misschien een andere gelegenheid gegeven zal worden, zal ik aan die zaken voorbijgaan. Ik zal alleen iets aanwijzen dat dichter komt bij het gezegde en daarmee zal ik besluiten. Het is de stelling van sommigen dat een ziel die verootmoedigd is en tot Christus gaat of wil gaan, de eer van God moet zoeken boven haar eigen zaligheid. Verboven haar bewaring van hel en toorn en verlossing van

zonde. Als ze dat niet dadelijk doet, maar meer haar eigen zaligheid beoogt en behartigt dan Gods eer, dan wordt ze alleen door eigenliefde gedreven. Daarom zal zij zichzelf verderven, omdat zij niet meer heeft dan een natuurlijke mens. Zo spreekt mr. Thomas Shepard in zijn boek *De oprechte bekeerde*. Aan het einde van het derde hoofdstuk nodigt hij de ziel om Christus aan te grijpen. Dit zijn zijn eigen woorden, als hij zegt: Gaat tot Hem, grijpt Hem aan. Niet met de hand van vermetelheid en liefde tot uzelf, maar met de hand des geloofs en der liefde tot Hem, om Hem te eren.

Aan het einde van het vijfde hoofdstuk, nadat hij acht gemakkelijke wegen naar de hemel, die echter alle inderdaad naar de hel leiden, genoemd had, zegt hij: Ten negende en ten laatste, de weg van eigenliefde, waardoor iemand, verschrikkelijk vrezend dat hij verdoemd zal worden, alle middelen gebruikt waardoor hij behouden zal worden. Van alle is dit de krachtigste moeilijkheid, om tegen de stroom op te roeien, het eigen ik te haten en dan Christus ten volle te volgen. Dit is terecht aanstootgevend. Nochtans is dit boek zeer goed, zieldoorkzoekend en roerend.

Ik moet echter aan de lezer doorgeven dat mr. Shepard het boek niet zelf heeft uitgegeven. In een brief uit Nieuw Engeland, gericht aan mr. Firmin, heeft hij verklaard dat het buiten zijn weten en tegen zijn wil in het licht gebracht is. Dat het een samenstelling van diverse

van zijn preken was, maar dat hij nauwelijks wist wat erin stond. Dat hij niet genegen was het te zien, omdat er zoveel grove drukfouten in waren. Deze en enige andere aanstootgevende uitdrukkingen moeten wij dus niet noodzakelijk zien dat ze van hem afkomstig zijn. Dit te meer, omdat in zijn boek *De gezonde gelovige* dat hij zelf heeft uitgegeven, betere en gezondere uitdrukkingen staan. Als hij daar spreekt van het einde van zijn geloof, zegt hij dat het geloof tot Christus komt met het doel om Christus en al Zijn goederen te hebben, zonder dat hij daar iets spreekt tegen het zoeken van zijn zaligheid.

Evenwel heeft mr. Daniël Rogers het duidelijk genoeg gesteld in zijn catechismus. Hij zegt daar: Zoekt u geloof te hebben om de hel te ontgaan? Arme ziel! Zeg mij, Is dit uw oogmerk? Waarin verschilt u van een dronkaard of een zweerder? God heeft Zichzelf genadig verbonden aan die Hem zoeken en niet zichzelf. Hij helpt en staat diegenen bij die Zijn eer boven hun eigen zaligheid zoeken.

In zijn boek *Naäman de Syriër*, noemt hij de eigenliefde een gevaarlijk kwaad dat de ziel van al haar arbeid en hoop berooft. Namelijk, als een ziel zo op de belofte, als een voorwerp van onmiddellijk goed voor zichzelf ziet, voor haar eigen einden en welvaart. Wanneer zij haar eigen zaligheid niet onder de eer van God stelt.

Hiertegen stel ik de volgende stelling en bewijs die met

redenen. Stel dat iemand op de roeping en nodiging van Christus gaat geloven in Christus. Dat hij Hem dadelijk aanneemt en omhelst. Zo mag hij en moet hij zichzelf en zijn eigen zaligheid beogen. Tot het wezen en waarheid van het zaligmakende geloof en de omhelzing van Christus, wordt niet vereist dat hij de eer van God en Christus en de lof der heerlijkheid van Zijn genade beoogt en zoekt boven zijn eigen zaligheid. Het is waar dat de eer van God en Christus en de heerlijkheid van Zijn genade als het einde van de zaligheid, boven onze zaligheid is. Als Gods genade in Christus gezocht wordt, dan wordt datgene gezocht waarin Zijn eer opgesloten is en waarover de ziel Hem eeuwig zal lofzeggen. Ja, als de ellendige, machteloze, verloren ziel naar Jezus uitgaat en zich aan Hem opdraagt, evenals hij Hem en Zijn goederen aanneemt, zo verheerlijkt God Zijn genade aan hem. De ziel verwondert zich over die rijke aangeboden genade en de verzegeling dat God waarachtig is in Zijn getuigenis. Dat Hij Zijn Zoon gegeven heeft. Dat het leven in Hem is. Die ziel vertrouwt zich aan Hem toe en neemt Hem aan op Gods enkel woord. Die verheerlijkt Gods eer. Evenals Abraham door geloofsoefening te midden van veel moed benemende beproevingen, God de eer gaf.

Maar de gelovende ziel, in haar uitlopen naar Christus, zoekt zichzelf en haar zaligheid, leven, vrede en verlossing in de vereniging met Christus. In de gemeenschap

aan Hem en aan zijn goederen en gewisse weldadigheden. En door Hem vereniging en gemeenschap met God.

Hier wordt echter niet vereist dat die ziel in het naar Christus gaan en Hem aan te nemen, Gods eer verhoogt boven haar eigen zaligheid. Dit blijkt

Ten eerste: Omdat de apostel Petrus zegt dat het einde van ons geloof de zaligheid van onze ziel is. Dat is zij niet alleen als het geloof ophoudt en de volle genieting begint, maar ook in haar eigen beoging en werking. Want geloven in Christus is de zaligheid van de ziel in Hem zoeken. Dat is Hem aan te zien en aan te nemen als Jezus, Zaligmaker. Dit houdt in dat Jezus de ziel verlost of zou verlossen van de schuld en smet der zonde, van ongerechtigheid en onreinheid, van vijandschap tegen God, enzovoort.

Door het geloof zoekt iedere oprechte ziel losmaking van de banden der zonden. Bevrijding van de heersende en tiranniserende kracht der verdorvenheid. De bekwaamheid om de Heere te dienen, te beminnen en te gehoorzamen. Om haar zaligheid uit te werken in vreze en beven. Zij zoekt heiligheid en genezing, zowel als verzoening en bevrediging.

Dit is het einde van ons geloof. Als dit niet gezocht wordt, dan is er geen geloof, omdat het geloof niet om zijn einde komt. En de ziel die daar niet om komt, moet haar ellende niet voelen, noch Gods toekomende toorn

vrezen, noch haar aanklevende zonden een grote last vinden, want anders zou zij haar toevlucht nemen tot Christus. Dan zou zij tot Hem vliesen, opdat Hij haar zou verlossen en redden.

2. De ziel mag dat beogen wat Christus beoogde en nóg beoogt in Zijn doel. Christus, komende in de wereld, gehoorzamende en lijdende, beoogde dit dat Hij veel zonen tot de heerlijkheid zou brengen. Hij kwam om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Gods oogmerk, in het zenden van Zijn Zoon in de wereld, was liefde. Opdat een iegelijk die in Hem geloofde, de eeuwige zaligheid zou hebben. Gods oogmerk is dusdanig, door Zijn verbond op te richten en Zijn beloften te geven dat wij daaruit al de zegeningen zouden halen. Wel is het waar dat God Zijn eigen eer meer heeft beoogd. Dat de zaligheid maar het middel is tot dat einde. Dat Christus voor had om Zijn Vader te eren. En dan ook zelf een Naam te krijgen boven alle namen.

Maar een zondige ellendige ziel zoekt alles bij Hem, waar het opgelegd is. Die beoogt een recht Gode behaaglijk oogmerk, omdat de dadelijke verheerlijking van God en Christus daaraan verbonden is.

3. Omdat die ziel, die haar zaligheid zoekt en weet wat zaligheid is, inderdaad Gods eer zoekt. De zaligheid is Gods genieting en verheerlijking. De zaligheid der ziel heeft de eer van God aan zich vast geschakeld. Want dat is Zijn eer dat Hij zalig maakt en op zo'n wijze zalig

maakt. De ziel die tot Hem komt op de openbaring en de uitlating van Zijn genade, waarin Zijn grootste eer is, vereert Hem. En Zijn wijsheid, goedheid en waarheid erkennend, gaat die ziel met welgevallen naar de Middelaar Jezus. Zij werpt haar gewicht op Hem en zoekt alle heil in de Zoon, in Dewelke des Vaders welbehagen is dat in Hem alle volheid wonen zou.

Nu, indien het geloof noodzakelijk en wezenlijk is in het zoeken van de zaligheid, ook Gods eer en men niet alleen zichzelf en eigen genoegen en welstand zoekt, dan is dat een waar en zaligmakend geloof. Ook al kan de ziel als zij daarop onderzocht wordt, niet zeggen of zij meer Gods eer dan haar eigen welstand zoekt.

4. Christus en de apostelen hebben nooit zo gepreekt, noch gewetensbezwaren voor de zielen gemaakt, als voorwaarde vereisend dat wanneer iemand in Christus wil geloven dat hij Gods eer moet zoeken in de daad des geloofs, boven zijn welstand en zaligheid. Nergens vinden we dat van verslagen hongerige zondaars vereist wordt dat zij de eer van de vrije genade in Christus boven hun eigen geestelijk en eeuwig leven en heil moeten beogen, of dat anders hun geloof verworpen zal worden. Wat nu Christus en Zijn apostelen niet vereist hebben, zullen wij niet als nodig eisen. Temeer, omdat er geen bekwaam middel zou zijn om te beproeven of wij Gods eer meer liefhebben en zoeken dan onze zaligheid en behoudenis. Dit zou men pas kunnen zien, als

onze zaligheid en Gods eer van elkaar gescheiden zouden zijn. Maar zij zijn nooit gescheiden en zij kunnen nooit gescheiden zijn. Zo zouden de zielen dan altijd in twijfel zijn of zij oprecht zijn in hun geloof of niet, omdat zij daar nooit een proef van kunnen nemen, zoals wel een bewijs genomen kan worden dat men God liefheeft boven vrouw, man, kinderen, vader en moeder en leven. Want soms vereist God die te verlaten en God alleen aan te kleven. Maar nooit vereist Hij de zaligheid en de eeuwige welstand der zielen te verlaten en te verloochenen.

Aldus ben ik enige onvoorzichtige en ongegronde uitdrukkingen tegengegaan, waardoor veel begenadigden, zonder noodzaak, ontsteld worden. En temeer dienen de leraars zich daarvoor te wachten, want de satan en de blinde, vleselijke en ongelovige harten doen genoeg om de oprechten in veel moeilijkheden te brengen en te houden.

Ik hoop en vertrouw, christelijke lezer dat u door dit boekje te lezen en aan uw gemoed te brengen, een bijzondere vrucht zult genieten. Gedenk aan mij, als het u wel gaat, in uw ernstige gebeden, die ben en mij alleszins wens te vertonen te zijn,

Uw dienstwillige dienaar van het Evangelie,

Jacobus Koelman
Amsterdam, 4 juni 1678

DE WARE ZIELSVERNEDERING
EN
HEILZAME WANHOOP

LUKAS 15:14-19

En als hij het alles verteerd had, werd er een grote hongersnood in datzelve land, en hij begon gebrek te lijden. En hij ging heen, en voegde zich bij een van de burgers deszelven lands; en die zond hem op zijn land om de zwijnen te weiden. En hij begeerde zijn buik te vullen met de draf, die de zwijnen aten; en niemand gaf hem die. En tot zichzelf gekomen zijnde, zeide hij: Hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood, en ik verga van honger! Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel, en voor u en ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden; maak mij als een van uw huurlingen.

Opdat een arme zondaar komt en de dierbare verdiensten en dood van onze Zaligmaker deelachtig wordt, en daardoor troost ontvangt, zijn twee dingen nodig: eerst een bekwaammaking en toeschikking van de ziel voor Christus en ten tweede een inplanting van de ziel in Christus.

Want hoewel het waar is dat er overvloed van barmhartigheid en oneindige verdienste in Christus is, zo nochtans de ziel niet bekwaam zij gemaakt, om door de hand van het geloof Christus aan te grijpen, zij zal nooit troost van Hem krijgen, al is haar nood nog zo groot en haar ellende nog zo zwaar. Daarom was Johannes de Doper gezonden, om de weg te bereiden, opdat al die bergen van hoogmoed geslecht mochten worden en al de dalen gevuld en al wat krom is recht, en wat ruw is glad gemaakt wordt, opdat er een weg voor Christus is. De zin is: 's mensen hart is de hoge weg waarin Christus komt; nu, daar zijn bergen van hoogmoed en van ongemene stouthartigheid en vele schuilhoeken en bedenkingen, die het hart heeft vanwege de vele lusten die erin zijn. En zo is deze bekwaammaking en voorbereiding niet anders, dan het wegnemen van de hardigheid van het hart en van de hoogmoed en al die vervloekte verdorvenheden, opdat de deur opengezet wordt en het hart gereed, opdat de Koning der heerlijkheid inkomt. Het hart zo bekwaam gemaakt zijnde, volgt vernedering, want God heeft niet alleen voor, het hart te breken van een arm zondaar. Al wondt Hij en doorsteekt het hart van een zondaar, zo zal toch het hart ter zijde afwijken en niet naar Christus willen uitgaan. Daarom zal ik nu van de vernedering des geestes spreken, maar eer ik daartoe kom, zo laat mij toe dat ik twee dingen

voorstel; eerst de noodzakelijkheid en vervolgens de natuur van dit werk.

Ten eerste: het is nodig dat de ziel aldus vernederd wordt, want vernedering neemt alle zelfgenoegzaamheid van de ziel weg. Door hartprikkeling breekt de Heere het hart en vermoeit het met de zonde. En dan wil de ziel niet meer dronken zijn, noch los, noch ijdel, niet meer dwaas noch geveinsd, noch Gods dienaars hachtende en niet meer vals gewicht gebruiken. Door vernedering ontnemt God de mens het vertrouwen op zijn voorrechten en al zijn goede betrachtingen en oefeningen, waarmee hij gereed is zich te bedekken en waardoor hij meent, enige hulp of troost voor zijn ziel te krijgen. Nu, gelijk de zonde in het hart niet heersen zal, zo zal God de zondaar doen zien dat, wat hij ook heeft of doet, het hem niet kan helpen, tenzij de Heere Jezus van de hemel neerkomt door Zijn almachtige kracht. Om dit verder uit te breiden moet u weten dat er twee bijzondere beletselen zijn, die de komst van het geloof in de ziel verhinderen en die een mens ervan wederhouden dat Christus bezit van hem neemt.

1. Als de ziel in een zorgeloze weg en in haar eigen daden wel gerust is en daarom niet ziet dat een verandering nodig is en naar dezelve niet omziet. Terwijl de mens aldus leeft en zich in zijn zonde zegent, zo is het onmogelijk dat ooit de ziel geloof ontvangt of ooit door de kracht van het geloof zich tot Christus op die

condities begeeft. Want waar geloof komt, wordt altijd verandering gewerkt: al het oude gaat voorbij en het wordt alles nieuw, zodat de mens dan nieuw is in hart en leven. Nu, de zorgeloze zondaar, die meent geen verandering van node te hebben, zal nooit zien dat hij geloof nodig heeft, noch er ooit om arbeiden. En indien Gods dienaren zo iemand gebieden, zijn zonde te verlaten: in zijn huisgezin te bidden, zijn zondig leven vaarwel te zeggen, Gods dag te heiligen en een nieuw leven te beginnen, zo meent hij dat zij hem gebieden tot zijn verlies. Alsdan neemt God die hinderpaal weg en legt de ziel een wonderlijk zware last op: Hij zegt: is het wel dat u in dronkenschap en gierigheid, in bedriegen en liegen en dergelijke zonden leeft? Zo neem uw zonden en ga er mee ter helle: zo is God gedwongen, het hart te breken. Dan begint een arm zondaar te zien waar hij is. Is dit waar? zegt hij, zo ben ik het ellendigste schepsel dat onder de hemel is, en wanneer ik niet anders word, zo was het mij goed geweest, nooit geboren te zijn. Nu ziet de ziel dat er een verandering nodig is. En daarom, gelijk de verslagenen op het Pinksterfeest zeiden: Mannenbroeders, wat zullen wij doen? Wij zijn zo en zo geweest en indien wij zo blijven, het zal ons eeuwig verderf zijn, och wat zullen we doen? Evenzo komt de ziel tot een rusteloos mishagen aan zichzelf en zegt: Of ik moet anders worden of ik ben voor eeuwig een verdoemd mens.

2. Als de ziel dus overtuigd is dat er noodzakelijk verandering moet komen dat er niet met God te spotten valt en dat het hart moet veranderd en die weg van leven moet verbeterd worden, wanneer zij ziet dat zij veranderen moet, zo begint zij alle middelen te gebruiken, om te zien of zij het door haar eigen sterkte en door het gebruik der middelen kan doen alsof zij zeide: “Goede Heere, kan mijn verstand het niet bevatten? Kunnen mijn gebeden het niet bewerken? En hoewel ik een zondig mens ben, zo zal ik toch niet meer dronken of onrein zijn of iets dergelijks, maar ik zal door gebeden, horen en vasten dit alles proberen te verbeteren; zullen deze oefeningen het werk niet doen?” Zelfs dit rusten op ’s mensen zelfgenoegzaamheid gaat wonderlijk tegen het werk des geloofs en verhindert dat, want dit is de natuur van het geloof: het gaat uit zichzelf en haalt van een ander een beginsel van leven, genade en kracht. De ziel gevoelt zich ellendig en zij valt in de armen van Gods barmhartigheid en gaat alleen tot God om hulp. Nu dat iemand alles van buiten haalt en genoegzaamheid van zichzelf zoekt, kan met elkaar niet bestaan, maar staat volledig tegenover elkaar. Daarom, nadat de Heere de ziel heeft doen zien een volstreckte noodzakelijkheid van een verandering, zo komt ze nu te zien een gehele onmogelijkheid in zich, om zich te veranderen en dan is zij tevreden, tot Christus te gaan om genade en kracht. Aldus neemt vernedering van de mens al zijn voorrechten

weg: al zijn horen, bidden, enz. Niet dat hij dezelve niet meer gebruiken moet, maar hij moet op die niet rusten, om zich daarmede te behelpen, gelijk het is met een ent: eerst moet zij van de oude stam afgesneden worden en dan moet ze gescherpt en bekwaam gemaakt worden, om in een andere te worden ingeplant. Zo ook hier: de ziel, zijnde van de zonde afgesneden, wordt door vernedering bereid en bekwaam gemaakt om in Christus geënt te worden. Zo ziet u dan dat dit werk absoluut noodzakelijk is.

Ten tweede: laat ons zien, wat deze vernedering van het hart is. Het is, wanneer de ziel, na gedaan onderzoek, wanhoopt aan alle hulp van zichzelf (niet van Gods barmhartigheid, maar van hulp van zichzelf) en zich geheel aan God onderwerpt, het zeil strijkt en valt onder de macht van Jezus Christus, tevreden zijnde dat Hij met hem doe, wat hij wil.

Laat mij toe dat ik in deze beschrijving drie bijzonderheden noem.

Eerst: de zondaar, die nu gewond is, en zijn eigen ellende beseft, zoekt elders hulp, maar hij gaat niet tot Christus.

Ten tweede: als hij alle middelen gebruikt heeft, die hij kan, zo ziet hij geen hulp, ja, hij wanhoopt ten enen male, enige hulp van zichzelf of van het schepsel te krijgen.

Ten derde: de ziel, aan alle hulp van zichzelf wanhopende, valt neder voor de troon der genade en zegt: wil de Heere mij verdoemen, Hij heeft er recht toe, hetwelk hij nog niet ziet, maar hij neemt voor, op Gods barmhartigheid te wachten. Hij buigt zich onder de Heere en is vergenoegd dat Hij het met hem make, zo Hij wil.

Eerste deel van de beschrijving.

Wat het eerste deel van de beschrijving betreft dat de ziel elders hulp zoekt en niet bij Christus, dit wordt in het 15de vers van dit hoofdstuk uitgedrukt. De verloren zoon wilde zijn deel en erfgoed hebben en niet altijd een slaaf zijn in zijns vaders huis. Hij heeft het zijne gekregen en is weggegaan en heeft alles doorgebracht. Als alles verteerd is, zo komt er een grote hongersnood in het land en wat doet hij dan? Hij wilde nu niet meer zo dartel en verkwistend zijn als hij geweest was, want armoede benauwde hem, maar hij let op zijn zaken en is tevreden, alle middelen tot zijn onderhoud te gebruiken. Hij wilde alle moeite doen, eer hij naar huis tot zijn vader wilde gaan, daarom voegde hij zich bij een burger van het land.

Deze doorbrenger is een waar schilderij van elk arm zondaar, die zijn tijd verkwist heeft, maar als eindelijk het venijn der zonde zijn ziel begint te doorsteken en te branden en hij in hongersnood geraakt wegens het missen van Gods gunst; als Gods toorn hem vervolgt en een wanhopige droefheid hem op het hart valt; als hij vermoeid, belast en afgemat wordt door zijn zonde en als hij ziet dat hij geen hulp heeft, zo zet hij al zijn verstand te werk, om te zien, of hij kan zeggen, op welke wijze hij zich kan helpen in deze zijn benauwdheden en hij wil niet meer zo snood te werk gaan, gelijk hij gedaan heeft,

maar stelt zich zedig aan en gebruikt alle middelen, om zich te helpen. De lering hieruit is deze: een zondaar zoekt natuurlijke hulp in zijn ellende en kwelling, niet bij God of Christus, maar bij zichzelf en uit zijn eigen bekwaaamheden. Zodat de ziel, zijnde in de grootste en uiterste benauwdheid wegens haar zonde, niet meer met de zonde wil of durft te doen te hebben, maar begeeft zich tot horen, bidden en andere gemene en ongemene oefeningen en daardoor meent hij absoluut geholpen te worden. Ik beken, de beste vromen moeten deze middelen gebruiken: zij moeten horen, bidden en vasten, maar zij moeten er niet op rusten. Het was zeer betamelijk dat de verloren zoon werkte om de kost maar het was verkeerd dat hij niet meteen zocht thuis te zijn bij zijn vader, om daar geholpen te worden. Zo wordt vereist dat wij horen, bidden en vasten, maar dat moet ons niet van de Vader afhouden. Het is de mens eigen, van de middelen een zaligmaker voor zichzelf te maken. Hij zoekt enige hulp en berust op enige verrotte verrichtingen en dewijl hij kan horen, bidden en vasten, zo meent hij dat dit genoeg is om hem te behouden; hij gebruikt deze dingen niet, om hem tot Christus te brengen, maar hij rust er op.

Dit is iets natuurlijks, alle mensen ingeprint sinds de val van Adam, gelijk u zien kunt uit hetgeen de apostel zegt: omdat de Joden het leven en de zaligheid zochten uit de werken der wet, daarom konden zij die niet

verkrijgen, maar de heidenen, die het niet zochten uit de werken der wet, hebben het verkregen, Rom. 9:30-31. Alsof hij wilde zeggen: als zij hun benauwdheid en ellende zagen, zo begonnen zij de plichten van horen, bidden en vasten, menende dat zulks genoeg was. Dit is hetzelfde als met de verloren zoon verbonden te zijn aan de burger van het land en dezelfde apostel zegt: Alzo zij de rechtvaardigheid Gods niet kenden, zochten zij hun eigen gerechtigheid op te richten, enz. Rom. 10:3. Dit wilden zij hebben, hier wilden zij rusten en hier wilden zij sterven. We zien dit in de algemene ervaring. Neem een arm zondaar, die terdege is wakker gemaakt, die zijn eigen snoodheid gevoelt, wat is de grond van zijn hoop? O, zegt hij, ik ben nu zeer verbeterd, ik ben zo vele jaren niet dronken geweest en ik heb deze en die oefeningen gedaan, alsof dat genoegzaam was: dit is naar zaligheid te wachten uit zijn eigen betrachtingen. Het is met de ellendige zondaar, gelijk het was met Efraïm: Als Efraïm zijn krankheid en gezwel zag, zo toog hij tot Assur en tot de koning Jareb (dat is tot de koning van pleidooi of advocaat), maar hij genas zijn gezwel niet, Hosea 5:13. Daarom zegt de klagende kerk: Wij meenden van Assur en de koning van Egypte, onze goden, hulp gehuurd te hebben, maar nu zien wij dat daar geen hulp in is. Gelijk het in die tijdelijke ellende was, zo is het ook in deze geestelijke verdrukking van de ziel. Wanneer de mens zijn wonde en zonde voor zich ziet, om hem te

verdoemen, zijn ellende gereed om hem te plagen, en als hij, als het ware, door een kleine opening in de hel ziet, zo keert hij zich in deze bedruktheid tot bidden en horen en meent door deze verrichtingen of door iets dergelijks zich te behelpen en begint te zeggen: Zullen mijn horen, mijn bidden, enz. mij niet behouden? Aldus berust eindelijk de ziel in deze oefeningen. Maar hoewel die alle goed, heerlijk en troostrijk zijn, zo zijn ze toch geen goden, die ons zouden kunnen verlossen, maar ze zijn Gods instellingen, die ons tot God leiden, al kunnen zij geen zaligheid geven aan iemand, die erop rust. Het is de natuur van een zondig hart, de middelen verdienende oorzaken te maken van de behoudenis. Maar vat mij niet verkeerd: deze oefeningen moet men hebben en gebruiken, maar nooit moet men hier stilhouden. Een mens gebruikt zijn emmer, maar hij wacht het water uit de put; deze middelen zijn emmers, maar al onze troost en al ons leven en genade is alleen in Christus. Indien u zegt: Uw emmer zal u helpen, zo zou u van dorst kunnen sterven, indien u dezelve niet in de put neerlaat om water te krijgen. Zomede: al roemt u van uw bidden, horen, vasten, aalmoezen geven, gasthuizen bouwen en van uw goede werken, indien geen van alle u tot Christus brengt, zo zult u van dorst sterven, al waren uw werken gelijk de werken van een engel.

Maar waarom zoekt de ziel hulp van zichzelf en wil zij niet gaan tot Christus? De redenen hiervoor zijn deze:

De eerste reden is, omdat de zondaar (zijnde nu nog buiten Christus, zo wij hem aanmerken) vanwege de schuld der zonde zo hoogmoedig niet durft zijn dat hij zou menen, enige gunst van God te zullen ontvangen. Want dewijl de zondaar nu bedwelmd is door het lichaam des doods en de schuld van zijn gruwelen hem knaagt en hij vanwege zijn zonden uitgehongerd is en zijn zonden nog gedurig voor zijn ogen staan en hij tot op heden geen zekerheid van vergeving derzelve verkregen heeft en God tegen hem vergramd is, zo schrikt zijn hart uit aanmerking van de eeuwigen toorn des Almachtige tegen hem. Hij zegt nu: Omdat ik de gerechtigheid veracht en de barmhartigheid misbruikt heb, hoe durf ik voor Gods gericht verschijnen? Ik vrees dat Gods gerechtigheid mij verteren en wraak over mij oefenen zal. Daarom durft de ziel het nog niet wagen, om voor God te komen en vandaar is het dat zij zegt: kan ik niet enige weg van mijzelf ingaan en het zonder Christus doen? Moet ik noodzakelijk gaan en horen? Gewis, het Woord zal mij verdoemen en moet ik heengaan en mijn zonden belijden, wat zal ik, een rebel, tot een Prins gaan? Tot hem te komen is de naaste weg om veroordeeld te worden en de een of andere plaag over mij te krijgen. Gelijk een booswicht een uitvlucht zal zoeken om niet voor de rechter te komen, zo ook een zondaar. Want dewijl hij zich enigszins behelpen kan en de staf in zijn eigen hand is, heeft hij enige hoop en zou graag iets voor zichzelf

willen doen, maar de zaligheid buiten zich te halen en de staf uit zijn eigen hand te leggen en zijn behoudenis van Gods welbehagen te doen afhangen, van wiens liefde en barmhartigheid hij nog nooit verzekerd is geweest, o dat is zeer zwaar. Hier is het hart wonderlijk schuw en zorgvuldig. Het gaat hierbij met het hart, gelijk Rabsake zeide tot het volk Israëls, Jes. 36:7. “Maar zo u tot mij zegt: Wij vertrouwen op de HEERE, onze God; is Hij Die niet, Wiens hoogten en Wiens altaren Hizkia weggenomen heeft?” Zo probeerde hij de harten van dat volk af te trekken van op de Heere te vertrouwen. Zo schudt en schrikt de ziel somtijds hier in het besef van haar eigen onwaardigheid en zegt: Hebt u Hem verloor en verwacht u enige hulp van Hem? De rede van Rabsake was zeer snijdende en scherp en nochtans vals, maar de ziel zegt het tegen zichzelf en dat met waarheid. Als een predikant iemand wil overtuigen om ten hemel te gaan teneinde barmhartigheid te verkrijgen, zo begint de ziel aldus bij zichzelf te spreken: Zal ik naar God toe gaan? O dat ontroert mij: is Hij toch niet die grote God, wiens gerechtigheid, barmhartigheid en lankmoedigheid ik misbruikt heb, en is Hij de grote God van hemel en aarde niet, die tegen mij is ontstoken geweest? O, met welk aangezicht kan ik voor Hem verschijnen en met welk hart kan ik enige barmhartigheid van Hem verwachten? Ik heb Zijn gerechtigheid verongelijkt en kan die gerechtigheid mij nu vergeven?

Ik heb Zijn barmhartigheid misbruikt en kan die zich over mij ontfermen? O, welk een hellewicht ben ik! Had ik nooit de middelen der genade genoten, ik zou enige pleitrede voor mij hebben, maar ach, ik heb die barmhartigheid geweigerd aan te nemen en ik heb het bloed van Christus onder mijn voeten vertreden. Kan ik dus nog enige barmhartigheid verwachten? Nee, nee, ik zie de toorn Gods tegen mij ontstoken en anders heb ik niet te wachten. De ziel wil liever dat de bergen op haar vallen, opdat zij nooit voor God zou verschijnen. Ja, dit heb ik bij bevinding opgemerkt: in de schrik des harten durft de mens nauwelijks Gods Woord lezen, uit vrees om daar zijn eigen vonnis te vinden en hij durft niet te bidden, uit vrees dat zijn gebeden tot zonde zouden worden en zo zijn oordeel verzwaren. Aldus durft de ziel vanwege de schuld der zonde de Heere niet zoeken: daarom wil ze enig middel gebruiken om zichzelf te helpen, zonder tot God te gaan.

De tweede reden, waarom de ziel Christus niet om hulp durft verzoeken, is deze dat de verborgenheden des levens en der zaligheid door Christus aan haar nog niet zijn bekend gemaakt, overmits zij nog wordt aangemerkt enkel als verbroken en vermoeid door de last der zonde. Laat mij spreke gelijk de apostel de nieuwe of verse en levende weg in Christus is haar nog niet geopenbaard en nog niet voor haar ogen gesteld,

hoewel die geopenbaard zal worden, want wij merken haar alleen aan, als bereid wordend voor Christus.

Die bovennatuurlijke waarheden, namelijk dat de ziel moet leven door het leven van een ander en moet geheiligd worden door eens anders heiligheid en door eens anders geest, zijn haar nog niet geopenbaard: deze gaan onze verdorven natuur te boven. Adam na zijn val kon deze weg niet uitgevonden hebben, indien de Heere die niet ontdekt had. Had de Heere Jezus, die uit de schoot zijns Vaders kwam, deze heerlijke waarheid niet bekend gemaakt, wij hadden er nooit kennis van gekregen; daarom kan de ziel tot Christus niet komen op deze voorwaarden, gelijk onze Zaligmaker zeide: Joh 3:13. Niemand is opgevaren ten hemel, dan die uit de hemel neder gekomen is. Zo ook deze arme bedrukte zondaar, noch zijnde in zijn schulden en geen weg ziende geopenbaard, ook geen machthebbende, om tot deze hemelse verborgenheid op te klimmen, zal, dewijl hij geen betere weg ziet, zich tot deze plichten begeven, die door zijn eigen kracht gedaan kunnen worden, zonder Christus te zoeken.

De derde reden is, omdat het eens mogelijk was, in de staat der rechtheid dat de mens vermocht en kracht en beginsel des levens had, om de plichten uit zichzelf te doen en God door zichzelf te behagen. Adam had zulks en hij kon Gods gunst verkregen hebben en de wet onderhouden en door de wet zalig geworden zijn,

daar de Heere hem een kapitaal had gegeven in zichzelf en hem bekwaam had gemaakt om iets van zichzelf te doen. En wij behouden zo veel van Adams natuur: node willen wij leven van een ander, maar wij zouden graag zo bekwaam zijn om plichten te doen als Adam was. Met ieder natuurlijk mens is het evenals het met Simson was: hij had eens sacramenteel haar en daarom, als er enige verzoeking kwam, zo schudde hij zichzelf uit en was machtig, sterke koorden te breken en zijn vijanden te overwinnen en als zijn haar afgeschoren was, ging hij uit, gelijk andere tijden en meende te doen, zoals hij vroeger gedaan had, maar de Geest Gods was van hem geweken. En omdat Adam kracht had van zichzelf, om volle gehoorzaamheid te geven en God te behagen, zo onderneemt een natuurlijk mens dit nog. Hij wil werken, hij spreekt: Kan mijn verstand en mijn gebeden, mijn goede voornemens en mijn voorrechten mij niet behouden en aan Gods gerechtigheid voldoen? Moet de schuld der zonde steeds op mij blijven? Aldus wil de ziel God tevredenstellen door haar eigen kracht, gelijk het is met iemand, die een rijk koopman geweest is en een groot kapitaal had, maar nu verarmd is. Het valt moeilijk, de hoogmoed des harten van deze man ten onder te brengen: hij zou niet graag weer een ambachtsman zijn, nee, hij wil koophandel drijven, al was het maar in spelden. Zo heeft de Heere een kapitaal in Adams hand gegeven en hij is bankroet gegaan. Nochtans wil de

zondaar hier handeldrijven met wat ellendige, slechte plichten, dode gebeden en koud horen van preken en hij meent dat dit voldoende is. Dit is de gesteldheid der zielen van nature en de uitslag van dit stuk is dusdanig: de ziel durft door de schuld der zonde niet voor God verschijnen en zij weet niet, hoe tot God te komen in en door een Middelaar. En dan is het dat de ziel liever de een of anderen weg wil uitvinden en de een of anderen koers nemen, dan tot Christus komen.

Eerste nuttigheid.

Hier ziet u de reden, waarom sommige mensen zo op hun eigen goede werken staan: het is de natuur van de oude Adam en elk mens zoekt het. Maar indien God u ooit brengt tot de tweede Adam, Christus Jezus, zo zal Hij u van de eerste Adam aftrekken. U verwondert er u over dat u een menigte ellendige mensen al hun troost ziet bouwen op hetgeen zij doen kunnen en dat ze enige weinige gebeden prevelen, misschien ook op hun bed, maar het is gemakkelijk te verklaren, want de natuur maakt dat de mens zichzelf daarin zoekt en geen wonder dat zijn hart tot deze weg bereid is, als het ertoe komt. Maar tot onderwijzing van ons, let wel dat de ziel het overal zoekt, eer zij tot de Heere God en de Heere Jezus komt. Zo hoort, ziet en verwondert u over de goedheid van de Heere Jezus, want al komt een zondaar nog zo laat thuis, de Heere ontvangt hem, als hij komt. Is dat

niet een barmhartigheid dat, wanneer wij hier en daar hebben gezworven en gelopen en nu deze en dan die weg ingeslagen en niet eens aan Christus, noch aan Zijn genade noch aan Zijn bloed gedacht; ik zeg: is dit niet een wonderlijke barmhartigheid dat de Heere Christus ons wil ontvangen, als wij komen, ofschoon wij ter elfder ure kome. Hij kon naar recht met ons handelen gelijk Hij deed met Zijn oude volk, Jeremia 2:28: “Waar zijn dan uw goden, die gij u gemaakt hebt? Laat ze opstaan, of zij u ten tijde uws kwaads zullen verlossen; want naar het getal uwer steden zijn uw goden, o Juda!” Het volk maakte afgoden en diende die en als de tijd der benauwdheid kwam en al hun goden hen niet konden helpen, dan kwamen zij om hulp tot de Heere en zouden zich graag onder Zijn vleugelen verborgen hebben. Ja, zegt de Heere, gaat tot uw goden, die u liefgehad hebt en laat ze u helpen, alsof Hij tot haar wilde zeggen: Komt u tot mij in de dag van uw ellende? U hebt uw afgoden geëerd en gediend; moeten zij al de eer en ik al de moeite hebben? gaat nu heen naar uw afgoden en laat hen u helpen. Zo kon de Heere rechtvaardig handelen. O, denk hieraan en staat er verwonderd over! Helaas, wij rusten op onze goede gebeden, op ons horen en vasten en wanneer die alle tezamen niets vermogen, maar de schuld der zonde blijft en zij verwondt steeds het geweten, zo zijn wij eindelijk gedwongen, naar de Heere Jezus op te zien en te zeggen: Tenzij het bloed van de

Heere Jezus deze onze vuile harten reinigt, zo zullen wij nooit geholpen worden en nu, goede Heere, ontfermt u onzer! Hebt u op deze dingen gerust, mocht de Heere zeggen; alsof er geen God in Israël was? En was er geen barmhartigheid in de Almachtige dat u op uw voorrechten hebt gesteund? En komt u nu tot Mij, om behouden en geholpen te worden? Gaat nu tot uw verdienstelijke werken, laat die uw hart nu verblijden en uw zonde vergeven en u troosten, want Ik wil u geenszins te hulp komen. Het ware recht bij God, aldus met ons te handelen, omdat wij Hem het overschot geven en dan tot Hem komen. Maar hier is het wonder der barmhartigheid dat, als wij maar komen, Hij ons niet verstoot. Als wij maar tot Hem willen komen en alle gebroken rietstaven verlaten, Hij wil ons aannemen. “Keer nochtans weder tot Mij, spreekt de HEERE.” Jer. 3:1. Alsof Hij wilde zeggen: u zegt dat al wat u kunt doen u geen hulp toebrengt, noch redding geeft; u hebt met vele boeleerders gehoereerd, evenwel, komt eindelijk tot Mij en geloof in Mij en vestigt uw harten op Mijn barmhartigheid en, wat ook uw zwakheid en wederspanningheid geweest mag zijn, Ik zal u behouden en te hulp komen.

Tweede nuttigheid tot opwekking.

Aangezien het also is dat wij genegen zijn om hulp en redding bij onszelf te zoeken, zo laat ons waken tegen dit bedrog van ons hart. Niet dat ik deze instellingen en

betrachtingen verachten wil, maar ik vervloek alle vleeselijk vertrouwen op dezelve. U kleeft aan deze armelijke plichten en helaas! U zult vergaan van honger. De satan weet dat zeer wel en daarom zal hij uw harten voor eeuwig doen bezwijken. Zo ging het Judas en de hel is vol van hoorders, veinzers en vleeselijke belijders, die nooit harten hadden, om Christus in deze plichten te zoeken en om de waardigheid van een Zaligmaker in dezelve te zien. De duivel sluipt door deze weg ongezien in het hart, omdat hij komt onder een schijn van plichten, die nauwkeurig zijn. Maar wij moesten des te meer waken, omdat de duivel ons van ons heil en onze zaligheid zoekt te beroven.

Dit is de steen, daar duizenden over gestruikeld zijn, ja velen, die al een eindweegs gegaan zijn op de weg des levens en der zaligheid. Want het gaat zo het gaat, de ziel, die recht verbroken is, kan zonder Christus niet voldaan zijn, maar zij kan geruime tijd verhinderd worden, van tot Christus te komen, maar degenen, die niet recht verbroken en bewerkt zijn door ware zielsvernederings, die worden gepleisterd en komen tot eeuwige ruïne en verderf. Als de ziel onder Gods toorn en onder Zijn plagen ligt en een mens zijn dronkenschap en zijn snode verachting van God en van Zijn genade ziet, en al zijn zonden hem voor ogen gesteld worden, och! dan doet hij geloften en belooft een anderen weg te nemen en dit en dat te verbeteren en hij begint zichzelf goed te

keuren in het verbeteren van het begane kwaad en dan heeft hij niet meer nodig. Nu zegt de ziel: wel, ik zie nu dat de gerechtigheid Gods is getergd; ik zie nu, wat zonde is en wat het gevaar daarvan is; ik wil mij niet meer dronken drinken; nu wil ik nuchter zijn en hen, die het Woord gaan horen, niet meer bespotten en uitlachen: ik zal zelf het goede Woord Gods gaan horen. En nu denkt hij aldus bij zichzelf: Wat kunt U tot mij zeggen? Wat kan ik meer doen? Nu moet ik in de hemel komen. Ziet, dit alles is 's mensen eigen werk slechts; het is waar, dit is de weg en dit zijn de rechte middelen, maar die alle kunnen de vergeving zelfs niet van een enkele zonde verwerven, indien men niet verder gaat. Wij hebben dikwijls zulks ondervonden: ik heb er velen gekend, die grote werken hebben gedaan, maar nooit een gedachte van Christus hadden en nooit zaligheid van Hem verwachtten. En zo voedden zij zich met draf en dan zegt de satan: U bidt, hoort en doet plichten, maar zo deden ook Judas en vele anderen, die nu in de hel zijn. Dan ziet het hart zijn snoodheid en hij wordt tot wanhoop gedreven, zodat geen predikant onder de hemel machtig is, hem te troosten. Dus gaat hij heen met de draf van plichten, maar Christus, die het wezen van alles is en de pit der beloften, wordt vergeten en men ziet niet om naar een Christus in het horen en in het bidden en daarom vergaat men van honger.

Tweede deel van de Beschrijving.

Ziet nu, hoe het de verloren zoon ging. Het geval is duidelijk: niemand gaf hem enige verkwikking; zijn hongerige maag werd niet verkwikt en zijn gebrek werd niet weggenomen, zodat de ziel van die arme mens nu zonder herstel in zijn ellende neerzinkt en dat blijkt uit twee uitspraken. Eerst uit vers 16: Niemand gaf hem die. Niet dat niemand hem zwijnendraf gaf, want hij, die de zwijnen weidde, kon zichzelf daarmee gevoed hebben, maar de zin is: niemand gaf hem mensenspijs; had hij mensenspijs gekregen, al was ze nóg zo gering geweest, hij zou tevreden zijn geweest, maar niemand gaf ze hem. En dan volgt de uitspraak in vers 17: Hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood, en ik verga van honger! Het was niet, omdat hij geen draf, maar omdat hij geen brood had, alsof hij had gezegd: Ik zal vergaan, ik zie en verwacht geen hulp, ik moge het hier een korten tijd houden, maar als ik hier blijf, zo ben ik een dode. Deze staat van de verloren zoon geeft ons een ontdekking van het tweede in de beschrijving van de vernedering, zodat de lering, hieruit vloeiende, is:

De verslagen zondaar vindt geen hulp, ja, heeft geen hoop, enige hulp te ontvangen van zichzelf in het stuk van rechtvaardigmaking.

U ziet: de grond van dit leerstuk is duidelijk: de burgers van het land gaven hem geen verkwikking en hij achtte zich verloren, zeggende: Ik kan mij zelf niet helpen en niemand wil mij helpen: daarom verga ik van honger. Dit is de schilderij van een ziel, die uitgehongerd is door gebrek van het gevoel van Gods gunst: al gebruikt zij middelen en hoort, bidt en vast, zo vindt zij toch geen goed en geen rechten troost in al deze dingen. Niet dat een mens ze niet moet gebruiken, maar hij moet er niet op rusten. Een mens moet niet denken dat zijn emmer zijn dorst kan lessen, maar hij haalt er water mede uit de fontein. Zo ook hier: deze plichten zijn als de emmer; een mens kan versmachten, niettegenstaande al deze plichten tenzij hij ga tot de fontein van genade, vergeving en barmhartigheid en in het gebruik van al zijn plichten ziet, hoe nodig hij Christus heeft. Die middelen moeten gebruikt worden, maar -we kunnen hier niet te dikwijls de nadruk op vestigen- ze kunnen geen zaligmakers voor de zondaar zijn. De middelen moeten aangewend worden, om hem tot Christus te brengen, maar zij kunnen hem zonder Christus niet zalig maken. Hetgeen van Efraïm gezegd werd, is geestelijk waarachtig van de ziel. Als Efraïm zijn krankheid en zijn gezwel zag, zo toog hij naar Assur en zond tot de koning Jareb, maar zij konden hem niet helpen. Het is waar, deze tekst ziet allereerst op een tijdelijke verlossing, maar dit kan ons leiden om te letten op het succes dat een arme

ziel vindt in zijn plichten, rustende op dezelve. Als een arme zondaar verbroken is wegens het gezicht van zijn zonden en daarover vermoeid is, zo gaat hij naar het gebed of naar het horen en dergelijke middelen, maar die kunnen hem zonder Christus niet helpen en daarom zegt Jesaja: Waarom geeft u uw geld uit voor hetgeen geen brood is? enz. Jesaja 55:2. De Heere rekent de moeite van Zijn getrouwe dienaren voor goede arbeid en Hij wil niet dat zij die zullen aanwenden voor hetgeen geen brood is. Al het voordeel dat een mens verrijken en al de eer, die een mens verhogen kan, ja al de voorrechten, die een mens heeft, gelijk het Woord, de Sacramenten en instellingen en dat een mens gedoopt is en menigmaal aan des Heeren tafel heeft gezeten: dit alles is niet meer dan enkel draf, zo de mens niet verder gaat en geen oog op de Zaligmaker heeft. Dit alles is niet het ware brood: de schrik des harten wordt niet weggenomen, noch de zonde vergeven door enkel deze plichten te doen. De spijs der ziel is niet het blote Woord, noch de naakte Sacramenten, maar een Christus er in: Hij alleen is het steunpunt van de ziel: al de enkele plichten in de wereld kunnen ons niet helpen, indien wij op dezelve rusten, zonder rechtvaardigmaking door Christus.

De apostel Paulus, een geleerd Farizeeër, onberispelijk van leven, uit de stam van Benjamin, een Israëliet, besneden ten achtsten dage, meende dat hij genoeg

gedaan had en achtte deze zijn voorrechten gewin. Hoe? Die geleerde, eerwaardige, onberispelijke Saulus van Tarsen, hij niet ten hemel ingaan? Hij achtte al zijn uitwendige voorrechten groot gewin en meende er mede de hemel te zullen beërven, maar hij bevond dat ze verlies waren, in plaats van hem te kunnen behouden. Zo ziet u dat een ellendig zondaar zich hulpeloos en hopeloos gevoelt, ten opzichte van enige genoegzame hulp in zichzelf of in het schepsel, indien hij niet verder gaat, dan tot die plichten. Nu ziet de ziel dat er geen zaligmakende hulp te vinden is in deze plichten op zichzelf, zonder Christus: dit komt de mens te zien door deze drie middelen.

1. Door zijn eigen ervaring, die hem dwingt om zulks te belijden.
2. Door de voorbeelden van anderen.
3. De grootheid van het kwaad dat op hem rust, doet hem de uiterste onbekwaamheid zien om enig goed te ontvangen uit hetgeen hij doet.

Vooreerst dan: hij ziet het door zijn eigen ervaring. Hoewel hij meende, een nieuwen weg te nemen en heilige plichten te verrichten en dacht dat die hem buiten twijfel behouden zouden, zo bevindt hij toch nu dat deze het werk niet kunnen uitwerken. Hij vindt geen zaligmakend goed in dezelve en dat blijkt uit deze drie punten.

1. Hij ziet dat de schuld der zonde nog steeds blijft en dat de gerechtigheid Gods, niet, voldaan zijnde,

hem telkens vervolgt. Al bidt en hoort hij en verricht vele plichten, het is met hem, gelijk de Heere zeide tot Zijn volk, als zij hun eigen troost zochten en dachten, God tevreden te stellen door hun nieuwen weg, die zij wilden ingaan: Al wiest gij u met salpeter, en naamt u veel zeep (en al gebruikte u alle middelen van verbetering), zo is toch uw ongerechtigheid voor mijn aangezicht getekend, Jer. 2:22. Het is met een arm zondaar, gelijk de Psalmist van zichzelf zegt, Ps. 139: 7, 8, 9, 10: Waar zou ik heengaan voor Uwen Geest, en waar zoude ik heen-vlieden voor Uw aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel, U zijt daar; of bedde ik mij in de hel, zie U zijt daar. Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee, ook daar zou Uwe hand mij geleiden, en Uwe rechterhand zou mij houden. Laat een zondaar dus gaan, waar hij wil of doen, wat hij kan, de schuld der zonde zal altijd bij hem zijn; zij zal nederliggen en opstaan en met hem wandelen op de weg; zijn zonden blijven onvergeven en Gods toorn is niet gestild. En daarom is het dat al zijn gebeden als zo vele beschuldigingen tegen hem zijn en hij durft het Woord niet lezen, uit vreze dat hij er zijn eigen verdoemenis in zal lezen. Ja, bij elke preek, die hij hoort, ziet hij meer snoodheid in zichzelf en elk sacrament dat hij ontvangt, vermeerdert niet zijn troost, maar zijn schrik en hij denkt bij zichzelf: Goede God, ik heb heden vergif ingenomen,

want ik kom onbereid en de Heere weet, welk een ontrouw en ongelovig hart ik heb.

2. Gelijk de schuld der zonde door alle plichten niet kan weggenomen worden, zo kan zijn consciëntie door al, wat hij doet, niet gerustgesteld worden. Indien zijn hart door het zwaard der wet terdege doorstoken is, zo roept hem het geweten steeds na en twist met hem en veroordeelt hem in zijn beste plichten; zoverre zijn die er vandaan dat ze God enige voldoening zouden geven of enige vrede aan zijn consciëntie zouden geven, wanneer hij op de enkele verrichting derzelve berust. Ik spreek van een zondaar, wiens hart verbroken is: het geweten is nu scherpziend als een arend, tevoren was zij als vol schellen, maar nu is zij open; zij kan al zijn zwakheden merken en stof van ongerustheid aanwijzen, zelfs in de allerbeste plichten, welke er geschieden. De ziel dacht dat haar plichten goede betaling waren, maar nu is het hart geraakt en het geweten ontwaakt en deze spreekt hem van zijn onvruchtbaarheid, dodigheid en dwalende gedachten, als hij bidt en hoe onbekwaam hij is om te bidden en daarom durft hij met zijn huisgezin niet bidden. De consciëntie zegt hem: tevoren hebt u het gebed veracht en nu kunt u niet bidden. En als hij in de vergadering komt, daar tekent hem het geweten en als hij naar huis gaat, zo zegt ze tot hem: hoe dood waart u, hoe oneerbiedig luisterde u naar het Woord en hoe onwillig was uw hart om het

Woord onderworpen te zijn. Zo wordt het geweten Gods executeur en zegt: meent u dat deze gebeden u zullen behouden? Ze zijn eer een middel, om u te verdoemen, zo harteloos, koud en dood zijt u in dezelve. En is dit horen genoegzaam, om u zo te behouden? Ja, zal niet de Heere u vloeken wegens deze zwakke verrichting dezer plichten? Nu begint die ellendige bij zichzelf stil te staan, hij ziet zoveel zwakheid in zijn plichten dat hij bijna alles laat varen, zeggende: Ik kon evengoed niet tot het Woord gaan, want ik doe er geen voordeel mede en ik kon evengoed ganselijk niet bidden, als dat ik het zo dodig en harteloos doe. Zo drijft de Heere de ziel uit zichzelf en als het geweten op deze wijze met haar twist, zo zegt ze: denkt u dat bidden, horen en die plichten, welke u zo slecht betracht, u behouden zullen? ja mocht God u niet terecht wegens dezelve te schande maken? Het is wonderbare genade dat God u in het horen niet neergeveld en u in het bidden niet doodgeslagen heeft. En dan roept het geweten zijn oude zonden te binnen en zegt: Indien God u over deze plichten en wegens deze gebeden terecht kan veroordelen, wat zal dan de Heere u doen wegens uw oude dronkenschap, uw spotten met de vromen en de goede middelen der genade? gelijk de apostel zegt, 1 Joh. 3:20: indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen. Zo zegt de ziel: zoveel weet ik bij mij zelve, maar God weet meer.

3. Gelijk de schuld der zonde niet kan weggenomen, noch het geweten gerustgesteld worden enkel door de betrachting der plichten, wanneer het geweten waarlijk verlicht is, zo kan in de derde plaats de zonde, die bezit van het hart genomen heeft, niet ten onder gebracht worden door de kracht van enige verrichting, die hij doet. Ik spreek van een, die in Christus nog niet is ingeënt: hij mag tegen zijn zonde opstaan, maar dezelve te doden en ten onder te brengen dat kan hij niet. En hierom is het dat de Heere een grote menigte zwakheden en een zwerm van begeerlijkheden over de ziel uitlaat, die haar steeds bijliggen en zo ziet hij een uiterste onbekwaamheid in zichzelf, om zich daartegen te wapenen.

Eén van tweeën gebeurt hem nu; indien hij een mens van, geringe bekwaamheden en van kleine gaven is, dan ziet hij zich zo zwak en zo onnut onder alle middelen dat zijn ziel bijna in de uiterste moedeloosheid nederzinkt en als hij niets verkrijgt door al de plichten, die hij doet, zo keert hij zich tegen zichzelf en verkwijnt bijna in wanhoop. Indien hij een mens van grote bekwaamheden, gaven en geleerdheid is en wijsheid heeft om zaken te vatten, zo laat de Heere vele verdorvenheden op hem loskomen en als hij komt om zich voor God te verootmoedigen, zo zegt hij: ik kan wel hier en daarvan spreken, ik kan het Woord horen en bidden, maar ach, dit hart! men zou even gemakkelijk een berg kunnen

bewegen als mijn hart; dit harde hart wil niet verwakkerd, noch verbroken, noch geholpen worden onder alle oefeningen. Nu is het hart geneigd, om alles te laten varen. Het gaat te deze opzichte met het hart, gelijk het Hagar ging, Gen. 21:15-16. Als haar fles water ledig was, wierp zij haar kind onder een boom en zat van verre, omdat zij het kind niet wilde zien sterven. Zo is het met de ziel, als de flessen van die heilige en schoon-schijnende plichten ledig zijn: dan zit zij in moedeloosheid neder en zegt: Goede God, het zal nooit wel wezen, mijn ziel zal nooit aangenaam zijn en mijn zonden zullen nooit vergeven worden. En het hart begint aldus bij zichzelf te spreken: Ik heb even goede middelen gehad als ooit enig schepsel gehad heeft en vele begenadigde vrienden hebben mij raad gegeven en evenwel is de schuld mijner zonde altijd voor mijn ogen en mijn consciëntie is niet gerust; ja, deze zonden, dit blinde verstand en dit harde hart zullen nooit ten onder gebracht worden. Maar de Heere Jezus Christus kan meer doen dan u en dan de wereld ook. De Heere wil u doen zien dat u en de wereld niets kunt doen, opdat Christus de schuld der zonde wegneme, uw consciëntie gerust stelle en uw verdorvenheden voor u ten onder brenge. Zo veel ziet hij nu door zijn eigen ervaring.

Ten andere. Gelijk de eigen ervaring de ziel doet belijden dat er geen hoop van iets goeds te doen in haar is, zo wordt een verslagen zondaar hierin bevestigd

door voorbeelden van anderen dat al de schepselen in de wereld en al de plichten onder de hemel zonder Christus geen zaligheid voor de ziel kunnen verwerven. Want de ziel ziet nu en bemerkt in de Schrift dat vele duizenden al deze voorrechten hebben gehad en vele plichten hebben gedaan en nochtans tot de volmaaktheid niet zijn gekomen. Vele verworpenen hebben deze voorrechten zo wel gehad als Gods volk en de ziel denkt also bij zichzelf: Indien schoonheid, eer of rijkdommen het eeuwige leven konden verworven hebben, zo zouden Farao, Absalom en Nebukadnezar van God aangenomen zijn geweest: derhalve; wat heb ik, het welk vele duizenden niet gehad hebben? en wat doe ik, het welk de verworpenen niet gedaan hebben? En nochtans, weet ik niet anders, of het heeft hun nooit goed gedaan. Izak was besneden, maar Ismaël eveneens. Abel offerde een offerande, maar Kaïn evenzo. De steenachtige grond ontving het woord met blijdschap en velen waren er, die op God wachtten in het gebruik van Zijn instellingen, gelijk u kunt zien bij Jesaja 58:2-3. Achab vastte en Judas kreeg berouw en nochtans zijn ze nu bij de duivel in de hel. David zegt in Psalm 130:3. Zo u, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, wie zal bestaan? Daar was genoeg in Davids gebeden, om hem te verdoemen en indien deze allen aldus en veel meer deden, dan ik kan doen, waarom zou ik dan denken, meer hulp door mijn gebeden te vinden, dan zij deden? Dus

ziet de ziel dat Gods volk nooit rechtvaardigmaking kreeg door enige voorrechten, welke zij genoten, noch door enige plichten, die zij deden, zonder op Christus te vertrouwen.

Ten derde. De grootheid van het kwaad dat de ziel nu ziet en de uiterste ellende, waarin zij zich bevindt, is zo groot dat hij nu bemerkt de machteloosheid van alle schepselen onder de hemel, om ooit het kwaad daarvan, weg te nemen. Want de zweer, die gemaakt is en de wonde, die geslagen is door de zonde is breder, dan al de zalf, welke de schepselen kunnen toepassen, machtig is te dekken. Het Woord, de Sacramenten, het gebed en de plichten kunnen het kwaad dat op het hart ligt, niet wegnemen. En dit is opmerkelijk dat de middelen, welke het hart moeten troosten en geruststellen in de ellende, bekwaam moeten zijn, om Gods toom te doen dragen en het vergif er van weg te nemen. Nu, de ziel ziet dat geen schepsel dit doen kan: geen schepsel kan Gods toorn afkeren, maar het zal eronder neer vallen. Daarom is het dat de Heere zegt dat hij de zaligheid en hulp besteld heeft bij een held: daar zijn sterke verdorvenheden en sterke toorn, waarom de Heere de zaligheid op de held gelegd heeft. Het moet meer dan een schepsel zijn, het welk de toorn van de Schepper moet dragen of afwenden, gelijk Petrus zegt: Daar is geen andere naam onder de hemel, waardoor wij kunnen zalig worden, dan alleen door Christus, Handel.

4:12. Het gebed zegt: daar is geen zaligheid in mij en de Sacramenten en het vasten zeggen: daar is geen zaligheid in ons. Er is geen zaligheid in iemand anders dan in Christus: het andere zijn maar hulpmiddelen en geen absolute oorzaken van zaligheid, gelijk de profeet Jeremia, aantonende des volks hopeloze staat en de ellende daarin, zegt: tevergeefs verwacht men heil van de bergen, Jer. 3:23. Hij had tevoren, vers. 22, gezegd: Zie, wij komen tot U, Heere, want U zijt de Heere, onze God! Door de bergen worden verstaan de afgoden, gesteld op de bergen, die het arme volk aanbaden en waarvan zij dachten dat deze hen konden helpen, maar ten dage der benauwdheid zeiden zij: wij komen tot de Heere, want te vergeefs wordt het heil gehoopt van de bergen. Zo mede, indien u vertrouwt op uw bidden, horen en goede werken, al hadt u een berg van dezelve, zij kunnen u geen goed doen, tenzij u met het oog des geloofs op Christus ziet om aangenaam te zijn, maar in de Heere onze God is heil voor eeuwig.

Vergadert dit alles nu bijeen: indien de ziel door ervaring ziet dat van alle genoemde middelen geen goed zal komen en indien de voorbeelden van anderen zulks tonen en indien de grootheid des kwaads toont dat het onmogelijk is dat enige troost of vergeving tot de ziel komt enkel door deze middelen, zo zegt dan het hart: deze middelen zullen het werk niet doen, ik zou al deze voorrechten kunnen hebben en al deze plichten verrichten

en nochtans is er geen zaligheid in dezelve; indien ik daarop vertrouw, is er geen vergeving en geen hoop van verlossing in. De Heere is gedrongen (opdat ik zo met eerbied spreek), ons af te matten van dit vertrouwen op onszelf en van enige hulp van ons zelf te zoeken, opdat Hij ons tot Christus doe gaan.

Nuttigheid.

Hier is eerst een woord van opwekking. U ziet dat een arm zondaar niets vindt en niet hoopt enige zaligmakende hulp van de middelen, die hij geniet of van enige plichten, die hij verricht. Daarom dienden onze begeerten verwakkerd dat wij op niets hier beneden rusten mochten. Aangezien onze harten hiertoe moeten gebracht worden en wij niet moeten berusten op de blote verrichting van heilige plichten (hoewel ik deze plichten niet verklein, maar alleen spreek tegen het rusten op dezelve), och! strijdt dan om hiertoe te komen: het zal u bereiden voor de rijkdom van Gods barmhartigheid en goedheid in Christus Jezus. Laat ons proberen onze harten opgericht te krijgen van onze eigen bodem en laat ons de fundamenten nederwerpen, die wij gehad hebben in de voorrechten. Dit is hetgeen wij boven alles moeten doen: alle heiligen Gods hebben dit van dag tot dag bevonden, nadat ze onderzoek gedaan hadden. Ik zeg nogmaals: wij moeten deze plichten niet verzuimen, maar wij mogen er niet op rusten. Wordt

bewogen, om het handvat van de hoop af te trekken van al, wat wij doen en van alle voorrechten, die God ons geeft. Laat ons doen, wat wij kunnen en nochtans verder gaan, dan al wat wij in dit opzicht kunnen doen. Als uw harten zich keren naar deze kranke steunsels, zo stuit dezelve en handelt met uw hart, gelijk de Heere eens deed met het volk van Juda. In hun ellende gingen zij niet tot de Heere, maar zij liepen naar Egypte en naar Sihor en daarom zeide de Heere tot hen, Jer. 2:18: En nu, wat hebt u te doen met de weg van Egypte, om de wateren van Sihor te drinken? enz. Als zij zo zwierven om hulp en redding in de dag hunner ellende, zo riep de Heere hen, als het ware, achterna en zeide: U wilt naar Egypte afgaan, wat hebt u daar te doen? Handelt zo met uw ziel, als u uw hart bevindt hulp te zoeken van zichzelf en het uit het vuur van Gods toorn te willen halen. U ziet uw zonden en zijt ontsteld en om nu alles in vrede te brengen, zo wilt u het Woord horen en bidden en plichten verrichten en zo meent u, troost te smeden uit uw eigen winkel. En daarom: roept uw hart achterna en zegt: Wat hebt u op deze gebroken rietstaven te leunen: op uw bidden, horen en belijdenis? Deze, indien ze niet met geloof in Christus verdiensten vergezelschaft gaan, zullen u in het stof doen nederzinken en, indien u er goden van maakt, de Heere zal ze weg rukken. Judas bad, predikte, hoorde en ontving ook de Sacramenten en nochtans is hij nu bij de duivelen in de hel. En tenzij

u meer hebt dan hij had, zo zult u niet beter zijn, dan hij was en daarom, denkt aldus bij uzelf: wat heb ik hier te doen en te staan bij deze plichten? Ik kan er wel door bedrogen, maar niet door behouden en getroost worden: daarom zal ik ze wel gebruiken, maar er niet op rusten. Indien ik kon opzien ten hemel en spreken tot Abraham, David en Paulus, hun vragende: Hoe zijt u behouden geworden? zij zouden allen tot u zeggen: O, loopt naar de Heere Jezus: Hij is het alleen, die ons behouden heeft en anders waren wij nooit hier gekomen en hij zal u ook behouden, indien u tot Hem vliedt. Daarom, broeders! brengt uw harten af van deze dingen en droomt niet van enig zaligmakend succes te krijgen van hetgeen u hebt of van hetgeen u doet, tenzij u op Christus leunt.

Maar, mij dunkt, ik hoor sommigen zeggen: Och! wat is dat wonder hard en zwaar! wij blijven overal aan hangen en zijn gereed te denken dat het genoeg is, zo wij slechts onze taak in heilige plichten kunnen afdoen, hoe zullen wij onze harten er van aftrekken op dezelve te rusten? Om deze vraag te beantwoorden, zo laat mij twee dingen aanwijzen. Eerst zal ik de middelen tonen, waardoor wij zullen bevinden dat het hopeloos is op deze dingen te rusten en dan zal ik ten tweede aantonen, wanneer het hart waarlijk is gedreven, om te wanhopen aan alle succes in de plichten.

A. De middelen, waardoor wij zien dat het vergeefs is, enige zaligheid van de plichten te verwachten, zijn voornamelijk vier en ik zal die enigszins uitvoerig verhandelen, omdat hier, zo ik mij niet bedrieg, het voornaamste struikelblok voor een christen ligt en hier blijkt de wortel van de oude Adam: wij willen ons zelf niet verlaten.

Het eerste middel.

Merkt ernstig bij uzelf en wordt recht ten volle overtuigd van de onuitsprekelijke ellende van uw natuurstaat. Indien u die maar kunt doorzien, zij zal u doen bemerken, hoe ijdel het is, enige hulp van u zelf te verwachten. Tracht de diepte van uw eigen ellende wegens uw zonde te zien en dat u door eigen schuld verzonken zijt in zulk een poel van ellende dat al de middelen onder de hemel zullen te kort schieten, om u te redden, tenzij de Heere Jezus van de hemel nederkome en Zijn oneindige kracht uitlate, om uw ziel uit die ellende te rukken. U ligt in uw ellende en zult daarin onherroepelijk voor eeuwig vergaan, indien God u niet in genade te hulp komt. Nu, opdat ik de hoogmoed van ieder ellendig zondaar ter neder werpe, zo laat mij toe dat ik de diepte van onze ellende ontdekke in deze vier trappen.

Eerst: Merkt op dat u van nature geheel beroofd zijt van alle bekwaamheid, die God weleer aan u gaf, om hem te die al wat uit vlees geboren is dat is vlees, zegt

de Zaligmaker, Joh. 3:6. En daarom zegt de apostel, Rom. 7:18: Ik weet dat in mij dat is in mijn vlees, geen goed woont. Alle mensen zijn van nature vlees; denkt dan aldus bij uzelf en zegt: Nooit was er in mijn hart één goede gedachte, noch enige goede daad is er ooit door mij gedaan, want in mij woont geen geestelijk goed. Daar mag zedelijk goed in ons zijn, maar al zijn wij zedelijk goed, zo deugen wij toch geestelijk niet. Hoe u uzelf ook oppronkt en meent iets te zijn, zo is er toch niet het minste geestelijk goed in u, tenzij God uw harten bewerkt. Wat u ook gedacht of gedaan hebt, het is alles ijdel.

Ten andere: U zijt niet alleen beroofd van alle geestelijke bekwaamheid, maar u zijt dood in zonden en misdaden, Efeze 2:1. Wat is dat? Een mens is geheel bezet met een lichaam der verdorvenheid: het zaad van alle gruwelen is door de gehelen mens verspreid en het verzuurt de gehele massa van lichaam en ziel. Menigmaal leest u deze spreekwijze in de Schrift, maar u vat ze niet. Gelijk het met een dood lichaam is dat beroofd is van de ziel (dewelke het zelve leven gaf en bekwaam, maakte tot de werken van een redelijk mens), daar komt een soort van ongevoeligheid en daarna groeit er allerlei schadelijks en allerlei vuil gewormte in het lichaam en daarom: een mens mag het begraven, maar hij kan het niet meer levend maken. Evenzo is het met de ziel, die beroofd is van de heerlijke tegenwoordigheid van Gods

Geest en van de genade, die Adam in de staat der recht-
heid had. Want ziet: hetgeen de ziel is voor het lichaam
dat is de genade van Gods Geest voor de ziel. Als de ziel
van Gods Geest beroofd is, zo komt er op 's mensen
hart een domme ongevoeligheid, alle verderfelijke lus-
ten komen in overvloed in de ziel en nemen er bezit van,
zij regeren erin, worden daar gevoed en blijken in 's
mensen wandel. Daar is geen dood lichaam in een sloot
dat onaangenamer reuk verspreidt in 's mensen neus-
gaten, dan de werken van een natuurlijk mens in de
neusgaten van de Almachtige. Daar zijn enige werken
van een dood lichaam: het is aan de verrotting ten prooi,
het verspreidt een onaangename reuk en het verteert:
zo zijn al de werken van een natuurlijk mens dode wer-
ken, ja, al de gebeden van een goddeloze zijn een
gruwel voor de Heere. Indien u slechts het Gebed des
Heeren kunt opzeggen, zo meent u dat u al een goed
werk doet, maar al zijn de gebeden goed in zichzelf, om-
dat ze evenwel uit een verdorven hart voortkomen, zo
zijn zij dode en walgelijke gebeden in de neusgaten des
Almachtigen, gelijk de wijze koning zegt, Spreuken 28:9:
Die zijn oor afwendt van de wet te horen, diens gebed
zelfs zal een gruwel zijn. De gebeden van een dronk-
aard, van een overspeler en van een lasteraar zijn een
gruwel voor de Heere: Hij kan ze niet verdragen; het zijn
onsmakelijke, dode, stinkende gebeden, daar de God
des hemels een afgrijzen van heeft. Ik wenste van God

dat u hiervan overtuigd waart en aldus bij uzelf sprak: Dit is juist mijn staat, want hoe vele genadige bevelen heb ik klein geacht en gesmaad en hoe vele geboden heb ik onder mijn voeten vertreden! Daarom zijn zelfs mijn beste gebeden de Heere een gruwel en indien mijn gebeden zodanig zijn, wat is dan mijn persoon en al mijn zondige lusten? Ziet wat wij doen met een dode: wij mogen hem beklagen en hem begraven, maar wij kunnen hem niet levend maken. Zo mogen wij ons ontfermen over een ellendige dronkaard en voor hem bidden en hem begraven met tranen, maar wij kunnen hem niet behouden, ja, al de middelen in de wereld zullen hem niet behouden, zo des Heeren grote kracht van de hemel niet kome en zijn hart bewerke.

Ten derde. Het vonnis der verdoemenis is alreeds over hem geveld en hij heeft de enen voet reeds in de put. Er staat: Die niet gelooft, is alrede veroordeeld. Christus zegt niet: Die kan veroordeeld worden, maar het vonnis is al gestreken over hem: zijn hard hart was nooit recht verbroken en zijn trotsheid was nooit tevreden om te scheiden van zichzelf en dat voor Christus en daarom gaat hij voor eeuwig verloren. Elk natuurlijk mens is een ongelovige en daarom ligt hij onder het vonnis der verdoemenis, zodat, tenzij het de Heere believe zijn ogen te openen en zijn hart te breken en hem uit die staat te trekken, zo is hij op het punt te vergaan en voor eeuwig ter helle te varen.

Ten vierde en ten laatste. De zondaar is dus beroofd van alle geestelijk goed en dood in zonde en ligt onder het vonnis der verdoemenis. Dit was al genoeg om onze harten laag voor de Heere te buigen, want u ziet de zondaar in de put. Maar wilt u hem in de afgrond zien zinken? Ik spreek niet graag het ergste, ja, ik zou niet hebben durven denken, had Christus zelf het niet gesproken. Hoor dan, wat Hij zegt, Joh. 6:70: Heb ik u niet twaalf uitverkoren? en één uit u is een duivel. Wie was dat? het Was Judas. Wat! Een dood mens, een verdoemd mens en nog een duivel daarbij? Wel, wat deed hij? En wat zal er worden van zulk een verloren schepsel? Van Judas staat dat de duivel het in zijn hart gaf, Christus te verraden, uit een gierig karakter, om geld te krijgen. Er staat, Joh. 13:27: en de satan voer in Judas. Aldus stelde het de duivel in zijn verstand en blies het in zijn hart dat hij een weg mocht bedenken, hoe hij zijn oogmerk zou uitwerken. Ja, de duivel voer in Judas, niet, door lichamelijk bezit van hem te nemen, maar door een geestelijke soort van overheersing, die de duivel over Judas oefende, toen de raad en het ingeven des satans, om zijn Meester te verraden, bij hem plaats greep. En dit is niet alleen de staat van Judas, maar het is de staat van alle mensen van nature, want gelijk er van de Apostelen dat zij werden vervuld met de Geest Gods en gelijk er staat van alle gezonde Christenen, Rom. 8:14: Zij worden door de Geest Gods geleid, zo worden de

goddelozen daarentegen geleid door de geest des duivels, dewelke werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, Efeze 2:2. De duivel werpt goddeloze gedachten in hun harten en voert hen tot het bedrijven van die zonden, welke hij te voren had ingegeven. De duivel heerst in hen: hij spreekt door hun tongen en werkt door hun handen; hij denkt en begeert door hun gemoed en wandelt door hun voeten. De duivel zal enige van ulieden in de gevangenis werpen, zegt de Heere in de Openbaring van Johannes, hoofdst. 2:10. Alle mensen zijn van nature onder de macht des satans en daarom was de apostel Paulus gezonden, om het Evangelie te prediken, opdat hij de mensen mocht bekeren van de macht des Satans tot God, Hand. 26:18. U meent goede mensen te zijn, die het Woord en de genade Gods kunt versmaden en zijn dienaars mishandelen, maar helaas! de duivel heeft u in zijn macht. Gelijk het is met een dood schaap: al de raven in het land pikken erin en allerlei vuil gedierte kruipt erop, zo is het ook ieder natuurlijk, vleselijk mens. Een menigte duivelen, als zo vele raven en gieren, komen zich nederzetten op het hart van zulk een ellendig schepsel en allerlei snode lusten kruipen, weiden en onderhouden zich erin.

Nu, broeders! denkt hieraan met de meesten ernst: het is beter, het nu te weten, dan wanneer er geen middel meer is. Meent u dat een weinig flauwe gebeden, luie

wensen en een weinig schrik des harten een dode kan rukken uit het graf van zijn zonden en een verdoemde ziel ophalen uit de put der hel en de natuur van een duivel in een heilige veranderen? Nee, dit is niet mogelijk; weet dat het werk der verlossing groter is dan dat van uw schepping. Zo u niet naar Christus gaat, er is geen hulp of redding voor u. Wij kunnen ons ontfermen over ellendige dronkaards en bedroefd over hen zijn, maar wij zijn even bekwaam om werelden te maken en de hel in stukken te breken als een arme ziel uit de klauwen van de duivel te rukken. Werd dit goed overdacht, het zou alle vleselijke inbeeldingen van een menigte mensen vernietigen, die het niets achten, een duivel te veranderen in een heilige.

Het tweede middel.

Merkt ernstig op de zwakheid, machteloosheid en ledigheid van alle middelen die wij aanwenden en van alle plichten, die we doen. Dit is ook een voldoende beweegreden, om een arm, verslagen zondaar te overreden, om niet te leunen op een gebroken rietstaf, die hem zal bedriegen, als hij noodzakelijk hulp behoeft. Derhalve: aangezien zij ons niet helpen kunnen, laat ons onze harten aftrekken, van daarop te rusten. Dit is ook een zaak van groot gewicht, want de ziel aldus over de zonde verbroken zijnde, stelt een grote voortreffelijkheid en genoegzaamheid in heilige plichten, ja, het

volk hangt alle hoop van het eeuwige leven aan hetgeen het heeft en aan hetgeen het niet kan doen. Komt tot een arm verslagen zondaar en spreek hem van zijn zonden, waaraan hij schuldig staat, let erop, wat hij antwoordt. Ik beken, zegt hij dat ik zo en zo geweest ben, maar het is nu met mij terdege veranderd, ik begeef mij niet meer tot mijn zonden en ik heb al die snode praktijken verbeterd. Ja, de Heere weet dat mijn verdorvenheden mij hete tranen gekost hebben; mijn hart is daar zeer mede gekweld geweest; ik hoop dat ik mijn hel hier gehad heb en hiernamaals geen hel hebben zal. Helaas arme mens! Is dit de hoop, die uw hart ondersteunt en is dit al de grond, waarop u vertrouwt? Het is goed dat u berouw hebt en uw wegen reformeert en verbetert en de Heere zij gedankt voor hetgeen Hij u heeft doen betrachten, maar dit moet ik u zeggen: indien uw boetvaardigheid en verbetering al uw hoop is en u daarop steunt, gelijk de Joden deden op hun wettische gerechtigheid, uw ziel zal eeuwiglijk omkomen, als u niet verder naar hulp omziet. Want door dat alles kunt u niet verkrijgen dat u voor God in de groten dag des oordeels aangenaam zou zijn, noch kan het enige voldoening geven aan Gods gerechtigheid. Nu, de zwakheid van al deze voorrechten en plichten kan blijken in vijf bijzonderheden.

Vooreerst: U kunt niet doen hetgeen God van u vereist, ook in alles, waarover u roemt. U hebt een hard

hart en kunt u niet bekeren; indien u doen kunt, wat God vereist, waarom breekt u dat harde hart niet? Het is een hart dat geen berouw kan hebben: Gods heiligen bevinden dit, want al zien zij hun zonden, nochtans willen hun harten niet breken. U zijt even bekwaam om rotstenen in stukken te breken, als om uw harde hart te breken. Het goede dat ik wil, zegt Paulus, doe ik niet, maar het kwade dat ik niet wil dat doe ik, Rom. 7:19. De Kerk klaagt hierover en zegt: Waarom zijn onze harten hard dat ze U niet vrezen?

Ten andere: U zijt menigmaal niet zorgvuldig om te doen hetgeen u kunt. Soms laat u bekwaame gelegenheden voorbijgaan en indien u de gelegenheden waarneemt, zo geschiedt het wonderlijk slordig en naar de sleur. Al heeft God macht en bekwaamheid in u gelegd, om heilige plichten te verrichten, zodat u de gelegenheden ziet, nochtans laat u die schandelijk voorbijgaan. Wij struikelen allen in vele, zegt de apostel Jakobus, hoofdst. 3:2. En de profeet Jesaja zegt: Er is niemand, die Uwen Naam aanroept, die zich opwekt dat hij U aangrijpe, Jes. 64:7. Ook de wijze maagden sliepen allen, Math. 25:5. Dit gebeurt zelfs diegenen, die het meest van de Heere bemind zijn.

Ten derde. Doet, wat u kunt, in het beste van al uw plichten; als u gekomen zijt tot de hoogste trap van heiligheid van uw hart en tot de vurigste gebeden, die u ooit deed en tot het meest verslagen hart dat u ooit hadt

en tot de nauwkeurigste weg van godzaligheid: ik zeg dat zelfs in het beste van al deze plichten steeds enige onvolmaaktheid is en God daarom met recht in toorn op u mag zien. Nu, oordeelt dit: kan die plicht u behouden, waarin genoeg is, om u te verdoemen? Dat is onmogelijk: in het beste van uw plichten is genoeg, om God in toorn op u te doen zien en daarom moest de Priester, die offerande moest doen, een offer brengen voor de zonde van zijn offeren, Hebr. 7:27. Daar zien wij dat zelfs in de heiligste dienst, die ooit een dienaar Gode opoffert en met de grootste zorgvuldigheid, die hij ooit gebruikte, hij een offerande moest brengen voor zijn offeren. U denkt er weinig aan dat God recht heeft u te verdoemen wegens uw gebeden, gebruiken van de sacramenten en vasten, maar ik zal u dat duidelijk tonen. Want dit is een algemene regel: wij geloven allen ten dele, wij kennen ten dele en wij beminnen ten dele, zodat, al zijn onze harten vernieuwd, zo zijn ze maar ten dele vernieuwd. Daar is enige haat met onze liefde vermengd, enig ongeloof met ons geloof en enige onkunde met onze kennis en gelijk de apostel zegt: Het vlees begeert tegen de Geest en de Geest tegen het vlees en die twee staan tegen elkander, Gal. 5:17. Daar is nog zoveel verdorvenheid in u: als u het goede wilt doen, kunt u het niet doen met die volvaardigheid, waarmee u het behoort te doen en u kunt het niet doen met al de krachten van uw hart. De wet eist dat wij de Heere zullen

liefhebben met ons ganse hart en met al onze krachten, zodat wij niets achterhouden in onze plichten, maar in al onze gebeden, horen en lezen van Gods Woord is vlees, het welk tegen de Geest staat en verdorvenheden, die tegen het werk der genade strijden, zodat wij onbekwaam zijn enige plicht te doen gelijk God die van ons eist. Hoe afkerig zijn wij van de plichten! Hoe vermoeid erin! En wat zoeken van ons zelf, terwijl we ze verrichten! U weet niets, zo u dit niet weet, maar of u het weet of niet, het is zo: er is veel verdorvenheid, die het werk des Geestes tegenstaat en overdwars en daarom hebt u nodig te bidden om berouw van uw berouw en om vergeving van al uw gebeden. En daar u meent dat u berouw zult tonen, u verbeteren, horen, bidden en dergelijke dingen meer, zo zeg ik u: al is het prijzenswaardig te bidden, te horen, enz., nochtans is er zoveel zonden in uw verbetering, boetvaardigheid en plichten dat God in nauwkeurige gerechtigheid mag vervloeken al wat u doet en gericht over u oefenen wegens hetzelfde: derhalve kunnen deze u niet behouden. Hij, die tevoren Gods wil ontheiligde, heiligt die nu en zo meent hij dat alles wel is, maar bedenkt dat u in al uw heiligmaking een Zaligmaker nodig hebt.

Ten vierde. Gesteld (het welk ik beken dat nooit kan zijn) dat, nadat God 's mensen ogen geopend en zijn hart verbroken heeft, hij nooit de minste zonde meer deed en nooit enig gebrek in heilige plichten had,

hoewel dit onmogelijk is, maar beeldt u in dat het also ware dat hij nooit na zijn bekering zondigde, zo ware toch zelfs de zonde van zijn natuur, die hij met zich in de wereld gebracht heeft, genoegzaam, om hem eeuwig te verstoten en al, wat hij ooit deed, als gruwelijk te verwerpen. Onze bekering en de nauwkeurigste verrichting van plichten is een plicht, die wij gehouden zijn te doen en het doen van hetgeen wij schuldig zijn kan nooit voldoen voor hetgeen door ons kwalijk gedaan is. Nu: onze bekering van de zonde en onze verbetering is een plicht, die het Evangelie afeist, en daarom zal hij nooit voldoen voor hetgeen kwalijk gedaan is voor onze bekering.

Het is hiermee gelijk als met een pachter, die bij zijn landheer honderden ten achter is en eindelijk bij zichzelf begint te bemerken, wat hij gedaan heeft. Wanneer hij de pacht brengt van het laatste half jaar, als zijn pacht uit is, zal deze man denken dat hij nu zijn landheer voldaan heeft? Indien hij zou zeggen: nu landheer, ik hoop dat u tevreden zult zijn, want ik heb ten volle betaald alles, wat ik u schuldig was, dan zou de landheer gereed zijn aldus te antwoorden: dit voldoet mij voor het laatst verlopen half jaar, maar wie betaalt mij voor de overige honderden? Zo is het ook met een arme ziel; laat het zijn dat na al de schulden, welke u bij God gemaakt hebt, na al uw verachting, hoogmoed en hardigheid uws harten, God uw ogen opent en uw hart breekt en u een gezicht geeft van droefheid over deze

zonden; zult u dan voor de Heere komen en zeggen: Heere, ik heb mij bekeerd van mijn vorige zonden en also hoop ik dat Uwe gerechtigheid voldaan is en alle rekeningen tussen U en mij vereffend zijn? De Heere zou antwoorden: het Is waar, u bekeert en verbetert u, het Evangelie eist het maar wie betaalt de vorige duizenden? Wie voldoet voor uw oude dronkenschap, voor uwen hoogmoed en hardnekkigheid, voor al uw zorgeloosheid en verachting van God en Zijn genade? Wie voldoet voor al uw lasteringen, voor het verzuim van heilige plichten en dergelijke zonden meer? De Heere mag met recht uw ziel in het eeuwig verderf storten.

Onze bekering en verbetering is een nieuwen plicht die de Heere uit kracht van het Evangelie van ons eist, maar het is de betaling niet van de oude schuld. Want indien wij ons niet bekeren zo staan wij schuldig aan overtreding van het Evangelie en zo moeten wij voor die zonden voldoen. De verbreking der wet is zonde en het loon der zonde is de dood; let wel: de bezoldiging der zonde is niet bekering of verbetering, maar het is de dood. Zo zal dan de bekering niet voldoen voor de zonde, nee, nee, de bezoldiging, die voor 's mensen zonde moet betaald worden, is de dood, gelijk de Heere zeide, Gen. 2:17, Ten dage als u van de verboden vrucht eet, zult u de dood sterven. En daarom zegt de apostel, Gal. 3:10. Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen. Bekering is

alleen een werk des Evangelies, om onze harten weer in postuur te stellen, maar voor de verbreking van de wet moest voldoening geschieden, zodat, wanneer wij gezondigd hebben tegen de Heere en Zijn gerechtigheid verongelijkt, wij of zelf moeten sterven of een ander voor ons. Zo is er dan geen voldoening te geven aan God door iets dat wij in dit geval kunnen doen, maar wij moeten onze toevlucht nemen tot de Zaligmaker, die alleen Gods toorn voor onze zonden voldoen kan.

Ten vijfde: Gelijk een zondaar geheel onmachtig is, zich in een goede staat te brengen, door al de middelen, die hij kan gebruiken, zo is hij ook niet bekwaam, zich staande te houden en zich verder in enen Christelijken weg te houden, als hij erin gebracht is. Daarom: gelijk het nodig is, een Zaligmaker te hebben, om onze zonde te vergeven, zo is het evenzeer nodig, een Zaligmaker te hebben, om ons in die staat der genade te doen volharden. Als de Heere in Zijn goedertierenheid aan Adam, in de staat der rechtheid, volmaakte heiligheid en gerechtigheid had gegeven, zodat hij bekwaam was de wet te houden en gunst voor zich te verwerven, toen viel Adam en bracht al zijn goed door. En zo wij ook ons goed zelf in handen hadden, wij zouden alles doorbrengen en voor eeuwig geruïneerd zijn, als God ons aan onszelf overliet. Indien Adam, die geen zonde had, zich niet in die zaligen staat kon houden, veel minder wij, die zo veel verdorvenheid in ons hebben. Zo wordt

dan niet alleen vereist dat wij tot Christus gaan om genade van vergeving, maar wij moeten ook tot Hem gaan, opdat hij onze genade staande houde en om onze harten hier in een goede gestalte te bewaren en hiernamaals voor eeuwig in Zijn koninkrijk te brengen. Toen Adam al zijn goed had doorgebracht en bankroet gegaan was, zo wilde de Heere hem weer oprichten, maar hij wilde het kapitaal niet weer in zijn handen geven, maar stelde het in handen van Christus. Het is gelijk iemand, die zijn kind een deel geeft dat hij geheel doorbrengt; de vader wil hem weer helpen, maar het niet in zijn eigen handen wedergeven, maar in de handen van de enen of anderen vriend, willende dat zijn zoon tot die man zou gaan om zijn onderhoud en om iedere maaltijd. Zo is het ook met de Heere, onze Hemelse Vader: omdat wij al de wijsheid, heiligheid en gerechtigheid, die God aan Adam en in hem aan ons allen gaf, verkwist hebben, daarom wil de Heere het kapitaal der genade niet wederom in onze eigene handen stellen, maar hij heeft het in de handen van Christus gegeven en wil dat wij van Christus zullen afhangen om ieder kruimpje van genade; ja zelfs om de wil tot het doen van enig goed. Wij moeten tot Hem gaan dat Hij het werk der genade in ons beware en onderhoude. En onuitsprekelijk gelukkig zijn wij dat het alzo is, want had de Heere de duivel en ons samen laten begaan, dan was alles weggeweest. De Heere Jezus geeft

en behoudt genade, hij helpt ons in genade volharden en doet ons zo komen tot het einde van onze hoop, de zaligheid onzer zielen. Och! ziet dan op tot de Heere Jezus Christus en zegt: O, het is een gezegende weldadigheid en genade dat, wanneer mijn hart trots, ijdel, los en dwaas is, ik dan tot de fontein der genade mag gaan om nederigheid en genade. Wij worden bewaard, zegt de apostel Petrus, 1 Petr. 1:5, in de kracht Gods door het geloof; tot de zaligheid. Alsof hij wilde zeggen: Al de machten der hel en der duisternis zijn rondom ons gekomen en al de machten van de wereld en de verdorvenheden van onze eigen harten lokken ons; nu, wij kunnen niet bestaan door onze eigen kracht, daarom hebben wij een Christus nodig, opdat wij door Zijn kracht mogen bewaakt worden en bekwaam zijn om iets voor Zijn Naam te lijden en te doen, opdat Hij ons beware tot de grote dag der rekening. En de apostel Johannes zegt, 1 Joh. 4:4, Kinderkens! u zijt uit God, en hebt hen overwonnen, want Hij is meerder, die in u is, dan die in de wereld is. Hij zegt niet: u zijt meerder dan hij, die in de wereld is, maar Hij is meerder, die in u is. En hij zegt niet: Groter is uw nederigheid, dan uw hoogmoed, uw geduld dan uw ongeduld en uw liefde dan uw haat, maar hij zegt: de Heere Jezus is groter in ons, om ons bij te staan en te hulp te komen, dan al de verzoeking van de duivel en de verdorvenheid van onze harten, die op ons kunnen aankomen, om ons te

beschadigen of te verhinderen in een christelijken wandel.

Meent u dat uw horen bidden en volbrengen van plichten het zullen uitwerken en uw ziel behouden? Nee, nee, u zijt een verloren mens, zo u op uw eigen kranken bodem staat: verbeteren moogt u uzelf en bidden moet u, maar dit alles zal u niet behouden, het zal niet maken dat uw persoon bij God aangenomen wordt. Evenmin zullen deze plichten uw zielen voor Gods rechterstoel rechtvaardigen: het zijn alle arme, zwakke en kranke middelen. Want indien u niet doen kunt, wat God vereist; indien u niet doet, wat u kunt en wanneer in het beste van uw verrichtingen hoogmoed en hardnekkigheid genoeg is, om u te verdoemen en als u van het gebed opstaat, u van node hebt, wederom om vergeving van uw gebeden te bidden; ja al zou u alles kunnen doen, wat u behoorde te doen, na de bekering en dat op de nauwkeurigste en volmaaktste wijze, indien evenwel dat alles niet voldoet voor de zonde, die u voor de bekering bedreven hebt en indien u uw genade niet kunt staande houden, zo is er dan een absolute noodzakelijkheid, van naar Christus te gaan om alles.

Ja, vraagt uw eigen harten en verrichtingen en zegt aldus: gebed, zult u mij niet behouden en: horen, zult u mij niet verlossen? Zij zullen alle duidelijk belijden en zeggen: nee, maar wij hebben van een Christus gehoord, die gestorven is en voldaan heeft, die geleden

heeft en opgestaan is, die zijn arme dienstknechten verlost heeft en nog arme zielen uit de hel rukt: Hem hebben wij nodig, om onze zonden te vergeven, want helaas! wij kunnen ons zelf niet behouden. Al uw oefeningen zullen tot u zeggen, wat de koning van Israël zeide tijdens die grote hongersnood in Samaria, 2 Kon. 6:26-27. En als de Koning op de muur voorbijging, zo riep een vrouw tot hem zeggende: Help mij, heer Koning! Maar hij zeide: De Heere helpt u niet; waarvan zou ik u helpen? Evenzo dunkt mij, zegt de ziel, als zij door de toorn Gods belegerd is: O, bidden, horen en sacramenten, help mij. En mij dunkt: ik hoor al deze middelen in dezer voege antwoorden: Helaas! hoe kunnen wij helpen? Immers: u hebt zondig gebeden, het Woord verkeerd gehoord en het Sacrament onwaardig ontvangen. O, laat ons alle ten hemel gaan om een Middelaar. Goede God! vergeef de zonden van deze gebeden, van dit horen, waarin zoveel ijdelheid en dodigheid was en van het onwaardig gebruik dezer Sacramenten. Zo zullen zij alle u om een Christus naar de hemel zenden en zeggen: Helaas! ik kan u niet behouden, want aan hoeveel geboden zijt u ongehoorzaam geweest en hoe vele plichten hebt u verzuimd! Zendt derhalve tot Christus om vergeving, wij zijn zwak en machteloos en komen alleen tot het oog en het oor, maar de Heere Jezus moet van de hemel nederkomen en krachtdadig uw zielen goed doen. U moet tot Christus gaan om het trotse

vlees ten onder te brengen en om te vergeven, al wat niet recht is, zo mede om alle plichten te kunnen verrichten, die u zou gedaan hebben. Als Elisa de mantel van Elia nam, zo zeide hij, 2 Kon. 2:14, Waar is de God van Elia? Hij zeide niet: waar is de mantel, maar waar is de God van Elia? Al de instellingen Gods zijn maar als de schors van de boom, maar Christus en de beloften zijn de pit; het hart, het leven en de kracht van alles is alleen in Christus. Ziet dan hoger op dan naar al die middelen, want zij roepen alle uit dat er geen hulp dan in Christus is.

Het derde middel.

Het derde middel, om onze harten af te drijven, van op onze plichten te berusten is dit: Wij moeten het onuitsprekelijk gevaar aanmerken, waarin wij verkeren, indien wij een weinig vertrouwen stellen in enige van deze voorrechten of op enige plichten, die wij verrichten. Deze aanmerking stelt in staat, om onze harten af te trekken, om daar op te rusten. Het gevaar blijkt uit twee bijzonderheden.

Eerst: Het vleselijk vertrouwen op hetgeen wij hebben of doen sluit de mens uit van enig deel aan Christus te hebben. Hij, die aan deze zonde schuldig staat, onttrekt zich aan de gunst des Heeren en hij wordt onvatbaar voor die genade en voor dat goed, het welk God geopenbaard en Christus voor arme,

ellendige zondaren verworven heeft. Want dit is alles, wat de Heere van ons verwacht dat wij ons zelf zouden verloochenen en ons geheel werpen op Zijn goedheid en barmhartigheid; ja, die mens, welke leunt op hetgeen hij doet, stelt zich buiten het bereik van al die barmhartigheid en grote zaligheid, welke in Jezus Christus is. Christus kwam, niet om rechtvaardigen te roepen tot bekering, noch die op zichzelf vertrouwen, noch die menen dat zij zichzelf kunnen behouden, maar hij kwam, om zondaars tot bekering te roepen en degenen, die de uiterste machteloosheid in zichzelf zien, om zich te behouden of te helpen in de dag der benauwdheid. Daar is grote zaligheid in Christus en overvloedige verlossing door Hem verdiend en u hoort van dit alles en het is alles waar, maar ik moet u zeggen: al, wat Christus gedaan en verdiend heeft, zal u nooit goed doen, indien u op u zelve rust.

Het rusten op de middelen is de grootste zonde in de wereld; ziet, hoe de apostel zich stelt tegen dit vleselijk vertrouwen, Gal. 5:2, alwaar hij, sprekende tot de Galaten, die op hun besnijdenis vertrouwden (welke beantwoordde aan onze doop), zegt: Ziet, ik Paulus, ik, niet een enkel mens, maar ik Paulus, die op een buitengewone wijze, van de Geest aangeblazen word; ik, die een opdracht van de Heere ontvangen heb; ik een apostel, die niet dwaal, ja niet dwalen kan, ik zeg, zo u zich laat besnijden dat is, zo u op uw besnijdenis vertrouwt

dat Christus u niet nut zal zijn. Ja, zegt hij, Christus is u ijdel geworden, die door de wet gerechtvaardigd wilt worden, vs. 4. Als u leunt op de verdienste van uw gebed, Christus is u ijdel geworden en u zult nooit enige kracht van de dood van Christus ontvangen; het bloed van Christus zal nooit uw onreine harten reinigen en zijn besnijdenis zal u nooit levend maken. Hoedanig ook uw staat of gelegenheid is of kan zijn, al waren uw zonden nog zo zwaar door grote duur en getal, indien u maar uzelf verzaakt en tot Christus gaat, niets zal u verdoemen, maar indien u op de verbetering uwer zonden vertrouwt, al uw reformatie zal u nooit enig goed doen. Het is met de ziel van een arm zondaar gelijk het is met het lichaam van een mens; als het een weinig ziek is dat kan gemakkelijk genezen worden, maar indien de keel begint te zwellen en de spijswegen toegestopt worden, zodat men geen spijs of geneesmiddel kan ontvangen, dan zullen de bureu zeggen: hij is ten dode opgeschreven, al de middelen en mensen van de wereld kunnen hem geen goed doen, want hij kan niets meer tot zich nemen. Zo is het ook met de ziel, zij is behept met vele snode verdorvenheden en zondige lusten. Nu is er een afdoend middel om alles te genezen; indien u een dronkaard of overspeler zijt, het bloed van Christus kan uw dronken, overspelig hart reinigen; een aanraken van Christus kan die vloed des bloeds genezen; indien u dood zijt in zonden en misdaden, de Heere Jezus kan u

van dood levend maken, maar wanneer uw trotse hart vol eigen bekwaamheid is en u op u zelve wilt steunen; al de verdienste en genade in Christus kan u geen goed doen en de slotsom is, wat Christus tot de Joden zeide: U wilt tot Mij niet komen, opdat u het leven moogt hebben, Joh. 5:-40. Hij zegt niet: U hebt veel zonden en zult niet zalig worden, maar: U wilt tot Mij niet komen enz. Met andere woorden: U wilt niet uit u zelve gaan tot de Heere Christus en daarom kunt u geen genade en barmhartigheid uit Zijn Majesteits handen krijgen. Al zijt u nog zo snood en verdorven indien u tot de Heere Jezus kunt gaan en op Zijn barmhartigheid berusten, niets zou tussen u en de hemel staan, maar als u in uzelve blijft, al de genade van Christus kan u geen goed doen.

Ten andere: Dit vleselijk vertrouwen maakt een mens onvruchtbaar onder al de middelen, die God verleent, gelijk de profeet Jeremia zegt: Hoofdst. 17:5-6. Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt, en vlees tot zijn arm stelt, en wiens hart van de Heere afwijkt! Waarom? Wat zal er van Hem komen? De tekst zegt verder: Hij zal zijn als de heide in de wildernis, die het niet gevoelt, wanneer het goede komt. De natuur van de heide is deze dat, al valt al de dauw des hemels en al de regen van de wereld erop en al schijnt de zon nog zo heet, zij zal nooit enige vrucht geven, maar zij blijft onvruchtbaar. Zo een ziel zijt u, die op uw plichten rust en zegt: Omdat ik het Woord hoor, bid en 's Heeren

dag heilig, daarom moet ik ten hemel gaan; ik zeg u: u zult nooit het goede zien door al de middelen der genade; indien u dezelve tot absolute oorzaken van zaligheid maakt, zullen al de beloften in het Evangelie u nooit bevestigen en al de oordelen in de wereld zullen u nooit verschrikken: u zult nooit enige zaligmakende genade door de middelen in u gewerkt krijgen. Dit is de waarheid: hij, die al de middelen heeft en geen Christus in alles, zal nooit goed daarvan zien. Daarom: u, die op uw bekwaamheden, gaven en plichten, rust, u zult een hart hebben dat zo bezet is dat de genade, er nooit in zal komen en God uw consciëntie nooit zal geruststellen. Misschien is een ellendige dronkaard verootmoedigd en bekeerd, maar u, die op u zelve steunt, staat nog evenals tevoren en kunt geen goed krijgen door al de middelen in de wereld. Derhalve: zegt tot u zelf: Snijdt dit vleselijk vertrouwen mij van alle genade en barmhartigheid, die in Christus is, af? Ben ik voor eeuwig verloren zonder Christus en zonder genade? Ben ik een arm zondig schepsel hier, en zal ik hiernamaals voor eeuwig verdoemd worden? Indien ik hierop berust, zo mag ik wel vaarwelzeggen aan alle barmhartigheid, ja alle middelen, die ik heb, zullen mij nooit goed doen. Is dit de vrucht van mijn vleselijk vertrouwen? Och Heere, trek mijn hart dan daarvan af.

Het vierde middel.

Het vierde of laatste middel is dit: Als al de middelen der genade de ziel niet ervan kunnen afbrengen, op zichzelf te steunen, als de rede niets hiertoe bij de armen zondaar vermag, noch de middelen, zo trekt God hem door zijn eigen verdorvenheden en de Heere handelt met de ziel gelijk een vijand handelt met een kasteel dat hij belegerd heeft. Als de burgers het kasteel niet willen overgeven, zo hongert de vijand hen uit en snijdt hun allen leeftocht af, zodat zij eindelijk door de honger genoodzaakt worden, zich over te geven, op welke voorwaarden het ook zij. Zo mede, als de Heere een vleselijk gezind hart belegerd heeft en de zondaar zijn ellendige staat getoond en het hart evenwel niet wil afkomen en enige voorwaarden van vrede aannemen, maar uitvluchten voor zichzelf zoeken, wat doet dan de Heere? Hij neemt de troost van al de middelen, die de zondaar heeft, weg, tot dat hij uitgehongerd is door het gemis van Gods gunst en dan is hij geneigd, zich aan de God des hemels en der aarde over te geven. Evenzo was het met deze verloren zoon: de ganse wereld kon hem niet overreden. Hij dacht dat hij van zijn eigen deel kon leven en zo ging hij heen. En als hij de wereld beproefd had en geen hulp kon krijgen, zo beleed hij eindelijk dat het beter was, zich ter beschikking van zijn vader te stellen en toen zag hij dat het huis eens vaders wonderlijk goed is en dat de kinderen en dienstknechten in zijns vaders huis gelukkig zijn, want zij hebben overvloed van

brood en zo is hij gedwongen om weer te keren. Zo is het ook met vele arme, ellendige: zielen; alle de beweegredenen onder de hemel kunnen hen niet geruststellen en al de middelen in de wereld kunnen hen niet van zichzelf afbrengen en wij zeggen hun dagelijks dat zij geen genade, noch kracht, noch vergeving van zichzelf moeten verwachten. We spreken hen aldus aan: U wilt vrede der consciëntie, vergeving van zonde en verzekering van Gods liefde tot u hebben en vanwaar wilt u die hebben? U wilt ze hebben van uw plichten, maar het is niet bidden en vrede, noch horen en vrede, maar het is barmhartigheid en vrede, 2 Joh.:3 en daarom: gaat henen tot de Heere Jezus, opdat u barmhartigheid van Hem moogt verkrijgen. Evenwel: wij kunnen de arme mensen niet van zichzelf afbrengen; zij zouden graag voor zichzelf zorgen. Zij hebben een weinig troost van zichzelf en zeggen: Heere kunnen mijn gebeden, mijn bekommering en vasten de zaligheid niet verdienen? Nu, wat doet God dan? Hij zegt tot zulk een ziel: Ga heen en beproef het dan, doe uw best en gebruik al de middelen, die u kunt en zie, wat u kunt doen; zie of u uw consciëntie kunt genezen, uw wonden helen en de verdorvenheden van uw hart ten onder brengen met uw gebeden en bekwaamheden. Maar als de ziel hiervan een proef genomen en zich afgemat en vermoeid heeft, zo bevindt ze eindelijk dat al de middelen, die zij gebruikt, haar niet kunnen geruststellen, noch haar

consciëntie troosten. Nu is de arme zondaar in benauwdheid en vermoeid; de Heere wil zijn gebeden niet beantwoorden, noch aan zijn begeerten voldoen. Hij wil het Woord aan hem niet zegenen tot zijn troost en eindelijk zegt de ziel: Ik zie een arm christen, een mens van geringe bekwaamheid en zwakke gaven en hij is getroost. En een goddeloze dronkaard is getrokken en heeft verzekering van Gods liefde gekregen. De Heere heeft de trotse harten van die en die gebogen en zij leven getroost en tevreden, maar ik heb geen vrede, noch verzekering van Gods liefde. Het is uw eigen schuld, want de mensen, van wie u gesproken hebt, zagen niets in zichzelf en verwachtten niets van zichzelf en daarom gingen zij naar de deur der genade, naar de Heere Jezus Christus, waar overvloed van brood is en wanneer u ook gewillig geweest waart om tot Christus te komen, zou u evenzeer getroost geweest zijn.

Nu, gaat dan tot de Heere Jezus Christus en zo zeker als God in de hemel is, zal verkwikkende vertroosting tot u komen en de barmhartigheid, die beter is dan merg, zal uw zwakke, flauwe geesten verzadigen. U ziet, wat de weg is en welke de hulpmiddelen zijn, om onze harten af te trekken van op deze plichten te steunen en daarom: spreekt aldus bij uzelf: Is mijn ellende zo groot? Zijn mijn plichten zo zwak en is mijn vleselijk vertrouwen zo gevaarlijk dat ik eeuwig in de benauwdheid zal blijven, wanneer ik op mijzelf blijf steunen en is

nergens anders troost te verkrijgen dan bij de Heere Jezus Christus? O, Heere! bewerk dan mijn hart om tot Hem te komen. Blijft niet in uzelf, om dit alles te doen, maar gaat boven alles, wat u kunt verrichten en tracht zo uw hart aan God voor te stellen dat u groter barmhartigheid in Hem moogt zien, dan al, wat u doen kunt.

Nu, daar zijn twee tegenwerpingen, waarmede de vleselijke mensen deze waarheid Gods zwart maken en die moeten beantwoord worden, eer ik verder kan gaan. De eerste tegenwerping, die de ellendige mensen maken, is deze: O, zeggen zij: is het zo dat al onze gebeden, al ons horen, al onze zorg en begeerten en al ons gebruik van middelen niets waardig is en ons niet zullen rechtvaardigen, noch ons bij God aangenaam zullen maken, zo laat ons dan de middelen niet langer gebruiken. Laat ons dan drinken, zweren, dartelen en leven naar het goeddunken van ons hart: wij horen toch van de predikant dat alle plichten, die wij doen kunnen, ons niet zullen behouden. Zo stort er een menigte van vleselijke mensen in het eeuwig verderf, die alle bevelen Gods achter hun rug werpen. Hierop antwoord ik: Zegt de predikant dit, zo zegt hij de waarheid, want Gods Woord en de Geest Gods spreken zo, ja, de Heere Jezus zelf spreekt niet anders. En ondertussen wilt u tegenspreken, hetgeen de Heere Christus gesproken heeft. Zegt niet de apostel, Efeze 2:8: Uit genade zijt u zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, enz. en op een

andere plaats, Rom. 9:16, Het is niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods. Het is de Geest Gods, die het zegt en durft u de Heere Jezus Christus in het aangezicht weerstaan? Maar wacht een weinig en neemt een volkomen antwoord met u en bedenkt deze drie dingen, u, die deze leer van Gods vrije genade misbruikt.

1. Hoewel uw goede werken niet genoegzaam zijn, om u te behouden, zo zijn toch uw kwade werken genoegzaam, om u te verdoemen, gelijk de apostel zegt, 2 Thess. 2:12: Opdat zij allen veroordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid. U, die vermaak hebt in uw dronkenschap en goddeloosheid en in uw spotten met de middelen der genade, daar is plaats genoeg voor u in de hel, opdat u allen verdoemd wordt. Ja, u, die u vermaakt in uw dronkenschap, u moogt wel uw laatste glas drinken en uw verdoemenis daarbij en u, die de waarheid van Christus lastert, ziet toe dat God Zijn toorn over u niet uitgiete. Het is waar, al zijn uw goede werken niet volkomen goed, zodat zij u niet kunnen behouden, echter zijn uw kwade werken volmaakt kwaad en zullen ze u verdoemen. Zelfs uw gebeden zijn een gruwel voor de Heere en zal Hij u behouden wegens hetgeen voor Hem gruwelijk is? U meent dat de hel is losgebroken, omdat de

barmhartigheid in de wereld gekomen is: deze goddeloosheid van u zal u voor eeuwig verdoemen.

2. Degenen, die zich aldus verzetten tegen Gods vrije genade in Jezus Christus (de Heere opene uit genade hun ogen, mijn ziel treurt over hen en over de ontzettende straf, die hen gewis zal treffen, tenzij de Heere intijds hun harten verbreke), laat hun weten dat, gelijk elke zonde genoegzaam is, om hen te verdoemen, hun zonde van een onuitsprekelijke en onbeschrijfelijke snoodheid is en dat hun oordeel naar evenredigheid daarvan zal zijn. Hunne zonde is geworden boven mate zondigende omdat de genade geopenbaard is en zij er mede gespot hebben; de zwaarste van allen toorn, die er in God is, zal hun deel zijn. Goede God! is het mogelijk dat ooit een mens de barmhartigheid Gods zou durven versmaden en zo het bloed Christus vertreden en niet alleen dartelheid begaan, maar ook de genade Gods in ontucht verkeren en de Heere Christus tot een beschermer van hun onreinheid maken? Hoe zal de Heere Jezus het opvatten dat, daar hij in de wereld kwam, om de werken des duivels te verbreken, zij van Christus een middel zouden willen maken, om de werken des duivels staande te houden? O, ontzettend dat er mensen durven zondigen, omdat de genade overvloedig is en, daar zij horen dat Christus hen wil zalig maken, zij ondertussen alles willen doen, wat zij kunnen tegen Hem, die hen moet behouden. Ziet, wat

Paulus tot zodanige zegt, Rom. 2:4-5: Veracht u de rijkdom Zijner goedertierenheid en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt? Maar naar uw hardigheid en uw onbekeerlijk hart, vergadert u uzelf toorn als enen schat, in de dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods. U, die in de schoot der kerk leeft, alwaar de engelen nederkomen van de hemel en zich verblijden over deze vrije genade Gods in Christus, hebt u de aanbieding van Zijn genade en versmaadt u die? Zo is dan uw dronkenschap niet enkele dronkenschap, maar daar is een schat van wraak in. En u, die zegt dat u zich zult dronken drinken en goddeloos zijn, omdat uw nuchterheid en goede werken u niet zalig kunnen maken, ik zeg u: het is niet enkel spotten en goddeloosheid, maar daar is een schaf van wraak in dit alles. En als u zult staan voor de rechterstoel van Christus en zult beschuldigd worden als dronkaard, bespotter van Gods volk en goddeloos mens, als de wet tegen u gevonnist heeft, zo zal de barmhartigheid tegen u inkomen en zeggen: Heere, oefen wraak over hem voor mij, want ik ben door hem onteerd geworden; omdat de genade overvloedig was, zo wilde hij dat zijn zonde ook zou overvloedig zijn. En dan komt Christus' bloed in en roept luide om wraak tegen die dronkaard, zeggende: Heere, daar is wel een arm zondaar, die niet beter wist, maar wraak, Heere tegen die dronkaard en

tegen die spotter, dewijl mijn bloed is gestort en barmhartigheid is aangeboden en hij heeft het veracht. U, die uw dronken buren en knechts kent en hun wulpsheid en spotternij ziet en hoort, zegt hun dat er een schuld van toorn is opgelegd in die zonden en u, die eraan schuldig zijt, gaat naar huis en treurt en de Heere geve ons harten, om voor u te treuren. U, die weet dat dit zonde is, als u tot de Heere in het gebed gaat, zendt een smeking voor hen op en zegt: O, Heere! neemt die schat van wraak weg: bidt dat hun, indien het mogelijk zij, deze grote zonde mag vergeven worden.

3. Al zulke personen moeten weten dat het vleeselijk vertrouwen op de middelen datgene is, het welk de zegen in het gebruik der middelen weg neemt. Paulus zegt: Filipp. 3:7: Hetgeen mij gewin was dat heb ik om Christus' wil schade geacht dat is, wanneer hij enig vertrouwen daarop stelde, zo verloor hij het voordeel van die middelen.

De tweede tegenwerping is dat sommigen zullen zeggen: U doet niet anders dan ons bestraffen over onze plichten, en u tracht ons van dezelve af te trekken; waarom zouden wij dan bidden en horen en wat goeds zullen wij bekomen door alwat wij doen? Indien wij niet kunnen behouden worden door deze middelen, waartoe behoeven we ze dan te gebruiken?

Hierop antwoord ik: Ja, het is noodzakelijk de middelen te gebruiken en er is veel goeds door te bekomen. Het is

hiermede, gelijk de apostel zegt in Tit. 2:14: Dat ook de onze leren, goede werken voor te staan tot nodig gebruik, nadat hij gesproken had van de vrije rechtvaardigmaking door genade. Immers: vers 4 en 5 had hij gezegd: Wanneer de goedertierenheid Gods onzes Zaligmakers en Zijn liefde tot de mensen verschenen is, heeft Hij ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden, maar naar Zijn barmhartigheid, door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes. Nu, opdat niet iemand zou zeggen: indien God een mens niet zalig maakt, wegens zijn werken, waarom zullen wij dan goede werken doen? Ziet, wat hij er bijvoegt: Laat ons leren, goede werken voor te staan enz. Er zijn vele nodige gebruiken van de middelen, al zijn ze niet verdienstelijk en van volstrekte genoegzaamheid. Ware hij niet dwaas, die zeggen zou: Wat zal ik doen met mijn geld, indien ik het niet eten kan en wat zal ik doen met mijn boot, indien ik er niet in wonen kan? Een mens kan spijze kopen voor zijn geld en roeien met zijn boot; eveneens moet u alle middelen gebruiken en alle bekwame gelegenheden waarnemen. En als het ooit tijd ware om te bidden en te vasten, zo is het nu, in deze kommervolle dagen, welnu, doet zo, bidt en vast, maar meent niet, door de waardigheid en verdiensten daarvan behouden of gerechtvaardigd te worden, maar gebruikt de

middelen tot enige noodzakelijke doeleinden en daar zijn onder andere deze drie gebruiken.

Eerste gebruik. Wij moeten al de middelen, die God ons geeft, gebruiken als leidslieden, om ons bij de hand te leiden tot de Heere Jezus Christus en als lichten, om ons te tonen, waar het leven is te vinden. Johannes de Doper beleed recht uit dat hij de Messias niet was, maar hij wees Hem aan en zeide: Zie het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt! Zo zeg ik: alle instellingen Gods, die prijzenswaardig en troostrijk zijn, belijden tezamen dat zij onze Zaligmakers niet zijn, alleen wijzen zij ons een Zaligmaker aan, namelijk de Heere Jezus Christus. Het Woord openbaart ons Christus, het Gebed gaat tot Christus en het sacrament biedt ons Christus aan; daarom zeggen zij alle te gelijk: laat ons tot de Heere Jezus gaan en op Hem zien. Als uw harten ontsteld en ongerust zijn, zo kloppen al uw plichten eraan en zeggen: zou u geen genade en kracht tegen uw verdorvenheid en enig teken van Gods gunst willen hebben? Och; zegt u dat is juist hetgeen wij missen en het is al, wat wij begeren in deze wereld. Komt dan, zegt het Gebed en het Woord, wij willen met u tot Christus gaan, want in Hem is alle volheid. Dit is het einde van al de heilige instellingen Gods: niet Zaligmakers daarvan te maken, maar ons tot de Zaligmaker te leiden.

Het tweede gebruik van de middelen: gelijk zij leidslieden zijn, om ons tot Christus te leiden, zo zijn ze

middelen, om genade, barmhartigheid en troost van Christus tot onze zielen af te voeren. Al zijn ze de spijs niet, zo zijn ze toch de schotels, die de spijs brengen; ze zijn de middelen, waardoor zaligheid u wordt openbaard en toegevoerd. Daar is een fontein van genade in Christus, maar het Woord, het gebed, de sacramenten en het vasten zijn de pijpen, om dit water des levens tot ons af te voeren en om deze genade ons mede te delen: u zijt niet gewoon de pijp zelve te drinken, maar het water dat de pijp tot u brengt. Bidt, zegt onze Zaligmaker, op dat uw blijdschap vervult zij en also spreekt de Heere bij de Profeet Jesaja, Hoofdst. 55:3. Neigt uw oor komt tot Mij, hoort, en uw ziel zal leven. Hij wil hiermede zeggen: Wacht op de Heere in Zijn Woord en instellingen en uw zielen zullen leven; al zijn de middelen het leven zelf niet, nochtans wordt het leven erdoor toegevoerd. In Christus zijn al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen staat er, Kol. 2:3. Indien u enige genade of heiligheid wilt hebben, de schat daarvan is in Christus en het Woord is als de brief of wil van God, waardoor de schat van Gods gunst aan uw zielen bekend gemaakt wordt. De Schrift of de wil Gods is de schat zelf niet, maar zij voert de schat tot ons en doet ons recht en deel daaraan hebben. De Zaligmaker zegt: Mijnen vrede geef ik u en mijnen vrede laat ik u en al de beloften zijn in Christus Ja en Amen: Ja dat is de waarheid zelf en Amen dat is bevestigd. Nu, u moet de

inhoud van dit alles in Christus ontvangen en de heilige sacramenten zijn de brede zegelen, waardoor het verbond der genade is bevestigd, authentiek gemaakt en verzekerd aan uw zielen. Als iemand veel goederen en land heeft en hij wil een ander tot zijn erfgenaam maken, zo geeft hij zijn goederen en landerijen door zijn uitersten wil aan hem over en indien de wil niet alleen geschreven, maar ook verzegeld is, dan is wel die wil de schat zelf niet, maar zij is een bijzonder middel om deze schat te voeren tot de erfgenaam, die hem moet hebben. Zo is het Woord de wil van God en de sacramenten zijn de zegelen ervan en al die barmhartigheid en goedheid in Christus is u bekend gemaakt door het Woord en u verzekerd door de Sacramenten. Het Woord en de Sacramenten zijn deze schat niet, maar ze zijn gezegende middelen, om deze schat tot uw zielen te voeren. Daarom, als uw zielen dood, zwak en bezwaard zijn en u begint naar enige troost te verlangen, zeggende: Wie zal mij zeggen, hoe ik een dood hart levend gemaakt en mijn dorstig hart verkwikt krijgen, gelijk David begerig was naar het water van Bethlehem, dan, dunkt mij, zeggen het Woord, het Gebed en de Sacramenten tezamen: wij willen voor u tot de Heere Jezus Christus gaan om dit alles te verkrijgen. En dan zal Christus u heiligen in Zijn Woord en indien u sterke duivels tegen u hebt, vasten en bidden zullen kracht en genade van

Christus krijgen en al die duivels uitwerpen. Zo ziet u dan het goed gebruik van al deze middelen.

Het derde of laatste gebruik der middelen is: Dat wij door ons in dezelve te oefenen en door het gebruiken van onze tijd en middelen de God der genade kunnen verheerlijken, die ons al deze middelen gegeven heeft. En dat wij op Hem kunnen wachten met eerbied en vreze, God in Zijn Woord eren, tot Zijn tafel komen en daar deelgenoten zijn van de goederen des levens en der zaligheid, verheerlijkende de deugden van Hem, die ons geroepen heeft tot dit wonderbaar licht. Vervolgens dat wij Gods genade kunnen zien in het gebed en in de belijdenis en ons vermaken in de betrachtting van Zijn dienst: dit zijn alle zeer goede gebruiken. Zo is dan dit het besluit: u moet niet denken dat uw plichten een zonde kunnen vergeven, maar zij moeten gebruikt worden en dankt God daarvoor. En indien ooit, dan is het nu tijd, die alle te gebruiken, want zij zijn middelen om ons tot Christus te leiden en om genade en leven van Christus in onze zielen te voeren en daardoor kunnen wij de God der genade verheerlijken, die zo barmhartig jegens ons geweest is.

B. Het tweede dat ik noemde, is dit: Wanneer zullen wij weten dat onze harten tot die toestand gebracht zijn dat de middelen der genade zo recht werken dat onze harten daardoor gebracht worden tot deze heilzame

wanhoop? Ik wil niet dat u weggaat met de woorden: de predikant zegt dat wij moeten wanhopen. Het is waar: u moet wanhopen aan alle zaligmakende hulp in uzelf, maar u moet niet wanhopen aan alle barmhartigheid in Christus.

Tot beantwoording van deze vraag moet u weten dat er drie bijzondere beproevingen zijn van ons eigen hart, waardoor wij zullen weten, als de Heere gelieft zo krachtig met ons te handelen dat hij ons uit ons zelve naar Christus drijft.

De eerste proeve is deze: de ziel van een arm zondaar, die alle middelen in zichzelf hulpeloos en hopeloos ziet, zal vrijelijk belijden en erkennen en wel openlijk dat het werk der zaligheid onuitsprekelijk zwaar is en hij ziet een uiterste ongenoegzaamheid en onmogelijkheid in zichzelf en in enige middelen ter wereld, om behouden te worden door zichzelf. Hij ziet dat dit boven zijn kracht gaat; de staf is uit zijn eigen hand en de ziel zinkt er bijna onder, hij acht het schier onmogelijk, daaruit te komen. Nu ziet hij dat al die gebroken rietstaven en verrotte steunsels en al die stoutmoedigheid, waardoor het hart zich ophield, alle in stukken zijn gebroken en dat al de kastelen, die hij in de lucht gebouwd heeft, waarin hij zich troostte met dromen van vertroosting, alle tot de grond nedergeworpen zijn. Nu verwondert de ziel zich erover, hoe ze zich zo heeft kunnen laten bedriegen dat ze vertrouwde op zulke

leugenachtige ijdelheden en op zulke bedrieglijke schaduwen. Dit is het onderscheid dat de ziel zal vinden in zichzelf voor het werk der bekering en daarna: tevoren acht een mens het een lichte zaak, in de hemel te komen en oordeelt het een dwaasheid in Gods volk, om neerslachtig en zonder moed te zijn in de moeilijkheid van het werk der zaligheid: hij acht het een dwaze bevassing te zijn in de kranke hersenen van enige overdreven predikanten. O, zegt hij, zou niemand meer dan de zodanige zalig worden? Immers, gaat hij voort, men kan naar de hemel gaan, berouw hebben en de vergeving zijner zonden verkrijgen; daar is niets nodig dan zijn zonden voor God te belijden en barmhartigheid tot vergeving derzelve te eisen en is dit zulk een zware zaak? Deze mens meent, in de dagen van zijn ijdelheid dat hij de hemel aan zijn snoer en de barmhartigheid aan zijn bevel heeft en dat hij ten hemel kan komen en zijn hart breken op een half uur waarschuwing. Maar neemt dezelfde mens, als de Heere zijn consciëntie opgewekt heeft, als hij ziet dat, na al zijn gebeden en tranen, zijn geweten nog niet gerustgesteld is dat zijn zonden niet vergeven zijn en de schuld nog blijft. Nu is hij van een ander gevoelen; nu verwondert hij er zich over dat hij zich zo heeft laten bedriegen en nu zegt hij: Waar is het bedrogen hart, het welk het dacht en de mond, die het sprak? Ja, hij acht het een grote barmhartigheid Gods dat hij reeds niet lang in de hel is en hij

staat er verwonderd over dat ooit iemand in de hemel komt. Hij zegt: Gewis, hun harten zijn niet aan het mijn gelijk en hun zonden zijn zo groot niet als de mijn. Heere God! wie kan ooit zalig worden, die zulk een duivel heeft, om hem te verzoeken zulk een wereld, om hem te verlokken en zulke verdorvenheden, die in hem woelen?

Hij verwondert zich, hoe Abraham en Mozes en boven al, hoe Manasse de hemel binnengekomen is, maar hij zegt: Geloofd zij God, die dit ooit voor hen deed, maar mij aangaande, alle dingen aangemerkt zijnde, ik acht het een onmogelijk zaak, hoe ik zelf ooit bewerkt kan worden. Zal ooit de barmhartigheid mij troosten en zullen enige middelen mij goed doen? Waarom hebben al de middelen, die ik gehad heb, mij geen goed gedaan? Ik zal nooit kracht hebben, om beter te bidden, dan ik gedaan heb, en ik zal nooit bekwaam zijn, om met God ernstiger te worstelen, dan ik gedaan heb; ik zie toch: alle middelen baten mij niet, daarom ben ik een verloren mens; ik ben rampzalig en weet niet, op welken weg mijn ziel zal behouden worden. Als Christus sprak over de moeilijkheid van de weg ter zaligheid, zeiden zijn discipelen: Wie kan dan zalig worden? Zo zegt de arme ziel: Och! wat al middelen heb ik gehad en wat al gebeden gedaan, zodat mij docht dat de hemel er een weerklink van gaf en evenwel, mijn hart werd nooit bewogen en daarom: hoe kan. ik zalig

worden? het Is, gelijk de profeet Jeremia zegt: De schaamte heeft de arbeid onzer vaderen opgegeten en wij liggen in onze schaamte, Jer. 3:24-25. Zij hadden de middelen der genade en instellingen Gods en de schaamte heeft alles opgegeten; waar zijn nu hun tempelen en priesters? De schaamte heeft die tot niets verteerd. Zo is het ook met een arme, zwakke, flauwe ziel: zij zegt: De schaamte heeft al mijnen arbeid opgegeten; ik heb gearbeid in het bidden in het horen en in het vasten, maar ik heb geen vergeving gekregen en geen barmhartigheid is mij geschonken; ik ben also meer dan ooit ontsteld; ik zie meer kwaad in mij dan ooit; de hel gaapt voor mij en zo ras het leven uit mijn lichaam gegaan is, zal de duivel mijn ziel hebben. Dit is de natuur van de wanhoop: een onmogelijkheid te stellen in de zaak, waaraan zij wanhoopt en te zeggen: Kan het zijn? Zal het zijn? Zal het wel ooit zijn? Ja, het is onmogelijk, voor zover ik kan nagaan. Waar is nu de mens, die meende dat het een lichte zaak was, ten hemel te gaan? Nu is hij van een gans ander gevoelen en zijn hart is van een andere gestalte; nu heeft hij door droevige ervaring bevonden dat er geen hoop, noch hulp in zichzelf of in het schepsel is.

Tweede Proef. Op de vorige gesteldheid des geestes volgt dit: de ziel is rusteloos en blijft onvergenoegd in hetgeen zij heeft en in hetgeen zij doet; het hart kan niet ondersteund worden en daarom wordt het hoe

langer hoe meer ontsteld en is niet bekwaam, zich staande te houden. Daar is niets, welk de ziel van een mens kan voldoen of het moet enig goed wezen; niemand is met het kwade voldaan, maar eer daarmede beroerd; het moet iets goeds zijn of in de hand en in tegenwoordige bezitting, of anders in verwachting van enig goed dat hij denkt te verkrijgen. Maar als hij de ledigheid van al de voorrechten en de zwakheid van al zijn plichten ziet, als deze feilen, zo moet zijn hart en alles zinken, omdat hij voor die tijd geen ander goed ziet, dan dit. Zo is het met de ziel, die troost, barmhartigheid en zaligheid zocht van de uitwendige voorrechten en plichten. Wanneer die alle onder hem beginnen te schudden en in stukken te breken en hij er geen hulp door ziet en er geen rust door kan ontvangen, zo is de ziel zo ontsteld en wanhopig in zulk een staat dat, indien al de predikanten onder de hemel zouden komen, om hem te vleien en met loze kalk te pleisteren en hem te overtuigen van Gods barmhartigheid tot hem het zou niet helpen. Neem deze mens op zijn sterfbed; als al de predikanten komen, om hem op enige gronden troost te geven en zij hem zeggen: Uw weg is goed en prijzenswaardig geweest, u hebt zo en zo geleefd, u hebt veel moeite genomen met bidden, horen en vasten en daarom: twijfel niet, want u kunt niet anders dan barmhartigheid van de Heere ontvangen. Ziet, wat die arme ziel zal antwoorden. Het is waar, zal ze zeggen, ik heb dit alles gedaan

en kan het doen, maar ik heb het niet op de rechte wijze gedaan; ik heb geen oog op Christus' genade gehad, maar ik heb die plichten als voldoende aan Gods gerechtigheid gerekend, zodat zij niet zo zeer smaken naar plichten als naar laatlustigheid, terwijl ik vertrouwde op haar waardigheid heb ik niet afgehangen van Gods barmhartigheid, maar Zijn gerechtigheid zelfs geëist in het belonen van mijn arbeid. Aldus redeneert de ziel bij zichzelf: Ik heb te lang aan deze uiterlijke werken vastgehouden en dacht de hemel door dezelve te verwerven, maar nu vind ik het noodzakelijk dat ik die gereinigd en geheilgd krijg in Christus' bloed. Zo was het met de apostel Paulus, toen hij zeide: Ik ben mijzelf van geen ding bewust, 1 Cor. 4:4. Wat! mochten enige zeggen: U, Paulus, u zijt een eerwaardig en geleerd man en hebt een groten naam gehad in de kerk en wie kan zeggen: dit of dat misstaat u? het is waar, zegt hij, ik ben mijzelf niets bewust, maar wat dan? Maar ik ben daardoor niet gerechtvaardigd. Ja, het is het onderscheid dat hij maakt tussen zichzelf als een Farizeeër en als een arm, verbrijzeld zondaar. Toen hij een Farizeeër was, rekende hij zijn voorrechten winst, maar later achtte hij ze verlies in vergelijking met Christus, Filipp. 3:7. Het zijn goede zaken, waar God die geeft, op zichzelf aangemerkt, maar in de weg der rechtvaardigmaking en zaligheid zijn ze als dreck en onreinheid ten opzichte van enige verdiensten in dezelve.

Dit is een onderscheid tussen een doden huichelaar en een levend Christen: een dode huichelaar zal tevreden zijn met dood horen, dood bidden en met de enkele schil van plichten, maar een levend Christen, die zijn eigen zonden ziet, kan zonder een Christus niet vervuld, noch tevreden zijn. Hetgeen een beest zal onderhouden, zal een mens doen sterven. Men verhaalt van zeker beest dat het enkel van de lucht leeft, maar stelt een mens in de beste lucht, die er is: zij zal hem laten sterven, zo hij geen ander voedsel heeft. Zo ook in het geestelijke: indien u kunt leven van de lucht van horen en van de schilderij en schaduw van bidden, het is een teken dat u een dood mens zijt. Indien u een waarsichtig mens in Christus Jezus waart, u zou brood moeten hebben of anders kon de ganse wereld u niet tevredenstellen. De uitgehongerde mens zegt: Brood! om Gods wil! en daarom, laat mij u een waarschuwing in deze mogen geven: gaat naar huis en neemt kennis van uw hart u, die uw eigen ziel kunt gezond maken en al uw zonden met een weinig gebeden, tranen en vasten genezen, terwijl u ondertussen niet de minste behoefte aan een Zaligmaker hebt: bedenkt dat dit een zeker teken van een snode huichelaar is, gelijk er in deze dagen vele zijn. Het is met een huichelaar, gelijk het is met sommigen, waarvan men in de geschiedenis leest: zij hadden zoveel tegengif dat zij vergif konden eten, zonder dat het hun ooit schaadde. Zo is het ook met

sommige geveinsden, die aan enige zonden blijven vasthouden, maar zij vertrouwen op hun tegengif dat zijn hun plichten: die zullen alles genezen en daarom bidden en vasten zij zo veel te meer.

De God des hemels opene de ogen en doe het gewetens van al dezulken ontwaken, indien er zodanig een zich onder ons bevindt! Indien u kunt bidden en een onoprecht hart behouden en u zelf als gezond verklaren en dan zondigen en een weinig bidden maakt het weer goed en u dan wederom kunt gaan en onrechtvaardig en onkuis zijn en vals gewicht gebruiken, weet dan dat het zeker is dat u nooit deel aan Christus hadt en nooit hebt u dan nog gezien, hoe nodig u Christus hadt. Het is hier evenzo mede als met de verloren zoon: indien hij een zwijn ware geweest, zou de draf voldoende voor hem geweest zijn, maar hij was een mens, en daarom moest hij brood hebben. En daarom u huichelaar, indien u zich vergenoegt met de blote plichten van bidden en dergelijke (ik misprijs deze plichten niet; nee, vervloekt zij hij, die het doet), maar daar is in uw hart niet de minste kracht van Christus, noch sap der genade, dan, zeg ik, zijt u een zwijn en geen mens.

De derde proef is deze: Hij, die zich hulpeloos en hopeloos bij het gebruik der middelen bevindt, zal gestadiger arbeiden, om boven alle middelen te geraken. Omdat hij nood heeft en hier geen hulp vindt, zo zal hij het elders zoeken, waar zijn hart mag verkwikt worden.

Als de Heere het hart opgewekt heeft uit de slaap en de ledigheid van alle middelen getoond is, zo zoekt de ziel verder te gaan dan de middelen: dit is de hemelse kunst. Het is met de ziel in dit geval, gelijk het is met een zeeman: al is zijn hand steeds aan het roer, zo is toch zijn oog altijd naar huis, naar de haven, waar hij wil zijn. Het is er mee evenals met het drijven van koophandel; u weet, als iemand een winkel opzet en van zijn beroep wil leven, hij zal kopen en verkopen, maar zijn oog is altijd op de winst: daarvan moet hij bestaan of anders moet hij als een bedelaar sterven en zal nooit in staat zijn, zichzelf en de zijnen te onderhouden: het is niet genoeg, te handelen, te kopen en te verkopen, maar hij gaat boven dit alles uit en zoekt iets te winnen. Evenzo in het geestelijke: u hoort, bidt en doet belijdenis, maar de winst is dat Christus in leven en sterven uw gewin zij, zodat al de winst: die een mens verkrijgt, Christus is. U zijt gedoopt, hebt belijdenis gedaan en het sacrament van het Heilig Avondmaal ontvangen, maar wat hebt u verkregen door al uw bidden, preken en andere plichten? Tenzij u Christus gewonnen hebt, u hebt niet met al verkregen.

Het is met u, gelijk het met een mens is, die een grote winkel en veel waren en handel heeft en evenwel niet bij machte is, om zijn schulden te betalen. Zo verricht u vele schone plichten en hebt vele rijke voorrechten en echter zijt u niet bij machte, Gods gerechtigheid te

voldoen en als u de weg van alle vlees gaat, maar inzonderheid in de dag des oordeels, zal het volk van u zeggen: Zulk een was bezig met kopen en verkopen en deed belijdenis van Godzaligheid, maar hij heeft niets verkregen. En als een arme ziel de laatsten adem uitblaast, dan komt de gerechtigheid en zegt: Geef mij het mijn, u hebt gezondigd en daarom moet u sterven. Heere, zegt hij, neem enige gebeden en andere plichten in plaats van betaling, maar omdat die niet gelden, zo is hij ontbloot en de gerechtigheid voert hem naar de plaats van de terechtstelling, waar hij niet vandaan zal komen, totdat hij de laatsten penning betaald heeft. Dan zegt de ziel: O dat ik enige verkwikking, genade en vertroosting had! En of men haar al zegt: U hebt toch het Avondmaal ontvangen, gebeden en gevast en belijdenis gedaan, kunt u daar niet van leven? och nee, zegt zij, dit was alles draf, brood moest ik hebben. Het is gelijk de wereld van een mens oordeelt, die door zijn koophandel niets gewonnen heeft, zulk een heeft wonder veel vertoning in de wereld gemaakt en hij staat bij vele honderden en duizenden achter, dit is beklagenswaardig. Evenzo is het met u, indien u Christus niet verkregen hebt. Als iemand Christus in zijn horen en bidden verkregen heeft, zo zal hij alles gemakkelijk beantwoorden en wanneer de duivel komt en zegt: U hebt vele zonden, wie zal Gods gerechtigheid daarvoor voldoen? de ziel geeft dit antwoord: Christus heeft alles betaald. Ja,

maar u hebt de wet Gods gebroken, zegt de duivel. O, zegt de ziel, Christus heeft alle gerechtigheid voor mij vervuld. U hebt vele verdorvenheden, zegt de duivel, maar Christus reinigt mij, zegt de zie]. Maar u zult veroemd worden, zegt de duivel tot de zondaar; nee, zegt de ziel, want daar is geen verdoemenis voor de genen, die in Christus zijn en ik ben in Christus. Zo zal de duivel beschaamd weg gaan en zeggen: die mens is buiten mijn bereik, ik zal hem nooit in de hel krijgen: hij heeft Christus verkregen.

Maar hier moet deze vraag beantwoord worden: Hoe kan iemand boven zichzelf gaan in al zijn plichten? Dewijl dit een kunst der kunsten is, zo neemt tot beantwoording hiervan deze drie bestieringen.

Eerst: Tracht te zien een absolute noodzakelijkheid van een Christus in al de voorrechten, die u hebt en in al de plichten en verrichtingen, die u doet. Voor eerst in al uw voorrechten: ziet dat u Christus nodig hebt, om alle plichten aan uw ziel krachtdadig te maken: horen, lezen en vasten zal u geen goed doen, tenzij u Christus erbij hebt. Het is er mee gelijk met een schip dat schone zeilen en sterke masten heeft, zo er geen wind is, kan het niet voort gaan. Zo is de ziel gelijk het schip en de kostelijke instellingen Gods zijn schone zeilen en goede masten. Het is goed, te horen, te lezen en te vasten, maar tenzij de Geest daarmede waait, zo kunt u er geen goed door krijgen. De Geest blaast, waar

Hij wil en tenzij de Heere Jezus Christus door de kracht van Zijn Geest ademt op uw horen, prediken en alle instellingen, zij kunnen u geen goed doen. Toen de Heere in Zijn hof was gekomen (dewelke was de Gemeente, gelijk de specerijen de genadegaven van Gods Geest zijn), konden de specerijen niet groeien, omdat de Geest er niet op wilde waaien en daarom zegt de bruid: Ontwaak, Noordenwind! en kom, U Zuidenwind! doorwaai mijnen hof dat zijn specerijen uitvloeien, Hoogl. 4:16. Alsof zij wilde zeggen: Goede Heere, blaas over de middelen en geef er een zegen aan en dan zal de troost waarlijk komen. En gelijk Christus nodig is, om alle middelen te zegenen, zo is Hij ook nodig om al uw verrichtingen voor God de Vader aangenaam te maken. Och! zendt ten hemel om Christus, opdat Hij al uw snoodheden moge verbergen en al uw plichten aan God Zijn Vader aanbieden, in Zijn verdiensten en gerechtigheid. Zij, die een offerande brachten in de tijd der Wet, moesten het offeren op het gouden altaar en geen offerande was aangenaam zonder dat. Zo mede: indien u wilt dat uw horen, bidden en vasten Gode aangenaam zijn, legt ze alle op het gouden altaar, de Heere Jezus Christus en bedenkt dat u Christus nodig hebt, om al de feilen en zwakheden in uw plichten te bedekken.

Ten andere: Maakt dat u een grotere schoonheid en voortreffelijkheid ziet in de Heere Jezus Christus, dan in al de schoonheid van Gods instellingen, die u ziet

en waardeert. Ziet, welke de troost is, die u woudt vinden en welke de zoetheid is, die u woudt krijgen van horen, lezen, bidden en belijden; gaat dan boven dit alles uit en zegt: Indien de stralen zo zoet zijn, wat zal dan de zon zelf wezen? En indien de instellingen Gods zo zoet en troostrijk zijn, wat moet dan de Heere Jezus Christus zelf wezen? U komt, om te horen en het is wel dat u komt, wat wilt u hebben door het horen? U wilt enig leven hebben, om u te verwakkeren en enige wijsheid in uw verstand, om u te bestieren en enige genade in uw zielen om u te zuiveren en dan, dunkt mij, hoor ik u zeggen: Geloofd zij de Heere, want heden vond ik mijn hart wat meer verwakkerd en mijn ziel wat bekwaam gemaakt, om de zonde te haten. Maar is een weinig leven in het Woord zo goed en is een weinig genade in het Sacrament zo zoet, o, gaat dan henen hoger op! Indien deze zo zoet zijn, wat is dan de Heere Jezus, de God van alle wijsheid, genade en kracht! Indien het Woord uw ziel zo zeer verwakkert, wat zou dan de Heere Jezus doen, wanneer u uw hart met Hem kondt vervuld krijgen? Laat al de droppelen van leven en genade uw hart naar de hemel trekken. Als de Bruid in het Hooglied haar liefste gezocht had, ziet, hoe zij hem beschrijft, Hoogl. 5:10-16, Hij is blank en rood, enz. en ten slotte zegt ze: Zijn gehemelte is enkel zoetigheid en al wat aan Hem is, is gans begeerlijk: de oorspronkelijke taal heeft: Hij is geheel vermakelijk, ja, de vermakelijkheid zelf. U hebt

enige troost en enige mistroostigheid daarbij, maar de He ere Jezus is alle troost en geen mistroostigheid, Hij is alle macht en geen zwakheid, Hij is alle leven en geen dodigheid; derhalve: draagt uw harten in alle instellingen Gods een weinig hoger, en ziet op de volheid, die in Christus is.

Ten derde: Laat ons arbeiden in het gebruik van alle middelen niet alleen om de schoonheid van Christus te zien, die alle middelen te boven gaat, maar ook, om door alle middelen geleid te worden tot een nadere vereniging met de Heere Christus. Het is er mee, gelijk een vrouw handelt met de brieven van haar man, die in een ver gelegen land is: zij vindt daarin velen uitlatingen van zijn liefde en zij zal die brieven menigmaal lezen; zij wil met haar man van verre spreken en hem in de brieven zien. O, zegt zij, zo en zo dacht hij, toen hij deze regels schreef en dan is het haar of hij wederom tot haar spreekt. Zij leest de brieven alleen, omdat zij een wijle met haar man wil zijn en een weinig met hem spreken door zijn pen, hoewel niet in zijn tegenwoordigheid. Zo zijn Gods instellingen des Heeren liefdebrieven en wij zijn de gezanten van Christus en al zijn wij arme en onwetende mensen, zo brengen wij toch een wonderlijk goede tijding, namelijk dat Christus alle, arme, verslagen zondaren in de wereld kan zalig maken.

U doet wel dat u komt en hoort, maar het is alles, opdat u een weinig met Christus moogt spreken. De

Zaligmaker zegt, Matth. 24:28, Waar het dode lichaam is, daar zullen de arenden vergaderd worden. Het is de natuur van een arend dat hij niet gaat vliegen vangen (dat is de natuur van de mus), maar hij bewaakt het dode lichaam. Zo ook is het een goed hart dat niet op de dode plichten, maar op de Heere Christus, die het leven van de ziel is, wil nederzitten. Indien u van een rechte afkomst zijt, zult u uw ziel niet opvullen en verzadigen met een weinig plichten, maar verstaat mij niet verkeerd, ik veracht deze plichten niet, maar zeg alleen dat ze niets zijn in het stuk der rechtvaardigmaking, indien het geloof in Christus' verdiensten daar niet bij is. Daarom: indien u een hart hebt dat op de mesthoop zit, dan kunt u gaan en u vergenoegen met een blote belijdenis en met een aantal koude en dode plichten, maar indien u een arend zijt, een gezond Christen, zulk een, aan wien het God behaagd heeft goed te doen, dan zult u nooit zijn, dan waar de Heere Jezus en waar Zijn genade en barmhartigheid is. Het is hiermede, gelijk wij doen op een maaltijd: de schotel is groter dan de spijs, maar wij komen tot de schotel, niet terwille van de schotel, maar opdat wij enige spijs daaruit halen. Zo zijn Gods instellingen als zo vele schotels, waarin de Heere Jezus Christus ons opgedist wordt. Soms wordt Christus ons opgedist in Zijn verdiensten, door het sacrament en soms wordt Hij ons opgedist in het Woord. Daarom: gelijk u de schotel neemt, om enige

spijs daaruit te halen, zo neemt het Woord, het welk Christus aan de oren mededeelt en het Gebed, het welk Christus toebrengt en het Sacrament, het welk Christus aan al de zijnen mededeelt. Snijdt de spijs en laat Christus niet heengaan van de tafel, zonder dat iemand naar hen uitzielt; vervult uw hongerige zielen met Christus.

Als een arme reiziger aan het veer komt, roept hij aan de andere zijde: Haal over, haal over! De betekenis hiervan is dat hij met een boot naar de andere zijde wil overgaan; hij begeert het gebruik van de veerman alleen, om hem over te zetten. Zo ook in het geestelijke: Christus is in de hemel, maar wij zijn hier op aarde, als het ware aan de andere zijde van de rivier; de instellingen Gods zijn maar als zo vele booten, om ons over te zetten en in de haven te doen landen, alwaar onze hoop is en alwaar onze harten moeten zijn. Daarom, wilt u overgezet worden, haal over, haal over, zegt de ziel; zij begeert te landen aan de trappen van barmhartigheid en zegt: O, breng mij over, om te spreken tot mijn Zaligmaker! Maria kwam tot het graf, om Christus te zoeken en daarom antwoordde zij, nadat de Engel tot haar gezegd had: Vrouw! wat weent u? Omdat zij mijnen Heere weggenomen hebben. Zo is het eveneens met u, wanneer u geen geveinsde zijt. Is er ergens hier zulk een Maria? Is hier ergens een man of vrouw, die wenende en treurende tot de heilige instellingen Gods komt? Het Woord; het Gebed en de Sacramenten zeggen: Wien

zoekt u? O, zegt de verslagen zondaar, zij hebben mijnen Heere Christus weggenomen. Ach, dit zondige hart! O, deze vervloekte verdorvenheden! Indien zij er niet geweest waren, Christus zou mijn consciëntie getroost en mijn zonden vergeven hebben; indien u mijn zaligmaker ziet, openbaart Hem aan mijn ziel, opdat ik troost en verkwikking van Hem krijg. Dit is de gestalte van een christenziel: als de veerman de reiziger overgezet heeft, zo blijft deze daar niet staan, maar hij gaat ten huize van zijn vriend en zegt: Is de Heere thuis? Hij begeert met Hem te spreken en enig goed van Hem te ontvangen.

Wij horen, bidden en lezen, totdat wij moede zijn, maar wij roepen niet: Haal over; laat mij een nadere gemeenschap met de Zaligmaker komen te genieten, opdat ik met Hem wone en wat meer van de Heere Christus geniete: ik wil een weg, om genade en barmhartigheid van Christus te ontvangen naar mijn noden. Als iemand zo veel honderd ponden heeft gekregen, zo zegt hij niet alleen dat hij de veerman ontmoet heeft, maar hij toont het geld dat hij heeft ontvangen. Zo ook: u gaat naar de Kerk en komt eruit en u ontvangt maar horen voor uw horen en belijdenis voor uw belijdenis en dergelijke, maar u behoorde te arbeiden, om te zeggen: Ik heb de vergeving van al mijn zonden en de verzekering van Gods liefde tot mijn ziel gekregen; ik ben bij mijn Zaligmaker geweest en aldus heeft Hij genadig en barmhartig met mij gehandeld.

Al wat ik te zeggen heb, kan met weinig woorden uitgedrukt worden, maar het is een taak voor het ganse leven des mensen. O, bedenkt dit en zegt: Wat heb ik door alles verkregen, wat ik gedaan heb? En wat wilde ik krijgen, als ik tot het gebed ga? Ik wilde een Christus en barmhartigheid van Hem verkrijgen. Dit is in ons hart zo niet; ik zeg u, wat u moet beogen en waarom u moet arbeiden, namelijk horen en bidden om een Zaligmaker. Bedenkt dat u Christus in alles nodig hebt en ziet grotere schoonheid in Hem, dan in alle andere dingen en zoekt door alle middelen nader tot Christus geleid te worden, want anders verkrijgt u niets door al, wat u doet. Indien er geen goud in West-Indië geweest ware, zou de koning van Spanje niet bezorgd over schepen zijn geweest. Schoolkinderen vragen niet naar de bode, maar naar brieven van hun vader. Zo wekt nu uw harten hoger op, naar de hemel; alle heilige plichten zijn maar als schepen en boden, maar de goudmijnen van genade zijn alle in de Heere Jezus Christus. Het was een goede spreuk van iemand (of hij goed of kwaad was, weet ik niet): dat een mens de schepselen moest verliezen in God. Zo wilde ik dat u ook deed: verliest u zelf en alle instellingen en schepselen en al, wat u hebt en doet, in de Heere Christus. Hoe is dat? Laat alles verslonden worden en laat er niets worden gezien, dan Christus en laat uw hart nergens anders op gezet zijn, dan op de Heere Jezus. Gelijk het met de maan en sterren is: als

de zon komt, verliezen alle haar licht, al zijn ze steeds in de hemel en gelijk het met de rivieren is: zij gaan alle in de zee en worden alle verzwolgen van de zee en nochtans is er niets te zien, dan de zee; zo mede zijn alle instellingen en schepselen als zo vele rivieren van de oceaan van genade en goedheid in Christus en zij keren alle wederom daarheen. Daarom: ziet alleen een fontein van genade, goedheid, wijsheid en kracht in Christus. Als iemand op zee is; zo kan hij geen vers water zien: het is alles opgezwolgen; laat het zo met uw ziel zijn, als u barmhartigheid en genade wilt vinden.

De instellingen Gods zijn in zichzelf goed, maar verliest die alle in Christus. De wijsheid in Christus is bekwaam, om u te besturen, de genade en barmhartigheid in Christus is bekwaam om u te behouden, wanneer alle andere hulp ontoereikend is en de kracht van Christus moet de ziel in tijd van zwakheid ondersteunen. Daar is enige troost, zoetheid en verkwikking in het Woord, in het Sacrament en in het gezelschap van Gods volk, maar u moet die alle in de Heere Christus verliezen en zien de barmhartigheid, ontferming en peilloze goedheid, die in de Heere Jezus is. Ja, ziet uit naar die barmhartigheid, welke alle zonden en allerlei zondaars zal vergeven, indien zij voor Hem verootmoedigd worden. Daar is geen vergeving in de middelen en geen genade in het Woord, noch in de Sacramenten; daar is zulks niet, dan in Christus; ziet daar alleen op en als u

daar zijt, zo houdt uw hart daarna toe, doopt en drenkt uw ziel daar en werpt ze in de zee van die overvloedige verlossing in Christus. En hoewel uw gebeden feilen; ja alles, zo zal toch die barmhartigheid in Christus nooit feilen; weg dan met deze rivieren: die zijn alle vers-waterv vertroostingen, welke begeven zullen, maar die zee van genade in Christus zal voor eeuwig aanhouden. Ziet een zee van ellende en verwarring in uw ziel en een zee van barmhartigheid in Christus en zegt: Niemand dan Christus! Zit hier neder en valt hier neder en bevestigt uw ziel voor eeuwig, opdat het u nu en eeuwig wel ga. Aldus behoorde u te gaan boven alle middelen en wie zo doet, wanhoopt, waarlijk aan alle zaligmakende hulp in dezelve. Daarom gaat naar huis en zegt aldus: De Heere heeft mij enige troost en enige genade gegeven en een uitgebreid hart, om met God te wandelen en mijn plichten omtrent Hem te verrichten, maar ik vertrouw niet op deze troost, nog op mijn hartverruiming; al mijn troost is in Christus: die zee van barmhartigheid is altijd vol en daar rust ik. Gaat van alle middelen naar Christus en rust alleen op Hem en laat Hij u voor eeuwig genoeg zijn.

Derde deel van de beschrijving.

Aldus ziet u, hoe ver de verloren zoon gegaan is. Wat doet hij nu? Hij komt tot zichzelf en zegt, vers 18 en 19: Ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader! ik heb gezondigd tegen de hemel, en voor u; ik ben niet meer waardig, uw zoon genaamd te worden; maak mij als een van uw huurlingen. Nu is zijn trots neergezonken en hij komt door verdrukking naar huis. Tevoren had hij de vriendelijkheid van zijn vader klein geacht en had hij gezegd dat hij niet altijd binnen zijns vaders huis gehouden wilde worden. Hij wilde zijn erfdeel hebben en hij kreeg het en ging heen en eindelijk, als zijn hart en alles hem begaf, zo komt hij nu tot zichzelf, zeggende: Hier zal ik van honger sterven, de zwijnen hebben het beter dan ik, daarom wil ik naar huis, naar mijn vader, gaan, enz.

Dit is het derde stuk, het welk ik zeide dat in de beschrijving van dit werk van verootmoediging was aan te merken. Twee dingen zijn in deze woorden te verklaren; eerst: hij onderwerpt zich aan zijn vader; ten andere: hij is tevreden, ter beschikking van zijn vader te zijn. Hij zoekt zijn eigen deel niet te kiezen en hij zegt niet: Zo ik mijns vaders rentmeester mag zijn en een voorname plaats in het huis hebben, zo zal ik naar huis gaan, nee, maar hij zegt: Vader, ik ben niet waardig, een zoon te zijn, maak mij als een huurling; zo ik maar in

mijns vaders huis kan komen, wil ik liever sterven, dan wederom elders gaan. Hij is tevreden te zijn, wat het ook mocht wezen, zo zijn vader hem maar in zijn huis wil ontvangen, al was hij maar een knecht in de keuken. Hier is een hart dat goud waardig is; o, zegt hij, laat vrij allen last op mij leggen, ik vraag er niet naar, wat ik ben, alleen laat mij een knecht zijn.

Eerste stuk van het derde deel. Uit het eerste van de twee bovengemelde zaken volgt deze lering: De elendige zondaar, dewelke wanhoopt aan enige hulp en redding van zichzelf wordt gedreven, om zich tot de Heere God te wenden om hulp en verkwikking. Het is de verloren zondaar niet dank te weten dat hij nu thuis komt, en het is een arm zondaar niet dank te weten dat hij na al zijn omzwerven wederkeert tot God, nochtans liever laat, dan nooit. Tot opening van dit punt zal ik twee dingen tonen. Eerst: welke de gedraging is van het hart in dit werk van onderwerping en hoedanig de wijze ervan is. Ten tweede zal ik de redenen aanwijzen, waarom de Heere het hart tot dit punt brengt en het doet neervallen aan de voetbank der genade.

Eerst: hoe de ziel zich in deze onderwerping gedraagt. De zondaar, hebbende een droefheid, die daaraan vast is, kan evenwel geen macht over zijn zonden krijgen, noch verzekering van de vergeving der zonden van de Heere, want u moet de zondaar aanmerken als in het werk der voorbereiding: hij ziet slechts dat

God zijn vijand is; al is hij op een goede weg tot genade, komt nochtans God als een vertoornd rechter tegen hem. Hij slaat de besten weg in, die hij kan, en zoekt heinde en verre, gebruikt alle middelen en neemt alle plichten ter hand, opdat hij, zo mogelijk, zijn gewonde ziel mocht genezen en bestaan mocht tegen zijn verdorvenheden, maar hij vindt geen hulp en ontvangt geen troost, in hetgeen hij heeft, noch in hetgeen hij doet. En daarom, terwijl hij in deze wanhopige staat is, ziet hij dat hij Gods toorn niet kan vermijden, noch die dragen. Derhalve is hij gedwongen, hoewel ongaarne, de goedertierenheid van zijn vader en van de Heere te beproeven, al beseft hij voor het tegenwoordige dat God rechtvaardig is en tegen hem verbolgen en al heeft hij voorlopig geen ervaring van Gods gunst en geen zekerheid, hoe het hem zal gaan, indien hij tot God komt, nochtans, omdat hij ziet dat hij er niet ongelukkiger door worden kan maar wel beter, zo het de Heere belieft (en dit weet hij dat niemand dan God hem helpen kan), daarom valt hij neder aan de voetbank der barmhartigheid, en gaat liggen aan de deur der genade, zich onderwerpende aan God dat hij met hem doen mag wat hij wil en zo als het Hem belieft. Als Jona dat zware oordeel had aangekondigd en als het ware wild vuur op de straten had geworpen, zeggende: Binnen veertig dagen zal Ninevé vergaan, Jona 3:4, ziet, wat zij besluiten, te doen: zij vasten en baden en legden zich in zak en as

(God geve ons Zijn genade dat wij ook die weg mogen inslaan), zij zeiden: Wie weet, God mocht Zich wenden en berouw hebben dat wij niet vergingen, Jona 3:9. Alsof zij wilden zeggen: Wij weten niet, wat God zal doen, maar dit weten wij dat wij Gods oordelen niet kunnen tegenstaan, noch voorkomen, noch onszelf helpen, maar wie kan zeggen, of de Heere genadig of goedertieren mocht zijn en ons de vrede laten behouden. Zo is het ook met een zondaar, die wanhoopt aan alle hulp in zichzelf; als hij ziet dat het helse vuur hem in het aangezicht slaat en dat hij zich niet redden kan, zo zegt hij: Dit weet ik dat al de middelen in de wereld mij niet kunnen behouden, maar wie kan zeggen, of de Heere mocht zich over mij ontfermen, deze bedroefhet geweten troosten en al deze wonden, die de zonde in mijn ziel gemaakt heeft, genezen? Toen Saulus uitging, blazende dreiging en moord tegen de gemeente Gods en hij, voorzien van brieven van de Hogepriester, te Damascus kwam, om daar met geweld de heiligen te vervolgen, ontmoette de Heere hem. De heerlijkheid des Heeren maakte hem verschrikt en wierp hem op de aarde en toen hij zag dat de Heere Jezus de overhand over hem had, zo boog hij zich en zeide: Heere! wat wilt U dat ik doen zal, Hand. 9:6. Dit is een levende schilderij van de ziel in dit geval.

Deze onderwerping openbaart zich in vier bijzonderheden.

1. Neemt de ziel, wanhopende aan redding en hulp in zichzelf, zo ziet en belijdt ze dat de Heere mag en (niet beter weet ze) zal in gerechtigheid haar bezoeken en die plagen over haar brengen, welke God over haar zonden gedreigd heeft. De zondaar ziet dat de gerechtigheid nog niet voldaan is en dat al die rekeningen tussen God en hem niet vereffend zijn en daarom kan hij niet anders denken of God mag en zal wraak over hem nemen. Hij ziet dat, wanneer hij alles gedaan heeft wat hij kan, hij een onnut mens is en dat de gerechtigheid onvoldaan blijft, welke zegt: U hebt gezondigd en ik ben verongelijkt en daarom zult u sterven. Ziet, wat de tekst zegt, Job. 22:2-3: 'Zal ook een man Gode voordelig zijn? Maar voor zichzelf zal de verstandige voordelig zijn. Is het voor den Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig zijt; of gewin, dat gij uw wegen volmaakt?' Zo zegt de ziel ook: Is in al, wat ik kan doen, iets voor de Heere? Doet des Heeren rechtvaardigheid daar winst mee? Ja, de gerechtigheid is niet voldaan, omdat er zonde is in al, wat ik doe: derhalve mag de gerechtigheid tegen mij uitkomen. Daarom besluit de ziel dat de Heere met Zijn wraak en oordeel tegen haar mag en zal komen.

2. Hij beseft dat al wat God wil doen, Hij dat kan doen en Hij kan het niet ontgaan: de toorn des Heeren kan niet weerstaan worden; indien de Heere wil komen en de eer van Zijn gerechtigheid tegen hem eisen, daar

is geen weg, om het te ontgaan, noch om het te dragen. Dit verbrijzelt het hart en maakt dat de ziel ten einde van alle uitvluchten is, waardoor zij mocht schijnen, de slag van de hand des Heeren te ontwijken, gelijk Job zeide 23:13: 'Maar is Hij tegen iemand, wie zal dan Hem afkeren? Wat Zijn ziel begeert, dat zal Hij doen'. Het is wonderlijk dat aan te merken, want dit is het dat het hart doet smelten en nederbuigen, als de ziel zegt: Zo God wil komen, wie kan Hem afkeren? Hij zal Zijn eer hebben van dit mijn snood hart, Hij zal Zijn heerlijkheid van mij hebben, het zij hierin mijn vernedering of anders hierna maals in mijn verdoemenis. En in het daaropvolgende 14e vers zegt Job: 'Want Hij zal volbrengen, dat over mij bescheiden is; en diergelijke dingen zijn er vele bij Hem'. Alsof hij wilde zeggen: Hij heeft vele wegen, om een vleselijk verwaand hart neer te vellen en het laag te doen liggen; Hem ontbreken geen middelen, om de weerspanningste zondaar onder de hemel omlaag te werpen: Hij kan ze allen verpletteren. Wat is er geworden van Kaïn, Nimrod, Farao en Nebukadnezar? Ze zijn allen omlaag gebracht en let er nu op, wat volgt, Job 23:15-16: 'Hierom word ik voor Zijn aangezicht beroerd; aanmerk het, en vrees voor Hem. Want God heeft mijn hart week gemaakt, en de Almachtige heeft mij beroerd'.

3. Gelijk de zondaar beseft dat God mag doen, wat Hij wil en dat hij Hem niet weerstaan kan, zo werpt

de ziel nu al haar uitvluchten en bedekselen weg en zij geeft de macht van al haar voorrechten over, die zij had, om zich daarmee te beschermen. Zij werpt haar wapens weg en valt neer voor de Heere en geeft zich over aan de soevereine macht van God. Dit is in de geest van David: toen hij voor zijn zoon Absalom gevlucht was en uit zijn koninkrijk verdreven en zei tot Zadok, 2 Sam. 15:25-26: 'Breng de ark Gods weder in de stad; indien ik genade zal vinden in des HEEREN ogen, zo zal Hij mij wederhalen, en zal ze mij laten zien, mitsgaders Zijn woning. Maar indien Hij alzo zal zeggen: Ik heb geen lust tot u; zie, hier ben ik, Hij doe mij, zo als het in Zijn ogen goed is'. Of gelijk het was met dat volk, waarvan staat toen Jehu deze boodschap aan het volk Israëls zond, 2 Kon. 10:2-5: 'Zo wanneer nu deze brief tot u zal gekomen zijn, dewijl de zonen van uw heer bij u zijn, ook de wagenen en de paarden bij u zijn, mitsgaders een vaste stad, en wapenen. Zo ziet naar den beste en gerechtigste van de zonen uws heren, zet dien op zijns vaders troon; en strijdt voor het huis uws heren'. Maar, zegt de tekst: 'Zij vreesden gans zeer, en zeiden: Ziet, twee koningen bestonden niet voor zijn aangezicht, hoe zouden wij dan bestaan? Die dan over het huis was, en die over de stad was, en de oudsten, en de voedsterheren zonden tot Jehu, zeggende: Wij zijn uw knechten, en al wat gij tot ons zeggen zult, zullen wij doen; wij zullen niemand koning maken; doe wat goed is in uw ogen'.

Dit is de gestalte van een arme ziel. Als een ellendig zondaar op zijn eigen voorrechten wil staan, zo zegt de Heere: 'Draag Mijn gerechtigheid, bescherm u door al wat u hebt, zo u kunt', maar de ziel zegt: Ik ben uw knecht, Heere; doe, wat goed is in Uw ogen, ik kan mij zelf niet helpen. Daarom geeft het hart zich over, om te zijn, wat Hij gebiedt.

4. De zondaar, zo de wapens overgevende en inkomende als een overwonnen vijand, erkent in de laatste plaats rechtuit dat het in Gods macht is, met hem te doen en over hem te beschikken, zoals Hij wil en daarom bukt hij zich diep in het stof en roept: Genade, Heere, genade. Hij denkt de genade van Gods handen niet te kopen, maar zegt: Het is in Gods welgevallen alleen, met hem te doen, zoals Hij wil en daarom ziet hij uit naar Zijn gunst en roept: Genade, Heere! voor deze mijn arme, ellendige ziel. En als de Heere een zondaar hoort komen van zijn omzwerven en van zijn nederliggen op zijn voorrechten, zo antwoordt de Heere de ziel op deze wijze, zeggende: Hebt u genade en barmhartigheid nodig? Ik dacht dat uw horen, bidden en vasten u zonder enig gevaar ten hemel zouden gevoerd hebben; daarom: gord nu uw lendenen, doe uw vurigste gebeden, laat die mijn gerechtigheid tegemoet komen en zie, of zij mij toorn kunnen dragen en genade verwerven. Nee, zegt de zondaar, ik weet het door beklaglijke ervaring; ik heb bevonden dat al mijn gebeden en

verrichtingen nooit vrede voor mijn ziel zullen verwerven, noch enige voldoening aan Uwe gerechtigheid geven; ik bid alleen om genade en ik begeer alleen enige tijding van barmhartigheid te horen, om mijn jammerlijk ellendige ziel te redden; het is alleen genade, die mij helpen moet; och! genade, indien het mogelijk is!

De zaak komt dus hierop neer: de zondaar ziet dat al, wat hij heeft en doen kan, hem niet kan redden, daarom werpt hij al zijn vleselijk vertrouwen weg en hij onderwerpt zich aan de Heere, want nu ziet hij dat de Heere met recht tegen hem mag komen en dat Zijn gerechtigheid niet voldaan is dat hij Gods toorn niet dragen, noch ontgaan kan en daarom werpt hij al zijn wapenen weg en legt zich neder aan de deur der genade. Het is hiermee als met een schuldenaar, die voor veel groter sommen verbonden staat, dan hij ooit bij machte is om te betalen; van zichzelf kan hij niet voldoen en zijn vrienden willen niet en hij weet dat de verbintenissen steeds in haar kracht zijn en de schuldheer hem voor het gerecht zal roepen. Hij kan het proces niet ontgaan en dragen kan hij het ook niet; daarom biedt hij zichzelf aan en geeft zich in handen van zijn schuldeiser, alleen bidt hij hem dat hij hem zal kwijtschelden, hetgeen hij niet betalen kan. Evenzo is het met de ziel van een arm zondaar: de ziel is de schuldenaar en Gods gerechtigheid is de schuldheer. Als de arme zondaar alle middelen gebruikt heeft, om zich te behouden, te redden en betaling

te doen en hij als het ware het ganse land over enige gebeden vergaderd heeft, ziet hij evenwel dat er een twist tussen God en hem is; zijn zonde is hem nog niet vergeven, God is rechtvaardig en wil Zijn eer hebben en hij is niet machtig, het proces te ontgaan, noch dat te dragen en daarom zegt de ziel, gelijk David eens zeide, Psalm 139: 7-8, Waar zou ik heengaan voor Uwen Geest, en waar zoude ik heenvlieden voor Uw aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel U zijt daar, enz., De zondaar zegt: God wil Zijn betaling van dit mijn hartebloed hebben; indien ik naar het Oosten ga, de Heere zal mij volgen en Zijn stedehouder, het geweten, gebieden, mij te arresteren, en ik zal voor eeuwig in de gevangenis der hel komen. Nu biedt de ziel zich aan de Heere aan en zegt: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, o, bewijs genade (indien het mogelijk is) aan deze mijn arme, ellendige ziel. Zo deed de verloren zoon. Een andere gelijkenis is deze: mij dunkt dat de schilderij van die vier uitgehongerde melaatsen deze armen zondaar bekwaam verbeelden kan, 2 Kon. 7:3-4: 'Er waren nu vier melaatse mannen voor de deur der poort; die zeiden, de een tot den ander: Wat blijven wij hier, totdat wij sterven? Indien wij zeggen: Laat ons in de stad komen, zo is de honger in de stad, en wij zullen daar sterven, en indien wij hier blijven, wij zullen ook sterven; nu dan, komt, en laat ons in het leger der Syriërs vallen; indien zij ons laten leven, wij zullen leven; en indien zij ons

doden, wij zullen maar sterven'. Zij hadden maar één middel, om misschien geholpen te worden en dat was in het leger van hun vijanden te gaan; komt, zeggen ze, we zullen het wagen en zo deden ze en ze werden geholpen. Dit is de levende schilderij van een arm zondaar in deze wanhopige staat: als de ziel van een arme, meelaatsen zondaar is uitgehongerd door gebrek aan troost, als hij ziet dat Gods toorn hem vervolgt en als de Heere hem van alle zijden bezet, dan besluit hij eindelijk bij zichzelf, tot de Heere te gaan.

Ik zeg, als hij alle middelen gebruikt heeft en in geen van die hulp vindt, zo zegt hij bij zichzelf: Zo ik ga rusten op mijn voorrechten, daar is niets dan leegheid en zwakheid, indien ik er op vertrouw en zo ik berust in mijn natuurlijke staat, ga ik ook verloren; laat ik dan vallen in de handen van de Heere der heirscharen, dewelke ik belijd dat door mij zeer vertoornd en, voor zover ik weet, mijn vijand is; ik ben nu een veroordeeld mens en indien de Heere mij van voor Zijn aangezicht verwerpt, kan ik er niets bij verliezen. Dan komt hij tot de Heere en valt voor de voetbank van een vertoornd God neder, zeggende met Job: 'Wat zal ik U doen, o Mensenhoeder?' Ik heb geen reden, om voor mijzelf te pleiten en ik heb geen kracht om mij te redden; mijn beschuldigingen zijn mijn beste verontschuldiging, al de voorrechten van de wereld kunnen mij niet rechtvaardigen en al mijn plichten kunnen mij niet behouden;

indien er enige genade over is, och! helpt een arm, elendig zondaar, die in een gans bittere gal is. Dit is de gedraging der ziel in dit werk van onderwerping.

Ten tweede. De reden, waarom de Heere aldus met de ziel handelt en waarom hij een zondaar op de knieën wérpt (gewis, daarvoor is grote reden), is tweerlei: Eerst, opdat de Heere daarin mocht uitdrukken en verheerlijken de grootheid van Zijn macht en ten andere, opdat Hij de heerlijkheid van Zijn genade mocht tonen.

Eerste reden. De eer van Zijn macht wordt verwonderlijk groot gemaakt, dewijl de Heere toont dat Hij machtig is, de meest trotse harten neer te vellen en hovardigste geesten onder de hemel te doen buigen en hen, die de God des hemels tegenstaan en de heerlijkheid van Zijns Naam gesmaad hebben, klein te maken. Hierin toch wordt de heerlijkheid van Zijn Naam grotelijks verhoogd dat Hij een armen, snode zondaar voor Hem in het stof doet bukken en om genade van Hem bidden en om van Hem naar Zijnen wil behandeld te worden. Het is een opmerkelijke plaats, die wij lezen in Ex. 9:27. U weet, hoe Farao de Heere tergde in Zijn aangezicht, zeggende: ‘Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou?’ En de Heere laat hem een weinig begaan, maar vers 27, als de Heere Zijn volk vrijgesteld en bewaard en de Egyptenaars met de plaag van de hael geslagen had, zo zeide Farao: ‘De HEERE is

rechtvaardig; ik daarentegen en mijn volk zijn goddelozen!’ Waar is Farao, en Nimrod en al de rest van die geweldigen der wereld? Ze zijn allen ter helle gegaan en God heeft hen vernield, want in hetgeen waarin zij trotselijk handelden was Hij boven hen en hierin is de heerlijkheid van Gods macht. Zo is het ook in het geestelijke; u bent gewoon te vragen: kent u zulk een man wel? Ja, wat was hij? Een openbare dronkaard, een verachter van God en van Zijn genade en zulk een, die zelfs het aangezicht van een eerlijk man haatte. Och! de Heere heeft hem op de knieën gebracht. O, hoe wonderlijk is dit zegt u, is hij verootmoedigd en is zijn hart gebroken? Ja, de Heere heeft hem nedergeworpen in zijn trotsheid. Het is hiermee gelijk het gaat onder de mensen; indien twee mensen in verschil geraken en de één een proces aangaat met de andere, dan wil hij liever sterven en alles te koste leggen wat hij heeft, dan zijn wil te missen: dit acht hij zijn voortreffelijkheid. Zo is het ook met de Heere God, hierin wordt de kracht van de Almachtige verheerlijkt dat hij die grote Leviathans heeft ten onder gebracht en al die Nimrods en grote koningen, welke zeiden: Wie is de Heere?

Tweede reden. De Heere bevordert door dit middel wonderlijk de lof van Zijn genade en dat 1: Ten dele wegens derzelver grootheid en 2: Wegens derzelver vrijheid.

1. Nademaal de Heere een ellendig zondaar helpt, als het op het uiterste gekomen is en wanneer alle bidden en horen niets heeft vermocht en alle voorrechten niet machtig waren, genade en gunst te verwerven: Geeft dit niet een bewijs van de voortreffelijkheid van die balsem, die genezen kan, als alle andere middelen het werk niet doen kunnen? Ik zeg: Wanneer de Heere dan op een armen zondaar ziet en hem met een druppel genade verkwikt, is dat niet een onuitsprekelijke genade? gelijk David zegt: Al mijn beenderen kunnen zeggen: Heere, wie is U gelijk? Alsof hij wilde uitdrukken: Dit oog dat over mijn zonden getreurd heeft, deze tong, die mijn zonden beleden heeft; die alle zijn door U verkwikt geworden. Dit gebed, Heere! is niet gelijk U; dit vasten en deze voorrechten zijn niet gelijk U: want zij allen konden mij niet redden, maar u zijt de Heere, die Uwen armen knecht verlost hebt.

2. Hierin is ook de wonderbare vrijheid der genade dat, wanneer men maar ten halve naar genade zag, de Heere toen genade wilde geven en dat aan een vijand, want de ziel kan zeggen: Indien iets in de wereld mij had kunnen of willen behouden, ik zoude tot de Heere niet om genade gegaan zijn; nochtans, wanneer niets mij kon helpen en als ik aan zulk een zaak niet eens dacht, toen heeft mij de Heere behouden, dit is een vrije barmhartigheid. De verwachting Israëls is niet gelijk andere en de God Jacobs is niet gelijk andere goden. U,

bedroefde zielen, kent u de tijd niet, wanneer God u verschrikte en toen genade aanbood, maar u wilde geen genade, maar u wilde zelf wroeten om genade en iets te werken voor uw troost, maar de Heere bracht deze uw trotse harten ten onder en wanneer u, op het uiterste waart en nergens anders troost kondt vinden, zo toonde de Heere barmhartigheid aan uw ziel, was dit geen vrije genade? Verwondert u daarover en geeft God de eer daarvoor tot in eeuwigheid.

Eerste nuttigheid.

Dit zo zijnde dat de ziel, die recht en wel verootmoedigd is, buigt, om zich aan de Heere te onderwerpen, zo is dit alles schrift van beschuldiging tegen alle trotse zondaren in de wereld. Dit toont, hoe onwaardig zij enige genade zijn, ja, hoe onbekwaam zij zijn tot genade, ze zijn zo verre van deel te krijgen aan Gods genade dat ze niet willen vernederd worden en daarom niet kunnen worden verhoogd en alzo haten zij hun eeuwige zaligheid. Want ziet, zo verre zij zijn van onderwerping, zo verre zijn zij van de troost en de zaligheid des Heeren; hij, die door de enge poort van onderwerping niet wil ingaan, is zo verre van ooit op de weg des levens te gaan dat hij nog nooit een voet daarop gezet heeft Laat mij spreken, gelijk de profeet eens sprak. Hoort en beeft alle u stouten der aarde, u, die het een zaak van weinig belang acht, de geboden Gods achter de rug te werpen

en die u zelf tegen de Almachtige verheft. Goede God! zegt u is het mogelijk? U weet, wat ik zeg; daar is menig zodanig mens hier en indien zij hier niet zijn, zo laat hun dit gezegd worden. Hoe is het dat de mensen alle bestraffingen versmaden en alle Gods geboden in stukken scheuren, gelijk Simson de touwen en zij zeggen dat hun tongen hun zijn en hun begeerlijkheden voeren bevel over hen. Ja, het is heden ten dage daartoe gekomen (om des Heeren wil, denkt er aan) dat de mensen het achten een zaak van lafhartigheid des geestes te zijn dat men zoude buigen voor ieder gebod. Och! u moet u niet dronken drinken, zegt iemand; het is een schone rede en zijt u zulk een kind dat u ervoor buigt? Nee, laat ons onze eigen wegen volgen. Is het niet zo? ik beroep mij op uw zielen; daar zijn er te velen schuldig in deze plaats. Meent u de Almachtige op deze wijze te trotseren? Tergt u de Heere tot toorn en brengt u niet veel meer uw zielen tot uw eigen schande en schaamte? Meent u dus naar de hemel te gaan? De Heere kan u hier niet verdragen en zal Hij verdragen dat u bij Hem voor eeuwig in de hemel wonen zou? Hoe! u in de hemel op zulke wegen? Nee, u moet niet denken, de Heere in dezer voege tegen te staan en dan nog ten hemel te gaan. Hoe handelde de Heere met de satan en zijn trawanten? Hij zond ze alle ter helle wegens hun hoogmoed. Laat al dezulken dit horen en hun ellende kennen. Ik bekommer mij niet over uw verbolgenheid, die ontstelt mij

niet, maar wel over uw zonden, want u zijt de grootste voorwerpen van mededogen onder de hemel. U, die zulks weet en de zodanige bij u hebt; och! treurt bovenmate zeer over hen; de Heere verfoeit hun personen, gelijk de wijze Koning zegt, Spr. 11:20, de verkeerden van hart zijn de Heere een gruwel. De Heere heeft een gruwel van dit uw hart en zal Hij uw trotse hart verfoeien en nochtans het zelve zegenen en behouden; zal Hij met zulk een hart in de hemel wonen? Nee, Hij heeft wel iemand anders de hemel te geven; ja, wat meer is, uw staat is hier hopeloos en onverbeterlijk, gelijk Salomo zegt, Spr. 29:1, Een man, die, dikwijls bestraft zijnde, de nek verhardt en niet wil buigen voor enige bestraffing of raad, zal schielijk verbroken worden, namelijk u, die zegt: Wat gaat het u aan? ik weet, wat ik te doen heb; laat ieder voor zichzelf toezien. Hoe velen van u, die hier zijn, zijn bestraft geworden over uw zonden, maar u laat ze niet na. Hoe velen van u zijn bestraft wegens het ontheiligen van des Heeren dag, maar onthoudt u uzelf nu daarvan wel? O, geenszins. Wel, gaat uws weegs en treurt over deze uw harde harten en spreekt in het verborgene aldus: dit woord is recht mijn vonnis. De Heere zij mijn vader genadig, zegt het kind; de Heere zij mijn man genadig, zegt de vrouw, en de Heere zij mijn vrouw genadig, zegt de man. Zijn wij het niet, die menigmaal bestraft zijn? Hebben wij niet zulke opwekkingen gehad, die de kerk hebben doen schudden? De duivelen

zouden meer goeds verkregen hebben, indien zij die gehad hadden, maar wij hebben alles daarheen geworpen en wilden niet inkomen. Wij bidden nog niet eens in onze huisgezinnen, maar wij werpen alles weg. Wel, de Heere heeft het gezegd: Die menigmaal bestraft zijnde, zijn nek verhardt en niet wil inkomen, zal vergaan: hij is een verloren mens. En daarom moogt u zeggen: Och! mijn man is een dode man en mijn kind is een dood kind, zij zullen verbroken worden. Maar, vragen sommigen: Is er dan geen genezen aan? Nee, zo zegt de tekst, hij zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij. Waarlijk ik behoef niet meer te zeggen, als dat u uw eigen harten zoekt te kennen en die harde harten moogt bewenen, opdat, gelijk het water door het gedurig druppelen eindelijk de keisteen doet wegsmelten also ook, indien het mogelijk is, deze uw trotse harten mogen vernederd worden. Indien een dronkaard of een overspeler zich wil onderwerpen aan het Woord, daar is genezing voor hen, maar er is geen genezing voor degenen, die zich niet willen buigen onder Gods Geest. De Heere zij hun zielen genadig! Zult u uw trotse mannen en kinderen kunnen zien vergaan? De Heere brenge dit eindelijk op uw harten, opdat u niet schielijk verbroken wordt!! Och! laat ons medelijden met hen hebben! Wilt u nog niet buigen maar het tot het uiterste toe volhouden?

De Heere komt ten strijde tegen een hoogmoedig mens en Hij kiest hem boven alle anderen. En als de fiolen van Zijn toorn op alle goddelozen zijn uitgestort, mij dunkt, dan zegt nog de Heere: Laat die dronkaard en meinedige voor een tijd daar, maar laat Mij dat hoogmoedige hart voor eeuwig verderven. U zult u onderwerpen, als de grote God van hemel en aarde wraak zal komen uit te voeren en denkt niet dat u God door uw spotten zult afschrikken. Ziet, wat er staat geschreven in Job 15:25-27 en merkt daaruit, hoe de Heere met Zijn volle macht komt tegen een trots hart; het ware goed, die plaats dikwijls te lezen, opdat God uw trotse harten mocht terneder werpen. Er staat: Want hij strekt tegen God zijn hand uit, en tegen de Almachtige stelt hij zich geweldiglijk aan (hij zegt: ik zal het doen, al zou het mij mijn leven kosten, gewis, God is wel verschrikt voor hem zo dapper komt hij aan). Merkt op, wat de tekst verder zegt: Hij loopt tegen Hem aan met de hals, met zijn dikke, hoog verhevene schilden, omdat hij zijn aangezicht met zijn vet bedekt heeft, en rimpelen gemaakt om de weekdarmen. Zo komt hij tegen de Heere en de Heere komt tegen hem in de hoogte van zijn trotsheid; in zijn woedende boosheid zal de Heere op hem komen en hem voor eeuwig verdelgen. Die het nu uitharden en alles omverwerpen, zonder zorg de geboden Gods verstotend, ik zou willen dat zij op de dag van hun dood de vloek Gods eens tegenstonden.

De Heere gebiedt, Zijn sabbatten te heiligen, Zijn waarheid en Zijn kinderen te beminnen, maar u wilt niet, u wilt er tegenaan strijden; wel, wederstaat de vloek Gods, zo u kunt, in de dag des oordeels, als de Heere Jezus zal zeggen: Gaat weg van mij, u vervloekten, in het eeuwige vuur. Hardt het dan uit, en zegt: Ik wil niet ter helle gaan, Heere, ik wil niet verdoemd zijn. Nee, nee, u verbrak de touwen hier, maar de Heere zal u in ketenen der duisternis voor eeuwig binden en doet dan die ketenen van u, zo u kunt. Nee, de hoogheid des mensen zal gebogen, en de hoogheid der mannen zal vernederd worden; en de Heere alleen zal in die dag verheven zijn, Jesaja 2:17.

Tweede nuttigheid.

De tweede nuttigheid is tot onderrichting, om ons te tonen dat een ootmoedige ziel wonderlijk leerzaam en buigzaam is en gewillig, zich te voegen naar iedere waarheid, om daardoor geleid te worden. Zij onderwerpt zich en daar is geen twisten tegen de geboden Gods, een Woord van Gods mond is genoeg. Indien de Heere bestraft, de ziel past het zich toe; indien de Heere belooft, zij gelooft en indien de Heere dreigt, zij beeft. Zij is gemakkelijk te overtuigen van hetgeen waarvan zij onderricht wordt, indien zij geen goede reden heeft, om het tegen te spreken. Zij is niet van die eigenzinnige gesteldheid dat ze niet zou willen voldaan zijn, al worden

al haar redenen beantwoord en alle tegenwerpingen weggenomen. Zij wordt niet geleid door haar eigen zinnelijkheid, gelijk menig mens, al zijn zijn bevattingen tegen de rede en strijdig tegen God en Zijn genade. Ja, zij is tevreden, te buigen onder het gezag van de waarheid en de indruk van iedere waarheid te ontvangen. Zij hoort, buigt, gehoorzaamt en schikt zich naar het Woord, gelijk Job zeide: Behalve wat ik zie, leer U mij; heb ik onrecht gewrocht, ik zal het niet meer doen, Job 34:32. De ootmoedige ziel is tevreden, haar onwetendheid te belijden en zich te leggen onder iedere waarheid, die haar kan onderrichten. Zij is tevreden, die genade en barmhartigheid aan te nemen, welke aangeboden wordt, door wien het God ook belieft, ze mede te delen. Ja, het hart dat waarlijk onderworpen is, is even gewillig om de troost aan te nemen, wanneer hij op goede gronden aangeboden wordt als om een opgelegde plicht te verrichten.

De satan weet, door een dwaze eigenzinnigheid, de harten van Gods volk van veel troost af te trekken, die God met opzet voor hen bereid heeft. Want al is de ziel van een arm zondaar nog zo in waarheid geraakt, nochtans, door gebrek aan deze ootmoed, leerzaamheid en onderwerping, weigert zij dat zoete en lieflijke dat zij anders zou omhelzen en aannemen van de Heere. Neemt een arm zondaar, die vele zonden heeft, welke hem belasten en waaronder hij gebukt gaat en

neergedrukt is; hij wenst in waarheid troost, maar ontvangt er geen; laat de dienaar Gods komen en al zijn argumenten beantwoorden en al zijn tegenredenen, die hij kan bijbrengen voldoen en hem zetten op een vasten grond, zeggende hem dat het werk der genade klaar is en dat barmhartigheid voor hem verordineerd is. Maar let er nu verder op, hoe hij weg loopt door verkeerde eigenzinnigheid en hoogmoed des geestes; hij werpt de genade weg en buigt niet onder de aangeboden troost, al is hij tevreden te buigen onder de geboden plichten. En zo berooft hij zich van de genade en troost, die aangeboden is en zo gebeurt het, wanneer alles is gedaan, de enen tijd voor en de anderen tijd na dat de ziel zegt: Ik zie het niet, en ik bevat het niet en de gehele wereld zal mij daarvan niet overreden. Wel, hoe? zijt u wijzer dan de ganse wereld? welk een trotsheid des harten is dit? O, zegt hij, een ander kan bedrogen en verleid worden omtrent mij, maar ik ken mijn eigen hart beter, dan enig leraar. Maar u zegt tegen de leraar, hoedanig uw staat is en zo weet hij, wat u weet, en hij heeft meer oordeel, om u te onderrichten, dan u van u zelve hebt. Welnu, zegt de leraar, al uw tegenwerpingen zijn beantwoord en weggenomen en al het werk der genade dat God gewrocht heeft, hebt u bekend gemaakt en geopenbaard en dit alles is goed gemaakt door het Woord Gods. Nu, indien al deze tegenredenen beantwoord zijn en indien alle bewijzen en blijken van het werk der

genade klaar gemaakt zijn, zodat u die niet kunt loochenen, waarom neemt u dan geen troost? Omlaag met dit uw hoogmoedig hart dat niet geloven wil, wat ook de leeraar zegt; O! de hoogte van de hoogmoed des harten in dit geval. Ik spreek tot u, wien de troost en genade eigen is en zeg: Brengt omlaag die trotse geesten, het is niet, omdat u niet kunt, maar omdat u niet wilt, daar staat, Jes. 61:3 dat God het gewaad des lofs bereidt voor een benauwden geest. Als de Heere de ziel bereidt en verootmoedigd ziet, zo schenkt hij haar een gevoeglijken troost; hij bereidt een vertroosting, zo bekwaam als het wezen kan en evenwel wil de ziel ze niet aannemen, noch daarmede verwarmd en verkwikt worden. Het is hiermede als met een eigenzinnig kind dat, wanneer zijn vader hem een kledingstuk heeft bereidt, het welk gepast voor hem is, het niet wil aantrekken en, omdat het juist deze of genen strik niet heeft, het weg werpt. O, welk een hoogmoed des geestes! Voor zulk een kind past de roede. Evenzo is het, als de Heere het kleed van vreugde bereidt, u wilt het niet aandoen, noch de troost, die aangeboden wordt, ontvangen en zo zwellen uw harten.

Tweede stuk van het derde deel.

Nu kom ik tot het laatste punt in dit werk van verootmoediging en dat is het hoogste van alle. De verloren

zoon hardt het niet uit tegen zijn vader en zegt niet: Nu ben ik wedergekomen en zo ik de helft van de regering in het huisgezin mag hebben, zo ben ik tevreden met u te leven. Nee, hoewel hij tevoren daar niet wilde blijven, zo is hij nu tevreden de minste in huis te zijn. O, zegt hij, ik heb het ergste verdiend, maar zo iemand mij eens wil helpen in het huis en mij maar over de dorpel halen, al mocht ik maar de ketels schuren of enig slavenwerk doen, ik zal er nooit weer uitgaan. O dat ik er eens kon inkomen! Alsof hij gezegd had: U, die niets genoegzaam rekent, zo u de bitterheid der verdrukking had gesmaakt, gelijk ik gedaan heb, u zou blijde zijn, het minste te hebben in eens vaders huis. Komt, allen u dronkaards en overspelers, u wilt alleszins van God en van Zijn genade afgaan, maar ik zeg u: Zo u ontsteld waart geweest als ik, u zou zeggen: Het is goed, in des vaders huis te zijn en het is goed, zich op enige conditiën aan de Heere over te geven.

Gelijk het is met deze verloren zoon, zo staat het met iedere ziel, die waarlijk vernederd is onder het gevoel van haar eigen snoodheid. Als de ziel ziet dat geen plichten haar consciëntie geruststellen, noch de vergeving van haar zonden verkrijgen, zo komt zij thuis en is tevreden, niet met te zeggen: Indien ik eer en verhoging, gemak en vrijheid krijg, zo zal ik de belijdenis des Evangelies opvolgen. Nee, de ziel zegt: Laat mij een armen slaaf en in de gevangenis zijn, laat mij een knecht zijn,

die het zwaarste werk moet verrichten, ik vraag er niet naar, wat ik ook ben, indien de Heere mij maar in genade wil aannemen, Heere, zegt hij, toon mij Uwe genade en ik ben bereid te lijden wat het ook zij. Zo volgt hieruit dan deze lering:

De ziel, die waarlijk verootmoedigd is, is tevreden dat de Almachtige over haar disponere, zoals het Hem goeddunkt.

Het hoogtepunt van deze lering ligt in het woord tevreden; deze spreekwijze omvat meer dan de vorige van onderwerping en dat blijkt uit dit voorbeeld. Neemt een schuldenaar, die alle middelen aangewend heeft, om de schuldheer te ontkomen; eindelijk ziet hij dat hij het proces niet ontgaan kan en hij kan niet dragen, wat tegen hem zal gevonnist worden: zo is dan de enige weg dat hij kome en zich in de handen van zijn schuldheer levere. (waar niets is, daar verliest de keizer zijn recht). Maar gesteld, de schuldheer behandelt hem hard, eist het uiterste en werpt hem in het gevangenhuis. Nu, tevreden te zijn dat hij de hardste behandeling onderga, is een zware zaak, dit is een hogere trap, dan zich aan te bieden. Zo mede in het geestelijke, als de zondaar zich aangeboden heeft en hij ziet dat Gods schrift tegen hem is uitgekomen en het geweten, zijnde Gods stedehouder, komt, om hem onder de straf te brengen en hij is niet bij machte, het vonnis te ontwijken, noch het te dragen, zo onderwerpt hij zich en zegt: Heere, waar zal

ik heengaan? Uw toorn is zwaar en onvermijdelijk. Ja, wat de Heere ook eist, de ziel legt de hand op de mond en gaat tevreden en vergenoegd henen, niets tegen de Heere hebbend te zeggen. Dit is de natuur van de lering, die wij nu zullen verhandelen en tot betere opening daarvan zal ik drie dingen aantonen:

Eerst: welke de gedraging van de ziel is, in dit werk van tevreden te zijn. Broeders, dit zijn zaken van groot gewicht, waarvan ik wilde dat eenieder kennisnam.

Ten tweede: welke de gedraging des Heeren is of de beschikking Gods, waarmede de ziel moet tevreden zijn.

Ten derde: welke de reden is, waarom de Heere wil dat het hart zo laag bukt en onder Zijn bevel staat, want, hoezeer ook des Heeren werk verborgen is in andere dingen, nochtans alle zielen, die ooit tot Christus kwamen, en die ooit tot Christus zullen komen, moeten dit werk in zich hebben en het is onmogelijk dat het geloof in de ziel zoude zijn, tenzij dit werk er eerst is, om de weg voor het geloof te banen.

Vooreerst: Hoe zal een mens weten, of zijn ziel zo tevreden is? Deze gestalte des harten openbaart zichzelf in drie bijzondere daden.

1. U moet bedenken, wat ik u gezegd heb dat de zondaar besloten was, zich aan God over te geven, zich aan Zijn macht en welgevallen te onderwerpen en om

genade te bidden. Nu, de ziel, die waarlijk verootmoedigd is, hoewel zij genade zoekt, ziet nochtans zo veel verdorvenheid en onwaardigheid in zichzelf dat zij zich onbekwaam erkent tot de genade. Zij kan de toorn Gods niet ontgaan, en ook kan zij die niet dragen, daarom zegt ze: O, genade, genade, genade, Heere! Hoe? zegt de Heere, ik had gedacht dat uw eigen plichten en gebeden genade verworven zouden hebben. O nee, zegt de ziel, het is alleen genade, die mij moet redden en verkwikken, maar mijn snoodheid is zodanig dat ik niet bekwaam ben tot de minste genade en gunst en zodanig is de boosheid van dit mijn ellendig hart dat, hoedanig ook de grootste plagen zijn, ik die alle waardig ben, al zijn ze nog zo onverdraaglijk. En alle oordelen, die God gedreigd en voor de duivel en zijn engelen bereid heeft, behoren alle tot deze mijn ellendige ziel, want ik ben in waarheid een duivel, alleen bestaat hierin het onderscheid dat ik nog niet in de hel ben. En och! zegt de ziel, indien de duivelen dergelijke hoop en middelen en verdraagzaamheid genoten hadden als ik, ik kan niet anders denken dat zij dan beter geweest zouden zijn dan ik ben.

Dit is hetgeen de ziel beschaamt in al haar droefenis en haar doet zeggen: O, die zoete vertroosting en kostelijke beloften, welke ik gehad heb en die de Heere Jezus mij gedaan heeft! Hij is zo menige keer aan mijn hart komen kloppen en heeft gezegd: Komt tot mij, u afkerige

kinderen, keert weer, keert weer! waarom wilt u sterven? O, die genade, welke mij gevolgd heeft van mijn huis tot mijn wandelplaats en daar heeft de genade mij aangesproken en van daarnaar mijn binnenkamer en daar heeft de genade mij aangezocht en in mijn nachtedachten, als ik ontwaakte, boog zich de genade voor mij op de knieën en bad mij, om mijn snode weg te verlaten. En nochtans weigerde ik, genade te ontvangen en wilde mijn eigen wil doordrijven, hadden de duivelen maar zulke hoop en zulke aanbiedingen van genade gehad, zouden zij, die nu sidderen wegens het missen van genade, dezelve graag aangenomen hebben.

Hoe, zegt de ziel verder, zoek ik genade? Zal ik spreken van genade? Helaas! Zal ik genade zoeken, daar ik ondertussen die zo klein geacht en versmaad heb? Wat! Ik genade? De minste van Gods weldadigheden zijn te goed voor mij en de zwaarste van Gods plagen zijn te gering voor mij. Ja de zondaar vindt geen eind in het pleiten tegen zichzelf en daarom spreekt hij aldus en zegt dat God niet meer tegen hem doen kan, dan hij verdiend heeft; maar dit is ook zeker, hij acht dat God niet meer hem kan opleggen, dan hij waardig is. Ja, het is zeker, de ziel kan zo veel niet dragen noch lijden als zij verdiend heeft, als God met haar naar recht wil te werk gaan. Want voor een zondaar, die recht wil handelen en zijn kwaad nauwkeurig wil herinneren, is het gemakkelijk, al zijn gruwelen op te tellen en hij spreekt bij zichzelf

aldus: Ik heb niet minder dan de eeuwige verdoemenis verdiend, want de bezoldiging van alle zonde is de dood, als begaan zijnde tegen een oneindige Majesteit en tegen een Goddelijke gerechtigheid en wat verdienen dan alle deze mijn zonden, bedreven tegen het licht van Gods Woord, tegen alle bestraffingen, tegen al de beschuldigingen der consciëntie en tegen al de geboden Gods? De hel is te goed en tienduizend hellen zijn niet genoegzaam om zulk een booswicht, als ik ben, te pijnigen.

Het is waar, ik heb gebeden om genade, maar hoe? Ik genade? Ik schaam mij, die te verwachten en met welk een hart kan ik deze genade verwachten, die ik onder mijn voeten vertreden heb? Zal het bloed van Christus mijn hart reinigen dat bloed, hetwelk ik onder mijn voeten vertreden en als iets onheiligs geacht heb? Toen de Heere mij aangezocht heeft, waren Zijn wonden bloedende, Zijn zijde was vloeiende van bloed en het vreselijk geroep van: Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten? kwam in mijn oren. Evenwel, deze Christus heb ik geringgeacht en Zijn bloed als niets geschat. Kan dan Christus' bloed mij enige dienstdoen? het Is waar, ik verzoek genade, maar hoe meen ik enige genade te ontvangen? Al de pilaren van de kerk kunnen getuigen, hoe menigmaal mij genade en barmhartigheid is aangeboden, maar ik heb die geweigerd; daarom, hoe kan ik bidden om enige genade? En gelijk

de Schrift zegt: Zij zullen hun zonde aanzien en erkennen hun wegen en oordelen zich waardig, verdoemd te worden, zo belijdt de ziel dat ze niets goeds waardig is. Zij is Gods liefde, noch Zijn zorg, noch enig ander voorrecht waardig; alleen belijdt ze dat ze een walging van zichzelf heeft. Ze zegt: O, wat is bij mij een hardnekkigheid, snoodheid en verkeerdheid. Hoe? Ik genade? Ik ben die niet waardig, alleen ben ik waardig, voor eeuwig verworpen te worden, gelijk de profeet Ezechiël zegt, hoofdst. 16:63, Opdat u het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uwen mond opent wegens uw schande. Dat is, zij zullen het kwade gedenken dat zij bedreven hebben en des Heeren vriendelijkheid en genade, die zij tegengestaan hebben, zij zullen beschaamd worden en hun monden niet meer openen. Zo hier ook, des zondaars tong kleeft aan zijn gehemelte en hij zegt: Ik gedenk aan mijn kwaad en schaam mij, enige genade te wachten; ik zocht tevoren barmhartigheid, maar nu zie ik dat ik die onwaardig ben en dat ik al de oordelen, die God over mij kan uitstorten, waardig ben. Zijn ziel belijdt van harte dat hij meer verdiend heeft, dan God over hem zal brengen, want zo God al Zijn toorn over hem zoude uitgieten, zo zoude Hij hem oneindig moeten maken, om Zijn oneindige toorn te dragen en daarom legt de Heere alleen zo veel op hem, als hij bevatten kan.

2. De ziel erkent de billijkheid van Gods handelingen, al zijn ze ook zeer scherp; de zondaar belijdt dat hij is als leem in de handen van de pottenbakker en de Heere mag met hem handelen, gelijk Hij wil. Ja, de ziel wordt gedreven tot verwondering over des Heeren lankmoedigheid dat Hij zo lang uitstel aan hem heeft believe te geven, en dat God hem van voor Zijn aangezicht niet verworpen en reeds lang ter helle verwezen heeft. Dit is de gestalte van de geest, die de arme klagende kerk had, Klaagl. 3:22, Het zijn de goedertierenheden des Heeren dat wij niet vernield zijn dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben. Wanneer een ellendige dronkaard ziet, hoe hij in de herberg tegen God en Zijn waarheid uitgevaren heeft en hoe hij aanslagen tegen de Heilige heeft gemaakt, zo verwondert hij zich dat God zulk een booswicht zo lang kon verdragen en dat de aarde hem niet levend verzwolgen heeft. En als de Heere het hart van een overspeler of overspeelster verootmoedigd heeft, zo begint die aldus bij zichzelf te denken: de Heere zag al de zonden, die ik bedreven heb en al mijn verlokkingen tot deze zonde en mijn lust daarin. Dan staat de ziel verwonderd dat Gods gerechtigheid zulk een monster ooit heeft kunnen verdragen en dat Hij hem niet te schande maakte in zijn brandende lusten en hem niet ter helle wierp. Och! zegt hij, is het, omdat Zijn genade niet ophoudt dat mijn leven al over lang niet heeft opgehouden? Ja, de ziel

besluit dat de Heere haar met recht niet zou behouden, gelijk Nehemia zegt: Maar U zijt rechtvaardig in alles, wat ons overkomen is, want U hebt trouwelijk gehandeld, maar wij hebben goddelooslijk gehandeld, Neh. 9:33. Alsof hij wilde zeggen: het Is recht dat een iegelijk zou liggen onder zijn eigen last en daarom moogt U ons met recht veroordelen; ja, de ziel zegt dat God in gerechtigheid niet kan nalaten, haar te plagen, zo veel ze kan bevatten, gelijk Daniël zegt: Daarom heeft de Heere over het kwade gewaakt, en Hij heeft het over ons gebracht; want de Heere, onze God, is rechtvaardig in al Zijn werken, die Hij gedaan heeft, dewijl wij Zijner stem niet gehoorzaamden, Dan. 9:14 (Hij spreekt daar van de zeventigjarige ballingschap). Zo zegt de ziel: Omdat de Heere heilig en rechtvaardig is, zo straft Hij niet alleen, maar Hij kan niet nalaten te straffen en daarom rechtvaardigt hij de Heere in al de plagen, die hem ooit kunnen opgelegd worden.

En hierdoor is het dat de ziel nooit enigerlei murmuringen of oprijzingen des harten tegen de handeling des Heeren wil aanhouden, veel minder zal zij het uitbrengen tegen de Heere. Maar hoewel de natuur en de verdorvenheid zich somtijds roert en het hart wil murmureren tegen de Heere en zeggen: Waarom doet de Heere also en waarom zijn mijn gebeden niet beantwoord? Zulk een ziel is vernederd en zulk een is getroost geworden en waarom ik niet zowel als die? Nochtans,

als iets dergelijks in het hart ontstaat, zo onderdrukt hij die snode gedachten en vernedert zich voor de Heere, zeggende: Gesteld, God wil (gelijk de apostel zegt, sprekende van de verwerping van sommigen en van de aanneming' van anderen) mijn gebeden niet horen en mijn consciëntie niet bevredigen, noch mij enige genade bewijzen, welnu, ik heb het mijn en de Heere doet mij; snode hellewicht, geen onrecht; ik heb mijn zonde en mijn schande, de toorn Gods is mijn deel en de hel is mijn plaats.

Nu komt de ziel God vrij te spreken in al Zijn voorzienigheden en zegt: Het is recht bij God dat al de gebeden, die uit dit onreine hart voortkomen, zouden verfoeid worden en dat al mijn arbeid in heilige oefeningen nooit zou worden gezegend, want ik heb allerlei bijoogmerken in al mijn verrichtingen gehad. Ik ben het, die gezondigd heb tegen alle bestraffingen der consciëntie en tegen beter weten in en daarom is het recht dat ik deze schrik des harten met mij draag tot mijn graf. Ik ben het, die de genade misbruikt heb en daarom is het billijk en recht bij God dat ik met een pijnigenhet geweten naar de hel ga. O dat ik, zo ik in de hel kom, een hart mocht hebben, om Uw Naam daar te verheerlijken en te rechtvaardigen, zeggende: Nu lig ik in de hel onder Uwe verdoemde schepselen, maar de Heere is rechtvaardig en voor eeuwig te prijzen in al Zijn handelingen, en ik ben met recht verdoemd.

3. Hierdoor wordt de ziel gerust en neergezet onder de zware hand Gods in die hulpeloze staat, waarin zij is, zodat de zondaar hiertoe komt dat hij de slag ontvangt en onder de last ligt en gerust en geduldig weggaat: hij is tevreden en zegt niet één woord meer. O! dit is een hart dat goud waard is; hij rekent Gods handeling en Gods weg de bekwaamste en tijdigste van alle. Och! zegt hij, het is recht dat God verheerlijkt wordt, al word ik voor eeuwig verdoemd, want ik verdien het ergste: wat ik ook heb, het is het loon van mijn eigen werken en het eind van mijn eigen wegen; indien ik verdoemd word, heb ik het te wijten aan mijn hoogmoed, mijn hardnekkigheid, mijn eigenzinnigheid en al mijn snode verdorvenheden. Wat zal ik tegen de Heere murmureren, omdat Zijn toorn en Zijn grimmigheid zwaar op mij drukt? Laat mij tegen mijn zonden murmureren, die de Heere veroorzaakt hebben, alzo te doen; laat mij murmureren tegen mijn snoodheid, welke deze adders in mijn boezem heeft gevoed. Zal ik onrustig zijn en tegen de Heere murmureren, omdat deze schrik des harten mij kwelt? Och nee, laat mij de Heere loven en niet één woord tegen Hem spreken, maar laat mij tegen mijn zonde murmureren, gelijk David zegt: Ik ben verstomd; ik zal mijnen mond niet opendoen, want U hebt het gedaan, Ps. 39:10. Zo spreekt de vernederde zondaar ook en als het vonnis der verdoemenis nu op hem nederdaalt en God hem, om zo te spreken, uit Zijn gunst

schijnt te werpen, dan zegt hij: Ik beken: God is rechtvaardig en daarom loof ik Zijn Naam en buig mij onder Hem, maar de zonde is de oorzaak van al de ellende, die over mij gekomen is. De heilige profeet Jeremia, sprekende van de grote ellende, die over het volk Gods is gekomen, zegt: O! wee mij over mijn breuk! mijn plage is smartelijk, maar ik zeide: Dit is immers een krankheid, die ik dragen moet. Dit is de gestalte van een hart, het welk waarlijk verootmoedigd is, het is tevreden, alles op zichzelf te leggen en zo gerust te zijn, zeggende: dit is mijn wonde en ik moet ze dragen, dit is droefenis en ik wil die lijden. Zo ziet u, welke de gedraging van het hart is in deze tevredenheid: bedenkt dit, want het is van groot belang.

Maar ten andere: Welke is de handeling des Heeren, waarmede de ziel tevreden moet zijn? Ik antwoord: De gedraging des Heeren omtrent de ziel in dit opzicht openbaart zich in twee dingen.

Eerst: in hetgeen Hij wil doen aan de ziel en ten andere in de wijze van Zijn handelen en het hart moet met die beide zaken tevreden zijn. Soms wil het hart wel een zaak dragen, maar de wijze ervan doodt het, maar God zal een zondaar op Hem doen wachten om genade en hem wederom en wederom doen bidden. En de zondaar zal met de strengste van Gods handelingen tevreden zijn en hij is nog blijde dat hij zo behandeld wordt.

a. Hetgeen de Heere wil doen aan de ziel bestaat in twee zaken.

De eerste zaak, die God aan de ziel wil doen en waarmede zij tevreden moet zijn, is dat de zaligheid en het geluk en de aanneming van 's mensen persoon nu niet meer in 's mensen eigen handen moet zijn, noch in zijn eigen vermogen: de Heere heeft de staf uit zijn hand genomen en de zaligheid moet niet meer in zijn macht zijn. Eer de ziel hiertoe wil buigen, is zij wonderbaar trots. Toen Adam in de staat der rechtheid geschapen werd, stelde de Heere een schoon kapitaal in zijn hand, waarmede hij voor zichzelf mocht handelen en hij had vrijheid van wil en kracht van genade, zodat hij de gunst van God kon verkrijgen door hetgeen hij kon doen. Maar toen Adam trouweloos was geworden omtrent datgene, wat God hem had toevertrouwd en omdat hij het hem toevertrouwde verloren had, zo nam de Heere alles van hem en nu zal niets in of van hem meer zijn in het stuk van rechtvaardigmaking of aanneming als iets verdienende. Adam kon in de staat der rechtheid genade geëist hebben van God uit kracht van een verbond, maar nu zal Adam niets meer in zijn eigen macht hebben en zal hij zijn rechtvaardigmaking en aanneming niet in zichzelf, maar in een ander, namelijk Jezus Christus hebben. Zodat de reden, waarom een ziel gerechtvaardigd en bij de Heere aangenomen wordt, enkel in een ander en niet in haar zelve is, het is een

grote zaak, het hart hiertoe te buigen dat de ziel niets zie in haar zelve, maar alles in en door Christus moet hebben.

Twee Schriftuurplaatsen zijn er, die hiertoe wonder nuttig zijn en daarin zult u de groten hoogmoed van het menselijk hart zien. De een is Romeinen 9:30-32. De Joden en heidenen zochten de rechtvaardigheid dat is: hoe zij voor het aangezicht Gods aanneming en rechtvaardigheid zouden vinden. De Joden zochten die door de werken der wet dat is in zichzelf, door hun offeranden, wassingen en dergelijke zaken en zij dachten dat deze hen voor het aangezicht Gods zouden vrijstellen, maar de tekst zegt: Israël, die de wet der rechtvaardigheid zocht, is tot dezelve niet gekomen dat is: de Joden hebben die niet bekomen, omdat zij die zochten niet uit het geloof, maar in en van zichzelf, als uit de werken der wet en daarom kwamen zij er nooit toe. Maar de andere plaats: Romeinen 10:2-3 is zeer krachtig, alwaar de apostel zegt: Ik geef hun getuigenis dat zij een ijver tot God hebben, maar niet met verstand. Want alzo zij de rechtvaardigheid Gods niet kennen, en hun eigene gerechtigheid zoeken op te richten, zo zijn zij der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen. De oorzaak, waarom iemand door God vrijgesproken wordt, is niet wegens iets dat hij heeft of doet, maar het is wegens eens anders gerechtigheid. En let wel, de tekst zegt: dat zij, hun eigene gerechtigheid zoekende op te richten,

zich der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen hebben. Hier is dit opmerkelijk: zij dachten hun eigene gerechtigheid op te richten dat is hun eigen plichten, diensten, gaven en bekwaamheden en omdat zij dachten, aangenomen te zullen worden wegens hetgeen zij deden, zo onderwierpen zij zichzelf niet. Onderwerping is een punt van buiging en dat te missen is schrikkelijke hoogmoed; het is wonderbare, duivelse hoogmoed dat iemand zijn eigene gerechtigheid oprichtend, daardoor meent aanneming, verzoening en vergeving bij God te zullen vinden. Zodat nu de ziel niets is en de Heere zegt tot haar: U zult al uw dagen in gescheurde klederen gaan, opdat Christus uw gerechtigheid zij; u zult een dwaas zijn, opdat Christus uw wijsheid mag wezen en u zult zwak zijn, opdat Christus al uw sterkte zij en ik zal u doen onderworpen zijn aan de gerechtigheid van Christus. Ja, de Heere zegt verder: Indien u meent, aanneming te vinden en gerechtigheid te zullen verwerven door hetgeen u doen kunt, zo gaat heen en brengt al uw gebeden en plichten bij elkaar en ziet, of zij alle tezamen mijn volmaakte wet der gerechtigheid kunnen beantwoorden en aan mijn gerechtigheid voldoen. Aldus is de Heere gewillig, een mens te ontledigen van zichzelf en dit is een wonderlijk werk van de geest, als het hart tevreden is, te zijn wat God wil en niets van zichzelf te hebben, onwetend, zwak en gering te zijn en alles van Christus te hebben. Dit is opmerkelijk: elk zou graag

iets medebrengen, en als wij in dit alles dood en ledig zijn, als wij niets in ons vinden, zo zijn wij gereed, te zeggen: Indien ik deze en die gestalten des harten had, zo zou de Heere mij aannemen, maar omdat ik ze niet heb, zo zal de Heere mij verwerpen. Wat is dat anders, dan de verdiensten van 's mensen gaven en plichten te verhogen? Daarom is het dat de Heere de ziel hiertoe wil brengen dat ze tevreden is, gerechtvaardigd te worden, niet wegens hetgeen zij heeft, maar door iets in een ander, boven wat zij doen kan, om zich van de hemel en de gelukzaligheid te verzekeren. Hierom zegt de apostel, Rom. 4:5: Dengene, die niet werkt, maar gelooft in Hem, die de goddeloze rechtvaardigt wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid. Dit is onze natuur: wij zouden graag samen met Christus de zaligheid verkrijgen en iets hebben van onze eigen verdienste (om onze aanneming bij God te verkrijgen) zo wel als Jezus Christus, in het stuk van de rechtvaardigmaking. Maar de Heere wil het hart hiertoe brengen dat het zal komen als een snode, goddelozen verrader, opdat de Heere de zondaar in Christus rechtvaardige. Waarom durft een arm zondaar somtijds tot Christus niet komen en tot Hem op te zien om genade? Wel, hij is het niet waardig. Maar zijt u niet tevreden, uw onwaardigheid te zien? Ja, zegt u, maar ik zie zulk een hoogmoed, zulke afgetrokkenheid en zulke verdorvenheid in heilige plichten dat ik niet naar Christus om genade durf gaan. Indien dit u tot

last is en u tevreden zijt, daarvan gered te worden, zo heeft Christus genade voor u bereid en u moogt die nemen; de Heere zal u nu doen weten dat u niet aangenaam zijt wegens dat u waardig zijt, maar door Christus. De Heere rechtvaardigt de goddeloze.

De tweede zaak van des Heeren schikking, waartoe Hij de ziel brengt, is deze: Gelijk de ziel moet uitzien naar een ander om hetgeen zij niet heeft, zo moet zij in de tweede plaats tevreden zijn, te nemen hetgeen een ander, namelijk Gods genade, wil geven, niet hetgeen de ziel het beste dunkt, maar wat de genade het beste voor haar acht. Nu, ziet deze gezegende gestalte des harten in drie bijzonderheden.

A. De ziel is tevreden; dat de genade zal weigeren, wat zij wil aan haar en zij is vergenoegd met al, wat de genade weigert. Indien de Heere haar gebeden niet wil horen, indien de Heere haar wil verwerpen, omdat zij des Heeren goedertierenheid verworpen heeft en indien de Heere haar in die ellendige en verdoemelijke staat wil laten, waarin zij zichzelf gebracht heeft door haar hardnekkigheid, de ziel wil niet tegenspreken en murmureren, hoewel ik beken dat het hard en verdrietig is en het duurt lang, voordat de ziel aldus gesteld is, nochtans: het hart dat waarlijk vernederd is, is tevreden, zonder murmureren de staat van verdoemenis te ondergaan, omdat de zondaar inziet dat hij deze

ellende en verdoemenis over zichzelf gebracht heeft. Met één woord: de ziel ziet dat ze niets van Gods handen verdient, en daarom is zij tevreden, zo God haar iets weigert en het gaat met de ziel in dit geval gelijk met David: 2 Sam. 15:25-26, waar deze zegt (ziet, hoe gewillig hij opneemt al wat de Heere hem zal verlenen): Breng de arke Gods weer in de stad; indien ik genade zal vinden in des Heeren ogen, zo zal Hij mij wederhalen, en zal ze mij laten zien, mitsgaders Zijn woning; Maar indien Hij also zal zeggen: Ik heb genen lust tot u; zie, hier ben ik, Hij doe mij, zoals het in Zijn ogen goed is. Gelijk het met David was ten opzichte van een tijdelijk koninkrijk, zo is het met de ziel ten opzichte van genade; de ziel zegt: indien er enige genade voor mij, arm, opstandig schepsel, is, de Heere zie dan in genade op mij neer, maar indien de Heere zal zeggen: U hebt de verdoemenis op uzelf geladen, daarom zal ik u er in laten, zo zegt de ziel: Zie, hier ben ik, de Heere doe met mij, wat Hem behaagt.

Maar misschien zijn er, die deze tegenwerping maken. Behoort de ziel zo tevreden te wezen dat ze in deze verdoemelijker staat gelaten wordt?

Tot antwoord hierop diene dat deze tevredenheid twee dingen bevat en zij in tweeërlei zin kan genomen worden.

Eerst: Tevredenheid geeft somtijds niet anders te kennen dan een vleselijke zorgeloosheid en een

onbekommerdheid over 's mensen staat, die zodanig is, vraagt naar zijn eigen ziel niet, wat zij is, noch wat zij heeft, noch wat van haar worden zal. Dit is een vervloekte zonde en deze vergenoegdheid is niet anders dan een verregaande achteloosheid, ja, het is een voorloper van de verdoemenis voor die mens, die deze zonde aan de hand houdt. De ziel, die waarlijk verootmoedigd en vernederd is, kan, ja durft zo in koelen bloede niet spreken. Deze tevredenheid wordt hier echter niet bedoeld en het is niet geoorloofd, aan deze plaats te geven, want het is zeker: de ziel zal op deze wijze nooit zalig worden; God wil maken dat de mens de genade hoog acht en dat hij er over bekommerd zij, eer hij ze heeft.

Maar ten andere: De ware tevredenheid, welke wij bedoelen, is een kalmte van de ziel, die niet murmureert tegen des Heeren beschikkingen omtrent haar en deze vergenoegdheid is altijd vergezelschap met het gezicht van 's mensen zonde en naar God om genade te gaan. De ziel, die aldus tevreden is dat God over haar naar Zijn welbehagen beschikt, gebruikt alle middelen en behulpzels, welke haar nader tot God kunnen brengen, maar indien de genade zal weigeren te geven, de ziel is vergenoegd en berust erin. Dit kan iedere ziel, die waarlijk vernederd is, hebben en zij heeft het enigermate, maar u moet alles niet laten gaan, zoals het wil, nee dat is een vervloekte ongestalte des geestes, die u

moet haten als de hel zelf. Maar deze vergenoegheid is gesteld tegenover het murmureren tegen de Almachtige en daartoe geraakt iedere vernederde ziel, al wordt het zo duidelijk niet gezien. Het is hiermede als met iemand, die gevangen zit wegens diefstal en over wien het vonnis des doods geveld is, hij behoort het gebruik der middelen, om zijn leven te behouden, niet te verzuimen, maar indien hij geen vergiffenis kan krijgen, zo moet hij niet tegen de rechter murmureren, omdat deze hem veroordeelt en zo doende niets tegen de Wet verricht. Deze dief behoort middelen te gebruiken tot het krijgen van pardon; maar indien hij het niet bekomen kan, zo moet hij tevreden zijn met zijn rechtvaardige veroordeeling. Zo ook in het geestelijke, wij dienen niet zorgeloos te zijn in het gebruik van alle middelen, maar wij moeten steeds genade bij God zoeken en nochtans behoren wij tevreden te zijn met al, wat de genade zal weigeren, omdat wij de minste gunst niet waardig zijn. De ootmoedige ziel spreekt aldus bij zichzelf: Mijne eigen zonden en gruwelen hebben mij in deze verdoemelijke staat, waar ik in ben, gebracht en daarenboven heb ik de genade verzuimd, welke mij daaruit had kunnen brengen; waarom zou ik dan tegen de genade murmureren, hoewel zij mij genade weigert? En indien de genade mij laat in die ellendige staat, waarin ik mij gebracht heb, zo heb ik slechts het loon van mijn eigen werken. Let hier wel op deze sluitrede: Die niet

gewillig is, de vrijheid van de loop der genade te erkennen, dezelve is niet waardig, ja niet bekwaam, om enige genade te ontvangen, maar de ziel, die niet tevreden is dat de genade haar weigert datgene, wat zij wil, die geeft geen plaats aan de vrijheid van des Heeren genade en barmhartigheid en daarom is die ziel niet bekwaam tot genade. Ik besluit dit alles aldus: Oordeelt bij uzelf, of dit niet een ijselijke hoogmoed des harten is dat de zondaar murmureert, omdat de Heere de genade niet wil bedelen, zoals de ziel wil of: de zondaar meent dat hij genade verdiend heeft en daarom is hij toornig op God, omdat hij de genade niet heeft of anders acht hij zich wijzer om over de genade te beschikken dan God. Dit zijn bewijzen van een trots hart, hetwelk nog niet tot genade bekwaam is; ja, indien dit in het hart is en het hart geeft zich hierin toe en blijft in deze ongestalte, die ziel kan geen genade ontvangen.

Maar zullen misschien sommigen tegenwerpen: Kan een mens deze gestalte des harten gevoelen dat hij tevreden is dat de genade hem in de hel zou werpen? Bevinden Gods heiligen dit en kan iemand dit in zijn hart gewaarworden?

Hierop antwoord ik: vele dienstknechten Gods zijn hiertoe gekomen en hebben de eenvoudigheid van haar ziel, in hiermede tevreden te zijn, open gelegd, maar de heimelijke weg der ziel is hier zeer verborgen en het is moeilijk, die te vinden en deze gestalte des geestes

duidelijk te onderkennen. Maar de beste weg, om bekwaam te zijn, dit te onderkennen, is deze zo wanneer u te die einde kennisneemt van deze drie dingen:

I. Dat de ziel uit haar natuur niet anders kan dan haar eigen behoudenis begeren: dit is een regel, die God in het schepsel gedrukt heeft, en daarom moeten wij niet denken dat de natuur verder gaat dan de natuur; ook is het geen fout in de natuur dat ze hiernaar uitgaat.

II. Maar de ziel, aldus verootmoedigd zijnde, kan niet anders als zichzelf opgeven, opdat de Heere over haar beschikke, gelijk Hij wil, ja, al wilde de Heere het verderf over haar brengen.

III. Al vindt de ziel somtijds een heimelijk rebelleren tegen God en een murmureren tegen des Heeren handelingen en al begint de zondaar te zeggen: Dit zijn mijn verdorvenheden, ik zal te eniger tijd omkomen en de Heere schijnt naar mij niet om te zien, zodat de ziel somtijds over Gods voorzienigheid murmureert, nochtans: het hart dat waarlijk vernederd is, murmureert tegen zichzelf, omdat hij zulk een twistend hart tegen des Heeren handelingen met hem heeft. Ja, ik heb er velen gekend in deze toestand, die schier tot wanhoop vervielen, denkend dat ze de zonde tegen de H. Geest gedaan hadden; zo verre dat het hen te ootmoediger heeft doen wandelen voor God, maar ik zeg: Als de ziel deze ongeregeldheid vindt, zo tracht ze die geheel weg te doen en zij durft tegen God niet twisten, ze durft niet

anders dan zichzelf overgeven, en dit is een bewijs dat de ziel tevreden is.

B. De ziel, die tevreden is, neemt er genoeg mee dat de genade van haar weg neme, wat zij wil: vrienden, middelen, rust, vrijheid, goede naam en al, wat het hart het meest liefhad: zij is tevreden dat God haar van dit alles ontbloot. Daarom zullen wij dit bij ervaring en in de praktijk opmerken. De Heere brengt een gebroken zondaar, die lang overstelpt is geweest door het gewicht van zijn verdorvenheden, tot zeer lage ebbe. U zult somtijds een mens zien in de pijniging der consciëntie, zodat de natuur en de natuurlijke bekwaamheden beginnen af te nemen, zijn verstand wordt zwakker, zijn geheugen feilt, zodat nu dezelfde persoon, die tevoren een mens was van grote, rijke gaven en over wiens wijsheid men zich verwonderde en ontzet was, nu als verstandeloos wordt geacht vanwege de schrik zijns harten. Het gaat soms zo ver dat de man zegt: O, mijn vrouw is verdorven en de vader zegt: O, mijn kind! tevoren was het verstandig, maar nu is het een rechte zot. Ja, Gods genade zal een mens niet laten gaan, voordat hij tevreden is, een veracht mens te zijn, opdat hij genade mocht vinden en behouden worden. En de genade zal al die gaven en bekwaamheden van hem wegnemen en hem blijde maken, de zaligheid in een ander te hebben. En in het eind, als God zijn hart wederom

vervrolijkt, zo is hij wijzer en bekwamer dan ooit, zowel tot tijdelijke als tot geestelijke zaken. Hoe kunt u geloven, zegt de Zaligmaker, u, die eer van elkander aanneemt? Zonde, deze handeling Gods zou niemand ooit ten hemel komen. Voor dit werk zei de ziel misschien: Als ik eer, rust, vrijheid en achting mag hebben, zo is het wel, al heb ik nooit een druppel genade, maar de tekst zegt: Hoe kunt u geloven, u, die eer van elkander neemt en de eer, die van God alleen is, niet zoekt? De genade zal u op de knieën brengen, en u zult niet tevreden zijn met de eer van de wereld; nee, nee! de genade zal u tevreden maken, om dwaas te zijn en die eer alleen te nemen, die van God is, al zijt u in de wereld veracht, gehaat en vervolgd. Het is tegen de rede dat de ziel kan geloven tenzij dit in het hart zij. En gelijk de verootmoedigde mens tevreden is dat hem de genade alles zal weigeren en alles zal afnemen, wat zij wil, zo is hij ook tevreden dat de genade gebiedt, wat zij wil, en dat zij bevelen en wetten oplegt, die zij wil. Toen Johannes de Doper kwam, om de weg voor Christus te bereiden en de harten van het volk verootmoedigd waren, zo kwamen de tollenaars tot hem, zeggende: Meester, wat zullen wij doen? En hij zeide tot hen: Eist niet meer, dan hetgeen u gezet is. En hem vraagden ook de krijgslieden, zeggende: En wij, wat zullen wij doen? En hij zeide tot hen: Doet niemand overlast, en ontvreemdt niemand het zijn met bedrog, en laat u

vergenoegen met uw bezoldigingen, Lucas 3:12-14. De vraag is nu niet: Gierigheid en wreedheid, wat zullen wij doen? Nee, de soldaten kwamen nu en zeiden: U zijt onze Meester, de Geest Gods en de Geest der wijsheid is u geopenbaard in het Woord; gebied en beveel wat u wilt en wij zijn tevreden met hetgeen u ons gebiedt. Het verootmoedigde hart is tevreden dat de genade met hem doe, wat zij wil; niet alleen dat de genade hem zal behouden, want in zoverre kan een verworping en een vleselijk huichelaar wel tevreden zijn. De huichelaar is wonder gewillig dat de genade hem zal behouden, maar zijn lusten en verdorvenheden moeten hem steeds beheersen. U zijt tevreden dat de genade u zal verlossen van uw eigenzinnig hart en nochtans moet dat eigenzinnig hart u steeds beheersen en u zijt tevreden dat Christus u behoudt en zalig maakt van uw dronkenschap en sabbatschending, maar deze lusten moeten u steeds overheersen. Een dronkaard, die een gevaarlijke ziekte door overdaad heeft verkregen, is tevreden dat de dokter hem genezen zal, niet, omdat hij zijn dronkenschap wil laten, maar omdat hij zijn gezondheid weer wil hebben en daarom keert hij, wanneer hij weer genezen is, weer tot zijn dronkenschap. En de dief, die veroordeeld is om te sterven, roept om pardon, niet omdat hij wil leven als een eerlijk man, maar omdat hij vrij wil zijn van de strop en daarom gaat hij, als hij in vrijheid gesteld is, weer roven op de openbaren weg: het was

niet uit eerlijkheid dat hij pardon eiste, maar om de vrijheid. Bedriegt u zelf niet: de genade zal u niet behouden, tenzij zij u ook mag beheersen. Hier is een hart dat goud waard is en de Heere verlustigt zich in zulk een ziel, die in de armen der genade valt en tevreden is, alles van de genade te ontvangen en ter beschikking van dezelve te zijn, opdat de genade haar heilige, bestraffere en over haar heerse in alle dingen. Zo is het gesteld met het hart van een waarlijk verootmoedigd zondaar: deze zal zeggen: Goeden God, doe met mij, wat U wilt; overheers deze ziel en neem bezit van mij; alleen doe goed aan een arm zondaar. Indien de Heere hem iets geeft, hij is tevreden en indien de Heere iets wegneemt of iets gebied, hij is ook tevreden. U, die beheerst wordt door uw lusten, denkt hieraan; als de Heere uw zielen heeft wakker gemaakt en gearresteerd, zeggende dat u zo ter helle zult gaan, och! zult u dan roepen: Heere, vergeef deze en die zonden het is waar: ik heb Gods heiligen gehaat en een walg aan hen gehad, maar goede Heere! vergeef deze zonde! Och dat de genade mij zalig wilde maken! Maar dan zal de genade antwoorden en zeggen: Als u uit uw ziekbed zijt, zult u weer uw oude gang gaan; nee, laat hij, die u beheerst heeft, u behouden en redden; ik zal niemand zalig maken, zegt de genade, tenzij ik hem ook mag beheersen.

C. De laatste trap van vergenoegdheid is deze: de ziel is gewillig dat de Heere haar zal bekwaam maken, om te nemen, hetgeen de genade wil geven. Dit is een lagere stap, waartoe de ziel gebracht wordt. De zondaar bezit van zichzelf niets en kan niets eisen van een ander en daarenboven is hij niet bekwaam, om aan te nemen hetgeen de genade wil geven. Daarom is hij niet alleen tevreden dat de genade verleent, wat haar goed dunkt, maar ook dat ze hem kracht zal schenken, om aan te nemen hetgeen de genade geeft. Al heeft de bedelaar, die om een aalmoes komt, geen middelen om zich te helpen en al kan hij niets van de mensen eisen, nochtans heeft hij een hand, waarmee hij de aalmoes, die hem gegeven wordt, aannemen kan. Maar een arme zondaar is tot zulk een lage ebbe gebracht (en dit toont, hoe ledig hij is) dat, gelijk hij ganselijk geen geestelijk goed heeft en ook niets kan eisen, zo is hij daarbij ook niet bekwaam, om het goed aan te nemen dat de genade hem toebrengt. De hand der ziel, waardoor zij de genade aanneemt, is het geloof en de vernederde ziel ziet dat ze even bekwaam is om voor haar zonde te voldoen als te geloven in een Zaligmaker, die voldoen moet en zij kan even goed de Wet onderhouden als in Hem geloven, die de Wet voor haar volbracht heeft. In Joh. 1:12 wordt geloven aannemen genoemd en nu ziet de arme zondaar dat het niet alleen genade en zaligheid is, die hem goed moeten doen, maar ook ziet hij dat, indien

de genade en zaligheid daar werd nedergelegd, mits men geloofde en ze aannam, hij het van zichzelf onmogelijk zou kunnen doen en daarom moet de Heere hem een hand geven, om daarmede aan te nemen. U weet dat de apostel zegt: 1 Kor. 2:14, de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden. En dezelfde apostel zegt evenzeer duidelijk: Het is u gegeven, in Christus te geloven, Fil. 1:29, zodat het geloof een gave is en een arme zondaar is even bekwaam, om een wereld te scheppen, als om genade van zichzelf aan te nemen. Het missen hiervan is de oorzaak, waarom menig mens, die goede voortgang op de weg der zaligheid schijnt gemaakt te hebben, zichzelf misleidt. Menig zondaar is ontwaakt geweest en zijn hart scheen vernederd; de ziel komt in die staat van Christus te horen en meent, de genade aan te grijpen en Christus te aanvaarden door haar eigen kracht, maar zij bedriegt zichzelf en het geloof dat zij droomde te hebben, was niet anders dan verbeelding, een geloof van haar eigen maaksel, nooit was het geformeerd door de Almachtigen Geest des Heeren in de hemel; nooit zag de zondaar dat hij de kracht Gods nodig had, zowel om hem bekwaam te maken om te geloven, als om hem te behouden en daarom was zijn geloof niet van de rechten stempel. Maar de waarlijk verslagen zondaar zegt: Al, wat ik verwacht,

moet van een ander komen en ik ben tevreden, te nemen, wat de genade wil geven en dat mij de genade zal weigeren, wat zij wil. En ik ben tevreden dat de genade in mij zal heersen ja dat de genade mij een hart moet geven, om te geloven en om de genade aan te nemen of anders zal ik nooit geloven. Dus ziet u, waarmede de ziel moet tevreden zijn.

b. Nu zal ik de wijze van Gods handeling met de ziel tonen, want ook daarmede moet de ziel tevreden zijn, gelijk ik u tevoren zeide. De wijze van Gods handeling blijkt in drie bijzonderheden. Eerst: de ziel buigt zich naar de staat, die de Heere wil geven, al is hij nog zo zwaar en moeilijk; zij is tevreden, te komen tot Gods eis, al is die nog zo hard en lastig, gelijk soms, als de mens bevindt dat de zware hand Gods lang op hem gedrukt heeft en dat de scherpe pijlen des Almachtigen diep in hem gestoken hebben. Als hij de hitte van Gods toorn brandende vindt in zijn hart en dat alle zonden, die in een bundel verzegeld zijn geweest (gelijk Job zegt in hoofdst. 14:17), alle in orde voor hem gesteld worden. Ja dat de toorn des Heeren zwaarder dan een berg op hem valt; ik zeg als de arme zondaar zich op deze wijze vervolgd vindt, dus op de hittigste en vreselijkste wijze, zo durft het verootmoedigde hart van God niet wegvlieden, noch tegen de Heere murmureren, maar hij legt zich zachtmoedig onder Hem neder. Hij wil van God niet aflopen, want dat te doen is zijn hoogmoed; ja, hij durft

het niet doen; hij wil met Saul niet gaan naar de tovenares van Endor, noch met Judas tot de strop. Toen de Heere Judas liet zien dat hij onschuldig bloed had verraden en zijn hart daardoor met schrik vervuld werd, zo ging hij niet tot God, maar naar zijn eigen plaats en dat door zijn hoogmoed, dewijl hij niet tevreden was met de scherpe handeling Gods, hoewel hij sprong uit de pan in het vuur, gelijk het spreekwoord zegt en evenzo ging het Kaïn in het land van Nod. Zo mede: als de Heere een armen zondaar heeft wakker gemaakt en deze geruimen tijd daarna zou denken dat hij al een goed eind op een christelijken weg gevorderd is, maar wanneer hij ten laatste gewaarwordt dat hij niet machtig is, de toorn Gods te dragen, maar dat meer ongerechtigheid tegen hem inkomt, zo vlucht hij van God af, verlaat zijn christelijken weg en begeeft zich naar een herberg of tot enig ander snood gezelschap en verhardt aldus zijn consciëntie.

Maar de ootmoedige mens durft also niet doen, maar hij legt zich neder aan Gods voetbank en hij is tevreden, Gods handeling met hem te ondergaan, al was het uiterste grondsop van Gods toorn en zelfs het helse vuur; hij betwist Gods handeling niet, zeggende: Anderen zijn op deze wijze niet verschrikt en waarom ik dan wel? Nee, de ziel keert alles tegen zichzelf en zegt: Waarom spreek ik van anderen? Zij hebben zulk een verkeerd, onrein en hard hart niet, als ik heb. De

verootmoedigde ziel besluit met de Kerk, Micha 7:9, Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd. Zo zegt de ziel: Ik heb zeer zwaar gezondigd, ik ken de zonden van anderen niet, maar ik ken de mijn en daarom wil ik des Heeren toorn dragen, al is hij nog zo ondraaglijk; Heer! geef mij een hart dat ik machtig moge zijn, die toorn te dragen, Als een misdadiger voor de vierschaar komt, zo wacht hij niet anders dan ter dood veroordeeld te zullen worden en als hij nu er af komt met een brandmerk op de hand, het voorhoofd of de schouder, zo is hij blijde en gaat vergenoegd heen, roepende: God behoeft de koning, omdat hij niet anders dan de dood voor ogen had. Zo is het ook met een verootmoedigd en zichzelf verloochenend zondaar; als zulk een ellendige het zwaarste van Gods gramschap op zich voelt rusten en zulke vreemde onsteltenissen, alsof er duizend duivelen in hem waren, zo stelt zich de ziel aldus tevreden en zegt: Waarom murmureer ik zo? En waarom ben ik zo beroerd? Ik mag nog blijde zijn dat ik er aldus afkom, want ik kon heden rechtvaardig in de hel geweest zijn, daarom, gaat de ziel voort: Geloofd zij God dat het niet erger is dat ik in de hel niet ben, ik kon immers al brullende in de hel liggen gelijk duizenden ellendige verworpenen, die geen hoop van genade meer hebben, en daarom wil ik dragen hetgeen de Heere mij oplegt.

Ten andere: Gelijk hij tevreden is met de scherpste handeling, zo is hij ook tevreden ten opzichte van de tijd, hij is tevreden te wachten op genade, al is het nog zo lang. De ogen van de armen mens zijn nu duister geworden van het uitzien naar genade, zijn handen worden zwak, zijn tong kleeft aan zijn gehemelte en zijn hart begint te zinken en schudt binnen in hem in het wachten op genade en goedertierenheid des Heeren. En evenwel vindt hij genade en heeft geen blijk van enige gunst, want God staat van verre; nochtans is zijn ziel daarmede tevreden. Indien een bedelaar een halve dag zou staan wachten op een aalmoes, het zou hem verdrieten, hoewel zulks zijn hoogmoed is. Ziet wat Jesaja zegt: Daarom zal ik de Heere verbeiden, die zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, en ik zal Hem verwachten, Jesaja 8:17. Alsof de arme zondaar zeide: De Heere heeft Zijn aangezicht verborgen, en Zijn liefelijk aanschijn van mij afgekeerd en nochtans zal ik ten hemel zien, zo lang ik een oog heb, om te zien en een hand, om op te heffen. Ik wil nog naar de hemel en naar de Heere zien, die mijn gebeden nog niet verhoort, noch beantwoordt: de Heere neme Zijn eigen tijd, het past mij wel, te wachten en Gods tijd te verbeiden. Weg dan met die verdrietelijkheid en met die onvergenoegdheid der ziel dat, wanneer een ellendig zondaar heeft geroepen en geschreid en geen antwoord krijgt en geen nieuws van de hemel hoort, hij heimelijk van voornemens is,

alles te laten varen. Het is er mee, als wanneer iemand een gewicht opheft, eens en tweemaal en ziende dat het voor hem te zwaar is, laat hij het staan. Zo zijn vele arme schepselen tevreden, alles te laten varen en zij zeggen: waarom zou ik langer op de Heere wachten? Ik heb zo lang gebeden en tot God geroepen, maar vind geen antwoord: waarom zal ik nog langer wachten? Hoe nu? Wie zal er het ergst aan toe wezen? Kan God niet aan Zijn eer komen zonder uw gebeden? Waarom zou u wachten? Wie moet er dan wachten? Moet de koning wachten of de onderdaan? de meester of de knecht? de rechter of de verrader? Ten onder met dit uw trots hart. Een verootmoedigde ziel durft alzo niet doen: zij is tevreden, op Gods genade te wachten en u zult er ook toe gebracht worden, eer God u ooit enige genade zal geven. De ootmoedige ziel zegt aldus: Ik heb zo lang reeds gewacht en de Heere schijnt toornig tegen mijn persoon en mijn gebeden: nochtans wil ik steeds wachten, ja, ik ben blijde dat ik mag wachten. Wat? te wachten op de Heere Jezus Christus en op de genade? Ja, en u moogt er wel verblijd over zijn: koningen en prinsen hebben zo gedaan en welzalig zijn ze, die op genade wachten. Ja, het arm, verbrijzeld hart besluit aldus en zegt: Indien ik mocht nederliggen en het stof lekken al mijn dagen en roepen om genade mijn ganse leven lang, indien mijn laatste woorden mochten zijn: Genade, genade! zo zou het wel zijn, als ik maar voor mijn laatsten snik genade

verkreeg. Och! ik dank God dat ik nog hier mag leven en dat ik in de hel niet ben, gelijk duizenden, die nu wachten op het oordeel en de wraak Gods. Geloofd zij God dat ik nog mag wachten, totdat God op mij nederziet in genade en goedertierenheid.

Eindelijk, ten derde: Als de ziel langen tijd gewacht heeft, is zij tevreden met de minste mate van genade: zij is niet gelijk vele trotse bedelaars, die het te weinig vinden, een kleinigheid te krijgen, als zij langen tijd gewacht hebben. Ziet, van nature zouden wij graag iets hebben, om handel mede te drijven, maar de Heere wil het kapitaal in Zijn eigen hand houden en de verootmoedigde mens is tevreden dat het zo is; hij komt somtijds en God wil niet horen, hij gaat weg, en hij komt wederom, en dan gaat hij hongerig weg en is daarbij wel tevreden. Ziet, hoe de arme Kananese vrouw deed; zij kwam om genade bedelen van onze Zaligmaker en Hij zeide: Het is niet betamelijk, het brood der kinderen de honden voor te werpen, Matth. 15:26. Ja, Heere, zegt ze, ik stem alles toe, wat Ge zegt: ik ben zo snood en zondig als er ooit iemand was, maar, Heere! de hondkens mogen toch eten van de kruimpjes, die van huns Heeren tafel vallen. U weet: de hond moet wachten, totdat zijn meester inkomt en als hij gekomen is, moet hij wachten, totdat hij zijn spijs snijdt en ook krijgt hij de spijs niet van zijn tafelbord; nee, als hij al deze tijd gewacht heeft, krijgt hij niets, dan de kruimpjes. Zo is het

eveneens met een arm zondaar. U moet niet denken dat de Heere naar uw zin zal doen, nee, u moet tevreden zijn met de kruimels van genade en ontferming en zo moet u onder de tafel liggen, totdat de Heere de kruimpjes laat vallen. De verootmoedigde ziel zegt: Laat mijn staat nog zo moeilijk zijn; doe met mij, wat U wil; laat het vuur Uws toorns mij hier als verteren: alleen redt mij hierna maals en laat mij genade vinden. En al is de tijd nog zo lang, zo ik met mijn laatsten snik genade krijg, ben ik tevreden en al, wat U geeft, aanvaard ik dankbaar. De ziel twist met God niet en zegt niet: Waarom is mijn genade niet gegroeid? Waarom ben ik zo en zo niet getroost en verkwikt? Ja, zij ziet uit naar genade en indien zij maar een kruimel genade heeft, is zij getroost en voor eeuwig tevreden. Aldus is het hart zeer laag gebracht.

Nu is verder, ten derde, de vraag: Waarom brengt de Heere het hart zo ten onder? Is dit nodig en wordt het vereist? Ja, het is buiten twijfel niet alleen gewenst, maar zeer nodig dat het zo is. En de reden, ervan is genomen van de natuur van het verbond der genade, het welk dit vereist en zonder hetwelk het verbond der genade voor ons niet kon bekwaam zijn. Want dit is het verbond der genade, gelooft en leeft; de voorwaarde aan onze zijde is geloof, nu, geloof is niet anders, dan een uitgaan van de ziel, om alles van een ander te krijgen, als niets hebbende van zichzelf en daarom zal dit rusten in onszelf niet bestaan met de natuur van dit

verbond. Indien het nu zo ware dat wij niet besloten waren, zo te buigen, en ons door een ander te laten besturen, het is zeker dat wij dan onze harten niet konden uitgebreid vinden, om naar die anderen te gaan, door wiens wijsheid en voorzienigheid wij niet wilden bestuurd en behandeld worden. In onszelf te zijn en uit onszelf macht te hebben in ons zelve, om over iets belangende onze geestelijken staat te beschikken en alles te halen van een ander zijn twee rechte tegenstrijdigheden, die derhalve samen niet kunnen bestaan. De bedeling des levens en der genade in onze handen te hebben, om daarover te beschikken, naardat wij willen, stoot ten enenmale de natuur van het verbond van barmhartigheid en genade in Christus omver.

Want ik bid u, let toch op het grote onderscheid tussen het verbond der genade, waarvan de apostel zo dikwijls spreekt en het verbond der werken dat hij zo dikwijls wederlegt. Het werkverband zegt: Doet dit en leeft; hierin werd Adam geschapen en was hij staande gebleven, hij had geen Zaligmaker nodig gehad. Het genadeverbond zegt: Geloof en leeft dat is: Leeft door een ander, die twee kunnen niet tezamen bestaan in een en dezelfde ziel op een en dezelfde tijd; dezelfde ziel, ie door het verbond der genade behouden wordt, kan tegelijk niet behouden en zalig worden door het verbond der werken. De Heere stelde in de beginne het kapitaal in Adams handen en hij had wijsheid, te

beschikken over leven en zaligheid vanwege de bekwaamheid en het beginsel der genade het welk God hem gegeven had; want hij had volmaakte kennis en volkomen heiligheid en gerechtigheid en door de kracht daarvan kon hij God behagen, de Wet houden en zalig worden in zo te doen en indien hij staande gebleven was, zou hij voor eeuwig zalig geweest zijn en wij allen in hem.

Maar nu wij in Adam gevallen zijn en van al die heiligheid en gerechtigheid, die hij had, zijn beroofd, zo is de zondaar nu niet machtig, de Wet te volbrengen en also genade voor zich te verwerven, noch te voldoen voor hetgeen hij kwalijk gedaan heeft. Een zondaar moet sterven en nochtans kan hij niet voldoen in het sterven; hij is dood in zonden en misdaden en, al de bekwaamheid verloren hebbende, die Adam had, zo moet hij uit zichzelf uitgaan en dewijl het zo is dat niets, wat hij heeft of doet, hem kan zalig maken, zo moet hij tot een ander gaan, opdat die andere voor hetgeen kwalijk is voldoen mocht en opdat hij alle genade, die nodig is, verwerven mocht en dat hij al, wat er te doen is, doen mocht. Nu, hetgeen wij kwalijk gedaan hebben daarvoor heeft Christus voldaan, en hetgeen wij niet doen kunnen dat heeft Christus gedaan: Hij heeft alle gerechtigheid vervuld. Daarom is het dat die twee zo recht tegenover elkander staan: de Wet en het Geloof, de eerste en de tweede Adam. Let op een paar

Schriftuurplaatsen, die tonen dat het verbond der werken en dat der genade in het punt des levens en der genade niet kunnen samen bestaan. In Rom. 11:6 zegt de apostel: Indien het door genade is, zo is het niet meer uit de werken en indien het uit de werken is, zo is het niet meer uit genade. Hij wil hiermee zeggen: Indien een mens door genade zalig wordt, zo kan hij door de werken niet zalig worden. En op een andere plaats, nl. Rom. 4:14, zegt dezelfde apostel: Indien degenen, die uit de wet zijn, erfgenamen zijn, zo is het geloof ijdel geworden en de belofte is te niet gedaan. Dit betekent: Zo iemand, die meent het leven te verdienen door de wet, een erfgenaam is, waartoe is dan het geloof of de belofte nodig? Het is toch de natuur des geloofs, tot Christus uit te gaan en alles van Hem te ontvangen; nu, indien ik genoeg in mijzelf had, zo zou ik Christus niet nodig hebben en het geloof zou te niet gedaan zijn. Uit genade zijt u zalig geworden, zegt de apostel, Efeze 2:8, door het geloof en dat niet uit u. Hij wil zeggen: U zelf en uw werken en alles moet verzaakt worden en al, wat u zijt of doet, is niet verdienstelijk, u moet in uzelf niet gevonden worden, maar in Christus, eer u ooit genade van Christus kunt krijgen.

Daar is niets dat ons zal zalig maken: noch mens, noch engel, noch onze werken, daarom moeten wij tot Christus gaan en indien wij tot Christus om alles gaan en alles van Hem verwachten, zo moeten wij tevreden zijn,

om van Hem in alles bestuurd te worden. Nu, laat mij deze vraag voorstellen: Of u moet tevreden zijn dat God en de genade over u beschikke of tot wiens beschikking wilt u zijn? Wilt u iets anders hebben, benevens de genade, het welk over u beschikke, zo maakt u dat voor u tot een Zaligmaker. Misschien wilt u zich ter beschikking stellen van uzelf en van de genade naar uw eigen zin en zegt: Ik wil genade hebben, zo ik er over beschikken mag: aldus wil een trots hart het graag in eigen handen hebben, maar op deze voorwaarde zult u nooit genade krijgen. Zo is de handelswijze van menige ziel, daarom durven velen hun zaligheid niet toevertrouwen aan Gods vrije gunst, maar zij willen die in hun eigen macht hebben, opdat zij ze mochten ontvangen, als zij willen. Dit is een snood bedrog der mensen, die door de duivel bedrogen en verblind zijn, maar de ziel kan op deze wijze geen genade ontvangen. Immers, hij, die zelf over de genade wil beschikken, zal ze nooit verkrijgen, omdat hij geen genade in zijn eigen macht heeft, om daarover te beschikken, maar hij, die niet tevreden is dat de genade over hem beschikke en dat God naar Zijn welbehagen over hem genade en barmhartigheid beede, zal nooit genade verkrijgen. Met één woord: de genade is enkel in Gods hand en niet in des mensen macht om er over te beschikken. Aldus hebben wij de ziel zo ver gebracht dat ze bereid is voor Christus en voor de genade en barmhartigheid.

Laat ons nu doen, gelijk de reizigers: zij zitten somtijds neder om uit te rekenen, hoeveel mijlen zij gevorderd zijn; zo laat ook ons onderzoeken, wat wij verhandeld hebben. U weet dat ik u twee dingen verhaald heb, die nodig zijn in dit werk der voorbereiding voor Christus, eerst verslagenheid en ten tweede verootmoediging. Eerst brengt God de zondaar tot een gezicht van zichzelf en van zijn zonden, zodat het hart van een armen zondaar nu de volstrekte noodzakelijkheid van een verandering ziet en daarom bij zichzelf denkt: Indien ik hierin berust, zo zal ik nooit God zien met troost dat is de verslagenheid. Nu ziet hij dat hij moet veranderen en hij is er tevreden mede, te veranderen en nu wil hij zich niet meer dronken drinken, noch zijn snode lusten opvolgen, maar begint naar zijn eigen troost te zoeken en te werken en hij gebruikt al Gods instellingen om te zien, wat zij voor hem kunnen doen. Hij gaat tot zichzelf en tot zijn eigen bekwaamheden en vindende daar geen hulp, zo valt hij neder voor de Heere en bidt om genade en to, hij ziet dat hij de genade, zonder welke hij moet verloren gaan, onwaardig is. Hij heeft niets en hij kan niets doen, om de genade te verdienen, maar hij is tevreden dat God over hem beschikt zoals het hem goed dunkt; alleen bidt hij dat de Heere, zo het mogelijk is, aan een arm, verloren schepsel genade bewijze. Nu is de zondaar bereid en bekwaam gemaakt voor Christus, gelijk een ent voor de stam; hij is op het uiterste

gekomen en is zo klein als hij wezen kan. Al zijn bekwaamheid is nu weggenomen, want hij is er niet alleen toe gebracht, om zijn zonden te verzaken, maar ook om zijn eigen gerechtigheid te verlaten en al zijn gaven en bekwaamheden, het welk Adam niet behoefde gedaan te hebben, indien hij in de staat der rechtheid gebleven was. Met één woord: hij is geheel afgebracht van de eerste Adam, want dat is de grote zwarigheid, zodat nu de tweede Adam, Jezus Christus, bezit van hem mag nemen, en voor hem alles in allen zijn, gelijk de apostel spreekt. Nu is de ziel een bekwame stof voor Christus, om op te werken, namelijk, om hem tot een bekwaam vat te maken, om genade en barmhartigheid te ontvangen en als Hij hem tot de genade bekwaam gemaakt heeft, zo zal Hij ze hem geven en als Hij hem genade gegeven heeft, zal Hij die genade staande houden en doen groeien en dan zal Hij ze verwakkeren, kronen en volmaken in de dag van de Heere Jezus Christus en eindelijk zal Hij zichzelf in dit alles verheerlijken. Hier is inderdaad een recht Christen, die Christus in alles vertoont: Christus bereidende, Christus gevende, Christus staande houdende en bevorderende, Christus verwakkerende en Christus kronende. Zo ziet u dat het niet is gelaten aan de vrijheid, maar dat het noodzakelijk vereist wordt dat het hart dus tevreden zij: elk ootmoedig hart heeft dit enigermate, hoewel niet alle zo gevoelig.

De nuttigheden van deze leer zijn tweeërlei. Eerst: voor het volk, om dit te tonen, wat te doen staat. Ten andere: voor de leraars (maar daarvan elders).

De nuttigheden voor het volk zijn vier: eerst tot onder-richting, ten tweede tot onderzoeking, ten derde tot verschrikking en ten vierde tot opwekking.

Eerste nuttigheid.

Eerste nuttigheid tot onderrichting. Eerst: Is het zo dat de ootmoedige ziel zo tevreden is dat ze ter beschikking van de Heere zij, zo besluiten wij dit daaruit dat dege-nen, die de grootste gaven, middelen, plaatsen, bekwaamheden en ereambten hebben, meestal zeer bezwaarlijk tot de Heere Jezus Christus over te brengen zijn. Zij, die aller bezwaarlijkst te verootmoedigen zijn, zijn ook alle bezwaarlijkst te bekeren. Hoe zware zaak is het voor zulken, die gaven, geleerdheid en wijsheid heb-ben of iets, waarop zij van nature hoogmoedig zijn, hoe zwaar, zeg ik, is het voor zulke mensen, behouden te worden. Ik wenste dat hun wegen dit niet getuigden: zij, die het hoogst in gaven en bekwaamheden zijn moeten inkomen door de enge poort en oordeelt, wat een moei-lijk werk dat is en daarom is het voor hen zo zwaar, tot de Heere Jezus Christus over te komen. Verootmoedi-ging is de ontlediging van de ziel, van al, wat ze heeft en dat haar doet opgeblazen zijn. Het hart moet nergens in verheugd zijn, noch op iets rusten, maar alleen buigen

voor de Heere Jezus, om tot Zijn beschikking en keuze te zijn en nu zijn de gaven en bekwaamheden grote steunsels en pilaren voor het hart van een vleselijk mens, om er op te rusten en zich op neder te stellen en er enig goed van te verwachten en als het hart op zulke pilaren als deze zijn gevestigd is, zo zal het Woord Gods bezwaarlijk iets op dat hart vermogen. De profeet Jeremia wist dat wel en daarom zeide hij: Ik zal gaan tot de groten, en met hen spreken, maar zij hadden tezamen het juk verbroken, en de banden verscheurd, Jerem. 5:5. En de Zaligmaker bewijst het, want toen de rijke jongeling tot Christus kwam en zeide: Goede Meester! wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe? zo antwoorde Christus: Ga heen en verkoop, wat u hebt, maar hij wilde niet en daarop kwam de Zaligmaker de moeilijkheid van het werk der zaligheid tonen, zeggende: Voorwaar ik zeg u dat een rijke bezwaarlijk in het koninkrijk der hemelen zal ingaan. En wederom zeg ik u: het is lichter dat een kameel ga door het oog van een naald dan dat een rijke inga in het koninkrijk Gods, Matth. 19:23-24. Het is waar: een rijke kan nog overgebracht worden, maar het is lichter dat een kameel, enz. Daar is grote zwarigheid voor een mens, die vele gaven en bekwaamheden heeft, alles te verloochen en zich ter beschikking van de Heere te stellen. Als iemand bekwaam was, een kameel zo klein te snijden, totdat die door het oog van een naald kon

gaan, welk een werk zou dat zijn! en eveneens is het met een groot mens. De blinde Farizeeën zagen dit, toen zij zeiden: Heeft iemand uit de oversten in hem geloofd! Joh. 7:48. Alsof zij wilden zeggen: Alleen de geringen des volks geloven in hem; zij zijn het alleen (zo zegt men ook nu), die niet willen zweren en die de dag des Heeren willen heiligen, maar geloven enige van de groten en oversten? En de apostel zegt: U ziet uw roeping, broeders! dat u niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen, 1 Kor. 1:26. Het is waar, de Heere zij geloofd dat er enkele groten, wijzen en edelen zijn bekeerd, maar niet vele: want zij hebben zoveel van zichzelf dat zij er bezwaarlijk toe kunnen gebracht worden, om zichzelf te verloochenen: daarom gaat gewoonlijk de grootheid en goddeloosheid tezamen. Daar is een vreselijke hoogmoed des geestes en een wederstreven tegen God en Zijn genade, dit zijn schrikkelijk roepende zonden in de grote lieden. Ja, vele machtigen, tenzij God hun een rijke mate van genade geve, zijn zeer gekweld met buitengewoon grote en vele verdorvenheid, zodat ze zeer bezwaarlijk overgebracht worden. Dat een rijke arm zou worden, en een edele vernederd en een wijze niets in zichzelf, dit zal wat kosten en nochtans zal het in allen zijn, die de Heere toebehoren. Ziet, wat de profeet Jesaja zegt: De dag des Heeren der heirscharen zal zijn tegen alle hovaardige en hoge, en tegen alle verhevene cederen van Libanon, en

tegen alle eiken van Bazan, en de Heere alleen zal in die dag verheven zijn, Jesaja 2: 12, 13, 17. Alsof hij wil zeggen: De Heere zal de bergen ondermijnen en zal die hoge cederen bekwaam maken, om door deze enge poort in te komen. De armen ontvangen het Evangelie en wie de parel van grote waarde wil hebben, moet scheiden van al, wat hij heeft; niet dat God al die uiterlijke dingen en gaven wil wegnemen, maar dat hij zijn genegenheden daarvan moet los maken, indien hij Christus wil hebben. Een arm mens, die niets heeft, kan lichter tot de prijs van de Heere Jezus Christus komen, dan hij, die zijn honderden en duizenden 's jaars heeft. Hoe, zegt men, moet een mens van dit alles scheiden? Ja, de Heere wil de liefde, welke op die dingen gezet was, geheel voor Zichzelf.

Achtbare heren en u, die leraren zijt, verdraagt het woord der vermaning: hoe groter uw gaven en bekwaamheden zijn, des te zwaarder zal het u vallen, tot de Heere Jezus Christus over te komen. Daarom, als u uzelf ooit begeert te troosten, zo gaat in uw binnenkamers en denkt aldus bij u zelf: De Geest zegt dat er niet vele edelen, niet vele machtigen, niet vele wijzen naar het vlees geroepen zijn: Heeft de Heere mij verhoogd, dan moet ik des te meer zorg hebben en te meer arbeiden en moeite aanwenden, om Christus te hebben, want het is wonderlijk zwaar, dit trotse hart vernederd te krijgen en dat een aanzienlijk man zou nederliggen en

het stof lekken om de kruimpjes onder de tafel te ontvangen. U, die deze ereambten, middelen en gaven hebt, om des Heeren wil, laat geen van deze uw hart aanvoeren tegen de waarheid en laat geen van deze alle u doen opgeblazen zijn en zeggen: Omdat ik groot, of rijk, of in hoge eer, of wijs ben, daarom moet ik niet bestraft worden en zal zulk een man als ik ben horen naar het bevel van een arm leraar? Helaas! wij begeren niet dat u naar ons bevel zult horen; alleen wilden wij dat u tevreden waart dat de Heere jesus over u beschikte en dat moet u zijn, zo u Hem toebehoort. Het is opmerkelijk dat, wanneer de grote Turk in de vergadering of in de tempel van zijn god komt, hij al zijn heerlijkheid nederlegt en niemand heeft, die voor die tijd op hem past. Laat zo eenieder zijn, die rijkdommen, eer en gaven heeft, hij zij als een, die er geen heeft. U, die rijk zijt, doe, alsof u geen rijkdommen hadt en u, die in eer zijt, alsof u geen wijsheid hadt. Als u het Woord Gods hoort, vernedert u zelf en zegt: Mijn wijsheid, rijkdom en diepte van mijn verstand zal mij niet hinderen, maar wat ook mijn gave of deel zij, laat de Heere tot mij spreken, alsof ik de geringste en zwakste was in de ganse vergadering. De Heere geve harten, om het te doen! het werk is zwaar en daarom, zet uw hart sterk aan, om het te doen.

Ten andere: Is een ootmoedige ziel tevreden dat ze ter beschikking des Heeren zij, zo besluit ik dan hieruit dat een ootmoedig hart het gehele leven van een

mens gerust maakt. Hoewel het hart dat waarlijk verootmoedigd is, somtijds kan geslingerd en beroerd worden, zo is het toch tevreden. Het is hiermee, als een schip op zee, wanneer de golven geweldig zijn en het hevig onweert, als het anker diep gevestigd is, houdt het het schip stil. De wereld is de zee, het schip is een ziel, die waarlijk verootmoedigd is en naarmate deze verootmoediging dieper is, is het hart geruster en meer in stilte. Toen Job ten tijde van zijn grootste ellende aan zijn trots en wrevelig hart een weinig toegaf, zo twistte hij met de Almachtige, met zijn vrienden en met alles, maar toen de Heere zijn trotse hart verootmoedigd had, zeide hij: Zie, ik ben te gering, wat zou ik U antwoorden? ik leg mijn hand op mijnen mond. Eenmaal heb ik gesproken, maar zal niet antwoorden; of tweemaal, maar zal niet voortvaren, Job 39:37-38. Het staat beschreven van Jona dat, wanneer Hij in vrede en in rust was, hij een wrevelig gemoed had en als de Heere tot hem zeide: Is uw toorn billijk ontstoken? zo zeide hij: Ja, billijk is mijn toorn ontstoken. Ziet hieruit, hoe uitzinnig en ongestadig een trots hart is, maar beschouwt Jona nu eens in de buik van de walvis, daar hoort men niet van zijn twisten met God, maar wel van zijn bidden en daar vernederde hij zich. Het is er mee als met een medicijnmeester, die, als de patiënt een hevige aanval van koorts of een andere ziekte heeft, zodat hij niet slapen kan, gewoon is, hem opium of slaapdrank te geven, waardoor hij een

weinig rust. Zo is deze vernedering des harten gelijk opium: er zijn verdrietige vlagen van een trotst hart, zodat woord noch bevelen een mens zullen beheersen, maar hij moet zijn eigen zin hebben of anders zal hij zijn mond tegen de hemel zetten. Maar een weinig geestelijke opium zal alles geruststellen, indien hij maar zijn eigen ledigheid en rampzaligheid kon zien en zijn hart onder Gods beschikking brengen, zo zou het wonderlijk gestild en zachtmoedig gemaakt worden, wat hij ook mocht lijden.

De verootmoediging geeft in drie gevallen rust aan des mensen gemoed. Eerst: in de sterkste verzoeken. Ten tweede: in de zwaarste tegenstand der mensen. Ten derde: in de grootste armoede, die een mens in dit leven kan overkomen.

1. In de sterkste verzoeken. Als de satan het hart van een armen zondaar begint te belegeren en batterijen daartegen opwerpt, zo is de ziel zo gevestigd dat ze niet kan afgestoten worden. Ziet, hoe het verootmoedigde hart de duivel martelt, hem als buiten adem doet lopen en hem voorbijschiet met zijn eigen boog in het hoogste van al zijn boosheid. Neemt een zondaar op het laagst, als hij zeer met een verdorvenheid belast geweest is. Hij snakt naar een weinig genade en heeft geen blijk van genade kunnen vinden; hij roept gedurig en bidt ernstig om genade; de duivel ziet hem en hebbende enige toelating van God, om kwaad te doen, zo

valt hij hem aan en tracht hem van zijn weg af te brengen, terwijl hij aldus tot hem spreekt: Meent u genade van God te zullen krijgen en droomt u van enige barmhartigheid van Hem? Uwe consciëntie beschuldigt u immers steeds; ja, ga naar de plaats, waar u geleefd hebt en bedenk uw vreselijke gruwelen, die u tot op deze dag ten onder gebracht hebben; God hoort niet naar de gebeden van zulke snode zondaars. De verootmoedigde ziel nu vat dit gemakkelijk en belijdt het recht uit, zeggende: het Is waar, ik heb de Heere menigmaal geweigerd, als Hij mij riep en daarom mag Hij mij met recht weigeren; nochtans moet ik Hem aanzoeken om genade en indien de Heere mij wegwerpt en mijn gebeden verwerpt, ik ben tevreden. Neemt dat Hij wegstoot, wat dan, satan?

Wat dan? zegt de duivel, ik had gedacht dat dit genoeg geweest ware, om u te doen wanhopen, maar dit is niet alles, want God zal u overgeven en u aan u zelf en aan uw lusten en verdorvenheden overlaten en uw laatste zal erger zijn dan uw begin en u zult roepen en schreeuwen en als u gedaan hebt, zult u neergestoten worden dat los, onrein en hoogmoedig hart zal u voor eeuwig verderven, God zal u aan u zelf overlaten en uw verdorvenheden over u de overhand laten hebben en u zult vreselijk vallen tot verwonding van uw consciëntie, tot droefheid van Gods volk, tot ergernis van het Evangelie en tot smaad van uw eigen persoon. Maar de

verootmoedigde ziel antwoordt: Indien de Heere mij wil overgeven aan mijn snode lusten, waarin ik mij zelf vrijheid gegeven heb en indien mij de Heere in mijn zonden laat, omdat ik Zijn genadige bevelen heb verlaten en indien ik te enige dage zal vallen en onteerd en te schande worden dat evenwel de Heere geëerd wordt en dat God de lof van Zijn macht en gerechtigheid niet verlieze en ik ben tevreden. Neemt, God verlaat mij, wat dan satan? Wat dan? zegt de duivel, ik had gedacht dat dit genoeg ware geweest, om u uitzinnig te maken, maar dit is het niet alles, want als God u aan uw zonden heeft overgelaten, dan zal de Heere uitbreken in wraak tegen u en lof krijgen van dit uw trotse hart en maken u een voorbeeld van Zijn zware wraak tot in alle toekomstende eeuwen, en daarom is het beste voor u, een ontijdig oordeel te voorkomen door een ontijdige dood.

Het verootmoedigde hart is in al deze tijd gerust en stil en antwoordt: Wat God al doen wil, weet ik niet, maar mijn zonden zijn zo groot dat Hij niet zo veel tegen mij kan doen, als ik verdiend heb; indien de Heere ten gerichte tegen mij komt, ik ben tevreden, u moogt zeggen, wat u wilt, satan! Zo kunt u de duivel buiten adem laten lopen en dan verlaat hij de vernederde ziel.

Het is het missen van deze verootmoediging des harten, waardoor de mensen tot wanhoop gebracht worden, zodat somtijds de een tot de strop gaat, de ander uitzinnig wordt en weer een ander zich verdrinkt. Dit alles is

schrikkelijke hoogmoed des harten; waarom wilt u des Heeren toorn niet dragen? het is wel waar dat uw zonden groot zijn en Gods toorn zwaar is, maar God zal er u goed door doen en daarom kunt u gerust zijn. In tijd van oorlog, als de grote kanonnen af gaan, is de enige weg om te ontwijken, zich neer te leggen in een kuil en zo vliegen de kogels over ons henen, terwijl zij de bergen en hoge cederen treffen. Zo is het ook met al de verzoeken van de satan, die u treffen; leg u laag neder en zijt tevreden dat u ter beschikking van God zijt en alle verzoeken van de duivel zullen niet bij machte zijn, u te verontrusten of te verbijsteren.

2. Als de satan weg is, zo komen de moeilijkheden en tegenkantingen van de wereld en nu geeft deze verootmoediging des harten een verborgen vastigheid aan de ziel tegen alle bespotting en tegenstand van de boze wereld, want zij neemt de ongeregeldheid van het hart weg, zodat, als de ziel zich niet wil kanten tegen die tegenstand, maar tevreden is, die te dragen, zo wordt zij er niet door beroerd. De verootmoedigde ziel ziet dat God Zijn hand in al de tegenkantingen heeft en daarom wordt zij er niet door beroerd. Een mens is somtijds zeeziek niet wegens het onweder, maar wegens zijn volle maag en daarom is hij weer wel, als hij zijn maag ontledigd heeft. Zo is het ook met deze vernedering des harten; indien het hart waarlijk ontledigd was, al was een mens in een zee van tegenstand, indien hij niet

meer ontsteltenis in zijn trots hart heeft, dan in de tegenstand van de wereld, kan hij gerust wezen. Let op David, toen hij in de woestijn was en naar Nabal zond om enige verkwikking; ziet, hoe uitnemend grimmig hij tegen hem werd, omdat het hem geweigerd werd. 1 Sam. 25:13. De reden hiervan was niet in de misdaad, maar in de trotsheid van zijn hart. Neemt dezelfde man in de vervolging van Absalom en toen Simeï hem vloekte, sprekende als het ware: Zijt u het niet, die deze en die doodde en overspel dreef met de huisvrouw van Uria? In dit alles was zijn hart wonderlijk gerust en nu was hij bij machte, het te dragen, beter dan de soldaten, die bij hem waren, 2 Sam. 16:6-12. Hoewel zijn zaak recht was en hij zich mocht wreken, nochtans, nu was zijn hart nederig en laag gebracht en daarom gerustgesteld, al werd hij nog zo zeer tegengestaan. Deze verootmoediging des harten sterkt een mens zo dat, al kwamen er tienduizend vijanden tegen hem, ze hem evenwel niet zouden kunnen verontrusten. Werpt zonder reden schande op een verootmoedigd zondaar en hij geneest het aldus; hij denkt erger van zichzelf, dan iemand anders kan doen en indien zij hem veracht en walgelijk willen maken, zo is hij toch snoder in zijn eigen ogen, dan zij hem beschouwen en daarom is hij tevreden. Indien men een verootmoedigd mens gevangen zet of hem vervolgt, zo verwondert hij zich over Gods goedheid; zo verre is hij er vandaan, niet tevreden te zijn dat

hij over Gods goedheid en genade omtrent hem verbaasd staat dat Hij hem slechts in een donkeren kerker werpt, daar Hij hem rechtvaardig in de hel kon geworpen hebben.

3. Ten laatste: Deze vernedering der ziel brengt voldoening en vergenoeging in al het gebrek dat de zondaar kan ontmoeten. Neemt van hem weg, wat u wilt en weigert hem het een en ander, nochtans zal hij gerust wezen, hij, die met al Gods handelingen omtrent hem tevreden is, kan nergens door verontrust worden. De verootmoedigde zondaar rechtvaardigt God en is bevredigd, hij rechtvaardigt God in al, wat Hij doet. Het schip dat voor de wind en getij gaat, vaart licht, maar als het tegen wind en stroom gaat, zo wordt het wonderlijk geschud. Zo ook in het geestelijke, als de verootmoedigde mens dezelfde weg gaat, die God wil, zo gaat hij gerust en het gebrek van deze verandering des harten is de oorzaak van al uw onrust als u zich tegen de Almachtige aankant. De Heere wil u arm hebben en u wilt rijk zijn; de Heere wil u gering en veracht hebben in de wereld en u wilt in ere zijn; de Heere is aan de een en u aan de andere zijde; u wilt het hebben en de Heere zegt: u zult het niet hebben. Indien het alles naar uw zin niet komt, dan vaart u uit; God moet aan uw begeerten voldoen; dit moet u hebben en dat wilt u hebben of anders zal God van u horen. Aldus kwelt u uzelf en deze moeilijke geest baart al de droefheid, die u overkomt, daar u

gerustgesteld en getroost zou zijn, in wat staat u ook waart, zo u met God woudt gaan, gelijk eens iemand zeide dat hij van God kon verkrijgen, wat hij wilde. Hoe dat? Omdat al, wat Gods wil was, ook zijn wil was. Verootmoediging stelt alles gerust en vervult alle gebrek; laat de wil Gods datgene zijn, waaronder uw hart buigt, zo zult u voor eeuwig getroost leven.

O dat onze harten hiertoe gebracht waren, maar de hoogmoed en verkeerdheid ervan is zodanig dat wij zonder noodzakelijkheid ontroerd worden. Daarom, tracht hiernaar boven alles; zijt tevreden te missen, hetgeen God wil weigeren, op Gods welgevallen te wachten en te Zijner beschikking te zijn, opdat u voor altijd gerust en getroost moogt leven. O dat ik uw harten kon bewegen, om deze gezegende genade Gods lief te hebben! Is het aldus dat verootmoediging rust brengt in alle staten van een mens, wel, is hier niet een ziel, die door verzoeken des satans is gekweld geweest? Wist u nooit, wat het is, onder de boosheid van de vijand te zijn en hebben uw hartstochten u nooit beroerd? Heeft niemand uwer harde bejegeningen ondervonden van de hand der goddelozen? Is hier niet een ziel, die met veel gebrek belast is en die haar eigen troost liefheeft? Hebt u thuis niet vele noden, gebrek aan vrienden, aan middelen en zelfs aan uw dagelijkse nooddrift? En woudt u uzelf wapenen en sterk maken, opdat geen gebrek u mocht ontrusten noch beroeren, maar dat u in dit alles

meer verheugd mocht zijn, dan enige tegenstand in de wereld u kan beschadigen?

Wees dan verootmoedigd, zo kunt u voor eeuwig gerust zijn, wat u ook kan of zal gebeuren door de duivel en zijn instrumenten. Al was iedere grashalm een duivel, wees verootmoedigd, zo zult u verheven zijn boven alle verzoeken en tegenstand, zodat ze u niet zo verontrusten zullen dat ze u buiten het genot van troost zullen stellen.

Tweede nuttigheid.

Tweede nuttigheid: tot beproeving. Dit is mijn verzoek: beproeft uzelf aan de vorige waarheid; een iegelijk toetse zijn eigen hart, of God hem ooit deze genadige zielsgestalte gegeven heeft of niet. U moet tot deze waarheid komen, want daar is geen rechtvaardigmaking noch verwachting, zonder dit; ja, daar kan geen geloof ingestort zijn in de ziel, voordat het hart zo bekwaam en bereid gemaakt is. Als er geen voorbereiding is, kan er ook geen volmaking zijn; wie nooit vernederd is, zal nimmer verhoogd worden. Laat dan een iegelijk mens zijn hart op de vorige waarheid stellen en op dit een in het algemeen letten: zo ver het hart af is van ware vergenoeging, om ter beschikking Gods te zijn, zo ver is het van ware voorbereiding voor Christus. U moet ledig zijn, zo Christus u zal vervullen; u moet niets zijn, indien u wilt dat Christus voor u alles in allen zij. Zo veel zij in het algemeen gezegd.

Maar laat ons nu komen tot de bijzondere beproeving en laat ons hierin twee dingen opmerken. Eerst, de waarheid en oprechtheid van onze verootmoediging en Ten andere, de mate ervan. Beide zaken ontdekt ons deze leer en het is zeer nuttig, van die beide te handelen, opdat zij, die dit werk niet hebben, mogen verootmoedigd worden en opdat zij, die het hebben, mogen zien, hoe ver zij te kort komen aan de mate, die zij moesten hebben, het welk te missen de oorzaak is van veel droefheid en van het gemis van veel troost.

Eerste deel van de beproeving.

U kunt de waarheid van dit werk van vernedering aldus beproeven: Ziet in t algemeen, hoe de Heere het geschikt heeft met uw leven en uw wandel, maar in het bijzonder, opdat u moogt zien, waar wij zijn, zo laat ons deze drie regels opmerken: Eerst, laat ons zien, wat het is, het welk ons oordeel overhaalt. Ten tweede, wat het is dat ons hart, onze wil en onze genegenheden overheerst. En ten derde, wat het is dat ons leven, en onze wandel overheerst. Toetst uw harten aan deze regels en dan zal het duidelijk zijn, of u waarlijk verootmoedigd zijt of niet. U weet, ik zeide u dat niet alleen over u geschikt moet worden door God (want God zal over u, of u wilt of niet, beschikken, Hij zal alles in hemel en op aarde beheersen; Hij zal uw trotse harten door verootmoediging breken of anders u voor eeuwig ter helle

werpen), maar u moet ook tevreden zijn dat God over u beschikke. Om te beginnen met het eerste, namelijk, te zien, wat ons oordeel overhaalt, zo u, die zwak zijt, er op wilt letten, ik hoop dat u iets in uw hart zult leren kennen en wat de anderen betreft, zij zullen lichtelijk hun harten komen te verwakkeren en hetgeen zij tevoren wisten te verversen.

a. Eerst dan: Laat ons beproeven of wij ons oordeel aan Gods Woord kunnen onderwerpen of niet. Hier hebben wij een voorname zaak, tegen deze onderwerping is 's mensen vleselijke rede recht strijdig en die wonderbare hoogte van onze waan, als wij onze eigene vleselijke rede hoog optrekken en dezelve staande houden tegen de waarheid van Christus. Alwaar deze gestalte des gemoeds is, daar was dit werk van verootmoediging nooit gewrocht en dat is zo in velen, de mens wordt in zijn eigen wijsheid opgeblazen tegen Christus' waarheid. Daar is te die einde een opmerkelijke plaats, Rom. 8:7, waar de apostel zegt: Het bedenken van het vlees of het vleselijk gemoed is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich der Wet Gods niet; want het kan ook niet. Het vleselijk verstand en al deszelfs wijsheid is niet alleen vijand, maar het is vijandschap tegen God; de apostel zegt niet dat de wijsheid en de rede van een vleselijk mens niet gehoorzaamt, maar hij is niet bij machte, de waarheid te verdragen; hij zet zich als in

slagorde daartegen; hij kan zich aan de Wet Gods niet onderwerpen.

Dit is een voorname wond in de kinderen Adams dat een mens zichzelf in zijn eigen dromen en begrippen als tot een God maakt en zijn eigen verstand tot een regel en richtsnoer van zijn hele wandel, zodat het vleselijke gemoed de waarheid naar deszelfs verstand zal buigen, al zou hij die breken. Hier is die wonderbare trotsheid van 's mensen verstand, daarom is het dat de apostel ons raadt, wijs te zijn tot matigheid of nuchterheid, Rom. 12:3. Alsof hij wilde zeggen dat een mens dronken kan zijn van zijn eigen begrippen, gelijk het is, wanneer een dronkaard zijn hersenen met wijn en bier bevochtigd heeft, wat hij dan ook in zijn verstand begrijpt, moet noodzakelijk zo waar zijn als het Evangelie, zo is het met een vleselijk gemoed. Al zijn de argumenten nog zo klaar en de Schriftuurteksten nog zo krachtig, zo zal toch een vleselijk mens zich tegen die alle stellen en zeggen: het Is mijn oordeel niet; ik ben niet van dat verstand. Maar dit is de hoogte van ons eigen verstand, evenals of hij zeide: Ik oordeel noch denk dat, laat het Woord Gods en Zijn Dienaars het tegendeel zeggen of wat zij willen, zij zullen mij daarvan niet overtuigen.

Vindt u dat in uzelf, dan is het een zeker bewijs dat u nooit een recht verootmoedigd hart had; ziet, wat de apostel zegt, 1 Cor. 8:2, Zo iemand meent iets te weten, die heeft nog niets gekend, gelijk men behoort te

kennen. Hij wil hiermede zeggen: U meent dat u alzo wijs zijt, als u behoort en u zijt nog maar kinderen; gijlieden, die u zelf dus verheft en opzet in uw eigen waan, wat u ook zijt, u weet nog niets, gelijk u behoort te weten en daarom sprak de apostel in Koloss. 2:18 van sommigen, die opgeblazen waren door het verstand huns vleses, intredende in hetgeen zij niet gezien hebben. U meent, wil hij zeggen, en beeldt u dit en dat in en u zult de Dienaar Gods niet geloven, wat hij ook zegt, daarom zijt u opgeblazen. Dit is geen hart dat waarlijk vernederd en recht bewrocht is; een vleselijk mens dringt op zijn eigen inbeelding als op zijn eigen bezitting, gelijk het oude spreekwoord is: Een dwaas zal van zijn klappen niet aflat, wat ook een hele stad daartegen mocht zeggen. Zo zegt een vleselijk hart: ik kan niet anders overreed worden. Ik zeg: dan is de zaak klaar. Als het zo met uw oordeel en vleselijke rede is, zo waart u nog nooit onder de kracht van deze waarheid; u sluit de deur voor Christus, Hij kan u niet onderrichten, want u zijt vol van u zelf.

Maar iemand zal hier vragen: Hoe verheft zich deze vleselijke rede tegen de waarheid van Jezus Christus? Hierop antwoord ik dat de verheffing van iemands vleselijk vernuft zich in drie bijzonderheden openbaart en daardoor zult u weten, wanneer uw begrippen u afvoerden van de waarheid in Christus.

1. Een vleselijk vernuft, dus opgeblazen zijnde, is niet gewillig, Gods Woord te kennen, noch Zijn waarheid, inzonderheid niet die waarheden, die voor hem moeilijk en verdrietig zijn. Preekt en spreekt, wat u wilt, maar preekt dat niet; of hij wenst dat hij doof was en niet kon horen, of dat de leraar stom was, zodat hij die waarheden niet kon voortbrengen. De Heere zond de profeet Jesaja, om tot het volk te prediken en te gelijk hun te verzegelen tot het eeuwig verderf; daarom zegt de Heere, Jes. 6:9-10, Ga henen, en zeg tot dit volk: Horende hoort, maar verstaat niet, en ziende ziet, maar merkt niet; Maak het hart dezès volks vet, en maak hun oren zwaar, en sluit hun ogen. Zij sloten eerst hun bogen. Ge-lijk het is met een zeer oog, het welk tegen de zon niet kan opzien, maar zich sluit, uit vrees dat de zon het beschadige, zo is een vleselijk, trots vernuft niet machtig, te zien in de waarheden, die het mochten ontroeren en de ogen zouden doen opengaan. Op een andere plaats verzoekt het volk van de zieners, Jes. 30:11, Wijkt af van de weg, maakt u van de baan; laat de Heilige Israëls van ons ophouden! Alsof men wilde zeggen: Wij kunnen deze heiligheid niet verdragen; wij kunnen deze nauwgezetheid niet dulden; u gebiedt ons, heilig te zijn of dat God ons ander zal verderven; ga uit de weg! Men was die gezegende waarheden moede. Wij hebben een dubbel voorbeeld van deze ongetemperdheid des geestes in de Heilige Schrift. We lezen Job 21:14 dat de

goddelozen tot God zeggen: Wijk van ons! want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust. De dronkaard begeert niet te horen van enige schrik zijns harten wegens zijn zonde, en de huichelaar begeert niet te horen dat hij oprecht moet zijn en aan God getrouw in alle dingen en zo lopen alle goddelozen tegen Gods waarheid, die hun lusten en verdorvenheden overdwars. In de brief aan Timotheüs wordt dat gesteld tot een bewijs van een vervloekte ongestalte des geestes in een menigte snode mensen van deze eeuw, daar staat 2 Tim. 4:3, Er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen. En hier staat aan te merken dat vele, aanzienlijken en geringen, hiertoe zijn gekomen; laat er een duidelijke, zieldoorkende waarheid ontdekt worden, zij keren zich daarvan af en kunnen ze niet met geduld aanhoren, maar zo iemand hun enige schone geschiedenissen wil verhalen, o dat behaagt hun wonderlijk: zij kunnen de gezonde leer, die het hart doorzoekt en het geweten opwekt, niet verdragen, noch dulden.

Maar een verootmoedigd hart is andersgezind: het is gewillig, alles van de Heere te horen, zelfs iedere boodschap, die van de hemel komt en de verootmoedigde mens zegt: Spreek voort, Heere! uw knecht begeert te horen. Laat het woord nog zo zeer ontroeren en laat de waarheid nog zo zeer tegen zijn begeerlijkheden zijn, hij is tevreden dat te horen, ja dat begeert hij in

het bijzonder te horen, en hij wordt er mede gerustgesteld. Let erop, wat Eli zeide, 1 Sam. 3:17, Verberg het toch niet voor mij, maar laat mij horen alle de woorden, die de Heere tot u gesproken heeft. Een verootmoedigde ziel komt hiertoe en zegt: Indien er enige zonde of boosheid in mijn hart is, goede God! ontdek het en in die er enige plicht te doen zij, Heere! laat mij het weten en gelijk Cornelius zeide, Hand. 10:33, Wij zijn allen hier tegenwoordig voor God, om te horen al hetgeen u van God bevolen is, zo zegt de ontmoedigde ziel: Wat ontsteltenis het ook brenge, ik buig mij onder de waarheid en begeer die te horen.

2. Gelijk het vleselijk verstand het oog sluit en niet wil zien op de waarheid, zo gebeurt het, in de tweede plaats: Indien het zo gaat dat hij moet horen hetgeen hij niet wilde dat hij dan een andere uitvlucht zoekt, hij wil van de waarheid niet overtuigd worden, maar als de waarheid met klaarheid en kracht komt, zo tracht hij, zo veel hij kan, tegenwerpingen tegen de waarheid te maken, opdat hij zich tegen de kracht van Gods Woord mocht zetten; dewijl het zo is dat hij het moet horen, zo tracht hij het vals te maken. Het is opmerkelijk, wat de apostel zegt, Rom. 2:8. Dengenen, die twistgierig zijn, en die der waarheid ongehoorzaam, maar der ongerechtigheid gehoorzaam zijn, zal verbolgenheid en toorn vergolden worden. Wie zijn die twistgierigen? Niet alleen zij, die met hun naasten

twisten, maar ook zij, die tegen de waarheid twisten, want er staat: die de waarheid ongehoorzaam zijn. Daar is er een, die een doordringend woord hoort en dan heengaat en zegt: Ik wil het niet geloven, ik wil mij zetten, om het te wederleggen en dit alles is maar rook. En hij handelt met de waarheid, gelijk de mensen doen met een vijand in dit geval: eerst proberen zij hem uit hun frontieren te houden, en indien zij dat niet kunnen doen, zo nemen zij volk in dienst, om hem uit hun land te drijven. Zo is het met vele vleselijke mensen, zij zouden niet graag op een waarheid zien, om daardoor onderwezen te worden, maar zij moeten en zullen ervan horen, indien zij onder de kracht van het Evangelie leven; maar moeten zij horen, dan zijn zij twistgierig en plegen raadt met deze vleselijke vriend en met die vleselijke leraar en als zij iemand kunnen vinden, die voor hen, pleit dat zij zich tegen de gezegende waarheid Gods mogen wapenen, zo achten zij zich gelukkig. Indien een leraar wat te na komt tot het hart van een vlees lijk mens, die op des Heeren dag wil kopen en verkopen en als hij tot hem zegt: Gedenk dat u de Sabbat heiligt, dan gaat hij tot een ander vleselijk mens, die zowel als hij, koopt en verkoopt, en dan zal hij een leger van redenen tegen Gods waarheid opmaken, gelijk de apostel zegt, 2 Tim. 3:8, Gelijkerwijs Jannes en Jambres Mozes tegenstonden, alzo staan ook deze de waarheid tegen; mensen, verdorven zijnde van verstand, verwerpelijik aangaande het

geloof. Hoe was dat? Wanneer Mozes tot Farao kwam, om het volk uit te leiden, en als hij enige tekenen en wonderen toonde, zo wilde Farao niet buigen voor die wonderen en daarom riep hij Jannes en Jambres, die enige vertoningen van slagen maakten, gelijk Mozes gedaan had en zo werd Farao's hart verhard. Evenzo: wanneer het Woord Gods duidelijk is en de blijken ervan niet zijn tegen te spreken, zo zendt een vleselijk hart om enige twist en pleitredenen en tegenwerping, welke hij tegen Christus' waarheid stelt. Hij maakt een heirleger van tegenwerping tegen de gezegende instellingen Gods en acht het een stof van gunst, zo iemand hem van de waarheid wil vrijstellen en verlossen.

Gelijk, wanneer deze waarheid komt: U moet niet kopen of verkopen op de Sabbat, maar u moet heilig zijn, gelijk God heilig is, enz. als deze waarheid de vleselijke mensen beroert, kunnen zij ze niet verdragen en zij zouden graag daarvan vrijgesteld worden. Zij achten dat die waarheid een vijand voor hen is en zo iemand hen ervan verlost, die, achten zij als een God en ze zijn verwonderd over zijn oordeel en zeggen: Dat is een wijs en geleerd man, want hij spreekt zo en zo en hij zal dit zowel als ik verdedigen. Aldus is een mens gesterkt tegen de waarheid, maar een verootmoedigde ziel zal zo niet doen; nadat het Woord en de waarheid Gods in deze geopenbaard is en alle tegenredenen beantwoord zijn, zo wijkt het verstand van deze verootmoedigde ziel

en staat de waarheid niet tegen. Geeft een ootmoedig mens Schriftuurteksten voor hetgeen u zegt en hij laat allen vleselijke raad en alle tegenwerpingen varen, zeggende: Ik ben er ten volle van overreed, de waarheid is duidelijk; het zij verre van mij dat ik ertegen zou twisten. Dit aangaande het verstand.

3. Indien de waarheid zo duidelijk is dat, een vleselijk mens er niets tegen kan in brengen, zo wendt hij zich van het gezag van de waarheid af en wil ze geen plaats laten nemen in zijn gemoed. Dit is de laatste uitvlucht, die een vleselijk mens heeft; gelijk, wanneer een schuldenaar wordt gearresteerd, in het eerst worstelt hij met de gerechtsdienaars, maar als hij ziet dat ze hem te sterk zijn, zo tracht hij te ontvluchten en vertrouwt zich liever op zijn voeten, dan op zijn handen. Zo is het ook met een ellendig, vleselijk hart; als het niet kan nalaten, te belijden, maar moet toestemmen dat de waarheid duidelijk is, en hij met de waarheid niet kan worstelen, dan valt hij er recht tegen aan. Als zijn slang vernield is door Mozes' slang en alle vleselijke tegenwerpingen tegen de waarheid als opgegeten zijn, dan zoekt hij zich te onttrekken aan de autoriteit van de waarheid. Hieruit komen al die uitvluchten; wij zeggen tot de mensen dat ze ellendig en in een natuurlijke en verdoemelijke staat zijn, maar zij zeggen: O, God is barmhartig. Maar zeggen wij: De barmhartigheid Gods is zodanig dat, gelijk zij de mensen vergeet, zo zuivert ze

hen ook, en zo de genade u wil behouden, zo zal ze u ook reinigen en u uw zonde doen verlaten. Meent u dat de genade u en uw trotse, verdorven harten ten hemel zal voeren? Dat zal zij niet doen. Dan zeggen zij: Wij zullen ons later bekeren, maar dan zeggen wij hun wederom: Verhardt uw harten niet, heden, zo u zijn stem hoort; neemt nu de genade, terwijl het heden genaamd wordt. God eist nu bekering, en nu moet u zich verootmoedigen en berouw hebben. Maar de zielen gaan voort, en zeggen: Wij danken God, wij hebben berouw en als wij eens komen te zweren, zo roepen wij tot God om genade; al zijn wij somtijds dronken geweest, en zijn het nog wel, zo zijn wij er bedroefd over. Dan geven wij hun dit antwoord: U zegt dat u bedroefd zijt, maar oprechte droefheid gaat altijd vergezeld van oprechte verbetering, gelijk de apostel zegt, 2 Kor. 7:11, Ditzelfde dat u naar God zijt bedroefd geworden, hoe grote naarstigheid heeft het in u gewrocht? ja verantwoording, ja onlust, vrees, verlangen, ijver, wraak; in alles hebt u uzelfven bewezen rein te zijn in deze zaak. En gelijk de wijze koning zegt, Spr. 28:13, Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn, maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.

Dan herneemt de zondaar: Dat kan niemand doen; hoe woudt u dat wij zonder zonde waren? Wij moeten vergenoegd zijn, met te doen, wat wij kunnen. Zo ziet u: zij buigen onder de waarheid en kunnen niet

anders dan belijden dat ze een duidelijke waarheid is, maar zij nemen de kracht er van weg. U kunt dat zien in de vervloekte uitvlucht van een vleselijk mens, als Balak tot Bileam zond, zeggende: Kom, vervloek mij dit volk, Num. 22:6. Zo ontmoette de Heere Bileam en zeide: U zult dat volk niet vloeken. Toen stond Bileam des morgens op, en zeide tot de vorsten van Balak: Gaat naar uw land, want de Heere weigert mij toe te laten met ulieden te gaan. Hij legde al de schuld op God, alsof hij wilde zeggen: Ik heb genegenheid genoeg, om met u te gaan, maar de Heere wil mij geen verlot geven. En als zij weer kwamen, zeide hij: Blijft hier deze nacht, opdat ik moge weten, wat de Heere verder tot mij zeggen zal; hij wilde God raad vragen, om te doen, hetgeen God tevoren verboden had.

Zo gaat een vleselijk hart te werk, als het de waarheid niet kan ontwijken, en het zou graag enige zonden aan de hand houden, zeggende: Is het niet mogelijk dat ik dronken, overspelig en gierig kan zijn en evenwel een weg vinden, om in de hemel te komen? Dit is een snoodheid; gelijk Bileam deed, zo doen velen, ja het merendeel der mensen doet zo. Let op deze Schriftplaats en zeg mij uw oordeel daarover, 1 Joh. 3:3, Een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is. De apostel zegt niet: Hij mag of behoort het te doen, maar hij reinigt zichzelf, en de apostel Petrus zegt: Gelijk Hij, die u geroepen heeft,

heilig is, zo wordt ook u zelven heilig in al uwen wandel, 1 Petr. 1:15. Hij zegt niet: U moogt of behoort zo te zijn, maar zijt heilig, gelijk God heilig is dat is in waarheid en oprechtheid, zoals een kind gaat gelijk zijn vader, hoewel niet zo snel, en zoals een leerjongen zo snel als zijn meester werkt, hoewel niet zo goed en gelijk de apostel zegt: Laat ons onszelfen reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, 2 Kor. 7:1. Alsof hij wilde zeggen: Vermijdt alle kwaad gezelschap en ook allen schijn des kwaads; komt er niet bij. Dit is de staat en gestalte, die God vereist; gijlieden hoort al deze waarheden; nu, laat mij u betuigen voor de God van de hemel; ik zou graag weten, wat een boze tegenstander tegen deze waarheden kan zeggen. O dat ik uw zin een weinig kon kennen! U, die meent dat een mens niet zo precies en nauwkeurig behoeft te zijn, ja, u berispt er uw kinderen en dienstboden over. Ik weet niet, wat u zou willen zeggen, tenzij het dit zij: het is waar, dit is wel goed, maar doet iemand dat? Gelukkig zijn ze, die het kunnen doen, maar een mens kan een mens wezen, al is hij zo goed niet als een ander, enz. Weg met zulke uitvluchten, de tekst zegt: Die deze hoop op Hem heeft, reinigt zichzelf, gelijk Christus rein is; hoewel niet in dezelfde mate, nochtans op dezelfde wijze; u en ik, wij allen moeten het doen, of anders mogen wij al onze hoop wegwerpen. De Heere zij ons genadig!

Indien uw oordeel verootmoedigd was, zo kan ik u zeggen, wat u doen zou; het hart dat vernederd is, neemt de waarheid aan, en buigt onder derzelver autoriteit, terwijl een vleselijk hart heerschappij over de waarheid voert. Als u dit laatste doet, zo was uw verstand nooit recht verlicht, en, zo waarachtig als de Heere leeft, nooit verootmoedigd, nooit bekeerd, en nooit tot de Heere overgebracht.

Ziet, wat de Zaligmaker zegt: Matth. 15:3, Waarom overtreedt u ook het gebod Gods door uw inzettingen? Zij stelden hun eigen vleselijke overleveringen bij Gods geboden; zij maakten Gods gebod als van geen koninklijke voortreffelijkheid of macht; zij waren tevreden, Christus te horen, maar zij weken al van de waarheid, die bij hen had moeten gelden. Indien u wilt dat ooit het Woord Gods op u werkt, om u goed te doen, zo doet aldus: Daar u tevoren niet woudt inkomen, noch buigen, zo vertoont nu u zelf verootmoedigd en gaat uws weegs. Laat deze waarheid in uw hart plaats nemen en laat u overgieten in de vorm van deze tegenwoordige lering en als snood en goddeloos vermaak. komt gedenkt dan hieraan en zegt: Ik moet mij reinigen, gelijk Christus rein is. Heeft Christus ooit zo en zo gedaan? Het is waarheid, o Heere! laat ze in mijn hart plaats grijpen en laat ze daar gevestigd worden.

Als de Heere iemand in zijn boeien zet, en het hart met schrik breekt dan openbaart Hij het voor zijn

oren ter tucht en gebiedt hem dat hij zich van de ongerechtigheid zou bekeren, gelijk er staat: Job 36:8-10. Hij laat een mens daar niet, en zegt: Dit is de weg en de waarheid, wandelt daarin, maar hij zegt: Ik moet dat onreine hart gezuiverd hebben dat vleselijk gezelschap verlaten, enz. en zo zegt de Heere tot de leraars: Gebiedt die geveinsde, zijn goddeloze praktijken vaarwel te zeggen, en zich onder Mij te buigen. Och! laat de kracht en heerschappij van deze waarheid in uw hart plaats grijpen, gelijk zij doen zal, als u onderdanen van de waarheid zijt. Ik beveel u voor God en Zijn engelen, zo u enig gebod weet, gehoorzaamt het, en indien u enige zondigen weg bekent: het gebod is duidelijk u moet u reinigen, gelijk Christus rein is. Laat dit woord zijn autoriteit over u hebben en zijt geen vleselijke hui-chelaars, om het nu tegen te staan, en zo daarover voor eeuwig verdoemd te worden.

b. Maar ten andere: Gelijk de rede aan Gods waarheid en wil moet onderworpen zijn, zo moeten de wil en de genegenheden verootmoedigd zijn; en de rechtstreeks strijdige gestalte tegen die nederigheid, is deze: als de wil en het hart van een mens (dat deel, waardoor u zegt: ik wil dit of ik wil dat hebben) niet willen buigen onder de autoriteit van Gods Woord. Als er in deze waarheid van het hart een soort van soeverein bevel is en het hart wilde een soort van monarchale autoriteit gebruiken, en door Gods Woord niet

overheerst worden, dit kan niet bestaan met enig zaligmakend werk van verootmoediging; wanneer het in het algemeen zo staat, gelijk het volk zeide: Jerem. 2:31, Wij zijn heeren, wij zullen niet meer tot U komen; wij weten wat te doen, en gelijk er staat bij de Psalmist: Onze lippen zijn onze! wie is heer over ons? Psalm 12:5.

Maar, zullen enige zeggen: Hoe zullen wij weten dat onze verdorven harten, wil en genegenheden dus Christus' waarheid beheersen en zich een soeverein bevel aanmatigen? Wij zullen het door deze drie bijzonderheden weten.

Eerst: Het hart is het gebod moede, en wenst heimelijk dat er geen bevel Gods was, om hem in zijn weg te overdwarsen en in zijn weg der zonde te hinderen. Ik zal niet alles verhalen, wat ik goddelozen ten opzichte hiervan heb horen zeggen: zij wensten wel dat er geen rechtvaardig God was om hen te straffen. De overspeler wenst dat er zulk een wet niet was, namelijk dat diegene, welke in zijn lusten hier brandt, zal branden in de hel de dronkaard wenst dat er nooit zulk een wet tegen de zonde gemaakt was, en hij zegt: het is jammer dat elk niet mag drinken zoveel hij wil, en de onrechtvaardige, die graag zou stelen en roven, wenst dat er geen wet tegen die zonde was en als het Woord op zijn consciëntie werkt en de wet op zijn hart aanvalt en hem tracht neer te vellen, dan is hij die wet moede.

Een natuurlijk hart acht het de grootste plaag in de wereld, bepaald te worden binnen het perk van Gods geboden; dat het niet mag doen wat het lust, maar dat steeds het Woord het geweten en de leraars het bestraffen. Als de Heere, Mal. 1:13, van de hand des volks offerande eisten, zo achtte men dat een vermoeidheid, men was er verdrietig over: wat? Iederen morgen en ook iederen avond offerande te brengen, welk een vermoeiende zaak was dit! Zo mede: u behoort 's morgens en 's avonds gebeden te doen in uw huisgezinnen, hoe zijn uw harten daaromtrent gesteld? Zegt u niet: Wat een last is dit! Waarom spreekt u ons van bidden en van onze zielen te verootmoedigen? Dit is een lastige zaak.

Wel, dit geeft bewijs dat een hart boven de waarheid is dat het wilde vrij zijn van de waarheid en dezelve weg werpen; daarom zijn de goddelozen als in boeien en banden. De apostel zegt: Rom. 1:28, Het heeft hun niet goed gedacht, God in erkentenis te houden. Alsof hij wilde zeggen: het Is een kwelling voor hun ziel dat ze een consciëntie hebben, die steeds roept: Zijt heilig en nederig, weest niet hovaardig, niet dronken en niet overspelig! Hunne consciëntie vliegt hun in het aangezicht en het Woord berispt hen; zij denken het niet goed, dit in erkentenis te houden en daarom handelt de Heere met hen naar hun begeerten, en geeft hun over aan een verkeerden zin, en aan een hart dat nooit de waarheid zal omhelzen. U, die geen lust hebt, om van uw plichten

te horen, en die wenst dat er geen leraar ware, om u te berispen, de Heere zal aan uw begeerten voldoen, en geven u over aan een verkeerden zin, Hij zal als het ware tot u zeggen: Gijlieden zijt mijn wijsheid en goedheid moede, welnu, Ik zal u van die last ontslaan; u zult harten hebben, die nooit meer door mijn Geest zullen bewogen worden; gaat heen, alle verdoemelijke begeerlijkheden heerst in hem, regeert hem, maakt hem een slaaf en verderft hem voor eeuwig.

Ten andere: Indien de Heere komt, en zich aan de zondaar wil openbaren, zo doet een trots hart het gebod geweld aan, de zondaar wil niet dat het gebod over hem beschikke; hij verhindert de kracht der waarheid, die hem tot God zou getrokken hebben. Gelijk de apostel zegt: Zij houden de waarheid in ongerechtigheid ten onder, Rom. 1:18. In de grondtekst staat: Zij zetten de waarheid gevangen, alsof de apostel wilde zeggen: U weet dat u niet los, gierig, noch dronken behoorde te zijn en zijt u toch steeds dronken, los en gierig? Als het geweten zegt: Ja, ik wil steeds los en gierig zijn, wel, zo zult u de wrake Gods hebben, die u volgen zal, en u zult ook ter helle gaan; deze waarheid zetten zij gevangen. De gierigaard zet de waarheid gevangen, hij moet zijn gierigheid behouden; op de begeerte van de overspeler wordt de waarheid gevangen gezet, hij moet nog steeds onrein zijn, en zo moet de onderdrukker nog steeds liegen, veinzen en onderdrukken en daarom stoot hij de

waarheid en de wille Gods van zich; hij zet zich tegen of boven Gods wil, gelijk het volk zeide: Het is buiten hope, maar wij zullen naar onze gedachten wandelen, en wij zullen doen, een iegelijk het goeddunken van zijn boos hart, Jerem. 18:12; zij zeiden op een wanhopige wijze, wij willen het doen. Hoort dit, en vreest, allen u, wier consciëntie u daarvan overtuigt; u weet dat stelen en roven, eigenzinnigheid en al uw goddeloosheid verboden is; wat zegt uw hart hiervan? wie beschikt over uwen wil in dit geval? Zegt u niet, wij willen doen, wat ons lust? Gelijk, toen Samuel een voortreffelijke preek had gedaan, en het gevaar getoond had, van een koning te hebben, zo zeide het volk, 1 Sam. 8:19, Nee, maar er zal een koning over ons zijn. Zo is het ook met velen uwer; is dit ootmoedigheid? De Heere zegt: U zult dat niet doen, en u wilt het toch doen, O! dat is schrikkelijk, nog eens, is dit ootmoed? U zegt, wij willen en wij moeten dit hebben, wij hebben onze wijsheid en zo gaat u ten verderve.

Ten derde: Dit is de laagste en minste soort van rebellie, de ziel is lichtelijk tevreden, te doen wat God vereist, maar het moet zijn op haar eigen voorwaarden, dit is het laatste en het geeft blijk dat er geen zaligmakend werk der voorbereiding voor Christus is. De geveinsde is tevreden dat God Zijn eer zal hebben, maar Hij moet zo en zo doen. Iemand is tevreden dat hij arbeidzaam zij in zijn plaats, mits hij gemak, ere, gaven en

verhoging hebbe en geëerbiedigd wordt, maar als het hieraan ontbreekt, zo heeft God Zijn voorwaarde gebroken, en hij wil dan het werk niet doen; zo staat God te zijner beschikking en naarmate hij het regelt, dit is het werk van een vervloekten huichelaar. U kunt tevreden zijn, te horen en te bidden, mits dat u enige verdorvenheid hebt en aan de hand houdt, en dat u onder de naam van een goede belijdenis steeds overspelig en los moogt leven. De God der barmhartigheid zende enige goede bewegingen in uw hart, om u op te wekken, zo het mogelijk is! Zo is het ook met enige leraars, die wel gewillig zijn, vlijtig te zijn in hun standplaatsen, zo lang als zij eer mogen hebben en gerespecteerd worden, maar missen zij haar einde, zo geven zij alles op, indien er enige hier zodanig zijn, gijlieden zijt geveinsden, en zult nooit op die voorwaarden getroost worden.

c. Nu kom ik tot het derde stuk van deze beproeving, namelijk, wat het is dat over uw leven beschikt. 's Mensen leven en wandel moet zijn ter beschikking van God; indien het hart ongeschikt en het oordeel verheven is, dan zullen de daden van 's mensen leven ook daarmede overeenkomen. Indien die raderen, verkeerd gaan, zo moeten de daden van 's mensen leven ook verkeerd gaan, want zij zeiden dat zij in hun eigen wegen wilden wandelen, gelijk de Heere zegt: Ik zal hun vreze over hen doen komen, omdat hun ziel lust heeft aan hun verfoeiselen en zij hun eigen wegen verkiezen; dat is, al

wat hun verdorven harten willen hebben dat wilden zij nemen, en op die weg wilden zij wandelen, niet naar Gods wil, maar naar hun eigen wederspanning hart, Jesaja 66:3, 4. Alle de betrachtingen van 's mensen wandel zijn dus niet anders, dan zo vele ongeschikte gedragingen van een rebellig, vleselijk hart en gemoed. Deze ongeregelde gedraging vertoont zich in drie bijzonderheden.

Eerst: Als iemands leven en wandel rechtstreeks tegen God gaat en dwars tegen de Almachtige ingaat, gelijk diegenen deden, waarvan de apostel spreekt, Efeze 4:18, 19, Die, verduisterd zijnde in het verstand, zichzelf hebben overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinheid gieriglijk te bedrijven. Zij deden niet, wat God wilde, maar hetgeen hun hoogmoed en ijdelheid begeerden. De wijze koning zegt: Spr. 28:18, Die zich verkeerdelijk gedraagt in twee wegen, zal in de enen vallen en de apostel laat het horen: Rom. 6:20, Toen u dienstknechten waart der zonde, zo waart u vrij van de gerechtigheid. Wat is dat? de heiligheid en Gods geboden kregen geen plaats in hun hart. Meent u dat de harten dezer mensen ter beschikking van God zijn? Let op wat de apostel zegt: Rom. 12:2, En wordt dezer wereld niet gelijkvormig. Ik beroep mij alleen op het gewetens der mensen; wat vreemde modes zijn er nu ten deze dage! Wie beschikt over deze dingen? U zegt: wel, deze dingen zijn nieuw opgekomen. En moeten zij

daarom ook komen op uw hoofd, uw armen en alles? Die vreemde modes zijn bewijzen van vreemd ongetemperdheden des geestes, en meent u dat God heerst in die harten en gemoederen? Overheerst God die genegenheden, daar zij niet willen toelaten dat Hij over iets, zelfs het minste, beschikking hebbe? Dit is mijn oordeel in deze, indien het zo is dat Gods Woord niets, ja, dingen, die ergelijk en onze schande zijn, wegnemen, zo wilt u zeker niet dat het Woord Gods uw lusten zal wegnemen. Nee, nee! u zijt zo verre van onderwerping, als de hemel van de hel is en als de duivel van de God der heirscharen. De Heere spreekt het duidelijk uit bij de profeet Zefanja: Ik zal bezoeking doen over allen, die zich kleden met vreemde kleding, Zef. 1:8 Als het vuur u om de oren zal komen, en de vijanden u de vederen van uw hoofd zullen komen plukken, dan zult u dit gedenken: u woudt niet hebben dat God over uw haar, uw klederen en dergelijke zou beschikken en daarom zal God nu over uw leven en vrijheden beschikken. En als u op uw sterfbed zult liggen, en zien zult dat u niet in staat zijt, om vrolijk ten hemel te gaan, zo zou u wel tevreden zijn dat de Heere over u beschikte en genadiglijk op u zag. En dan zult u uw zielen aan God bevelen, maar dan zal de Heere u antwoorden: Wie had tevoren de beschikking over u? Een dronken, een overspelige, een wereldse ziel? Wel, laat die u nu helpen; gaat nu naar uw modes; gaat nu branden en brullen in de modes en

uit kracht van dezelve. Die niet wil dat deze geringe beuzelingen onder Gods bevel zullen staan, gewis, die zal nooit zijn hart ter beschikking van God stellen en daarom is dan noch verstand, noch hart, noch leven voor God.

Ten andere: Indien God evenwel de goddelozen voor een korten tijd overheerst, en hun sierlijke modes ter neder werpt; indien hij de woekeraar wil grijpen en de dief zenden, om te gedenken aan hetgeen hij in zijn kisten heeft; en indien de Heere zegt: u zult niet rijk, noch in ere zijn, gelijk u wilde, al zoekt u het nog zo zeer, wel, dan gebruiken zij alle vleselijke uitvluchten en zondige raadslagen; om van die ellendige staat, waarin God hen geworpen heeft, af te komen. Een mens kan niet verdragen dat hij arm zij, en daarom zal hij stelen, bedriegen of onderdrukken en alle wegen inslaan, om zich groot te maken.

Ten derde: Somtijds is iemand tevreden dat hij zij ter beschikking van God in een uiterlijke schikking, en hij wil de plichten doen, die God oplegt; en de zonde verlaten, welke God verbiedt en waarvan hij last heeft. Maar waarom wil hij dit doen? Hij doet het niet, om God te eren, maar om enige snode bijeinden, gelijk wanneer de huichelaar bidt, God doet hem niet bidden als de eerste bewegende oorzaak van het werk, maar zijn geveinsdheid. En zo doet de geveinsde belijder om zijn voordeel belijdenis, om het volk tot zijn huis te trekken,

of om zijn waren te gereder te verkopen en opdat het volk mocht zeggen: O! dat is een bij uitstek eerlijk mens! Ja, en hij is een gierig persoon daarenboven en hij maakt de godsdienst tot een rijpaard, om zijn begeerlijkheden te verkrijgen. U zijt niet ter beschikking van God, tenzij u zich in alles aan Zijn gebod wilt onderwerpen.

Aldus ziet u de hoogmoed van een mens in zijn verstand en wil, in zijn hart en leven; daar merkt u de uiterste snoodheid van 's mensen natuur, hoe alles tegen de God des hemels is gekant. Indien elke vogel zijn veren, de zij deworm haar zijde en ieder schepsel het zijn had, wat zou er van een hoogmoedig mens worden? O, welk een trotsheid is er in het hart van een mens, waardoor een arm schepsel zijn wil stelt tegen Gods wil en zijn weg tegen de weg van de Almachtige, voor wien de engelen verbaasd staan en de duivelen sidderen. God zegt: Ik wil dit hebben, en de ziel zegt: Ik wil het niet hebben. God zegt: U zult in die weg niet wandelen, maar de ziel zegt: Ik zal erin wandelen. God zegt: Uw oordeel, uw wil, uw leven en alles zal mij onderworpen zijn, maar de ziel zegt: Zij zullen U niet onderworpen zijn. Is dit niet een onverdraaglijke trotsheid? Wat! God te maken tot geen God dat Hij geen wil, noch voorzienigheid, noch bestuur over 's mensen leven zal hebben! O! u, die in dit opzicht schuldig zijt, let er wel op en laat mij u allen, die het Woord Gods heden gehoord hebt, en die arme, onwetende, goddeloze, vleselijke en geveinsde zondaren

zijt (de onwetendheid regeert de enen en de verdorven begeerlijkheden regeren de anderen), ik zeg: laat mij u opwekken.

U hebt Gods Woord en Zijn raad en u hebt de weg gezien, die Hij voorstelt. Nu, wat blijft erover, dan dat men u bidde dat u uzelf in het verborgen verootmoedigt en zegt: Dit is mijn trots oordeel, mijn hoogmoedig hart en mijn trots gedrag; ik ben het, die mij niet aan het bevel van Gods Woord wilde onderwerpen. Laat iedere dienstbode spreken: Dit is mijn trotse hart, want mijn meester en mijn vrouw kunnen niet spreken, of ik spreek tegen. En u, vrouwen, spreekt bij uzelf aldus: Nu heeft mij de Heere de trotsheid van mijn hart geopenbaard: dit mijn trotse verstand en wil, die niet willen buigen voor het gebod van mijn man, al is het nog zo billijk. Laat het kind zich ook vernederen, en zeggen: Als mijn vader mij raad geeft, zo houd ik mij als doof, en mijn moeder is maar een vrouw, en daarom wil ik mijn eigen zin hebben, en in mijn eigen weg wandelen: dit is mijn ijdel, trots gemoed.

Hoe velen zijn er hier heden tegenwoordig, dit niet gewillig zijn, enige waarheden te weten? U weet dat u enige beraadslagingen in het midden van de nacht hebt gehouden tegen Gods Woord, omdat uw eer, gemak en vrijheden in gevaar waren: daarom mocht het Woord niet regeren. Indien het zo is, dan zijt u tot op deze dag vleselijk gezind, ijdel en trots van hart; gaat

dan naar huis dat gebied ik u, en zo zeer u uw eigen goed ter harte neemt, gaat in uw verborgen kamers, of anders ergens op een veld, en valt daar neder op uw knieën, al willen uw harten niet buigen, en zegt: Goede God! ik weet en belijd dat tot op deze dag mijn vleselijk hart niet ten onder is gebracht en deze ijdele en losse wandel niet is geschikt naar Uw Woord; ik heb veel geweten, en nochtans ben ik in wederspanning tegen u voortgegaan: het horen en bidden, de sabbat te heiligen en andere heilige plichten zijn mij een last; tot op deze dag is mijn hart niet bereid voor de genade; goede God, tot op deze dag ben ik een ellendig, vleselijk mens! Dit is iets; nu is er enige hoop, en de ziel gaat voort, en zegt: Goede Heere, wat zat van mijn ziel worden? Ben ik ter beschikking van God? Nee, nee, hoogmoed en eigen willigheid heeft mij beheerst, en ik moet mij kleden, gelijk de hoogmoed wil dat ik mij zal kleden. Spreekt de dronkaard aldus aan: Wie heeft, uw ganse leven, over u de beschikking gehad? O, dronkaard! u hebt het Woord Gods gehad, het welk u heeft bestraft en evenwel kon dat niets doen; och! geef het nu eindelijk over, en zeg: De Heere mocht over mij niet beschikken en arbeid dan nu dat God over u moge beschikken. Laat de Almachtige dat trotse hart ter nederwerpen; maan de Heere op Zijn beloften, en geef Hem geen rust, totdat Hij u genadig zij. En u, dienstboden! vernedert u zelf, en zegt: Wij

zijn samen ijdel en trots geweest; laat ons nu gezamenlijk treuren en bidden.

De tijd zal komen, wanneer u tevreden zult zijn dat God over u moge beschikken, en u zult begeren dat de Heere genadig naar u mocht zien dat Hij uw verdorvenheden mocht wegnemen, die hoogmoed, welke u beschuldigt en al die gruwelen, welke u tot schaamte en schande zijn geweest. Besluit bij uzelf en zeg: Heere! neem die zonde weg en breng die verdorvenheid ten onder, en regeer en heers U over mijn hart en leven voor eeuwig. Laat de kracht van Uwe waarheid mij van mijn boosheid afkeren; overheers dit mijn trotse hart, en al, wat ijdelheid in mijn leven is; goede God! neem dit alles weg en vorm mij naar Uw wil. Als die tijd komt zo zult u zeggen dat de leraar u het goede gewenst heeft, en dat u een goede aanbieding hebt gehad, want, zo u ter beschikking van God wilt zijn in verstand, hart en leven, zo zal de Heere voor u een plaats in de hemel bereiden, en stellen u daar onder Zijn gezaligde heiligen en engelen voor eeuwig.

Indien eens anders dienstknecht tot u komt om te eten, te drinken en loon te eisen, zo zult u zeggen: U hebt niet onder mijn bevel gestaan, ga tot de meester, die u gediend hebt en laat hem uw loon geven. Zo zal het met u zijn, indien u tot God gaat om genade en troost: de Heere zal u te die dage tot uw lusten, nieuwe modes enz. zenden, maar als iemand een dienstknecht Gods

is, zo zal alles voor hem ten goede zijn, en hoewel die dag voor de trotse en hovaardige verschrikkelijk is, zo zal het toch dan een troost voor de gelovigen zijn dat ze zich aan Gods Woord onderworpen hebben, want dan zal Christus hun verstand met wijsheid en hun wil met heiligheid vervullen, en hun leven zal heerlijk en aangenaam voor Hem gemaakt worden. Denkt hieraan, en tracht uw harten daartoe te brengen dat Gods wil uw wil moge zijn, en indien u verootmoedigd zijt, zo zult en moet u voor eeuwig getroost wezen. Tot dusverre van de beproeving der waarheid van onze vernedering.

Tweede deel van de beproeving.

Nu kom ik tot het tweede deel van het gebruik dat is, om de mate van onze vernedering te onderzoeken, want mijns oordeels ligt hier al de zwaarigheid van 's mensen weg. De oorzaak, waarom iemand van God niet krijgt de verzekerdheid der genade, die hij begeert, of die troost, welken hij wil hebben, is alleen, omdat hij niet ledig en geschikt is, want als het hart bereid is, zo komt Christus onmiddellijk tot Zijnen Tempel, en hoe minder wij van ons zelf hebben, des te meer zullen we van Christus ontvangen. Dit is wonder nuttig, en daarom moet u weten dat, hoewel het hart waarlijk is vernederd, en recht laag gebracht, zo blijft er toch nog veel hoogmoed in het hart, gelijk wanneer een machtig kasteel neergeworpen wordt, zo blijft er een grote puinhoop, en misschien

blijven enige pilaren vele winters daarna staan. Zo is het ook met deze gestalte des geestes: die hoge inbeelding, die hoogverheven torens; al is ook de Dagon van 's mensen hart zelf neergeveld, zo blijft er toch de stomp van, en die zal nog vele jaren blijven. En het kost veel schrik des harten, en veel ontsteltenis, eer deze hooghartigheid geheel zal nedergeveld zijn en aan de goede wille Gods gelijkvormig gemaakt zal wezen. Hoewel deze ongestalte wonderlijk verborgen is, zo kan men er toch een maat van nemen en weten, hoeveel van deze vervloekte puin er in ons hart blijft, en dat door deze vier bijzondere regels.

In de eerste plaats: Ziet, welke mate er zij van vleeselijk redeneren tegen de waarheid Gods, als zij bekend gemaakt is. Zo veel er van dat redeneren is, het zij bedekt in uw hart inkomende, het zij geweldig uw geestvervoerende tegen de waarheid, zo vele verootmoediging hebt u nog nodig, en zo veel mist u. Dit is duidelijk: ieder godvrezende is gewillig, de waarheden te weten, waaraan hij twijfelt, en hij is tevreden, zich te buigen onder de waarheid, die hem zal ontdekt worden, en waarvan hij zal worden overtuigd; maar daar blijft veel vleeselijk redeneren tegen de waarheid, gelijk de apostel zegt: Koloss. 2:18, Dat niemand u overheerse, intredende in hetgeen hij niet gezien heeft, tevergeefs opgeblazen zijnde door het verstand zijns vleses. De

grond en wortel van dit vleselijk redeneren; of van de mate hiervan, blijkt in twee oorzaken.

1. Daar is een soort van verkeerde duisternis in het hart, die steeds blijft steken in het verstand, zelfs van een begenadigd mens, en hieruit, namelijk uit deze misvatting van het gemoed, volgt al dat vleselijk redeneren, zodat, hoewel de ziel voldaan is, zij evenwel niet wil nederzitten, maar steeds nog blijft in dit vleselijk redeneren, en de zondaar kan de waarheid niet bevatten, noch derzelver gehele uitbreiding omvatten, vanwege zijn eigen zwakheid. Daarom duurt het lang, eer hij zal overreed zijn dat het de waarheid is, en dat hij verbonden is, daaronder te buigen; als de wijsheid der waarheid zo duidelijk is dat hij de klaarheid ervan niet kan weerstaan; evenwel, omdat hij ze niet kan begrijpen, zo meent hij dat hij niet gehouden is, zich daaronder te buigen.

Maar zal iemand vragen: Zal iemand buigen onder hetgeen hij niet kan begrijpen? Hierop antwoord ik: Als het verstand zo verre verlicht is dat hij niets met grond kan tegenspreken, al kan hij ook de diepte van de waarheid niet peilen, zo zou hij toch daaronder buigen en liever zijn oordeel prijsgeven, dan zijn eigen inbeelding volgen, als er geen reden voor is. Zo was het met Nicodemus; toen Christus van het werk der wedergeboorte sprak, zeide hij: Kan een mens ten tweede male geboren worden? Joh. 3:4, 9. Daarop opent Christus de

verborgenheid van de wedergeboorte en het geheim ervan voor de tweede maal, en toen Nicodemus niet kon begrijpen, hetgeen Christus gesproken had, zo wilde hij toch bij zijn eigen gevoelens blijven, en zeide: Hoe kan dit zijn? Ik kan het niet vatten. Omdat hij het niet kon vatten, zo wierp hij het alles weg. Let er op, hoe Christus hem nu op de juiste plaats treft, en hem nedervelt, en ziet, hoe Hij hem tam maakt: Zijt u een leraar van Israël, en weet u deze dingen niet? U, een leraar in de wet, en nochtans zulk een nieuweling in het werk der wedergeboorte? Breng uw trotse hart naar beneden, leg al uw vleeselijke redeneringen af, en word een dwaas, zo kunt u deze waarheid, die u wordt medegedeeld, verstaan.

Dit is algemeen onder ons dat men zegt: Ik kan het niet geloven. De mensen kunnen er niets tegen in brengen, maar omdat zij het niet kunnen begrijpen door dat licht, het welk zij hebben, daarom willen zij hun oordeel niet buigen. Omdat zij het door hun eigen licht niet kunnen zien, zo willen zij Gods bril (om zo te spreken) niet gebruiken; let erop: zo veel als u hebt van dit vleeselijk redeneren, zo veel hoogmoed hebt u, en dit is zeer veel, inzonderheid in de onkundigste zielen.

2. De andere oorzaak is: de zwakheid van hun oordeel, het welk een waarheid, als zij die in handen hebben, niet kan vasthouden, maar de waarheid gaat als een bliksem weg, en dewijl het verstand van deze arme mensen met vele gedachten en vervloekte

redeneringen is bedwelmd en beroerd, zo worden zij onbekwaam, om zich tegen de ongestalte te wapenen. Hierdoor is het dat, hoewel Gods Woord is ingelaten en opgeklaard, de mensen evenwel buigen voor die begrippen, en vervloekte tegenwerpingen, waarnaar zij eerst geluisterd hebben, zodat de kracht van de waarheid wordt afgenomen. Het is hiermee als met een veerman: hij legt de riemen aan, en ziet naar het strand, waar hij wil zijn, maar daar komt een sterke wind, die hem weer terugvoert, of hij wil of niet. Zo is het met menig arm en ootmoedig mens, die waarlijk bewerkt is en een recht eigendom aan Christus heeft, hij doet zijn best, en zou graag verzekerdheid van genade van Christus hebben, maar de bedwelming van vleselijke tegenwerpingen en vervloekte inblazingen, die of ingeworpen, of opgewekt worden in zijn hart, drijven hem wederom terug, en nemen de kracht van de waarheid zodanig af dat hij niets kan zien, noch zich buigen onder iets ten goede en tot troost van zijn ziel. Ik acht dit voor de grond van al die ontsteltenis, die een gebroken hart pleegt te hebben.

Laat iemand onder de hemel mij de reden daarvan geven, waarom een ziel, die waarlijk belast is met zonden, en bevonden heeft dat God hem in deze wonderlijk genadig is, nadat al zijn tegenwerpingen zijn weggenomen, en ten volle beantwoord en alle verschillen geëindigd zijn, en dat menigmaal, waarom, zeg ik, een arm, verslagen mens steeds wederkeert tot zijn

vorige vleselijke tegenwerping? De reden is, omdat alle antwoorden, die gegeven werden, nu al vergeten zijn en al zijn tegenredenen en vleselijke begrippen alzo vers in zijn gemoed zijn als zij ooit waren, en dat ten dele, omdat dezelve zo gewoon zijn, in zijn verstand te wezen, en ten dele wegens de omzwerving van het hart dat tevre-den is, die weg te gaan.

Degenen, die langen tijd zijn bedwelmd geweest met deze vervloekte vleselijke tegenwerpingen, zullen eer proberen, een bestiering tegen te staan, dan die vast te houden, en in de troost ervan te wandelen, alleen, omdat de zwakheid van hun verstand en hun vleselijke tegenwerpingen zo geweldig tegen hen zijn. Ziet hier, naar mijn oordeel, de oorzaak van al de tegenwerpingen van vele arme verslagen zondaars en hierdoor beroven zij zich van de troost, die zij anders zouden hebben en waarin zij alle dagen zouden wandelen.

Ik zou hiervan vele voorbeelden kunnen geven; bij voorbeeld: komt tot een verslagen zondaar, en zegt tot hem: Waarom wandelt u zo troosteloos, aangezien u toch deelhebt aan de genade en zaligheid in Christus? Ziet, wat hij antwoordt: Ik deelhebben aan de genade? Nee, ik ben die onwaardig; het is een grote gift, die weinigen hebben; ik ben een groot zondaar geweest, een vijand van God en van Zijn heerlijkheid; hoe! ik deel aan de genade? Wij antwoorden: God geeft genade aan

onwaardigen, Hij rechtvaardigt de goddelozen en niet de rechtvaardigen, en indien Hij u ook genade wil geven, wat dan? Hij antwoordt wederom: Wat! Genade aan mij? Nee, zij is bereid voor degenen, die er bekwaam voor zijn; had ik zulke mate van verootmoediging, en zo veel genade, indien ik zo en zo bekwaam gemaakt was, en als mijn hart zo geschikt was, dan zou ik enige hope hebben, van genade te ontvangen. Wij geven hem weer ten antwoord: Maar zijt u niet vermoeid geweest van uw verdorvenheden, en zijt u niet tevreden dat God dat voor u zou doen, het welk u voor uzelf niet kunt doen? Dit is de hoedanigheid, die God vereist, en waardoor hij de ziel voor de genade bekwaam maakt, maar u wilt dat andere ook hebben, het welk u begrijpt, of u wilt niets hebben, en zo berooft u uzelf van genade. Gewis: u hebt eens kindsdeel en een goed deel ook, maar uw trotse hart laat u niet toe dat te zien.

Dan zegt de ziel: Ik wilde dat de Heere tot mij zeide: Zijt goedsmoeds, Ik ben uw zaligheid; indien de He ere dit aan mij door Zijn Geest wilde getuigen, zo zou ik het kunnen geloven. Wel, zou u dan tevreden zijn? Laat ons alleen overeenkomen over de wijze, op welke het geschieden moet, en God het spreken zal; zult u het dan opgeven? Wel, weet dan dit dat, hetgeen het Woord zegt, zulks ook de Geest spreekt, want de hand en het zwaard, de Geest en het Woord gaan samen. Neemt dan het Woord, legt er uw hart bij, en ziet het. Het

Woord zegt: Een iegelijk, die vermoeid is en komt, zal rust en verkwikking vinden. Zijt u niet vermoeid geweest, en hebt u de zonde niet erger beschouwd dan de hel zelfs? Het Woord, de Heere en Zijn Geest zegt dat u zou komen, ja, Zijn Geest zegt dat u dan rust zult hebben. O, zegt de zondaar, ik kan deze verzekerdheid en dit getuigenis van Gods Geest niet vinden, ik kan het niet zien, en ik kan het niet geloven. Zo verlaat hij het oordeel van het Woord, en van de Geest, en kleeft aan het oordeel van zijn gevoelen, en zo oordeelt hij van Gods oordeel naar zijn eigen inbeeldingen en niet naar het getuigenis van het Woord en de Geest. De Geest zegt: U zijt bereid voor de genade, maar dewijl uw onwetend, blind verstand het niet vat, zo sluit u de deur voor de geopenbaarde genade Gods, welke tot uw eeuwige vertroosting op uw zielen gevestigd zou zijn.

Denkt hieraan, en vraagt: Wat is betamelijker dat mijn verstand, of dat Gods Woord mijn staat zal bepalen? Wilt u zelf de zaak vonnissen en alleen op de gerechtsplaats zitten, zeggende: Is gevoel het niet, en ik vrees dat het niet recht is? Is dit niet alles een vleselijke redenering? Hier lopen de zielen recht tegen hun eigen troost, en zij willen het woord niet aannemen, het welk hun de vertroosting, die zij nodig hebben, zou toevoeren. Ik gebied elke ellendige ziel, consciëntie te maken van het Woord te weerstaan gelijk zij begeren consciëntie te maken van liegen en stelen, want het is beide

zonde, hoewel de een zo groot niet is als de andere. Maakt consciëntie van dit vleselijk tegenspreken; werpt neder dat trotse hart; legt al die vleselijke redeneringen af en laat het Woord Gods u beheersen, dan zal de troost ras inkomen. Ik acht dit voor een waarheid dat, als het hart waarlijk vernederd en tot genade bereid, recht onderricht en overtuigd van de weg der zaligheid is, alsdan is de oorzaak, waarom het hart geen troost kan ontvangen, enkel hoogmoed des geestes op de een of andere wijze. Het is niet, omdat de mens niet wil, no, omdat God niet wil, maar omdat men luistert naar hetgeen de vleselijke rede zegt, en niet naar de eenvoudige wil en het Woord Gods; ik zeg nogmaals: maakt hier consciëntie van, en dan zal de troost ras tot uw ziel komen.

De tweede beproeving van de mate van onze vernedering is deze: let op uw moedbenemingen, want naardat gewoonlijk deze zijn, naar die mate is de hoogmoed van uw hart. Indien de stroom hier veel loopt, zo is er veel hoogmoed; indien er weinig moedeloosheid is, zo is er weinig hoogmoed. Die moedeloosheid is niets anders dan wanneer de ziel uit vrees voor het kwaad dat ze voelt of verwacht en wegens de hogen prijs, die zij op zichzelf stelt en verwacht, nederzinkt beneden zichzelf, gelijk de Schrijver van de brief aan de Hebreeëen zegt: Aanmerkt deze, die zodanig een tegenspreken van de zondaren tegen Zich heeft verdragen, opdat u niet

verflauwt en bezwijkt in uw zielen, Hebr. 12:3. In de grondtaal staat: alsof hun zenuwen waren verslapt. Dit is een zeker bewijs van zoveel hoogmoed, als er moedeloze verslapping is, namelijk, wanneer iemand tot een wanhopende gestalte wordt gedreven; als hij moedeloos wordt; als hij zich te laag legt, en niet machtig is, de slag, die God hem geeft, te dragen, want indien de ziel even gewillig was, het goede te missen, wanneer God het weigert, als het goede te ontvangen, indien God het geeft, zo zou zij niet moedeloos worden. Maar nu, het hart van de mens is tevreden, het goed te hebben, maar indien God dit goede weg neemt, zo is hij niet tevreden, ter beschikking van God te zijn. Als dit goede weggaat, zo zinkt hij, en is moedeloos, en dat is een bewijs van hoogmoed. Het hart begeert rijkdommen en bijzondere eer in de wereld te hebben, misschien weigert God dit en werpt schande op hem; en nu is de ziel wanhopig nedergeveld en verloren in zichzelf, zoveel als u hiervan hebt, zoveel hoogmoed hebt u. Waarom zijt u niet tevreden dat God iets wegneemt? het is, omdat u de beschikking over uzelf wilt hebben, en u zijt niet machtig te missen, hetgeen u woudt hebben. Nu, omdat dit een zaak is, waarvan wij bijzonder kennis zouden nemen, zo weet dat deze moedeloosheid in deze verscheidene dingen blijkt, in welke de hoogmoed zich in alle uitlaat.

1. Dit wederhoudt een mens, van tot het Woord te komen, als hij ertoe geroepen wordt. Al is het Woord Gods nog zo duidelijk, en Zijn roeping daartoe nog zo klaar, zo is hij toch onwillig, om op Gods roeping te komen. En als hij gekomen is, zo is hij ras moede, en zegt: Wat doe ik hier? Zo vraagt hij aan God, en omdat hij het succes, het welk bij begeert, niet vindt, daarom is hij onwillig, om ertoe te komen. Dit is vreselijke hoogmoed. Zo was het met Jona, hij werd naar Ninevé gezonden, en omdat hij dacht dat God aan de Ninevieten genade zou bewijzen, en hij als een vals profeet zou gerekend worden, zo wilde hij niet gaan maar naar Tarsis reizen, hij kon niet dragen dat zijn wil overdwars werd.

2. Het maakt de ziel werkeloos, en breekt de raderen van 's mensen pogingen, als hij zich aan het werk zou zetten, en het doodt hem als aan de wortel, gelijk David zegt: Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt u onrustig in mij? Ps. 43:5. Het is gelijk met iemand, die uit een bezwijming ontwaakt: hij verwondert zich over zichzelf en dit deed deze heilige man. Zo gebeurt het ook dat de ziel nederzinkt in zichzelf en het hart bezwijkt, zodat, hoewel een mens nog zo zeer bekwaam is, om plichten te doen, evenwel vanwege moedeloosheid niet machtig is datgene uit te werken, wat hij kan doen, uit vrees dat hij niet zou doen, hetgeen hij wilde.

3. Deze moedeloosheid ontstelt een mens zeer na het werk, bijzonder, als het werk door anderen

gedaan is, en zij aangenaamheid vinden, en goed succes hebben. Dan komt dit als koud water op de ziel, en zij gaat weg, zeggende: ik ben nergens toe bekwaam, en niet machtig iets te doen, even alsof een mens zeide: ik heb geen licht, omdat eens anders kaars helderder dan de mijn brandt. Maar na zijn eigen werk, dan is al zijn zorg, wat van het werk zal worden en hoe zijn arbeid en zijn preek ingang vond, wat goedkeuring van zijn gaven, en welk een verwondering over zijn bewaamheden. En indien de aanneming bij anderen niet beantwoord aan zijn begeerten, dan zinkt zijn ziel neder, en is hij moede van zichzelf, van zijn werk en van alles. Indien niemand hem prijst, en het werk wordt niet goed gekeurd, zo klaagt hij over zichzelf op allerlei wijs, en hij begint zich te verachten, alleen om enige lof van andere uit te visen en om te zien, wat zij zullen zeggen. Als zij hem prijzen zo gaat hij blijde heen, indien niet, zo zinkt hij; inzonderheid, wanneer hij geen genade heeft, om in het verborgen in het gebed te gaan, teneinde zich met enige belofte te versterken na die vlaag van bezwijking. Zo blijkt duidelijk dat hier grote hoogmoed te zien is, men wordt ziek van verslapping, omdat 's mensen geest als uitdooft en hij mist, hetgeen hij verwachtte. Al bereid ik mij zelf, zegt hij, nog zo goed voor, evenwel, zo de Heere mijn mond nu stopte op de predikstoel, wat dan? Wel, laat ons vernederd worden en daarmede ook getroost en tevreden zijn.

De derde beproeving van de mate onzer vernedering is de ontevredenheid in 's mensen levensomstandigheden, zoveel als u hiervan hebt, zoveel hoogmoed hebt u in uw hart, waar deze onvernoegdheid groeit, daar is ook deze bittere wortel van hoogmoed. De natuur van een trots hart is niet bekwaam, iemand boven zichzelf te dragen, en indien hij bestraft wordt zo vervalt hij tot vreemd murmureren, en tegenspreken. Deze onvernoegdheid opbaart zich in vijf bijzonderheden, en in die alle is een wereld van hoogmoed.

1. De ziel murmureert over Gods bedeling en zij mort over de Voorzienigheid van de Almachtige, alsof God haar vergeten had. De mens twist zeer met de Almachtige, indien God zijn wil en begeerte des harten niet beantwoord. Ziet dit in Jona: wanneer God het hart der Ninevieten had ten onder gebracht en zij zich vernederd hadden, zodat des Heeren toorn van hen was afgekeerd, ziet, hoe deze man toen uitviel, Jona 4:2, O, ik dacht dat wel, toen ik nog in mijn land was dat u dat volk zou behouden, en dat ik een vals profeet geacht zou worden, en zo ligt mijn eer in het stof. U meent dat God aan u verplicht is, wegens uw bidden en vasten, en u zegt: Hoe is het mogelijk dat wij na al ons bidden nog geen troost hebben? Anderen zijn vervrolijkt en verwikt, die de gave niet hebben, welke wij bezitten, en zij hebben niet gebeden, gelijk wij gedaan hebben. Heere!

U hebt hun genade bewezen, en waarom dan ook niet aan ons? Dit is schrikkelijke hoogmoed; ziet, hoe een hovaardig mens geen plaats laat voor Gods Voorzienigheid en hoe hij de Almachtige voor zijn rechterstoel brengt; het hart begint inwendig te murmureren, en somtijds laat het zich uitwendig in woorden uit, zeggende: Indien de Heere mij die genade gegeven had, en een plaats voor mij beschikt had, ik kon veel voor God, en enig goed aan Zijn Kerk gedaan hebben, en ik kon veel troost aan anderen hebben toegebracht. Hij wil hiermede zeggen: Indien de Heere zo wijs ware geweest (om middelen uit te vinden, ten einde Zijn eer te bevorderen) als ik ben, zo zouden grote zaken geschied zijn. Dit is 's mensen wijsheid te plaatsen boven God, en boven Zijn barmhartigheid, genade, wijsheid en alles. O, welk een duivelse hoogmoed!

2. De onvergenogde ziel acht alle ontvangen genade, en alles, wat God van dag tot dag verleent, klein; omdat zij niet verkrijgt wat zij wilde, daarom vraagt zij niet naar al het andere en acht het niet, wat zij ook heeft. Het is met zulk een ziel, gelijk het met Haman was, die zeide: Maar dit alles (al deze eer en deze rijkdommen) baat mij niet, zo langen tijd als ik de Jood Mordechaï zie zitten in de poort des Konings: Esther 5:13.

Dit een dat hem geweigerd werd, deed hem al, wat hij had, klein achten en niet aanzien. En het was niet alleen

zo met Haman, maar ook met de profeet Jona, toen God de wonderboom, die Hij beschikt had, wederom schielijk wegnam; zo nam Jona dat zeer kwalijk en vergetende al Gods weldaden in de diepte, zo twistte hij met de hemel, en toen de Heere zeide: Is uw toorn billijk ontstoken over de wonderboom? zeide hij: Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe: Jona 4:9. Zo prijst hij zichzelf en zijn doen, de reden hiervan is, omdat de ziel aan een eigenzinnig kind gelijk is dat, omdat zijn rok niet zo geschikt is, gelijk het wilde, daarom ontevreden is en geen rok wil hebben. Hier komt het vandaan dat de ziel spreekt, gelijk Andreas in Joh. 6:9. Hier zijn vijf gerstebroden en twee visjes, maar wat zijn deze onder zo velen? Zo zegt de ziel dat zij niets heeft, niets kan doen, en dat God tegen haar is, enz. Maar heeft God u niet een hart gegeven, en een zorg en consciëntie, om uw leven te verbeteren en heeft Hij niet dit en dat voor u gedaan? O ja, maar wat betekent dat, in vergelijking van hetgeen ik wilde hebben? O, brengt dat trotse hart ten onder.

3. De onvergenoegde mens zal twisten met zijn eigen staat, hoedanig die ook is. Al is zijn staat nog zo goed, nooit is hij gerust en tevreden, maar hij heeft vreemde inbeeldingen in zijn gemoed, en vreemde verheffingen van zijn eigen waan. Hij zegt: Indien God mij in zulk een plaats, overeenkomende met mijn gaven en bekwaamheden, gesteld had, dan zouden er grote dingen geschied zijn. Maar nu acht hij dat God hem als

onder een wolk gesteld heeft en daarom draagt hij geen zorg voor zichzelf, gelijk God, naar hij meent, geen zorg over hem gedragen heeft. Ja, laat hun een staat hebben, die hij begeert, en hij valt daar ook tegen uit. Rebecca kon niet tevreden zijn zonder kinderen, en to, toen zij ontvangen had, en de kinderen zich tezamen stieten in haar lichaam, zeide zij: Is het zo? Waarom ben ik aldus: Gen. 25:21-22. Zo is het met een trots, onvergenoegd hart, het moet dit hebben, en het moet dat hebben, en indien er iets ontbreekt, zo zinkt het neder in droefheid. Het is een vreemd woord van Jozua, toen de Heere het leger Israëls had laten slaan door de mannen van Ai dat hij klaagde, zeggende: Ach, Heere Heere! waarom hebt u dit volk door de Jordaan ooit doen gaan, om ons te geven in de hand der Amorieten? O dat wij toch tevreden geweest, en gebleven waren aan geen zijde der Jordaan! Joz. 7:7. Alsof hij Gods zegen niet afgebeden, en Gods hand tevoren niet gezien had, in hem te hulp te komen; ziet, nu neemt hij alles in de ongunstigste zin, omdat hij niet verkreeg, hetgeen hij gewild had. Zo was het ook met Mozes; toen de Heere hem riep, om tot Farao te gaan, zeide hij: O, Heere! zend to, die U zou zenden. Exod. 4:13. Alsof God over hem niet moest beschikken, omdat hij die welsprekendheid niet had, welke hij begeerde.

4. Gelijk hij met zijn staat twist, zo wordt hij zijn leven moede, en wil van verdriet sterven; omdat God

hem niet naar zijn zin en humeur antwoordt daarom wil hij van de wereld weg: niemand zal hem meer zien, en hij wil geen mens meer zien. Zo was het met Elia, toen hij zeide: Het is genoeg; neem nu, Heere! mijn ziel, want ik ben niet beter dan mijn vaderen: 1 Kon. 19:4. Zo was het ook met Jona, en met Job. Denkt hieraan, u vrouwen; misschien willen uw mannen tot u niet spreken, gelijk u woudt dat ze spraken, en dan zegt u: O dat ik in deze of die krankheid gestorven ware! Brengt ten onder die trotse harten; de Heere heeft u het leven gegeven, en Hij onderhoudt het, opdat u God zou zoeken, en nochtans wilt u in een verdrietelijke vlaag sterven. Bedenkt: het is genade dat u leven moogt, om genade te zoeken.

5. Tot besluit: Als de ziel aldus getwist heeft met God, en alle weldaden klein geacht heeft, moeilijk is geweest wegens haar staat, en moede geworden langer te leven, ja vermoeid van alles, dan komt de ziel tot een wanhopige verstrooiing in zichzelf. En wonderlijke gedachten zinken er in de ziel van een onvergenoegd mens, zodat zijn hart bijna buiten zichzelf schijnt gedreven te zijn. Hieruit spruit een grote uitzinnigheid in de goddelozen, en ook veel schade en kwetsing ook voor de gelovigen, hun gedachten lopen zeer snel, en maken dat hun ziel onbekwaam is: om enig goed aan anderen te doen, of van anderen te ontvangen. Hier is de oorzaak: toen God uw ogen eerst geopend had, en Gods

toorn u begon te vervolgen, toen zou u tevreden geweest zijn, in een rivier te vallen en u zelf te verdrinken. Welnu, neem aan dat God u nog geen genade wil geven, waarom twist u tegen Hem? O, zit neder, en verootmoedig u met zachtmoedigheid en kalmte; en wees er verwonderd over dat u nog niet in de hel zijt. Rachel wilde niet getroost zijn, omdat haar kinderen niet waren; zo is het ook met uw ziel: u moet hebben, wat u wilt, en anders wilt u niet getroost zijn.

Nu zijn er twee tegenwerpingen tegen de voorgaande waarheid, die ik moet oplossen en beantwoorden, eer ik verder ga.

De eerste is deze: de moedeloze zondaar begint zich te rechtvaardigen in zijn doen, in het beseffen van zijn machteloosheid, en zegt: Ik zie door dagelijkse ervaring dat ik niet bekwaam ben tot de taak, die God mij opgelegd heeft: het werk geschiedt door mij zeer bezwaarlijk; de Heere neemt de hand van Zijn Voorzienigheid van mij weg, in mij te sterken, en Zijn genade neemt Hij weg, in mij te troosten; wat zou u willen dat een mens doen zou? Is het betamelijk dat een mens zichzelf in het werk zou houden, in een soort van ongevoeligheid van de hand des Almachtigen? Of betaamt het niet veel eer dat men de hand Gods zie in Zijn gramschap, en nederzit, het stof likt, en zo verre zij van het werk te aanvaarden dat men liever het werk daar laat? Dit is een pleitrede van een moedeloos zondaar:

daarom meent hij dat hij wel doet, niet gelijk Rachel neder te zitten, en niet getroost te worden, maar dat hij zijn ziel in droefheid laat zinken.

Ik beken: het is waar, het recht verootmoedigd hart behoort, ja het kan niet anders dan zich alleszins zo te zien dat het zich de minste, weldaad onwaardig oordeelt en de zwaarste oordelen waardig. Het kan niet anders dan vergenoegd zijn in zijn verslagenheid, maar er is toch een groot onderscheid tussen een hart dat recht verootmoedigd is, en een moedeloos hart, en het onderscheid blijkt uit twee dingen. De ziel denkt dat ze wonder wel doet, aldus moedeloos te zijn en dat er geen andere verootmoediging is, dan deze: weet dan dat er dit tweeërlei onderscheid is:

Eerst: deze verootmoediging maakt de ziel stiller en beter bekwaam, om een lichten slag te ondergaan, als zij deze gedragen heeft, daar de ziel na moedeloosheid voller van onsteltenis is en onbekwamer, enige moeilijkheid te dragen, omdat ze onder deze moedeloosheid gezonken is. Indien de Heere een ootmoedig mens weigert, hetgeen hij wilde hebben, zo wordt hij daardoor bekwamer, om het missen van alles te dragen, maar de moedeloze ziel vliedt weg, en is onbekwamer, om Gods hand te dragen, in iets te missen. Verootmoediging stelt de ziel in staat, om enig vocht te houden, maar moedeloosheid breekt het vat, en maakt dat het niets zal houden. Verootmoediging is

gelijk iets dat de klederen meer effen en gelijk maakt: zij maakt de ziel nederiger en zachtmoediger, maar moedeloosheid scheurt het hart, en maakt het onbekwamer, om te dragen hetgeen er opgelegd wordt, gelijk de apostel tot de Hebreëen zegt: U hebt vergeten de vermaning, die zegt: Mijn zoon! acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijkt niet, als u van Hem bestraft wordt: Hebr. 12:5. Van dat bezwijken dat moedeloosheid is wordt gesproken in Gods Woord, als we van de Zaligmaker lezen dat Hij met ontferming bewogen werd over het volk, omdat zij bezweken en waren gelijk verstrooide schapen zonder herder. Zo zeg ik: laat u zo ver niet verstrooien door deze kwellingen dat uw hart onbekwaam wordt, om zich weer te vergaderen. Gelijk het gaat met een eigenzinnig kind, het welk verdrietig is, als zijn vader hem kastijdt en met smart in zwijm valt, terwijl een ander kind tevreden is, en de slagen met kalmte ontvangt, en bedaard weg gaat, zonder enigszins te bezwijken, zo gaat het ook met een recht verootmoedigd hart: het is gelijk het kind dat de slagen in stilheid ontvangt, maar de moedeloze ziel bezwijkt, en is niet machtig, Gods hand in deze te dragen.

Ten andere: Dit is het tweede onderscheid: gelijk vernedering de ziel stil en gerust laat, nadat Gods hand daarop geweest is, zo maakt ze de ziel vaardiger, en stelt er een soort van bekwaamheid en blijmoedigheid in, de dienst Gods waar te nemen, zonder haar eigen

oogmerken hardnekkig te begeren en zonder zich aan des Heeren hand te onttrekken, zodat de ziel, omdat ze de hand des Heeren gedragen heeft, daarom veel meer vaardig is dat de Heere zou beschikken over de plichten en over de goede uitslag er van, aangezien zij bevonden heeft dat God te voren met haar uitgegaan is, en zegt: het Is waar: somtijds weigerde de Heere aan mij die weldaad, welke ik begeerde, en geloofd zij God daarvoor, want door dat middel heb ik bevonden dat mijn trotse hart vernederd en omlaag gebracht is; daarom: als God wil dat ik enige plicht zal doen, zo zal ik het doen, en als Hij schande en schaamte daarin op mij legt, ik ben tevreden. Dit is een hart dat recht verootmoedigd is.

Maar de moedeloze mens, niet krijgende die kracht en bijstand in zijn plichten, welke hij wilde hebben, is zeer ongenegen en onwillig, om tot een dergelijken dienst meer te komen, uit vreze dat hij geen voorspoed daarin zal hebben, en dat hij niet bekwaam zal zijn, zulks te dragen. Vernedering legt het hart vlak neder, opdat de Heere Jezus daarin plaats mocht nemen, maar deze moedeloosheid sluit het hart, en maakt het onbekwamer voor Christus. Johannes de Doper was gezonden, om de weg voor Christus te bereiden, opdat alle dal gevuld, en iedere berg en heuvel vernederd zou worden: Luk. 3:5. De hoge weg, waarin Christus komt, is het hart en de lage vallei was

het moedeloze hart en deze bezwijking des harten maakte de weg also onbekwaam voor Christus, als de bergen en heuvelen. Gelijk de verootmoediging het hart effen maakt, en bekwaam voor Christus stelt, zo verdooft deze moedeloosheid, en maakt de ziel onbekwaam, om levendig gemaakt, te worden, en om plaats en onthaal te geven aan de Zaligmaker.

Vernedering neemt de hardigheid van het hart weg, en doet het sneller op de weg van Gods geboden lopen, maar moedeloosheid hangt als een zwaar gewicht aan de ziel, het welk dezelve verhindert, voort te lopen. Hierdoor komt het dat een moedeloos hart zo zwak tot heilige plichten komt, als tot samenspreken, vasten en dergelijke. Als hij gaat aan het heimelijk vasten en bidden, zo God hem dan niet dat succes geeft, het welk hij wilde, en hij het niet doen kan, gelijk hij het begeert, o, hoe zwaar is hij er weer toe te trekken! Maar de verootmoedigde ziel zegt: Geloofd zij de Heere! al had ik die sterkte en dat succes niet, het welk ik wenste, als mij evenwel de Heere roept tot dergelijke plichten ik zal ze weer doen, al kan ik die niet doen, zoals ik wilde. Zo weet dan dat er geen grond voor moedeloosheid is: dezelve is zonde; zijt dan tevreden, en toch altijd vernederd.

In de tweede plaats: De onvergenoegde persoon denkt dat zijn doen redelijk is, en dat het hem vrij staat, nu en dan onvergenoegd te zijn, en daarom zegt hij: Wat

woudt u dat een mens doen zou? U weet, en ik bevind het zo dat God mij veel bekwaamheden geweigerd heeft in die plichten. welke Hij van mij eist: anderen hebben gaven, sterkte en bekwaamheden, maar ik ben zwak en machteloos, en kan, ja mag iemand hiermede tevreden zijn? Zoudt u willen dat men tevreden was met zijn zonde? ik kan het niet geloven. Aldus is het, omdat zij zulk een dodigheid en ongenegenheid des harten zien dat ze daarom menen dat zij wel doen, met ontevreden te zijn, en zij werpen alle schuld op hun zonde.

Dit is een wanhopige verhindering van alle goede plichten, en daarom beantwoord ik het aldus: het Is waar dat de Heere het toestaat, en vrijheid geeft dat u misnoegd zou wezen over uw zonde, om niet onder de kracht en heerschappij ervan te zijn, en het nederig hart is ter beschikking van God, en niet ter beschikking van de zonde. Maar u moet wijs zijn in dit geval: het Is wat anders, ontevreden te zijn over zijn verdorvenheid, en wat anders ontevreden te zijn over zijn staat, waarin men is. U moogt en behoort ontevreden te zijn over uw hoogmoed en verdorvenheid, en over uw ongeloof, maar ziet toe dat u niet ontevreden zijt met de zwakheid van uw gaven en bekwaamheden: dit is verdoemelijke hoogmoed, en het is een bewijs dat u niet tevreden zijt met Gods handelingen, en dit is uw ziekte hoogstwaarschijnlijk.

Nu, opdat u moogt weten, of uw onvergenoegdheid over uw verdorvenheid of over uw staat en zwakheid uwer gaven is, zo zal ik het u dus tonen: die over zijn zonde ontevreden is zal nooit zondigen in zijn ontevredenheid. Wij zijn gewoon te zeggen tot iemand, die een vriend heeft verloren en daarover onmatig bedroefd is: Laat toch uw treurigheid de maat niet te buiten gaan. Let op, wat hij hierop antwoordt; mag men, zegt hij, niet treuren over zijn zonde? Hierop antwoord ik: Zijt u bedroefd over zonde, en zult u zwaarlijk zondigen in uw droefheid, en de goede wil Gods weerstaan? Nee, u hebt een vriend en middelen verloren, en daarom zijt u zo uitermate bedroefd. Dit is vleeselijke droefheid en geen droefheid over zonde; die droefig is over zijn zonde, zal niet zondigen in zijn droefheid. Zo mede: het is wegens uw staat dat u zo bedroefd en onvergenoegd zijt; is het niet zo met uw ziel dat uw hart op en neder gedreven wordt in een rusteloze ontevredenheid, en dat u uzelf niet meester zijt? Wordt u niet heren derwaarts in uw gemoed geslingerd, omdat u niet bekwaam zijt tot plichten? In die het zo met u is, zo zondigt u mismoedig in onvergenoegdheid.

Het is een regel in de oorlog dat, als een leger eens verstrooid en verspreid is geworden, het bezwaarlijk weer samenkomen zal, omdat het buiten orde en rang gesteld is. Zo is die ziel onvergenoegd over haar staat, welke onbekwaam tot plichten is en ongeschikt

in dezelve is gemaakt. De onvergenoegdheid, die een mens onbekwaam maakt ter beschikking van God is geen werk van vernedering, maar van hoogmoed; maar zo is het met u: uw onvergenoegdheid maakt u onmachtig, om Gods hand en het missen van iets te dragen, en maakt u onbekwamer tot plichten; het is dan niet over zonde, maar wegens uw zwakheid in gaven, en wegens uw staat dat u ontevreden zijt en aldus zijt u bezeten met deze hoogmoed des harten.

Het vierde en laatste merkteken of proeve van de mate van onze vernedering is dit: Zo u wilt weten, hoe veel hoogmoed in uw hart is, zo let erop, hoe uw ziel gesteld is ten opzichte van Gods Woord en waarheid, het welk regelrecht ingaat tegen uw beminde lusten, en tegen die verdorvenheden, aan welke uw ziel gekleefd heeft ten tijde van uw onbekeerde staat, en hier zijn twee bijzonderheden. Eerst, ziet, hoe uw hart zich gedraagt ten opzichte van de nauwe bevelen Gods. Ten tweede, hoe het zich gedraagt ten opzichte van de scherpste bestraffingen en vermaningen, die in uw hart worden ingegeven. Ziet, hoe uw hart de bestraffing van uw vijand, of de vermaning van een getrouw dienaar Gods kan dragen, als die uw boezemzonde tegenkomt. Wanneer uw hart komt onder die bevelen en bestraffingen, en u bevindt dat uw hart opzwellt tegen de waarheid en toornig begint te worden op het Woord en de dienaar, weet dan dit dat, zo veel er hiervan in uw hart is, zo verre

uw ziel ook van de vernedering is. Is dit geen hoogmoed dat de ziel zich verheft tegen de God van de hemel en het Woord Gods als de weg afsnijdt? En als het snode en eigenzinnige hart des mensen het gebod Gods wil onderdrukken en ter aarde werpen, liever, dan dat het de verdorvenheid zal laten gaan, is dit niet verbazende hoogmoed?

U moet kennisnemen van deze ongetemperdheid in verscheidene gelegenheden. Als de profeet tot de goddelozen koning Amazia kwam, 2 Kron. 25:15-16, en tot hem zeide: Waarom hebt u de goden der heidenen gezocht, die hun volk niet gered hebben uit uw hand? antwoordde de koning hem: Heeft men u tot des konings raadgever gesteld? Houd u op: waarom zouden zij u slaan? Daarop zeide de profeet: Ik merk dat God besloten heeft u te verderven, dewijl u dit gedaan en naar mijnen raad niet gehoord hebt. Amazia was goddeloos en als een goddeloze handelde God met hem: zo is het ook, als Gods Woord tegen der mensen harten en lusten aankomt, dan worden zij uitzinnig en, ware het niet wegens schande en vreze, zij zouden de leraar van de predikstoel aftrekken.

Maar vragen misschien sommigen: Kunnen ook Gods heiligen door deze snood en hartstocht vervoerd worden? Ik antwoord: Ja, deze gesteldheid des harten bekruipt somtijds wel een godvrezende ziel, maar het onderscheid zal daarna blijken. Het was vreemd met

Asa (hoewel de Godgeleerden hem voor een godzalig man houden), wanneer de Profeet Hanani recht met hem handelde, en zeide: U hebt dwazelijk gedaan, door te steunen op de koning van Syrië, enz., ziet, hoe de koning dit opnam: Hij werd toornig tegen de ziener, en zette hem in het gevangenhuis, 2 Kron. 16:7, 10, 12. Maar let op wat hem gebeurde, nooit had hij daarna een goede dag; hij viel in vele zonden (zo verlaat God een mens wegens zijn verdorvenheden), daarna kreeg hij een vreemde krankheid aan zijn voeten (een ongewone zaak dat God een vroom mens in die ellende zou laten), en zo stierf hij, alles, wegens zijn tegenstaan van Gods Woord. Dit is de natuur van een eigenzinnig humeur. De ootmoedige ziel twist niet tegen Gods Woord, maar ontvangt hetzelfde met zachtmoedigheid, en met een stillen geest: Jak. 1:21. Indien een zonde geopenbaard wordt, en een plicht geboden, hij draagt het Woord zonder twisting, tenminste meestal, want het vlees laat zich ook nog gelden. Ziet dan in uw hart, en in uw huisgezin; kunt u de bestraffingen van een meester of vrouw verdragen, als zij zeggen dat u lui zijt? En zo ook u, vrouwen! als uw mannen u bestraffen, komt daar niet alles, wat in u is, tegen op? O, dit is onverdraaglijke hoogmoed: u moogt vrome dienstboden en vrome vrouwen zijn, maar het is vreemd, indien u zo zijt.

Maar, zult u zeggen: Hoe zal iemand in al deze het onderscheid zien? Ik antwoord: Gods heiligen en de

zondaars, de getrouwen en de trouwelozen, hebben alle ditzelve in enigerwijze en mate, maar deze verdorvenheid is vergif in het hart van een godzalig mens. Het is waar, Gods kinderen zijn somtijds ontevreden en moedeloos, maar als zij het zien, zo zijn zij tevreden dat Gods Woord hen daarover bestraft; zij klagen over hun snode harten, en als zij deze ontevredenheid bevinden, zo twisten zij daarover met zichzelf. Een godzalig mens zou het hart dat met Gods Woord twist, wel willen uitrukken en hij zegt: Is dit niet het Woord van God, door hetwelk wij moeten zalig worden en is dit niet de kracht van Christus en zal ik daartegen toornig zijn? Dat zij verre. Maar die hartstochten zijn natuurlijk in een vleeselijk mens, en hoewel hij bestraft wordt wegens een dwaze gewoonte, zo wil hij toch zijn verdorvenheden aan de hand houden, hij trekt en de leraar trekt; de leraar wil zijn trotse hart naar omlaag trekken, en zijn verdorvenheden wegnemen, maar hij wil zijn hoogmoed, zijn dwaze modes en zijn verdorvenheden houden. Wel! houdt ze dan, en vergaat er mede, en weet dat u een snood mens zijt. Het verootmoedigde hart strijdt met zijn verdorvenheden en zondige hartstochten, en, het is er niet mede tevreden. Het is er mee als met een verraad dat ontdekt wordt aan een verrader en aan een goed onderdaan, de verrader houdt het verborgen, maar de ware onderdaan ontdekt het, hij klaagt over de verrader en over het verraad en roept om recht

daartegen. Zo gaat het ook met een begenadigd hart: het ziet wel die vervloekte hartstochten, en het bevindt somtijds wel de oprijzingen des harten tegen Gods Woord, en dat schudt zijn vastheid, maar als een begenadigd hart het verraad ziet, zo is het er niet mee eens, maar klaagt er over tot de Heere, zeggende: O, verraad! dit snode hart zal mijn verderf zijn; goede God! openbaar het mij nog meer, en neem al die verdorvenheden weg; neem U bezit van mij, opdat ik u hier dienen mag, en hiernamaals voor eeuwig met u mag zijn. Zoveel van de nuttigheid van onderzoeking.

Derde nuttigheid: tot bestraffing. Is het zo dat het hart, het welk waarlijk verootmoedigd en tot genade bereid is, tevreden is, ter beschikking van God te zijn, gelijk u gehoord hebt, wat zullen wij dan zeggen van diegenen, die zich tegen de Almachtige verheffen? Dit ontdekt de vreselijke staat van iedere zodanige ziel, het is zeker dat de hoogmoedig ziel het verste van de zaligheid af is. Hoe bewijst u dat? zult u vragen. Wel, hij, die het verst af is van verootmoediging, is het verst af van het beginsel der genade hier en van volmaaktheid hiernamaals, want hier is enkel de deur der genade, en tenzij u wordt als kinderkens dat is, tenzij u vernederd wordt, zo kunt u in het Koninkrijk der hemelen niet ingaan: een trots hart is ver van de genade nu, en van de gelukzaligheid in het einde zijner dagen.

Tot ontdekking van de ellende dezer mensen zal ik u vier dingen open leggen, en ik wilde dat wij dit wel opmerkten, opdat onze trotse harten mochten nedergetrokken worden.

Eerst: Hoogmoed is opzettelijk tegen God, en is recht strijdig tegen het wezen Gods, en dat in de gehele mens. Het is waar, alle zonden zijn niet anders dan een soort van tegenstrijden tegen de Heere der heirscharen, en van overdwarsen van de een of andere eigenschap in God, gelijk de valsheid strijdt tegen Gods verdraagzaamheid, en de onrechtvaardigheid tegen Gods rechtvaardigheid, zodat die tegen de Almachtige in hun mate gaan, de een tegen de een, de andere tegen de andere eigenschap. Maar een trots hart kant zich tegen het gehele wezen van God, ja, het tracht, zo veel in hem is; God uit de wereld weg te nemen, het wil zelf God zijn, en geen God dan zichzelf hebben. De Heere schrijft Zich bijzonder twee dingen toe, die in niemand dan in Hem zelf kunnen zijn. God is de eerste en de laatste oorzaak van alles: alles is van Hem en voor Zichzelf geschapen, Hij maakte alles door Zijn wil en wijsheid, en door Zijn wijsheid en Voorzienigheid regeert Hij alles voor Zichzelf. God was er, eer iets bestond, en alles moet tol van lof en dankzegging aan God geven; een mens kan, hoewel niet volkomen, nochtans in oprechtheid God enigermate gelijk zijn in barmhartigheid, rechtvaardigheid, en ook wel in andere van Zijn

eigenschappen, maar God alleen is de eerste en de laatste, en indien een schepsel iets is, zo is het van God gemaakt. Maar dit is het venijn van een trots hart, het wil de eerste en de laatste zijn; het doet alles door zijn eigen kracht, en het wil zijn eigen lof beogen in al wat het doet, gelijk de grote koning Nebukadnezar zeide: Dan. 4:30. Is dit niet het grote Babel dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks, door de sterkte mijner macht, en ter ere mijner heerlijkheid? Ik heb het gebouwd, zeide hij: zo was hij de eerste; en ter ere mijner heerlijkheid: daar was hij de laatste. Gods wijsheid en welbehagen moest niet bestaan, maar zijn eigen trotse hart; niet, wat God gebod, maar hetgeen hij zelf wilde hebben, moest geschieden. Alles, wat in een trots mens is, is tegen de Almachtige.

Gods heiligen hebben er verwonderd over gestaan dat de Heere een hoogmoedig mens kan verdragen, die zich zo tegen God kant, ten opzichte van zijn bijzondere voorrechten. Het is een wonder dat God de bliksem van de hemel niet zendt, en die mensen tot stof verplettert, en hen schielijk ter helle neder zendt. Ik houd het daarvoor dat dit de zonde van de duivelen is, die nu in eeuwige duisternis tot het oordeel van de groten Dag zijn opgesloten; ja, ik neem deze hoogmoed van 's mensen geest, in zijn verstand, oordeel, wil en harts-tochten voor een anderen oude mens der zonde. Dronkenschap is een lid van die oude mens, en zo ook

overspel en andere zonden, maar hoogmoed is, als het ware, de oude mens zelf: dit is de eigen moeder, waaruit de zonde tegen de H. Geest groeit. Aan deze zonde ontbreekt niets, dan dat de verlichting omtrent de waarheid krachtig komt op het hart; als iemands verstand is verlicht, en die verlichting komt op het hart (verstaat dit van de waarheid des Evangelies), en hij wordt geweldig vervoerd tegen de waarheid met boosaardigheid: dit is de zonde tegen de Heiligen Geest.

Ten tweede: Gelijk de hoogmoed tegen God zelf gekant is, zo is hij strijdig tegen het Verbond der genade, het welk aldus luidt: Geloof en leeft, want, waarlijk! hetgeen wij ongelovigheid noemen, en wat daarin komt, is hoogmoed, gelijk de apostel zegt: Rom. 3:27, Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet der werken? Nee, maar door de wet des geloofs. Indien er geloof is, dan houdt het vleselijk redeneren en de hoogmoed op. Daarom besluit ik, en zeg: Indien het geloof allen roem uitsluit, zo staat dan hoogmoed en roemen tegen het Verbond des geloofs, het geloof wordt uitgesloten door deze hoogmoed van 's mensen geest, en door de opgeblazenheid des harten, en de profeet Habakuk zegt: Zijn ziel verheft zich, zij is niet recht in hem, Hab. 2:4. Degene, die opzwellingen en oprijzingen heeft in zijn hart, en zich opblaast tegen Gods Woord, heeft geen oprechten geest binnen in hem, maar de rechtvaardige zal door geloof leven. Bovenal: ziet op de tekst:

Jesaja 46:12, Hoort naar Mij, u stijven van harte, u, die verre van de gerechtigheid zijt! Laat mij tot u spreken, u trotse mannen en vrouwen, die hier heden zijt; u, die tegen de waarheid van Christus opzwelt, en onder de kracht van Gods instellingen niet wilt komen, u zijt verre van de gerechtigheid; hoe verder u in deze zonde gaat, hoe verder u van Gods gerechtigheid zijt. Dronkaards en overspelers zijn ver verwijderd van Gods gerechtigheid, maar een trots mens is er oneindig veel verder van af, hij is zeer verre van het Verbond des geloofs.

Het geloof gaat uit tot een ander, om alles, wat het nodig heeft; het reikt tot de hemel om alles; het mist spijs en drank, en daarom gaat het tot Christus om alles, maar hoogmoed steunt alleen op zichzelf, om alles te hebben. Het geloof geeft aan een ander de eer van al, wat hij heeft, maar hoogmoed neemt al de eer voor zichzelf. Het geloof gaat tot een ander om kracht, in hetgeen het doet, maar hoogmoed steunt op eigen kracht, zodat, hoewel alle zonden het werk des geloofs hinderen, nochtans de hoogmoed het zelve meer hindert dan iets anders. U, die het een kleine zaak acht, trots te zijn, u moet niet bukken onder de leraar; u moet doen, wat u gelieft; u zijt trots van hart, maar u zijt verre van het geloof: hoe meer geloof, hoe minder hoogmoed, en hoe meer hoogmoed, hoe minder geloof.

Ten derde: Gelijk hoogmoed gekant is tegen God zelf, en tegen het verbond der genade, zo volgt dat de

hoogmoedige ziel op die voorwaarde nooit enige genade van de Heere zal ontvangen: u moogt opzwellen, en u zelf verheffen, maar indien u ooit het werk der genade en barmhartigheid krijgt op deze voorwaarden, zo zal ik voor eeuwig uw slaaf zijn, want wie opzettelijk strijdt tegen de genade Gods, die alles geeft, en wie regelrecht ingaat tegen het verbond der genade, door hetwelk alles wordt toegevoerd, die mag zich er wel van verzekeren dat hij nooit enige genade krijgen zal. De Heere kan het gezicht van een hovaardige geest niet verdragen: Hij kan op hem niet zien, en veel minder zal Hij met hem leven, Hij ziet de verhevene van verre: Ps. 138:6. Hij drijft de hovaardige verre van de hemel; de Heere handelt met een hovaardige, gelijk iemand doet, die met verbolgenheid is vervuld tegen zijn vijand; Hij wil niet in het gezicht komen van een hoogmoedige, en indien de Heere zo nabij hem komt, wee hem, als Hij zo doet, want God wederstaat de hovaardige; Hij wet al de scherpste pijlen van Zijn wraak, en schiet die alle tegen een hoogmoedige.

U, gebroken harten, merkt dit op: de Heere geeft de nederige genade, maar de hoogmoedige moet met zijn deel tevreden zijn; hij zal weerstaan en niet ontvangen worden, tegengestaan en niet bekeerd, behouden, noch geheilgd worden; hij mag wel vaarwel zeggen aan alle genade: nooit zal hij ze op die voorwaarden verkrijgen, en gelijk God hem geen goed beoogt te geven, zo

komt een hoogmoedige niet binnen het bereik van genade, noch van die verlossing, welke Christus Jezus gewrocht en verworven heeft. Christus kwam niet, om te roepen rechtvaardigen dat zijn zij, die trots zijn wegens hetgeen zij doen. U, trotse van hart! denkt eraan, de Heere Christus kwam niet, om u te roepen, de duivel roept, en u moogt tot hem gaan, maar Christus kwam, om arme, verslagen zondaars te roepen en zalig te maken. Van Christus wordt gezegd dat Hij van de Heere gezalfd was, om de blijde boodschap van het Evangelie te prediken, aan wie? aan de zachtmoedigen, enz. U, zachtmoedige zielen! zult goed nieuws van de hemel horen, maar daar is niet een syllabe van een belofte in het gehele Evangelie, die bestemd is voor enige hovaardige geest. Indien ik alle goede van de kwaden kon scheiden, ik wou dat de goede daar stonden, en hoorden de goede tijdingen: die ik voor hen heb, en als u, trotse harten! wilt inkomen, en buigen, kunnen zij voor u ook zijn, U, die voor Gods Woord beeft, en willig zijt te doen, hetgeen God zal gebieden, indien hier iemand zondanig is, gelijk ik niet twijfel, of daar zijn er velen, weet dat de Zoon des mensen kwam, om u te zoeken, en zalig te maken: dit is goede tijding. Ja, in de Heere Jezus Christus zijn alle schatten van wijsheid en kennis, en uit deze volheid van heiligheid en zaligheid vult Hij alle uw zachtmoedige harten, en Hij zal alle genade geven volgens uw noden. Hier is nieuws van zaligheid, leven en

troost van de hemel, maar voor wie? Christus kwam, om te zoeken en zalig te maken, die verloren zijn dat zijn zij, die in hun eigen oordeel verloren zijn, maar de hoogmoedige was nooit in zijn eigen ogen verloren. Een verloren mens, in de woestijn, is tevreden dat hij op de rechten weg geleid wordt, maar de hovaardige zegt dat hij nog steeds onrein en werelds wil zijn, zo was hij dan nooit verloren, en Christus kwam nooit, om hem te zoeken noch zalig te maken.

Al de middelen der genade, die God geeft, zullen een trots mens nooit goed doen, zodat het even mogelijk is dat hemel en aarde tezamen komen, als dat een hovaardige in de hemel komt, tenzij God hem een hart geve, om te buigen. Niemand kan het goede door het Woord ontvangen, tenzij hij onder de kracht er van zij: indien het was niet onder het zegel is, hoe zal het enig indrukkel ontvangen? gelijk de apostel zegt: Rom. 6:17. De christenen te Rome waren overgegeven in de vorm of het voorbeeld van de leer. De vorm van het Evangelie kreeg plaats in hun harten, geen ziel is er, die enig goed door het Evangelie kan verkrijgen, of zij moet ontvangen hetgeen het zelve openbaart, en zij moet doen hetgeen het gebiedt en zij moet proberen te vermijden hetgeen het verbiedt. Maar een trots hart is boven alle middelen, en daarom kan het Woord er niet zalig op werken, gelijk die goddelozen zeiden: Psalm 12:5. Wij zullen de overhand hebben met onze tong! onze lippen zijn onze! wie

is heer over ons? Wat bestraffing zal mij afschrikken? zegt een hoogmoedig hart: ik wil door mijn eigen lusten geleid worden. Uw eigen oordeel leidt u, u moet hebben, wat uw hart gelust of goeddunkt. U, trotsen van hart, die besloten hebt, niet te buigen, en niet onder de genade Gods te komen, u wilt niet dat uw genegenheid leerzamer gemaakt wordt. En aangezien u dan niet wilt geleerd zijn, zo wordt dan voor eeuwig bedrogen; gaat uws weegs, en zijt voor eeuwig verhard, en voor eeuwig verstoten van voor Gods aangezicht, en zink neder in de grondeloze put; u wilt uw eigen zin hebben en daarom: gaat naar uw eigen plaats, want dat is al, wat u kunt hebben. Gijlieden integendeel, die aan God getrouw zijt, en de zodanigen kent, treurt over hen.

Ten vierde: Het verderf van een hoogmoedige is zeker en zal zeer schrikkelijk zijn, daar is niets te wachten en te hopen, dan een geheel verderf, en dat schielijk en onbegrijpelijk voor iedere trotse geest, die zich verzet tegen de gezegende God des hemels. Laat mij dit aan u aldus verklaren, een trots mens is tot Gods oordelen gemaakt, en als het ware gesteld tot het wit, waartegen alle pijlen van Zijn wraak ten volle mikken. Toen Amazia het tegen de raad van de Profeet wilde uitharden, zeggende: Houd u op, waarom zouden zij u slaan? zeide de Profeet: Ik zal ophouden, maar weet, wat u geschieden zal, want nu weet ik dat de Heere besloten heeft, u te verderven, dewijl u dit gedaan en naar

mijnen raad niet gehoord hebt, 2 Kron. 25:15-16. U, die de trotsheid van uw mannen, vrouwen en vrienden weet, en die weet, hoe uw kinderen ingaan tegen de gezegende waarheid van Christus: gaat in het verborgen, beklaagt hun staat, en bidt voor hen dat het verderf, zo het mogelijk is, moge worden voorkomen. Gaat in het verborgen, en zegt: het Is mijn man, of mijn vrouw, of mijn kind dat niet wil buigen onder de bestiering van het Woord; en daarom: al mogen wij een korten tijd tezaamen leven, zo weet ik toch dat God heeft besloten, ze te verderven.

U, die hoogmoedig zijt! denkt hieraan bij uzelf, en zegt: Indien ik niet wil vermaand worden, zo zal ik worden verdorven, ik kan het niet ontgaan. O, mij dunkt, zo iedere troste geest dit op zijn handpalmen wilde schrijven, en aan het voeteneinde van zijn bed, opdat hij het zien mocht, waar hij ook gaat, hoe zou zijn hart binnen in hem bezwijken! Als u naar buiten gaat, zo zegt: Voor zover ik weet, zal ik nooit weer thuiskomen, want God heeft besloten, mij te verderven, en als u nederligt, zo denkt aldus: Voor zover ik weet, zal ik nooit meer opstaan, het is niet het woord van een mens, maar van de Almachtige. Wanneer de Heere, als het ware, een weg wil banen voor het verderf, zo zendt Hij een trots hart; indien God voor heeft, een volk of natie te verderven, zo geeft Hij het over aan de hoogmoed huns harten. De zonen van Eli luisterden niet naar de stem van hun vader,

omdat de Heere hen wilde doden: 1 Sam. 2:25. Hij gaf hen over aan hun trotse harten. Ja, de trotse ziel is niet alleen het oogwit van Gods toorn, maar gelijk de Heere het verderf voor hem besluit, zo brengt Hij het verderf eerst op hem.

Toen de burgers zeiden: Wij willen niet dat deze over ons koning zij, werd de koning toornig en zeide: Brengt deze mijn vijanden hier, en slaat ze hier voor mij dood: Lukas 19: 27. Daar was geen uitstel, noch verzachting van de straf te geven.

O, denkt hieraan, alle u trotse geesten; gewis: de Heere zal alle goddelozen in de dag des oordeels te schande maken, maar Hij zal de vinnigste fiolen van Zijn wraak uitlaten tegen een trots mens. En als de Heere zal zeggen: Waar zijn Mijne vijanden, die snode booswichten? dan zullen Gods dienaren inkomen en zeggen: Deze was een dronkaard en deze een overspeler; wel, zal de Heere zeggen: Ik zal ze terstond plagen, maar waar zijn die hoogmoedige vijanden van Mij, die weigerden gereformeerd te worden? laat Mij die voor eeuwig verdoemen en verderven. En, voor zover ik weet, heeft de Heere een schrikkelijke verbolgenheid over hen, ja, deze zal zo uitgevoerd worden over een trots mens dat er geen herroepen aan zal zijn, en dat God niet zal bewogen worden tot medelijden over hem. Zij zullen tot Mij roepen, zegt de Heere, maar Ik zal niet antwoorden; zij zullen Mij vroeg zoeken, maar zullen Mij niet vinden,

Spreuken 1:28. Zodat hetgeen wonder is dat een menigte van wederspannige booswichten geen troost op het sterfbed heeft en vele duivelen op hen aankomen, om hen met geweld ter helle te voeren. Dit is geen wonder herhaal ik, want ofschoon zij mogen roepen en schreeuwen, God zal niet naar hen horen; ja, de Heere zal lachen in hun verderf, en spotten, als hun vreze komt. Het is smartelijk voor een mens, in ellende te verkeren, maar dan nog bespot te worden is een plaag der plagen, maar wanneer de barmhartigheid zelf zich verblijdt in het verderf van een mens, dit maakt de plaag uitermate ellendig.

Zo iemand zegt: Dit is een valse leer, en dit is al te scherp, wel, Broeders! wij durven niet anders, en wij kunnen het niet zachter zeggen en het is toch beter dat u het nu hoort, terwijl u het nog kunt voorkomen, dan ervan te horen en het te voelen, als er geen raad meer is. Maar hier is de voorname wonde van onze predikdienst: u wilt u er niet onder voegen; u wilt niet bukken. Wij spreken niet in toorn, gelijk u zich inbeeldt, maar in goedwilligheid; wij prediken nu tegen een trots hart, opdat u verootmoedigd wordt, genade vindt en zo voor eeuwig getroost, en zalig wordt. Daarom: ligt in uw schaamte neder, en de Heere overweldige die harten, die door het Woord en door goede raad niet kunnen worden bewerkt! Ja, de Heere make u nu bekwaam voor

de genade, opdat u barmhartigheid van de Heere moogt verkrijgen! Dit is al het kwaad dat wij u toewensen.

Och! dat u zo van deze plagen wilde horen dat u die nooit mocht voelen! De Heere heeft een oude haat tegen een hoogmoedig hart; gaat heen, u trotse harten! vreest en beeft. Als u uit de vergadering zijt gegaan, zo zegt niet: Al spreekt hij zo, het gaat ons evenwel nog goed; wij zien geen van deze oordelen, en al die wind doet het koren niet schudden. Nee, nee, buigt eens; komt in; neemt Christus' juk op, en de Heere make het licht! Gaat in het verborgen, en spreekt aldus bij uzelf: Goede God, heb ik mij niet alleen tegen een mens verheven, die mijns gelijke is, maar tegen God en Zijn instellingen? En heeft God mij evenwel barmhartigheid betoond, door mij te sparen? En is het nog barmhartigheid dat ik mijn lichaam mag buigen, al kan ik mijn trotse hart niet buigen, o, wat is dat een genade! U vrouwen! dankt God, die uw mannen nog gespaard heeft, en dat zij nog leven en hier zijn; bidt God dat zij hun best mogen doen, om ootmoedige harten te hebben, opdat zij genade mogen vinden tegen de kwaden dag; onze God is zeer barmhartig, maar daar valt niet met Hem te twisten; heeft ooit iemand de Heere getergd en voorspoed gehad? Komt dan, en zijt beschaamd over uzelf, opdat de Heere u nu mocht vernederen, en u hierna maals genade tonen.

Vierde en laatste Nuttigheid: tot Opwekking. U ziet het wee en de ellende van een trotse geest, zo zijt vermaand dat, gelijk u gunst wenst te vinden bij God, en genade van Hem te ontvangen, u ook nu tevreden zijt dat Hij over u beschikke. Wandel op deze weg, en beoogt dit doel; strijdt er om, en doet uw uiterste best dat u nederige harten moogt verkrijgen. U moet niet denken dat elke luie wens en elke begeerte het werk verrichten zal, en dat het genoeg zal zijn, te zeggen: Is het alzo dat een trots hart zo verre van de hemel is, zo wilde ik dat ik een nederig hart had, enz. U moet niet denken dat God u zal ten hemel brengen, eer u het gewaar wordt, en dat een nederig hart u in de mond zal komen druipen: Gods heiligen hebben het altijd gehad, eer zij Christus aannamen, en u moet het ook hebben, zo u Hem ooit wilt verkrijgen. Daarom: maakt het een voornaam deel van uw dagelijks werk, het zelve te verkrijgen, en geeft uw ogen geen slaap, noch uw oogleden sluimering, eer u deze begenadigde gestalte des geestes hebt. U ziet de prijs, de waarde en voortreffelijkheid van deze gezegende genade; laat dezelve nu niet ter zijde liggen, werpt ze niet ergens in een hoek, maar begeert ze in alle uw begeerten en, in al uw najagen van enige dingen, acht deze meer dan alle, en tracht ze bovenal te verkrijgen.

Ik weet dat de een zijn oog heeft op de wereld, en de ander op zijn vermaak, en elk zegt: Wat zullen wij

eten, en drinken, en waarmede zullen wij ons kleden? Maar u, zegt toch niet: Hoe zal ik rijk worden, of tot eer komen? maar: Hoe zal ik dit nederige hart verkrijgen? Wat is dat voor uw ziel? dat u rijk zijt, en een verworpen-
ling. en dat u in ere zijt, en verdoemd? Nee, het uitgelezenste goed, en het voornaamste van uw begeerte moest een nederig hart zijn. Nu, om onze harten hiertoe te trekken, zo zijn er drie beweegredenen, die tijdig en dienstig hiertoe kunnen zijn, en zij zijn deze: Eerst: bedenkt dat het mogelijk is dat u zulk een ootmoedig hart verkrijgt. Ten andere: let op het gevaar, indien u het niet hebt, want dan zijt u diepongelukkig, al leefde u zo lang als Methusalem. Ten derde: let op het uitstekende goed, het welk u door deze genade bekomt.

Eerst: Het is voor iedere ziel, die hier tegenwoordig is, mogelijk dat zij een ootmoedig hart verkrijgt. Dit kan ons een opwekking zijn, om aan deze plicht te gaan; indien iemand geen hoop had dat hij deze begeerte verkrijgen zou, zo zou hij geen hart hebben, om enige middelen daartoe te gebruiken, dan zou iemand even goed kunnen stil zitten, als opstaan en vallen, gelijk het spreekwoord zegt. Maar aangezien het mogelijk is dat ieder onzer een ootmoedig hart verkrijgt, zoekt het daarom bij de Heere, en zegt: Daar zijn vele trotse harten geweest als het mijn (hoewel ik vanwege mijn hoogmoed als een duivel geweest ben), en nochtans hebben zij deze genade gehad; en daarom, Heere!

waarom zou ik het zo wel niet krijgen, als zij? Wie weet: God mocht u ook een ootmoedig hart geven. Zegt verder: Al is mijn hart nu hardnekkig en opstandig, nochtans, Heere! zie ik geen gebod, het welk mij verbiedt, deze genade te verwachten, en ik zie geen waarheid, die mij uitsluit. Nee, Heere! U zegt in Uw Woord: Verootmoedigt u onder de krachtige hand Gods; ja, Heere! U hebt middelen verordend, om deze genade te werken, en hebt altijd deze middelen gezegend ten goede van anderen, en waarom dan ook niet aan mij, Heere? U hebt die middelen aan anderen gezegend, en hebt hen doen bukken en buigen; waarom, Heere! zult U die ook voor mij niet zegenen? Wie weet zegt de ziel, of God het ook niet voor mij doen zal, zowel als Hij het voor anderen gedaan heeft.

Daarom: gaat naar God, en zegt: het is de waarheid, Heere! ik beken dat dit mijn hovaardig en wederspanning hart niet laag wil bukken; niemand is machtig, dit trotse hart neder te trekken; het is zelfs in de macht der engelen niet, een trots hart te verootmoedigen. En daarom, Heere! neem U nu dit verheven hart, en verootmoedig het, en doe er mede, wat U wilt. Hebt U het hart van Manasse, de tovenaars en bloedzuiger, die de straten van Jeruzalem met bloed vervulde, niet tam en ootmoedig gemaakt? En bracht U het trotse hart van die vijandige stokbewaarder niet ten onder? Ja, hebt U niet het hart van de hoogmoedige, vervolgende Saulus

vernederd; deedt U hem niet tot U komen op de knieën? Heere, dit alles hebt U gedaan; verootmoedig ook mij, Heere! Houdt zo bij de God van de hemel aan.

Ja, dringt aan en houdt God aan Zijn belofte, en aan Zijn verbintenis, waardoor Hij Zich verbonden heeft: Jesaja 2:12-13. De dag des Heeren der heirscharen zal zijn tegen allen hovaardige en hoge, en tegen allen verhevene, opdat hij vernederd wordt; en tegen alle hoge en verhevene cederen van de Libanon, en tegen alle eiken van Basan dat is: tegen alle machtige, snode en trotse harten; die zullen volkomen vernederd worden, en de Heere alleen zal te die dage verheven zijn. Wel, dringt bij God aan op deze belofte, en bidt de Heere dat Hij die gedenke, zegt: Heere, maak U dat al die trotse harten buigen; och! dat dit de dag mocht zijn, en dat ik de mens en mijn hart het hart mocht wezen, opdat men alleen over Uwe barmhartigheid verwonderd zij.

Dus ziet u dat God voor u evenveel kan doen, als Hij voor anderen gedaan heeft, en dat het mogelijk is, een vernederd hart te verkrijgen: staat er daarom naar.

Ten andere: Gelijk het mogelijk is een verootmoedigd hart te verkrijgen, zo bedenkt verder dat, indien u uzelf, hier misleidt en mistast, het gevaar vreselijk is. En daarom: Gebruikt zoveel te meer zorgvuldigheid en vlijt dat u daarin niet bedrogen uitkomt. Indien u hier mistast, zo verwacht nooit, behouden of hersteld te worden

hiernamaals; als u nu mistast, zo zijt u eeuwig verloren. Het is zoveel, als uw ziel waardig is; gelijk uw verootmoediging is, zo zal ook uw geloof, uw heiligmaking en uw gehoorzaamheid zijn; indien de verootmoediging niet deugt, zo deugt er niets. Het wordt van de wijsgeren en medicijnmeesters aangemerkt dat, indien er een fout, in de eerste behandeling is, het in de tweede niet verbeterd kan worden. Als de maag de spijs kwalijk verteert, kan de lever geen goed bloed maken. Zo mede: een wonde hier kan nooit verbeterd worden. Wanneer het fundament en de grondslag van een gebouw niet goed en zelfstandig zijn, al is het gemaakte nog zo net en bekwaam, zo is er toch geen verbeteren aan: het moet alles neergeworpen, en het grondwerk zekerder gemaakt worden. En daarom: als de mensen enige voorname pilaren stellen, om een huis te ondersteunen, zo graven zij diep en laag en zetten die sterk. Zomede: als dit werk van verootmoediging niet diep en laag genoeg is, zal het gebouw van 's mensen belijdenis neervallen: daar is geen verbeteren aan. Als de grond van het huis goed is, al vliegen er het dak en de sparren af, het is te helpen, maar, indien de grond niet deugt, het huis zal instorten, wat het andere ook zij. Zo mede: vele zwakheden kunnen geholpen, en het hart kan onder die alle ondersteund worden, indien dit werk van verootmoediging goed is, maar indien dat eens vals bevonden wordt, zo zal uw geloof en gehoorzaamheid niet

deugen, en de Geest Gods zal in u nooit wonen, noch u levend maken.

Ziet, wat de gezegende Zaligmaker zegt: Luk. 13:24, Strijdt om in te gaan door de enge poort. Deze poort of ingang in het leven is verootmoediging des harten; als de ziel van de zonde losgemaakt is, en die vaarwelzegt, gelijk ook aan zijn eigene gerechtigheid, zo is de deur geopend. En gelijk het is met andere wegen: indien er slechts één deur of weg is, om in een huis te komen, en de reiziger mist die deur, zo verliest hij al zijn arbeid, en moet weer teruggaan, maar als hij eens ter deur inkomt, zo is hij binnen. Zo ook in het geestelijke: Daar is een zeer nauwe weg van Gods geboden, en er is maar één weg of deur tot deze gelukzaligheid; zij is eng en klein: een mens moet niets in zijn ogen zijn, en mist u deze deur, zo verliest u al uwen arbeid, en zult nooit tot de zaligheid komen. Als iemand zijn ganse leven kon horen en bidden, indien echter zijn hart niet verootmoedigd is, hij en zijn belijdenis zullen samen ter helle gaan. Toen de discipelen twistten, wie de meeste zoude zijn, stelde Christus een kindeke in het midden van hen, en zeide: Indien u zich niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens, zo zult u in het Koninkrijk der Hemelen geenszins ingaan: Matth. 18:3. Met andere woorden: Zo u geen nederige harten hebt, u kunt niet ten hemel ingaan. Hij zegt niet: U kunt geen grote lieden worden, of, U kunt niet ver in de hemel gaan, maar Hij zegt: U kunt

er niet ingaan. Zo dan: aangezien het gevaar zo groot is, en de misvatting zo gevaarlijk, en daar het nog mogelijk is, de verootmoediging te verkrijgen, zo laat ons alle vlijt gebruiken, om dit werk zeker te maken.

Ten derde: Merkt op het wonderlijk goed, het welk God beloofd heeft en dat Hij zal geven aan allen, die waarlijk verootmoedigd zijn; en laat die alle als zovele koorden zijn, om u te lokken, naar die gezegende gestalte des harten uit te zien. Ik weet, het is een zware zaak voor een mens, zichzelf neder te leggen, en zijn gaven, en al zijn voorrechten in het stof te stellen; ik zeg dat het wonderlijk, moeilijk en verdrietig is voor de natuur van een vleselijk mens, maar het zal al zijn kosten in het einde goed maken. Als wij die zoete goederen zullen smaken, die door een nederig hart komen, en wij Jezus Christus en barmhartigheid van Hem zullen gekregen hebben, dan zal het ons nooit berouwen dat wij zo vele tranen hebben gestort, zo vele gebeden hebben gedaan, en zo vele middelen gebruikt, om de hoogmoed van onze harten neder te werpen. O, Broeders! denkt daaraan; ziet en merkt op de wonderbare goede vruchten, en het uitnemend grote goed dat u daardoor toekomen zal. Vier bijzonder goede dingen komen tot een hart dat waarlijk verootmoedigd is, en met dezelve heeft het hart alles, wat het kan begeren en wensen.

1. De eerste vrucht van een verootmoedigd hart is deze: Wij worden door dit middel vatbaar voor al de

rijkdom van de schatten der wijsheid en der genade, die in Christus zijn, en niet alleen van zegeningen, dienende tot een beter leven hiernamaals, maar ook van alle dingen in dit leven, voor zo verre als zij goed voor ons zijn. Ik herhaal: Wij worden vatbaar gemaakt voor al die schatten van wijsheid, genade en barmhartigheid, die in Christus zijn, en om deze oorzaak werd Christus gezonden, om een blijde tijding te prediken aan de zachtmoedigen, gelijk u tevoren hoorde. Het ganse Evangelie en alle blijde tijdingen ervan komen toe aan een verootmoedigde ziel.

De profeet Maleachi zegt: Ziet, Ik zende Mijnen engel, die voor Mijn aangezicht de weg bereiden zal; en snellijk zal tot Zijnen tempel komen die Heere, die gijlieden zoekt, Mal. 3:1. Johannes de Doper was Christus' voorloper, en hij bereidde de weg voor Christus, en toen de weg bereid was, kwam Christus onmiddellijk. Wij zijn tempelen van de Heiligen Geest, zegt de apostel. Nu, als het hart bereid en vernederd is, ziet dan terstond uit naar Christus. Zijt u er niet mede tevreden dat Christus in uw harten wone? Wel, indien u verootmoedigd en zo bereid wilt worden, daar ontbreekt noch liefde, noch zekere voorspoed aan Zijn zijde; dit diende het hart van eenieder mens wonderlijk op te heffen, om deze gezegende genade te zoeken. Indien u waarlijk verootmoedigd zijt, weest dan niet bezorgd over de liefde der mensen; de liefde van Christus zal u

verzadigen: al werpt uw vader of uw man u ter deure uit, indien u nochtans waarlijk verootmoedigd zijt, zo zal Christus u, in plaats van vader of man, alle verkwikking zijn. God heeft maar twee tronen, en het verootmoedigde hart is er een van, want zegt de tekst: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij die, die van enen verbrijzelden en nederigen geest is: Jesaja 57:15.

Indien de Heere Jezus in uw hart komt wonen (en dat zal Hij doen, als u waarlijk verootmoedigd zijt), zo zal Hij u gewis van de nodige verkwikking voor dit leven verzorgen. Zefanja zegt: Zoekt de Heere, alle u zachtmoedigen des lands, die Zijn recht werken; Zoekt gerechtigheid, zoekt zachtmoedigheid; misschien zult u verborgen worden in de dag van de toorn des Heeren. Wanneer alles verwoesting en verderf dreigde, ziet, wie het waren, wien veiligheid beloofd werd: het waren alleen de zachtmoedigen. Maar, zullen sommigen vragen: Is het niet beter dat iemand trots zij bij de trotsen, als een beer zij onder de beren, en als een leeuw onder de leeuwen, en zo er door zoekt te komen? Nee, zegt de tekst: Zoekt zachtmoedigheid! De ootmoedige ziel mag die voor haar nemen als haar deel en lot. Indien er verwoesting onder ons kwam, gelijk er in andere landen is, zo zal de ootmoedige ziel geborgen, zijn. Als de machtige hoge hoornen door sterke winden nedergeveld worden, zo mogen de lage boompjes een weinig geschud worden, maar zij blijven staan: zij zijn veilig en

zeker, als de machtige eiken of schrikkelijk geschud of met wortel en tak uitgerukt worden. Zomede: indien u ooit veiligheid en bevrijding wilt zoeken, zo zoekt zachtmoedigheid, en dan zult u verborgen worden; als het trotse hart zich zal nederleggen, zich wentelend in zijn bloed; zo zal de Heere een schaduw bezorgen, om u te helpen en te troosten. Wanneer Christus in uw harten woont, zo is Hij gehouden, alle herstellingen te doen.

2. Gelijk de verootmoediging des harten de mens in bezit stelt van Christus en van Zijn verdiensten, zo geeft het hem de troost van al het goed, het welk hij in Christus heeft. Velen zijn er, die een recht op Christus hebben, en Gode lief zijn, en nochtans zulk een zoete verkwikking missen, die zij konden hebben en gelijk het spreekwoord is, zij zien nooit het hun, omdat zij verootmoediging des harten in enige mate missen; waarlijk verootmoedigd te zijn is de naaste weg, om waarlijk getroost te zijn. Er staat dat de Heere zal zien op de arme en verslagene van geest, en die voor Zijn woord beeft: Jesaja 66:2; dat is een ootmoedige, een arme ziel, een rechte bedelaar aan de deur der genade; de Heere zal zulk een niet alleen kennen (want Hij kent de goddelozen ook op een algemene wijze), maar Hij zal zulk een genadig oog op hem slaan dat Hij zijn hart in zijn binnenste zal doen opspringen. U, arme en verootmoedigde ziel! de Heere zal u een straal van Zijn gunst geven; als u in uw ellende beproefd zijt, en als u ten hemel opziet,

zo zal de Heere op u nederzien, en zal u met genade verkwikken; dat is hetgeen God bereid heeft als een hartsterking voor Zijn kind. Hij zal de nederigen levend maken, Jesaja 57:15. De Heere zal niet alleen zijn in het huis en het hart van een ootmoedig mens, maar ook op hem zien, en hem levend maken. Het is de staat, waaraan God troost beloofd heeft; en deze verootmoediging des harten is de voorname voorwaarde, waarop God ooit barmhartigheid betoond heeft. Ziet, zegt Christus: Openb. 3:20: Ik sta aan de deur, en Ik klop; indien iemand Mijne stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij. Gelijk, als mensen tezamen avondmaal houden, en uit de zelfden schotel eten; zulks geeft bewijs van een zoete blijdschap in elkanders nabijheid.

Ik weet dat u graag troost zou hebben; de Heere klopt nu; indien u maar de deur wilt openen, Hij zal in uw harten inkomen, en Hij zal de zoete hartsterkingen van Zijn genade en troost met Zich brengen. Hij zal u verkwikken met die vertroosting, die geen oog des mensen gezien en geen oor gehoord heeft: alleen Gods heiligen zullen ze gevoelen. We lezen in Lukas 3:5-6: Alle dal zal gevuld en alle berg en heuvel zal vernederd worden, en dan zal alle vlees de zaligheid Gods zien. Wanneer zullen zij die zien? Als die dingen geschied zijn; welke daar beloofd worden. Johannes de Doper

moest de weg voor Christus maken, en de tekst zegt: Alle dal zal gevuld worden: dat wil zeggen: ieder moedeloos hart zal verkwikt worden, en iedere berg zal geëffend worden dat is: ieder trots hart zal verootmoedigd worden, en dan zal alle vlees de zaligheid Gods zien.

Hier is de oorzaak; waarom wij niet vinden de verzekerdheid van Gods liefde, die wij behoren te hebben; machtige bergen zijn er van vleselijke redeneringen, en een vreemde nevel van onvergenoegdheid tussen Christus en de ziel, en die houden het licht van Gods liefde in Christus van de ziel af, het welk anders in ons aangezicht zoude schijnen tot onze eeuwigen troost. Nu, vernedert u en werpt weg alle die ongetemperdheden, en dan zal de Heere Jezus, die met genezing komt onder Zijn vleugelen, u troosten, en u zult de zaligheid Gods zien. Daar is een Christus en troost in Hem; indien uw zielen vernederd zijn, zult u het zien, en het bewijs ervan vinden. Als de zon nabij haar ondergang is, omdat er een berg is tussen ons en dezelve, daarom menen wij dat zij onder is, als zij nog niet onder is, terwijl een mens de zon duidelijk zou zien, wanneer hij op de top van de berg was. Zo is het ook met al die bergen van vleselijke redeneringen, zij staan tussen de Heere Jezus en uw ziel, en dat is de reden, waarom u het licht van Gods aangezicht op u niet ziet schijnen.

3. Ook kunnen wij heerlijkheid hebben, in deze troost, die wij in Christus hebben, gelijk de Zaligmaker zegt: Wie zichzelf verhogen zal, die zal vernederd worden; en wie zichzelf zal vernederen, die zal verhoogd worden. Matth. 23:12. Hij zegt niet: Indien zulk een man of zodanig een vrouw zich vernedert, maar de woorden zijn algemeen te verstaan: Wie u ook zijt, vernedert u, en de Heere zal u verhogen. Het is onmogelijk dat de verhoging en heerlijkheid van een ootmoedige ziel zou verhinderd worden door mensen of duivelen; laat de satan en zijn instrumenten proberen, schande en smaad op u te werpen, ja, laat uw staat nog zo gering zijn in de achting van de wereld, zijt maar ootmoedig, en het kan niet verhinderd worden, of de Heere zal u verhogen, .de Heere heeft het beloofd, en u, zijnde, zoals u moest zijn, zo zal de Heere datgene doen, waartoe Hij zich verbonden heeft. De Heere verlaat menigmaal wegens gebrek van ditzelve, ook mensen van grote bekwaamheden en gaven; zij morren en zijn uitermate bedroefd, omdat arme, geringe mensen aangenaamheid vinden, en goedgekeurd worden, terwijl niemand naar hen ziet. Indien u enige zodanige kent, het is wegens hun hoogmoed: zij zoeken hun eigen eer, en niet de eer van God, zij zijn niet verootmoedigd, maar zoeken zich te verhogen, en God wil hen vernederen. Laten zij nog zo zeer vleien en veinzen (gelijk de meesten doen, om eer te krijgen), zo zal God hen toch vernederen.

En om deze oorzaak maakt God des enen be-
trachtingen vruchteloos, en Hij doet eens anders gaven
verwelken, en brengt hem tot schande, omdat hij trots
is, terwijl de Heere de nederige ziel, die tevreden is, God
te eren in haar laagheid, in genade en goedheid wil op-
heffen, de Heere zal de zachtmoedigen Zijnen weg
leren, Ps. 25:9. Vraagt de Heere naar iemands be-
kwaamheid, of gaven? Nee, de Heere heeft verkoren,
hetgeen niets is: 1 Kor. 1:29 dat is: de dingen, die in de
ogen der wereld als niets geacht zijn, heeft God verko-
ren, om de verhevenheid des harten der trotse mensen
in deze te beschamen. Ziet, hoe David Michal ant-
woordde, toen zij hem bespotte, en zeide: Hoe is heden
de Koning van Israël verheerlijkt! enz. 2 Sam. 6:20-21.
Let op zijn antwoord: Voor het aangezicht des Heeren,
Die mij verkoren heeft voor uwen vader en voor Zijn
ganse huis, mij instellende tot enen voorganger over het
volk des Heeren, over Israël; ja, ik zal spelen voor het
aangezicht des Heeren. En in vers 22: Ook zal ik mij nog
geringer houden dan alzo, en zal nederig zijn in mijn
ogen, enz. De geringste in alle plaatsen zal het ootmoe-
dig hart eren, maar hoewel het volk lichtelijk een trots
mens mocht vrezen, zo zullen zij hem toch nooit eren.

4. Ten laatste. De gelukzaligheid behoort tot een
nederig hart. Christus zegt: Zo wie zichzelf zal vernede-
ren als een kindeke, deze is de meeste in het koninkrijk
der hemelen. Hij zegt niet: Wie hier de grootste en

verhevenste is, zal misschien groot zijn, maar die nederig is en voor iedere waarheid Gods beeft, deze zal de grootste zijn in het koninkrijk der hemelen. De hoogmoedige acht het een schande, van een knecht of een mindere bestraft te worden, maar de ootmoedige ziel neemt alles aan, en is gewillig, bestraft te worden door wie ook, en hij, die aldus doet, zal in de hoogste trap van genade hier zijn, en zal de grootste zijn in de heerlijkheid des hemels, en zal verheven worden tot de hoogste top van heerlijkheid. Hoe wijder en dieper een vat is, hoe meer het bevatten kan; zo maakt de verootmoediging het hart wijd en diep, en gelijk uw verootmoediging is, zo zal uw geloof, heiligmaking en gehoorzaamheid naar evenredigheid zijn, en uw heerlijkheid zal er mede overeenkomen.

Nu, om alles te besluiten: Bemerkt u dat het mogelijk is, een nederig hart te krijgen? Bemerkt u het gevaar, als u het niet krijgt? Let u op het goed dat door een nederig hart komt, en zit u dan nog stil? Mij dunk: uw harten beginnen zich te bewegen, en te zeggen: Heeft de Heere zich hiertoe verbonden, o Heere, maak mij dan ootmoedig! Mij dunk dat uw aangezichten dit te kennen geven. De Heere make mij en u, en ons allen ootmoedig, opdat wij deze genade mogen hebben! Laat mij deze een vraag doen aan uw consciënties, en geeft mij heimelijk een antwoord in uw zielen: Als de Heere hier uw ogen sloot, en een einde aan uw

vreemdelingschap maakte, zou u niet tevreden zijn, met Christus in de hemel te wonen? De apostel achtte het zijn grootste gelukzaligheid, altijd met Christus te zijn. Wij zullen met Christus zijn, opdat Hij ons troostte, als wij niet meer met de zonde zullen zijn, om ons te kwellen en te ontstellen. Zou u niet tevreden zijn, om met Christus te wezen? Mij dunkt: uw harten zeggen: Ja dat is het einde en besluit van alles; dat is het doel, waartoe wij lezen, bidden en horen, opdat wij eeuwig met Hem mogen zijn. En bejegenen u niet vele moeilijkheden, terwijl u leden van de strijdende kerk zijt? Ik weet dat u somtijds uw moeilijkheden van buiten hebt; zou u geen troost tegen al dezelve willen hebben? En wat zou u willen geven, zo Christus eens tot u inkwam, en vraagde, hoe u het maakt, en zeide: U zijt Mijn verlostte, en Ik ben uw Verlosser. Wel, u weet: dat zou elk mens wel willen hebben.

Zoudt u niet tevreden zijn, enige eer te hebben in de gemeente, en een goede naam na te laten, zodat de smaad, die de goddelozen op u werpen, geen vlek op uw naam moge zijn? En als u niet meer zijn zult, en u vrienden, eer en middelen vaarwel zult zeggen; zou u dan niet willen gezegend zijn? En hoewel u tevreden zou zijn, in het koninkrijk der hemelen de minste te wezen, wat zou u dan wel willen geven, om de minste in de hemel te zijn? Laat mij deze voorwaarde u voorstellen: krijgt nederige harten, en u hebt het alles.

Mannenbroeders en vaders, indien er enige ziel hier zij, die tevreden is, in waarheid en oprechtheid verootmoedigd te zijn, en ter beschikking van God te wezen in alle plichten, die te doen zijn; haast u niet te zeer, om ten hemel in te gaan, en te sterven; de Heere Jezus zal van de hemel nederkomen, en wonen in uw hart. Hij zal met u zitten, liggen en wandelen; Hij zal u verkwikken; Zijn wijsheid zal u besturen, en Zijn heerlijkheid u verhogen, en belangende de gelukzaligheid, bekommert u daarover niet, want eeuwige gelukzaligheid wacht iedere verootmoedigde ziel. Komt, zegt de gelukzaligheid, u zijt gering, veracht en slecht geweest in uw eigene ogen, en in de achting van de wereld, komt, en zijt de grootste in het koninkrijk der hemelen.

Broeders, al kan ik uw hart niet bewegen, zo laat toch de gelukzaligheid, die nederknielt, en u bidt dat u de genade aanneemt, bij u vermogen, en antwoordt mij nu: Wie zou niet willen verootmoedigd zijn? Indien iemand zijn eigen goed zo weinig acht, zo heb ik iets tot hem te zeggen, het welk zijn hart binnen hem zoude kunnen doen schudden, maar wie zou de Heere Jezus niet willen hebben dat Hij bij hem woonde? Wie zou niet willen dat de Heere Jezus hem met de heerlijkheid Zijner genade eerde, en verkwikte; en dat Hij een kroon van gelukzaligheid op zijn hoofd zou zetten? Mij dunkt: uw harten dienden daarnaar te verlangen, en te zeggen: O, Heere! breek mijn hart en verootmoedig mij, opdat

de genade mijn deel zij voor eeuwig. Ja, mij dunkt: Een iegelijk behoorde te zeggen, gelijk Paulus zeide: Ik wenste van God dat niet alleen ik, maar al mijn kinderen en dienstboden waren, niet alleen gelijk ik, maar ook (indien het Gods wil zo was) veel meer verootmoedigd, opdat zij meer mochten verkwikt en vertroost worden.

De Heere geve zulks in Zijn genade! Laat alle ouders arbeiden, om hun kinderen vernederd te krijgen, en laat elke meester zijn knecht vernederd zoeken te krijgen: dit zal hun blijdschap des harten geven in de groten dag der rekening. Als uw aangezichten zullen verbleken, en uw wangen mager worden, dan, weet ik, zou u aan uw kinderen een goede portie willen nalaten, maar zoekt boven alles hun zielen verootmoedigd te krijgen; mij dunkt, het zou mijn hart vervrolijken dat te bemerken. Zo iemand zijn eigen hart en de harten van allen waarlijk verootmoedigd kon krijgen, als hij de wereld verlaat; als hij maar kon zeggen: Mijne vrouw is verootmoedigd, en dit en dat kind is verootmoedigd, hoe getroost kan hij henen gaan, en zeggen: Al ga ik henen, en laat vrouw en kinderen arm en gering naar de wereld achter, zo laat ik toch Christus aan hen na. Broeders, draagt toch zorg voor uw nabestaanden; laat niet na, hen op te wekken; laat nooit na, voor hen en ook voor uzelf te bidden dat u en zij verootmoedigde harten mogen verkrijgen. Als u gestorven zijn zult, zal dit heilzamer

voor hen wezen, dan al het geslagen goud en al de eer in de wereld.

Velen zijn er, die het tevoren tegen de Heere hebben uitgehouden, en zij wilden niet inkomen, noch buigen onder de voorwaarden van genade. Al die trotse, hovaardige en wederspannige geesten, die het tegen Gods waarheid, Woord en dienaars uitgehouden hebben, sommigen twintig, sommigen dertig en sommigen veertig jaren lang, laat die allen vrezen en beven. Neemt nu voor, niet langer tegen te staan, maar aangezien de Heere Zich zo vriendelijk aanbiedt, om u op uw verootmoediging te troosten, en te eren, zo kust nu de Zoon, en zijt nederig; buigt onder Gods bevelen, past u toe alle waarheden, en zijt ter beschikking van God, daar moet onderwerping zijn, of anders zult u beschaamd gemaakt worden.

Wilt u tegen de Almachtige strijden, en wilt u de verdoemenis uittarten? Zo zeer als u uzelfen liefhebt, wacht u daarvoor, daar zijn vele trotsen reeds voor eeuwig verpletterd. Waar zijn al die Nimrods, en Farao's en al die machtige monarchen van de wereld? De Heere heeft hen op hun rug ter aarde geworpen, en ze zijn nu in de hel. Zijt dan wijs, en verootmoedigt u onder de machtige hand Gods, het is een machtige hand, en de Heere wil geëerd zijn of in uw verootmoediging en bekeering, of anders in uw verdoemenis voor eeuwig. Laat al het kwaad dat gedreigd, en al het goed dat aangeboden

is, u bewegen, en al kunnen de middelen het niet, zo laat de Heere op u vermogen. De Heere ontledige u, opdat Christus u moge vervullen; de Heere vernedere u, opdat u gelukzaligheid en vrede moogt verkrijgen!

EINDE.